

LANDSKAPS- STYRELSENS BERÄTTELSE

LANDSKAPET ÅLANDS
FÖRVALTNING OCH EKONOMI **2002**

LXXVIII

**LANDSKAPSSTYRELSENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING**

**ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR**

2002

ISBN 951-8946-68-X

Mariehamn 2003 – Ålandstryckeriet

Till Ålands lagting

Landskapsstyrelsen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2002 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2003.

Lantråd   *Roger Nordlund*

Vicelantråd   *Olof Erland*

INNEHÅLL:

1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	11
1.1. Ålands lagting	11
1.1.1. Sammansättning	11
1.1.2. Lagtingsarbetet	12
1.1.3. Landskapsrevisorer	14
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	14
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	15
1.2. Ålands landskapsstyrelse	15
1.2.1. Sammansättning	15
1.3. Republikens President	15
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	16
1.5. Ålandsdelegationen	16
2. FÖRVALTNINGEN	17
2.1. Ärendenas behandling i landskapsstyrelsen	17
2.2. Lagtings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	18
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsstyrelsen	18
2.4. Externa kontakter	18
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	19
3.1. Allmän förvaltning	19
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	20
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	21
3.2. Allmänna byrån	21
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	21
3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors	21
3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm	22
3.2.4. Enheten för europarätt och externa frågor	22
3.2.5. Administrativa enheten	23
3.2.6. Personalenheten	24
3.2.7. Ålands polismyndighet	25
3.2.8. Motorfordonsbyrån	26
3.3. Byggnadsbyrån	27
3.3.1. Uppföljning av målsättningar	28
3.3.2. Utveckling av mätetal	29
3.3.3. Planläggnings- och byggnadsväsendet	31
3.3.4. Bostadsenheten	31
3.3.5. El- och energienheten	32
3.3.6. Brand- och räddningsväsendet	33
3.3.7. Landskapsalarmcentralen	33
3.3.8. Fastighetsförvaltningen	34
4. FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	36
4.1. Allmän förvaltning	36
4.1.1. Uppföljning av målsättningar	36
4.1.2. Utveckling av mätetal	39

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	39
4.2. Allmänna byrån	39
4.2.1. Landskapets budget	40
4.2.2. Avräkningen	40
4.2.3. Allmänna understöd till kommunerna	40
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	41
4.2.5. Penningautomatmedel	41
4.3. Redovisningsbyrån	42
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	42
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	42
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	43
5.1. Allmän förvaltning	43
5.1.1. Uppföljning av målsättningar	43
5.1.2. Utveckling av mätetal	47
5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	47
5.2. Socialvårdsbyrån	47
5.2.1. Ordnanandet av socialvården i landskapet	47
5.2.2. Alkoholservering	48
5.2.3. Stöd och bidrag	48
5.2.4. Handikapprådet	48
5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	49
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	49
5.3.1. Hälsopolitik	49
5.3.2. Utbildning och information	49
5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen	50
5.3.4. Förtroenderådet	50
5.4. Miljömedicinska byrån	50
5.4.1. Allmänt	50
5.4.2. Djursjukdomar och livsmedel	51
5.4.3. Djurskydd	51
5.4.4. EU-ärenden	51
5.5. Miljöbyrån	52
5.5.1. Allmän miljövard	52
5.5.2. Naturvården	52
5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	53
5.5.4. Avfallshantering	54
5.5.5. Miljötillsynen	55
5.5.6. Ålands miljölaboratorium	55
5.6. Ålands miljöprövningsnämnd	56
6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	57
6.1. Allmän förvaltning	57
6.1.1. Uppföljning av målsättningar	57
6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	60
6.1.3. Nordiskt samarbete	61
6.2. Allmänna byrån	64
6.2.1. Studieserviceenheten	64

6.3. Skolbyrån	64
6.3.1. Ålands läromedelscentral	64
6.3.2. Utbildning på grundskolenivå	65
6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå	67
6.4. Yrkesutbildningsbyrån	68
6.4.1. Vuxenutbildningsenheten	69
6.4.2. Ålands högskola	71
6.4.3. Utbildning på gymnasialstadie- och högre nivå	71
6.5. Kulturbedningsbyrån	85
6.5.1. Ålands folkhögskola	85
6.5.2. Ålands musikinstitut	86
6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning	87
6.5.4. Allmän kulturverksamhet	87
6.5.5. Idrotts- och ungdomsarbete	88
6.5.6. Biblioteksverksamhet	88
6.5.7. Ålands landskapsarkiv	89
6.6. Museibyrån	91
6.6.1. Allmänna verksamheten	91
6.6.2. Arkeologiska sektionen	92
6.6.3. Etnologiska sektionen	95
6.6.4. Museisektionen	98
6.6.5. Platskontoret i Kastelholm	101
7. NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	106
7.1. Allmän förvaltning	106
7.1.1. Uppföljning av mål	106
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	106
7.2. Allmänna byrån	106
7.2.1. Näringspolitiken	106
7.2.2. Regionalpolitik	108
7.2.3. Utveckling av mätetal	109
7.3. Jordbruksbyrån	109
7.3.1. Uppföljning av mål	109
7.3.2. Stödadministration	110
7.3.3. Lantbruksemester och sjukvarkarierverksamhet	111
7.3.4. Växtinspektionen	111
7.3.5. Skördeeskadeersättning	111
7.3.6. Vattenenhetens verksamhet	111
7.3.7. Ålands försöksstation	112
7.3.8. Ålands svinavelsstation	112
7.4. Fiskeribyrån	113
7.4.1. Uppföljning av mål	113
7.4.2. Utveckling av mätetal	114
7.4.3. Fiskets avkastning	114
7.4.4. Produktion av odlad matfisk	114
7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande	115
7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård	116
7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner	117

7.5. Skogsbruksbyrån	118
7.5.1. Allmänt	118
7.5.2. Uppföljning av mål	118
7.5.3. Främjande av skogsbruket	119
7.5.4. Skötsel av egna skogar	120
7.5.5. Jakt- och viltvård	121
7.6. Ålands arbetsförmedlingsbyrå	121
7.6.1. Uppföljning av mål	121
7.6.2. Utveckling av mätetal	123
7.7. Ålands yrkesvägledningsbyrå	123
7.8. Ålands teknologisentrum	124
7.8.1. Uppföljning av mål	124
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	125
8.1. Allmän förvaltning	125
8.1.1. Uppföljning av målsättningar	125
8.1.2. Utveckling av mätetal	125
8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	126
8.2. Trafikförvaltningen	126
8.2.1. Förprojekt och trafikplaner	126
8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet	126
8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter	127
8.2.4. Färjetrafik	127
8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd	128
8.2.6. Ekonomi, administration och inköp	128
8.3. Produktion	128
8.3.1. Vägunderhållsenheten	128
8.3.2. Sjötrafikenheten	129
8.3.3. Projekteringsenheten	129
8.3.4. Verkstads- och lagerenheten	130
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	131
9.1. Lagberedningen	131
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	131
9.3. Revisionsbyrån	135
9.3.1. Uppföljning av målsättningar	135
9.3.2. Utveckling av mätetal	136

Bilagor

1. Framställningar till lagtinget från republikens president	139
2. Landskapsstyrelsen framställningar och meddelanden till lagtinget	141
3. Hemställningar till landskapsstyrelsen och övriga i lagtinget väckta initiativ	144
4. Kommissioner och nämnder	160
5. Kommittéer och arbetsgrupper	162
6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2001 – 31 oktober 2002	169
7. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse	173
8. Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2002	180
9. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2001	182
10. Landskapets arrenden 2001-2002	190
11. Landskapets egna skogar	190
12. Fällda rådjur och älgar	192
13. Jaktvårdsmedel 2002	193
14. 1. Ålands naturreservat	194
2. I lag fredade naturminnen 2001	195
3. Skyddad natur på Åland	196
4. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2001	197
15. Byggande och planering av vägar	198

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

Presidium

Talman: Eriksson Viveka, Finström 56;95 *)
 Förste vicetalman: Jansson Christer, Jomala 43;88
 Andre vicetalman: Häggblom Bert, Saltvik, 57;87 (79-83) 1.1-31.10.2002
 Salmén Olof, Saltvik, 27;88 (71-75,79,88-99) 1.11.2002-

Ledamöter

Andersson Ulf, Hammarland, 42;99 (71-72 och 76-87) (ersättare för Gun Carlson)
 Boman Ronald, Mariehamn, 42;95
 Eklöv Raija-Liisa, Lumparland, 47;95
 Englund Anders, Vårdö, 57;99 (91-95)
 Eriksson Lisbeth, Föglö, 31;01 (95-99) (ersättare för Ritva Sarin Grufberg)
 Eriksson Per-Erik, Föglö, 40;99
 Erlandsson Ragnar, Finström, 41;95 (87-88)
 Holmberg Lars, Lemland, 39;91
 Jansson Dennis, Jomala, 72;99
 Jansson Roger, Mariehamn, 43;01 (79-95)
 Lindeman Harriet, Mariehamn, 46;01 (87-91)
 Lindholm Gun-Mari, Lemland, 62;99
 Lundberg Britt, Mariehamn, 63;99 (ersättare för Roger Nordlund)
 Mattsson Jan-Erik, Eckerö, 49;95
 Mattsson Sune, Lemland, 45;99
 Pehrsson Anne-May, Sund, 40; 95 (91)
 Perämaa Mats, Kumlinge, 64; 01 (ersättare för Sune Eriksson)
 Salmén Olof, Saltvik, 27; 01 (71-75, 79, 88-99)
 Sjöblom Anne-Helena, Mariehamn, 55;95
 Sjölund Folke, Mariehamn, 43;01 (91-99) (ersättare för Olof Erland)
 Sjöstrand Leo, Kökar, 44;91
 Strand Jörgen, Jomala, 62;99
 Sundback Barbro, Mariehamn, 45;79
 Sundman Danne, Mariehamn, 73; 01 (99)
 Svensson Hasse, Mariehamn, 38;99
 Wickström-Johansson Lotta, Mariehamn, 67,95
 Wiklöf Lasse, Mariehamn, 44;95 (75-79, 83, 88-91)

*) Födelseår, år för inträde. Tidigare och avbrutna mandatperioder inom parentes.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2002 var lagtinget församlat 173 (163) dagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 1-25.1, 4.3-29.4, 27.5-6.6, 9.-27.9 samt 1.11-31.12.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2002 överlämnades till lagtinget följande framställningar och initiativ:

<i>Ärendeslag</i>	<i>Antal ärenden</i>	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	1	(0)
* Framställningar angående internationella fördrag	14	(11)
Totalt	15	(11)
Från landskapsstyrelsen		
* Lagframställningar	20	(21)
* Budgetframställningar	3	(3)
* Övriga framställningar	1	(0)
Framställningar totalt	24	(24)
* Meddelanden	3	(2)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	3	(2)
* Hemställningsmotioner	42	(24)
* Finansmotioner	81	(56)
Motioner totalt	126	(82)
* Spörsmål	10	(6)
* Enkla frågor	18	(18)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	3	(4)
Från självstyrelsepolitiska nämnden		
* Förslag	1	(0)

Framställningarna från republikens president samt landskapsstyrelsens framställningar och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av *bilagorna 1 och 2*. De av lagtingsledamöterna väckta förslagen och initiativen samt hemställningarna till landskapsstyrelsen i anledning av i lagtinget väckta ärenden framgår av särskild förteckning i *bilaga 3*.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsstyrelsens förvaltningsberättelse för 2001,
- landskapsrevisorernas berättelse för 2001,
- revisionsberättelse 2001 för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet,
- landskapsstyrelsens till självstyrelsepolitiska nämnden avgivna redogörelse över perioden 1.11.2000 – 31.10.2001 och nämndens yttrande,

- finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2001 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal samt
- bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2001.

I lagtingsordningen avsedda frågestunder hölls den 18 januari och den 3 juni 2002.

Samråd med landskapsstyrelsen har under året hållits i 4 (2) ärenden som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd hålls antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott.

En debatt enligt 49 § lagtingsordningen hölls vid plenum den 4 november 2002 med vårfågeljakten som tema.

Ett misstroendeyrkande riktat mot landskapsstyrelsens medlemmar antecknades till kännedom den 29 maj 2002. I lagtingsordningen avsedd förklaring avgavs den 31 maj. Vid omröstning den 4 juni förkastades yrkandet.

1.1.2.3. Besök och uppvaktningar

Självstyrelsens 80-årsjubileum uppmärksammades på självstyrelsedagen den 9 juni. I jubileumsfirandet deltog republikens president Tarja Halonen med make. Finlands och Sveriges riksdagar representerades av vice talmännen Sirkka-Liisa Anttila och Eva Zetterberg. Hedersgästerna deltog tillsammans med lagtingets ledamöter i operaföreställningen "Rödhamn". På jubileumsdagens kväll uppvaktade lagtinget först traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty, där ltl Roger Jansson talade. Efter uppvaktningen hölls en jubileumshögtidlighet i plenisalen till vilken även samtliga tidigare lagtingsledamöter och representanter för det offentliga livet inbjudits. Högsta domstolens president Leif Sevón höll ett jubileumsanförande och hälsningar framfördes av företrädarna för Finlands och Sveriges riksdagar. I programmet ingick också musikinslag. Som avslutning utdelades lagtingets forskarstipendier (se nedan).

Lagtinget har under året mottagit ett betydande antal besök av parlamentariska delegationer, ambassadörer samt politiker-, journalist- och tjänstemannagrupper. Bland besökarna kan nämnas talmannen i Tjeckiens senat Petr Pithart, samtliga nordiska ambassadörer i Finland samt Cyperns och Tysklands ambassadörer. I anslutning till behandlingen av en ändring av självstyrelselagen företog riksdagens grundlagsutskott ett besök.

Talmannen har under året besökt Sankt Petersburg på inbjudan av dess parlamentariska församling samt deltagit i möten med talmännen för de lagstiftande regionala församlingarna inom EU (CALRE). Flera av lagtingets utskott har företagit studiebesök och lagtinget har också varit representerat vid olika seminarier och konferenser.

Ett s.k. framtidsseminarium om utvecklingen inom EU hölls i september med gästtalare från riket och Sverige.

1.1.2.4. Övrigt

Lagtingsbibliotekets och centrala ämbetsverkets litteratursamling ökade under året med 892 volymer och omfattade vid årets slut ca 26.400 volymer. Antalet lån var under året 1.833 (1.708). Biblioteket utnyttjas i betydande grad för sökning och tillhandahållande av EU-relaterat material. Biblioteket avger en egen berättelse till lagtinget.

Ett i budgeten upptaget anslag om 192.000 euro har fördelats mellan lagtingsgrupperna att användas för kansliändamål.

Planerna på en utbyggnad av Självstyrelsegården inklusive om- och tillbyggnad av lagtingets utrymmen bearbetades i detalj under året. Planerna har dock lagts vilande i avvaktan på ett förbättrat finansieringsläge.

Utvecklingen av möjligheterna att följa lagtingsarbete på internet har fortsatt under året.

Enligt de av lagtinget den 9 juni 1997 antagna stadgarna för Ålands självstyrelses 75-årsjubileumsfond skall kanslikommissionen årligen redogöra för fondens ekonomiska ställning och lämna övriga nödvändiga uppgifter. Fondkapitalet om 5.000.000 mark förvaltas av Nordea Bank Finland enligt samma principer som gäller för landskapets pensionsfond. Av medlen skall 70 procent placeras i ränteinstrument och 30 procent i aktier. Fondens avkastning per 31.12.2002 var 17.774 euro (37.885 euro).

Kanslikommissionen beviljade i maj 2002 tre stipendier om sammanlagt 31.000 euro till docent Ritva Tammivaara för en studie kring astma och bronkit, doktoranden Annette Häggblom för en licentiatavhandling i folkhälsovetenskap och fil.dr Jan Storå för ett arkeologiskt forskningsprojekt. Stipendierna utdelades vid jubileumshögtidligheten på självstyrelsedagen den 9 juni.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2002)

Ordinarie	Ersättare
Lundberg Magnus, diplomekonom (ordförande)	Löfström Mari, banktjänsteman
Ehn Johan, alarmoperatör	Karlsson Folke, kommuntekniker
Mattsson Tuula, organisationschef	
Eriksson Pär, företagare	

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsstyrelsen utsedda representanterna.

<i>Av lagtinget valda ordinarie medlemmar:</i>	<i>Ersättare:</i>
Ragnar Erlandsson	Hasse Svensson
Harriet Lindeman	Lasse Wiklöf

Samtliga medlemmar av landskapsstyrelsen har under året tillhört delegationen. Lagtingsledamoten Ragnar Erlandsson har under året handhaft uppdraget som delegationens ordförande med lagtingsledamoten Harriet Lindeman som viceordförande. De ordinarie medlemmarna Erlandsson och Lindeman liksom ersättarna Svensson och Wiklöf återvaldes 4.11.2002 då nyval förrättades för arbetsåret 2002-2003.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	1 987 454,09	2 080 662,90	2 312 199	2 226 249,79	85 949,21
Överföringsutgifter					
Realinvesteringsutgifter					
Lån och övriga finans- investeringar					
Summa utgifter	1 987 454,09	2 080 662,90	2 312 199	2 226 249,79	85 949,21
Summa inkomster	-3 230,54	-4 109,58	-3 000	-2 535,31	-464,69
Nettoutgifter	1 984 223,55	2 076 553,32	2 309 199	2 223 714,48	85 484,52

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

1.2.1. Sammansättning

L a n t r å d

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57; 91

L e d a m ö t e r

Erland Olof, avdelningschef, Finström, 44; 01

Carlson Gun, hälsovårdare, Hammarland, 39; 95

Sarin Grufberg Ritva, jur.kand., Mariehamn, 44; 01

Eriksson Sune, överkommissarie, Lemland, 39; 01

Karlsson Runar, byggnadsingenjör, Saltvik, 53; 99

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen, Tarja Kaarina, 43;00

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse:

från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;88

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Kivelä Juhani, understatssekreterare, 34;97

ersättare Syrjänen Petri, äldre regeringssekreterare, 57;98

ersättare Kivinen Seija, äldre regeringssekreterare, 60;98

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99
v.ordf. Johansson Lars W., förvaltningsråd 25;89
sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningsdirektör, 57;93

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Olsson Olof, förvaltningsråd, 44,88

ersättare Kaján Marjatta, kanslichef, 46;93

ersättare Kanninen Heikki, e.o.förvaltningsråd, 52;98

Mäenpää Olli, professor, 50;02

ersättare Anneli Lönnberg, förvaltningsdomare, 42;02

ersättare Hellman Björn, justitierådman, 47, 93

Av lagtinget valda medlemmar:

Lindfors Jan-Erik, vicehäradshövding, 30;87

ersättare Jansson Christer, vicehäradshövding, 43;93

ersättare Strand Carina, jur.kand., 65;93

Lampi Nils, direktör, 48;83

ersättare Lindholm Göran, VD, 55;93

ersättare Alm Kerstin, kommundirektör, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSSTYRELSEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2002				2001			
	Pleni- ärenden (tillf.)*	Ensk.	Tjm.		Pleni- ärenden (tillf.)*	Ensk.	Tjm.	
Kansliavd.								
Allmänna byrån	93	63	818	699	95	62	758	607
Byggnadsbyrån	45	17	614	326	27	19	621	271
Finansavd.								
Allmänna byrån	56	39	126	61	44	33	129	78
Redovisningsbyrån	3	1	14	—	3	1	25	—
Avtals- o. pensionsbyrån ..	21	10	136	804	17	11	147	834
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån	29	13	179	114	28	14	138	123
Hälso- och sjukvårdsbyrån	9	6	29	47	9	8	21	23
Miljömedicinska byrån	4	4	86	34	9	5	21	30
Miljöbyrån	17	11	354	22	21	13	389	36
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån	2	2	115	3240	1	1	104	3214
Utbildningsbyrån ¹⁾	4	2	108	15	27	13	194	68
Skolbyrån ²⁾	0	7	20	31				
Yrkesutbildningsbyrån ²⁾ ...	25	9	121	54				
Kulturbyrån	5	5	56	88	8	6	86	26
Museibyran	7	6	164	11	3	3	171	18
Näringsavd.								
Allmänna byrån	43	33	339	213	42	36	400	154
Jordbruksbyrån	35	22	166	1744	26	21	281	1789
Fiskeribyran	6	4	129	84	9	5	108	90
Skogsbruksbyrån	11	10	120	6270	7	6	117	3937
Trafikavd.								
Allmänna byrån	72	41	143	408	68	36	141	430
Lagberedningen								
	83	69	10	20	72	59	17	10
TOTALT	580	374	3847	14285	516	352	3868	11738

* Uppgifterna avser antalet föredragningstillfällen i plenum per byrå.

1) T.o.m. 28.2.022)

2) Fr.o.m 1.3.02

2.2. LAGSTIFTNINGS- OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM TILL HÖR LAGTINGSARBETET

Landskapsstyrelsen har till lagtinget avgivit sammanlagt 20 (21) framställningar, 4 (4) budgetframställningar, ingen (0) övrig framställning och 3 (2) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i *bilaga 3*.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 91 (77) nummer. Härav var 42 (14) landskapslagar, 29 (32) landskapsförordningar, 2 (5) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Därtill antogs 6 (4) beslut av lagtinget samt 11 (19) beslut av landskapsstyrelsen. Dessutom publicerades en (3) överenskommelseförordning.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSSTYRELSEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan landskapsstyrelseledamöterna enligt följande:

Lantrådet Roger Nordlund. Kansliavdelningens allmänna byrå.

Vicelanträdet Olof Erland. Finansavdelningen samt sjöfarts- och IT-frågor.

Ledamoten Gun Carlson. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Ledamoten Runar Karlsson. Trafikavdelningen samt kansliavdelningens byggnadsbyrå.

Ledamoten Ritva Sarin Grufberg. Näringsavdelningen.

Ledamoten Sune Eriksson. Social- och miljöavdelningen, lagberedningen samt jaktfrågor.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsstyrelsen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsstyrelsen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsstyrelsen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har landskapsstyrelseledamöterna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Den uppbyggnad av informationsfunktionen som inletts inom den allmänna landskapsförvaltningen under år 2001 fortsatte under år 2002. Bland annat skedde en utökning av informationskontorets i Helsingfors utrymmen och en assistent anställdes som förstärkning. Under informationschefens ledning stärktes särskilt kontakterna till pressen både inom landskapet och inom Ålandskontorens i Helsingfors och Stockholm verksamhetsområden. Vidare skedde en målmedveten satsning på nyhetsspridning via landskapsstyrelsens hemsidor.

De frågor som diskuterats vid en aftonskola som regeringen höll i oktober 2001 följdes upp på tjänstemannaplanet av en särskild arbetsgrupp under ledning av statssekreterare Rauno Saari. Arbetet kom främst att omfatta de tre huvudsektorer som varit föremål för behandling under aftonskolan, nämligen landskapets finanspolitik och den därav inledda utredningen om landskapets ekonomi, landskapets ställning inom EU och sjöfartsnäringen. Arbetet utmynnade i att regeringen höll en ny aftonskola om åländska frågor i Helsingfors den 20 november 2002. Detta kom att leda till att en särskild grupp tillsattes för att särskilt behandla den åländska sjöfartens framtid och att kontakterna med finansministeriet förstärktes.

Även under år 2002 har arbetet inom kontaktgruppen vid utrikesministeriet fortsatt och som ett led i detta anordnades i mars 2002 ett seminarium i Bryssel i samarbete med Finlands representation vid EU under rubriken "Autonomies in the European Union: The Special Case of the Åland Island" med bl.a. utrikesminister Erkki Tuomioja som föredragshållare. För att uppmärksamma Ålands självstyrelses 80-års jubileum hölls ytterligare ett seminarium under året i Oslo i november i samarbete med Finlands ambassad i Norge under titeln "Autonomy – a useful tool in the work of peace mediators" med bl. a. ambassadör Erik Solheim som talare. Ambassadör Solheim är huvudansvarig för förhandlingarna på Sri Lanka där utrikesministeriet tidigare i flera sammanhang framhållit Ålands självstyrelse som ett intressant exempel. I september kom representanter för det autonoma området Vojvodina i Serbien till Åland för att studera självstyrelsesystemet som ett led i återupprättandet av Vojvodinas autonomi. Besöket var en uppföljning av det arbete som inleddes genom Nordiska Ministerrådets seminarium om nordiskt samarbete i Belgrad under år 2001.

Den allmänna förvaltningen har som tidigare eftersträvat att höja kunskapsnivån hos landskapets anställda och som ett led i detta har arbetet med introduktionskurser för samtliga nyanställda fortsatt.

Till avdelningens viktigaste uppgifter hör vidare de frågor vilka behandlas närmare i den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter och som fogas till årsberättelsen.

Kanslichefen ingår som tidigare som representant för Åland i Nordiska samarbetskommittén och har därigenom en koordinerad funktion inom det nordiska samarbetet vid landskapsstyrelsen. Detta arbete har under året särskilt inriktats på att lösa olika gränshinderfrågor som en uppföljning av den s.k. Norrback rapporten – en rapport av utredningsmannen ambassadör Ole Norrback över nordbornas rättigheter. Dessa frågor tangerar de problem som många ålänningar har som studerar i Sverige, arbetspendlar mellan Sverige och Åland, samt återflyttar till Åland. Inom detta område har också samarbetet inom den grupp som landskapsstyrelsen bildat tillsammans med representanter för utrikesdepartementet i Stockholm fortsatt.

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att höja och stärka personalens allmänna kompetens, att erbjuda personer arbetsledande ställning inom förvaltningen, kurser i ledarskap, att medvetandegörande tjänstemannaansvaret i ärendehandläggningen.

Förverkligat: Arbetet med utbildningen har fortsatt och ambitionsnivån har varit hög men har inte till alla delar kunnat upprätthållas på grund av stora personalombyten på personalsekreterarposten.

Mål: Att alla med datakunskaper i sitt dagliga arbete skall erbjudas kurser på grundnivå.

Förverkligat: Arbetet har fortsatt och kommer att fortsätta ytterligare för att möta det behov som landskapsstyrelsens hemsida ställer på personalen.

Mål: Att utarbeta bättre rutiner för att säkerställa en fungerande arbetarskyddsorganisation.

Förverkligat: Vissa åtgärder har vidtagits men ytterligare insatser erfordras.

Mål: Tillse att polismyndigheten har en poliskår med utbildad personal som kontinuerligt erbjuds vidareutbildning som motsvarar det krav som allmänheten har rätt att ställa på polismyndigheten.

Förverkligat: Särskilda satsningar har gjorts för att få fler åländska studerande att söka sig till polisutbildning och att ge de sökande särskild förberedande utbildning inför proven. Detta har lett till att fler åländska studeranden har sökt sig till utbildningen och att fler kommit in.

Mål: Att genom olika initiativ medverka till att Ålands roll inom den Europeiska Unionen stärks inför nästa regeringskonferens.

Förverkligat: En särskild satsning gjordes på att tillse att Finlands representanter i konventet hade så goda insikter som möjligt om de åländska målen med arbetet och som ett led i detta har regeringsrepresentant Teija Tiilikainen besökt landskapet.

Mål: Att systematiskt bearbeta nyckelgrupper utanför förvaltningen som ekonomiska/politiska journalister, informatörer vid ministerier och departement, ansvariga tjänstemän och ministersekreterarna.

Förverkligat: Särskilda satsningar gjordes på dessa grupper och fick stor genomslagskraft vilket kan utläsas av hur frekvent åländska frågor behandlas i media, särskilt i riket men även i Sverige har en ökning skett.

Mål: Tillhandahålla utbildning i frågor som rör jämställdhet, jämställdhetslagstiftning, EU:s regler kring lika löner och vikten av könsbaserad statistik.

Förverkligat: Har genomförts inom ramen för EU-projektet BETSY (Benchmarking as a Tool for Realising Equal Pay) och inom samarbetet med Kyrkby högstadieskola. Berörda myndigheter har även erbjudits utbildning inom ramen för Kvinnofrid och samarbetet med Alternativ till Vold i Oslo.

Mål: Skapa ett fungerande myndighetssamarbete kring frågor som rör våld mot kvinnor och barn.

Förverkligat: Arbetet har påbörjats men ej genomförts under år 2002.

Mål: Öka informationen till allmänheten i frågor som rör jämställdhet och gällande lagstiftning.

Förverkligat: Har förverkligats genom tre olika föreläsningar, debattartiklar och en föreläsning i samarbete med Ålands högskola och Feministakademin.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	7 577 276,55	7 763 181,64	9 006 279	8 523 871,46	482 407,54
Överföringsutgifter	3 161 596,65	3 651 033,91	6 209 106	3 506 068,21	2 703 037,79
Realinvesteringsutgifter	601 394,34	221 103,72	2 117 929	215 485,54	1 902 443,46
Lån och övriga finans- investeringar	3 710 969,76	1 224 495,76	14 434 382	3 028 238,00	11 406 144,00
Summa utgifter	15 051 237,29	12 859 815,04	31 767 696	15 273 663,21	16 494 032,79
Summa inkomster	-4 123 376,93	-2 991 151,40	-3 906 114	-3 530 462,43	-375 651,57
Nettoutgifter	10 927 860,37	9 868 663,64	27 861 582	11 743 200,78	16 118 381,22

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsdelegationen har under året hållit åtta möten där aktuella ärenden behandlats och dit även sakkunniga inbjudits. Inom ramen för Operation Kvinnofrid har projektet som syftar till att utbilda en grupp professionella terapeuter, som skall arbeta med våldsbenäigna män, påbörjats. Projektet är ett samarbete mellan Ålands landskapsstyrelse och Alternativ till Vold i Oslo. Samverkansplan för tvärsektorielt myndighets-samarbete har inte uppgjorts.

I enlighet med Ramprogram för jämställdhetsarbetet har olika utbildningsinsatser erbjödits olika målgrupper i det åländska samhället. Samarbetsprojektet med Kyrkby högskolas skola har fokuserat både på att öka kunskaperna i frågor som rör jämställdhet och på metoder att integrera köns- och jämställdhetsperspektivet i ordinarie verksamhet. Ålands landskapsstyrelse har tillsammans med deltagare från Sverige, Tyskland, Italien och Spanien påbörjat arbetet inom ramen för EU-projektet BETSY (Benchmarking as a Tool for Realising Equal Pay). Syftet med projektet är bl.a. att genom utbildning öka medvetenheten om vinsterna med jämställdhet i arbetslivet, lika lön för likvärdigt arbete samt att öka kunskaperna om diskrimineringslagstiftningen såväl i ett internationellt som nationellt perspektiv. Deltagare i det åländska projektet är Arbetsförmedlingen på Åland, Länsstyrelsen på Åland, Posten på Åland, PBS, Optinova, Ålands Fredsinstitut och Posten på Åland.

3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information samt skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och riket.

Ålandskontoret flyttade under året till större utrymmen, bättre anpassade för verksamheten. Kontoret används för möten och sammankomster av olika slag och även som arbetsutrymme för landskapsstyrelsens tjänstemän i samband med möten i Helsingfors. Personal-

styrkan utökades under året, den består nu av informationssekreteraren och en byråsekreterare.

Informationssekreteraren fungerar även som Ålands riksdagsledamots sekreterare.

Ålandsdelegationen har sina sammanträdesutrymmen på Ålandskontoret och Ålands Turistförbund har en marknadsförare stationerad på kontoret.

3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information samt skapa utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och Sverige. Ålandskontoret har också bidragit till samordningen mellan Ålands landskapsstyrelse och svenska regeringskansliet gällande frågor som försvårar kontakterna för privatpersoner och företag för att finna dess lösning.

Under året kan konstateras flera lösta problem samt utökade kontakter med svenska myndigheter. Arbetet att finna finansiering till ett informationscenter på Åland, för personer och företag med kontakter mellan Finland och Sverige, har varit omfattande.

I januari flyttade Ålandskontoret över från näringsavdelningen till kansliavdelningens allmänna byrå.

3.2.4. Enheten för Europarätt och externa frågor

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande EU-ärenden, samordna landskapsstyrelsens EU-politik inom förvaltningen samt ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av de EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen, föra de interna EU-register som upprätthålls, fungera som stabsfunktion gentemot förvaltningen, samt handha de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelse mot gemenskapsrätten.

Mål: Att genom olika initiativ medverka till att Ålands roll inom den Europeiska unionen stärks inför nästa konferens.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har aktivt deltagit i det samarbete som bedrivs mellan lagstiftande regioner i unionen (sk. Regleg) och därigenom haft möjligheter att påverka. Landskapsstyrelsen har dessutom genom ett antal skrivelser framfört ståndpunkter till riksstyrelser, Finlands representanter i konventet, Europaparlamentet, och konventet. Möjligheterna att påverka har varit goda.

Mål: Att verka för ett gott samarbete med riket och kontakterna inom EU samt med andra konstitutionella regioner så att Ålands intressen tillvaratas.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har upprätthållit nära kontakter med statsrådets kansli, Finlands representant i det pågående konventet, andra lagstiftande regioner, främst inom ramen för det sk Reglegsamarbetet, för att försäkra att åländska intressen tillvaratas.

3.2.4.1. Utveckling av mätetal

	2000	2001	2002
Kommissionens initiativ (diarieförda)	81	62	46
Direktiv (notifierade)	120	104	85
Officiella anmärkningar (Finland)	14	32	24
Motiverade yttranden (Finland)	11	13	16
Kompletterande motiverat yttrande		1	

3.2.4.2 Skärgårdssamarbetet och Interreg IIIA-Skärgården

Landskapsstyrelsen är förvaltande myndighet för Interreg IIA-Skärgården-programmet och har därmed det personalpolitiska ansvaret för de anställda vid interregsekreteriatet. Landskapsstyrelsen har också medverkat i finansieringen av interreg IIIA-sekreteriatet samt även i Skärgårdssamarbetets sekretariat.

Målsättningen med Interregprogrammet är att skapa goda förutsättningar för skärgårdsbefolkningen att leva och verka ute i skärgården. Målsättningen skall förverkligas vid genomförandet av programmet och påverkar valet av de projekt Interreg IIA-Skärgården väljer att stöda.

3.2.4.3 CPMR och B 7 samarbetet

Näringsavdelningen har under år 2002 representerat Ålands landskapsstyrelse i internationella sammanhang gällande B7 samarbetet (Baltic Sea Seven Islands) och CPMR (konferensen för Europas perifera maritima regioner).

B7 antog under året en ny strategi för sitt samarbete under Ölands ordförandeskap. En Interreg IIIB ansökan godkändes rörande ett medeltidsprojekt samt att ett projekt mellan folkhögskolorna på öarna också initierats. B7 arrangerade den 5 november ett seminarium på finska representationen i Bryssel där bl.a. CPMR:s ö-kommission presenterade sin studie över öarna i Europa och Astrid Thors höll ett inlägg om konventets verksamhet samt talade om regionernas roll i framtidens Europa. B7 har under året haft kontakter med Council of the Baltic States angående ett särskilt medlemskap.

Under 2001 har Ålands landskapsstyrelse aktivt deltagit i CPMR:s ö-kommission. Vid den årliga konferensen på Orkney presenterade Åland sitt arbete inom de lagstiftande regionerna samt att en redogörelse av skärgårdstrafiken gjordes. De stora frågorna för huvudorganisationen har varit strukturfonderna efter 2006, revideringen av EU:s jordbruks- respektive fiskeripolitik samt sjösäkerhet.

3.2.5. Administrativa enheten

Vid administrativa enheten handhas bland annat registratur, författningsenliga rättigheter, tillståndsfrågor, danaarv, lagtings- och kommunalval, stöd till politiska organisationerna, post-, radio- och TV-frågor samt konsumenträttsliga ärenden. Förutom ren myndighetsutövning handhar enheten uppgiften att bistå och samordna stabsfunktioner gentemot landskapsstyrelsen.

Näringsrättsärenden 2002

Permanent näringsrätt	Tillfällig näringsrätt	Avslag
26	116	1

3.2.5.1 Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med licensmedel och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.5.2 Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 60.000 euro. Av anslaget utbetalades en del till

Åländsk samling och resten fördelades till de politiska organisationerna i enlighet med antalet mandat i lagtinget. Stödet för politisk information utgjorde också det en 200-del av motsvarande anslag i riket eller för året 38.000 euro som fördelades till de politiska organisationerna enligt lagtingsmandat.

3.2.6. Personalenheten

3.2.6.1 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd och personalaktiviteter

Enheten har likt föregående år i huvudsak administrerat ärenden gällande allmän utbildning, företagshälsovård, personalaktiviteter, arbetarskydd, personalvård och personalinformation.

Under året har verksamheten inriktats på att vidareutveckla och förbättra den interna informationen, vilka främst utgjorts av intranät och nyhetsbladet och tidningen Byråkraten. Informationsvägarna har framförallt haft syftet att underlätta för nyanställda att finna fakta om sin nya arbetsplats och de rättigheter och skyldigheter som följer av tjänsten. Samtliga anställda har härigenom även haft möjlighet att hålla sig ajour med kommande händelser inom förvaltningen.

Enheten har i enlighet med förvaltningens mål, strävat efter att höja den totala kompetensen och effektiviteten genom att anordna interaktiva datautbildningar med Pedago och en Autocad-kurs med Ålands teknologocentrum. Det har även varit aktuellt med kursen ”Utveckla det goda ledar- och medarbetarskapet i svåra situationer” med föreläsare Lennart Hägglöf från Agera nu Ab. Kursen riktade sig i första hand till chefer och arbetsledare samt arbetarskyddspersonal, men även övriga intresserade välkomnades. Henning Karlsson föreläste om den nya företagshälsovårdslagen och arbetarskyddslagen. Introduktionsutbildning för nyanställda har anordnats vid två tillfällen, under våren och hösten.

Under året har även hållits möten inom samarbetskommittén och arbetarskyddskommittén samt anordnats arbetarskyddsval för allmänna förvaltningen.

Motions- och friskvårdsaktiviteterna som subventioneras för personalen har fortgått i stort sett samma utsträckning som tidigare år. Personalen har i år haft möjlighet att delta i individuella aktiviteter såsom styrketräning, spinning, boxercise och simning men även kollektiva aktiviteter har anordnas inom förvaltningen såsom innebandy, volleyboll och bowling. Personalen har även erbjudits massage i förebyggande syfte till subventionerat pris. Årets personalutflykt gick i år till Kasviken Campings äventyrsbana och traditionsenlig julfest för hela personalen hölls i hotell Arkipelags restaurang.

3.2.6.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att utifrån förvaltningens behov höja och stärka personalens allmänna kompetens. Kontinuerlig utbildning skapar förutsättningar för en bibehållen hög servicenivå inom förvaltningen, och medverkar även till ytterligare utveckling och förbättring av arbetsrutiner.

Förverkligat: Enheten har under året kunnat erbjuda de anställda externa kurser, seminarier och föreläsningar, vilka anordnats utifrån behov och befintliga medel. De anställda har även haft möjlighet att ansöka om s.k. egen utbildning, där deltagandet inte automatiskt behöver vara intimt förknippat med arbetet.

Mål: Att alla med behov av datakunskaper i sitt dagliga arbete skall erbjudas kurser på grundnivå. Även här är avsikten att tillhandhålla en allmän bas av kurser som skall erbjudas dem som inte redan anses ha tillräckliga kunskaper inom området.

Förverkligat: I samarbete med Pedago har det under våren arrangerats interaktiva datautbildningar. Övriga datautbildningar har utifrån individuella behov anordnats. Det arrangerades även en kurs i programmet Autocad med Ålands teknologocentrum.

Mål: Att alla i arbetsledande ställning inom den allmänna förvaltningen skall ha erbjudits kurser i ledarskap inom år 2002.

Förverkligat: Under året har offerter på en för förvaltningen lämplig ledarskapsutbildning på mellanchefsnivå tagits fram, utbildningen kommer att påbörjas under våren 2003. Det har även anordnats en kurs i ledarskapsutveckling "Utveckla det goda ledar- och medarbetarskapet i svåra situationer". Denna riktade sig i första hand till chefer och arbetsledare samt arbetarskyddspersonal, men även övriga intresserade välkomnades.

3.2.7. Ålands polismyndighet

I landskapslagen om Ålands polismyndighet (26/2000) finns administrativa bestämmelser om polismyndigheten. Med stöd av landskapslagen har en landskapsförordning (ÅFS 34/2000) utfärdats. Den 26.11 fastställde landskapsstyrelsen ett nytt reglemente för polismyndigheten. Reglementet trädde i kraft den 1.12.2002. Den egentliga polisverksamheten bedrivs i stöd av polislagen för landskapet Åland (49/2000). Till lagen ansluter sig en förordning (50/2000).

3.2.7.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Det allmänna målet med polisverksamheten är att trygga den lagstadgade rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, samt att förebygga brott, utreda brott samt sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen inriktningsmål är bl.a. allmän ordning och säkerhet, trafikövervakningen samt brottsbekämpning.

Mål för allmän ordning och säkerhet:

Polisen skall upprätthålla en hög alarmberedskap för att minimera utryckningstiderna, särskilt vid brådskande brotts- och olyckstillfällen. Polisen skall även genom synlig övervakning upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten.

Förverkligat: Alarmberedskapen har kunnat hållas på i stort sett oförändrad nivå och den synliga övervakningen har förverkligats planenligt fränsett cykelpatrulleringen.

Mål för trafikövervakningen:

Trafikövervakningen inriktas så att antalet svåra trafikolyckor med personskador och dödlig utgång minimeras. Övervakningen inriktas mot farligt beteende i trafiken, hastighetsövervakning och trafikfylleri.

Förverkligat: Hastighetsövervakningen har ökat samtidigt som antalet blåsprov hållit på tidigare års nivå. Polisens trafikövervakning torde ha bidragit att olycksutvecklingen inte ökat.

Mål för brottsbekämpning:

Genom en effektiv brottsutredningsverksamhet ökas risken att lagföras samt minskas benägenheten att göra brott. Särskild vikt skall läggas vid brott begångna av ungdomar och vid minimering av utredningstiderna gällande ungdomsbrott. Prioriterade områden är våldsbrott, särskilt misshandel av kvinnor. Narkotikasituationen har krävt fortsatt satsning från polisens sida, samtidigt som samverkan med andra myndigheter betonas.

Förverkligat: Antalet egendomsbrott har fortsatt att minska. Misshandelsbrotten har fortsatt att minska. Narkotikabrottsligheten har ökat kraftigt och nya substanser och missbrukargrupper har påträffats. Trots polisens och andra myndigheters insatser har den negativa utvecklingen inte kunnat brytas.

3.2.7.2 Mätetal

	2000	2001	2002
Brottsanmälningar totalt	3338	3343	3429
Egendomsbrott	1296	1191	1173
Misshandel	138	130	113
Trafikbrott	606	662	773
Trafikfylleri	93	100	116
Dödsfall i trafiken	3	0	1
Personskadeolyckor i trafiken	35	33	30
Misstänkta för narkotikabrott	57	55	67

3.2.8. Motorfordonsbyrån

I lagen om motorfordonsbyrån (9/75) stadgas att registreringen och besiktningen av fordon samt förändret av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka.

Förverkligat: Ålagda tjänster har utförts till samma kostnad som tidigare samt målsättningen att hålla väntetiderna under en vecka har förverkligats.

Mål: Uppstart av det nya kallelsesystemet för besiktning av person och paketbilar.

Förverkligat: Kallelsesystemet kördes igång under april månad. Positiv respons av bilägarna har erhållits samt förväntad arbetsinbesparing har uppnåts.

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2002 uppgick till sammanlagt 18.080 bilar fördelat enligt följande: personbilar 14.658 st, paketbilar 2.931 st, lastbilar 450 st, bussar 39 st, samt specialbilar 2 st. Motorcyklar fanns till ett antal om 728 st, traktorer 3.354 st, motorredskap 351 st, mopeder 908 st och släpvagnar 4.189 st. De registrerade fordonens antal var sålunda 27.610 st. Ökningen från 2001 utgör 1.666 st. Tidigare år har inte mopederna redovisats. Ökningen utan mopeder är således 758 st.

Under 2002 registrerades i landskapet 551 (573) st nya bilar. Dessutom registrerades 651 (604) st fordon, vilka varit registrerade i riket samt därutöver ett antal från Sverige införda begagnade fordon ävensom personbilar, vilka införts som flyttgods av personer, som flyttat från utlandet till landskapet.

Under året utfördes 15.323 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 9.989 avgastester samt 2.516 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 27.828 förrättningar.

Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 533 (519) st. Dessutom utfärdades 205 (235) st mopedförarbevis.

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 3.186 st anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2002	2001
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.049	1.773
Polisens åtgärder och tillstånd	33	154
Yrkeskör tillstånd samt tillstånd	38	18
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	1.066	746
Summa	3.186	2.691

Under verksamhetsåret har trafikinspektören avgivit utlåtanden till landskapsstyrelsen i olika ärenden.

Under år 2002 har motorfordonsbyrån i avgifter uppburit sammanlagt 711.349 euro (4.014.030 mk), varav 16.352 euro är moms.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2002	2001
Besiktningavgifter	488.160 euro	2.668.545 mk
Förarexamensavgifter	31.751 euro	180.750 mk
Registerbrickor	74.057 euro	444.370 mk
Registr. avgifter, diverse inkomster	94.169 euro	577.625 mk
Skrotningsavgifter	23.212 euro	142.740 mk
Summa	711.349 euro	4.014.030 mk

Under verksamhetsåret handlades 8.069 (7.990) registreringsärenden. Dessutom beviljades 195 (201) tillstånd att använda provnummerskyltar.

Till båtregistret har inkommit 1.438 (352) st registreringar samt ändringar.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- fastighetsförvaltning
- främjande av bostadsproduktion
- brand- och räddningsväsendet
- upprätthållande av alarmcentral
- säkerhet gällande explosionsfarliga ämnen
- transport av farliga ämnen på väg
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor
- ärenden rörande förplägnads- och inkvarteringsverksamhet
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energianvändning
- byggstatistik
- byggteknisk rådgivning

Utveckling/projekt

Bland de större projekt och händelser som genomförts, påbörjats eller inträffat kan följande nämnas:

- under året slutfördes en utredning gällande förvaltningen av landskapets fastigheter. Utredningens målsättningar har beaktats i landskapets budget för år 2003.
- utvecklandet av landskapsalarmcentralens hemsida så att allmänheten samt pressen kan ta del av den information som landskapsalarmcentralen sysslar med, bl.a. viss information om brand- och räddningsuppdrag med pressinformation från brandbefälet och statistik. Denna sida skall uppdateras automatiskt så att den inte är beroende av manuella uppdateringar, vilket lätt kan göra en hemsida inaktuell. Brandchefernas samt avtalsbrandkårernas brandrapportering skall kunnas fyllas i via Internet och lagras på alarmcentralens server så att uppgifterna blir lättillgängliga för de personer och instanser som har rätt att ta del av materialet.
- positionering av ambulanserna med hjälp av handdatorer med inbyggd GPS-mottagare samt att kunna sända koordinater från landskapsalarmcentralens kartprogram till ambulanserna. I förlängningen skall systemet även kunna sända till brandbefäl och deras enheter.
- en kommitté har påbörjat arbetet med revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet
- det nya myndighetsradionätet har tagits i praktiskt bruk inom brand- och räddningsväsendet
- ett projekt för förbättring av säkerheten vid s.k. distributionsstationer har startats under året
- el- och energienheten har under året låtit upprätta en energiplan för landskapet Åland. Energiplanen behandlar i huvudsak elkraft, fjärrvärme, biokraft, avfallsförbränning, vindkraft, reservkraft, oljebaserad produktion samt övriga produktionsformer.

3.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Återgång från räntestöd till direkta lån vid finansiering av hyresbostadsproduktion.

Förverkligat: Ett nytt regelverk har utarbetats och tillämpats under året.

Mål: Undersöka möjligheten att upprätta en bostadsproduktionsfond.

Förverkligat: En undersökning av möjligheten att upprätta en bostadsproduktionsfond har inletts men inte slutförts. Beslut kommer inte att fattas av landskapsstyrelsen under denna period.

Mål: Utveckla en kanal för självservice via Internet för sökande av räntestöd.

Förverkligat: Interaktiva kalkylblad för ändamålet finns tillgängliga på enhetens hemsida.

Mål: En vidareutveckling av det geografiska informationsdatasystemet med bl.a. anskaffning av terräng-, vägdatatabas med adressuppgifter samt GPS-utrustning för lägesbestämning av platser i terrängen .

Förverkligat: Systemen och utrustningen har anskaffats och tagits i bruk under året.

Mål: Efter att kommunerna uppgjort kommunöversikter sammanställer landskapsstyrelsen översikterna till en helhet omfattande hela Åland.

Förverkligat: Då flertalet kommunen ännu inte har slutfört arbetet med att upprätta kommunöversikter har någon sammanställning inte kunnat göras.

Mål: Sammanförande av landskapsalarmcentralen och polisens alarmeringsfunktioner

Förverkligat: Inte möjligt att förverkliga då polishusets tillbyggnad inte kunnat genomföras

Mål: Utarbetande av ny lagstiftning för räddningstjänsten

Förverkligat: Kommitté har tillsatts vilken arbetat med uppdraget under året. Arbetet inte slutfört.

Mål: Utbyggnad av Självstyrelsegården

Förverkligat: Planeringen av Självstyrelsegårdens tillbyggnad har fortsatt under år 2002. Detaljprojekteringen har påbörjats och beräknas pågå fram till hösten 2003. En anhållan om stadsplaneändring för att möjliggöra utbygganden har inlämnats till Mariehamns stad.

Med anledning av landskapets ekonomiska läge har byggstarten framskjutits och avsikten är att i budgeten för år 2004 ta ställning till när projektet kan genomföras. Byggnadstiden är beräknad till cirka 1 år.

Mål: Ett förslag till permanent användning av Eckerö post- och tullhus utarbetas.

Förverkligat: Trots försök att hitta en permanent användning av post- och tullhuset har någon slutlig lösning ännu inte framkommit. Byggnaden har därför såsom tidigare använts för utställningar och logiverksamhet i privat regi.

Mål: Att utreda hur landskapets fastigheter skulle förvaltas på ett ändamålsenligt sätt.

Förverkligat: Under året slutfördes en utredning gällande förvaltningen av landskapets fastigheter. Utredningens målsättningar har beaktats i landskapets budget för år 2003.

3.3.2 Utveckling av mätetal

Bostadsenheten

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Nya hyresbostäder med landskapsstöd	105	99	110	149
Nya ägarbostäder med landskapsstöd	39	46	50	45
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	26	14	40	24
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem	69	80	90	123

Brand- och räddningsenheten

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligt 2002
Bidrag	mk	mk	euro	euro
Ål brand- och räddnförb, enl avtal	52 265	54 144	9 000	8 758
Övrigt	2.267 285	261 560		1 701
Utbildning i Sverige				
Antal pers	7	6	6	7
Kostnad	120 067	169 415	38 700	42 669
Annan utbildning	126 899	71 633	7 000	12 300
Landskapsandel för anskaffningar				
Förhandsbesked (st)	3	3	1	3
Bidrag	1 157 401	1 072 236	170 000	177 615
Bidrag från Brandskyddsfonden				
Kommuner/brandkår (st)	2	1		1
Bidrag	85 260	950 000		159 780
Varning för skogsbrand				
Perioder (st)	4	6		5
Total tid (dygn)	42	42		75
Inspektion av BRV, antal kommuner	0	2	0	0

Inkommande alarm till alarmcentralen

	2000	2001	2002
112-Nödsamtal	9 863	10 089	10 134
Rutinsamtal	25 000 ca	28 000 ca	26 000 ca
Trygghetstelefoner	4 400	3 733	2 871
Radioanrop	15 000 ca	22 000 ca	14 000 ca
Joursamtal	589	228	120
Automatalarm	2 723	4 775	4 800

Utalarmeringar

	2000	2001	2002
Brand- och räddningsuppdrag	474	439	437
Ambulansalarm	2 689	2 540	2 611
Övriga alarmeringar	1 175	1 071	999

Inkomster och utgifter

	2000	2001	2002 euro	2002 euro
	mk	mk	beräknat	förv.
Kostnader	1 564 247	1 789.332 <u>38 661*)</u> 1 927 997	323 928	319 000
Inkomster	86 180	110 397	18 000	15 940

*) reserverat från år 2000

3.3.3. Planläggnings- och byggnadsväsendet

Kommunöversikter.

Flertalet kommuner har ännu inte sina kommunöversikter färdiga.

Landskapsstyrelsen har även detta år, med löfte om visst ekonomiskt stöd, försökt förmå kommunerna att komma igång med arbetet. Intresset för att få nämnda landskapsstöd tyder på att de flesta kommunerna kommer att få sina översikter klara inom år 2003.

Det geografiska informationssystemet, GIS, har vidareutvecklats. Bland annat har kartmaterial gällande terrängdata, väg- och adressuppgifter anskaffats. Vidare har GPS-utrustning för lägesbestämning av platser i terrängen anskaffats och tagits i bruk.

Antalet användare av landskapsstyrelsens geografiska informationssystem; LSGIS, var totalt 38 stycken, fördelat på byggnads-, fiskeri-, jordbruks-, miljö-, musei-, skogsbruksbyrå samt trafikavdelningen.

Under året uppdaterades fastighetskartan samt ägaruppgifter och vektoriserad terrängdata över valda delar av Åland inköptes från Lantmäteriverket. Den nya terrängdatan har hög geografisk noggrannhet vilket ger ökade möjligheter till geografiska analyser.

Under året har ett omfattande arbete gjorts för att samla in data till trafikavdelningens vägdatabas. Bland annat finns data och geografiskt läge för trafikskyltar, belysningsstolpar, vägräcken och hastighetsbegränsningar. Miljöprövningsnämnden har fått direkt tillgång till LSGIS och kan därmed nyttja en stor del av den samlade geografiska datan i sitt arbete.

3.3.4. Bostadsenheten

3.3.4.1 Främjande av bostadsproduktion

Byggnadsbyråns stöd till boende utgjordes under året av räntestödslån för nybyggnad, anskaffning och förbättring av ägarbostäder, räntestödslån och bidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader, lån för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, lån för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och handikappades egna bostäder, för avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och för uppvärmningssystem som främjar miljön. Parenteser anger föregående års siffror.

Lån för hyresbostad beviljades 18 (11) projekt innehållande 197 (122) bostäder varav 149 (99) nya och 48 (23) grundrenoverade. Av de nya bostäderna ingår 14 (10) i servicehus. Det totala beloppet av beviljade lån uppgick till 16,5 milj.euro (55,7 Mmk). Siffrorna för år 2001 anger räntestöd eftersom inga lån beviljades.

Stöd till anskaffning av ägarbostäder utgjordes av räntestöd på lån, vilket beviljades för ett totalbelopp om 7.580.200 euro (56,8 Mmk) fördelat på 45 (46) nybyggda egnahemshus, 38 (60) köp av befintligt egnahemshus, 16 (31) köp av aktielokaler, 13 (11) bostadsförbättringar och 8 (9) kulturhistoriska objekt. Vid köp av befintlig bostad utförs ofta även renoveringar i olika stor omfattning.

För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades räntestöd för 24 (14) lån uppgående till totalt 1,5 milj. euro (4,5 Mmk) och 11 (11) bostadssparpremier. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Landskapsborgen för ägarbostadslån beviljades 46 (29) objekt till en åtagandesumma om 711.000 euro (2,4 Mmk).

För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har 19.547 euro (79.000 mk) beviljats i bidrag, med vilket 7 (9) bostäder kunnat repareras. I understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet, varav fyra för sanering av hushållsvatten, har 36.297

euro (107.000) mk beviljats för 20 (7) bostäder och för uppvärmningssystem som främjar miljön har 192.300 euro (770.000 mk) beviljats för 123 (80) bostäder. I bidrag för kultur-historiskt värdefulla bostadsbyggnader har beviljats 35.332 euro (250.000 mk) för 11 (12) objekt.

Investeringarna i både hyres- och ägarbostäder har fortsatt på en alltfjämt hög nivå. Nyproduktionen av hyresbostäder, speciellt utanför centralkommunerna, fick sig ett rejält uppsving under året. Detta kan åtminstone delvis förklaras av övergången från räntestöd till direkta lån.

Räntestöd till en summa om 1.280.000 euro för totalt 22 objekt, varav 3 nybyggen, kunde emellertid ej beviljas under 2002 då beviljningsfullmakten tog slut i ett sent skede av året.

De realekonomiska förutsättningarna för fortsatt betydande privata satsningar på boende finns kvar, speciellt ränteläget på finansmarknaden har varit synnerligen gynnsamt för låntagare.

3.3.5. El- och energienheten

På den åländska marknaden fanns under året följande aktörer:

Andelslaget Ålands Skogsägarförbund, som har lokal värmeproduktion samt äger ett vindkraftverk vilket sköts av Ålands Vindenergi Andelslag. Skogsägarförbundet säljer också fjärrvärme till Godbyområdet.

AB Skogen, levererar bl.a. bark. och brännflis till värmeverk.

Carl Rundberg AB är lokal biobränsleleverantör.

Kraftnät Åland Ab är det åländska stamnätsbolaget som är systemansvariga för el i landskapet Åland, organiserar balanshanteringen inom Åland samt sköter balansavräkningen inom elhandeln till Åland. Systemansvaret omfattar såväl stamnät som distributionsnät samt till näten anslutna anläggningar. I stamnätsansvaret ingår att trygga elenergitillgången med s.k. reservkraft vid avbrott i huvudelförsörjningen.

Mariehamns bioenergi Ab levererar värme till Mariehamns energi Ab för distribution.

Mariehamns Energi Ab fjärrvärme till ca. 470 kunder i Mariehamn och Sviby.

Mariehamns Stads Elverk idkar elhandel och distribution i Mariehamn och närliggande områden.

Ålands Biobränsle Ab framtar GROT (Grenar och toppar) för eldningsändamål.

Ålands Elandelslag idkar elhandel och distribution utanför Mariehamn.

Ålands Energi Ab idkar elhandel samt el och fjärrvärmeproduktion. Bolaget tillhandahåller reservkraft för Kraftnät Åland Ab enligt avtal.

Ålands Vindenergi Andelslag har omkring 1000 andelsägare. Bolaget äger sju vindkraftverk och sköter driften av all tolv vindkraftverk på Åland.

Ålands Vindkraft Ab äger fyra vindkraftverk. Bolaget bedriver även elhandel.

Under året har även miljökonsekvensbedömningen för Nyhamnsarkipelagen blivit färdigställd och antagen av landskapsstyrelsen. MKB:n har utförts av Electrowatt-Ekono Ab, Esbo.

Luftledningen på 45 över Lemströms kanal har bortmonterats och ersatts med sjökabel från Önningeby till Lemböte för att höja den fria segelhöjden.

EMP Projects i Vasa har utsetts till ansvarig utredare för nya gasturbiner som är planerade att placeras i Tingsbacka, Jomala för utökning av reservkraften i landskapet.

En energiplan för landskapet har utförts av Electrowatt-Ekono Ab i Esbo. Energiplanen överlämnades den 14 oktober 2002.

Byggnadstillstånd för två vindkraftverk om 600kW vardera i Krogstad, Lumparland har givits.

Elsäkerhetsexamen har hållits med 9 st. deltagare.

Förhandlingar beträffande reducering av nätavgifter för utlandsförbindelse till Sverige har förts med Näringsdepartementet och Energimyndigheten i Sverige. Slutligt besked har ännu inte erhållits.

Fortlöpande besiktningar och kontroller har utförts under året i och utanför byggnader i landskapet

3.3.6. Brand- och räddningsväsendet

Brand- och räddningsenhetens verksamhet omfattar:

- brand- och räddningsväsendet där målsättningen är att skapa förutsättningar för en god förebyggande verksamhet mot olyckor och för ändamålsenliga resurser för räddningsverksamhet
- explosionsfarliga ämnen där enheten verkar som övervakande och tillståndsgivande myndighet
- transport av farliga ämnen där enheten verkar som övervakande myndighet
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor där enheten tillsammans med länsstyrelsen har målsättningen att säkra samhällsfunktionerna samt att skapa god beredskap i samhället mot omfattande olyckshändelser och krislägen
- inkvarterings- och trakteringsverksamhet där enheten verkar som övervaknings- och registreringsmyndighet.

Som viktigare ärenden vilka varit aktuella under året kan följande nämnas:

- efter att en arbetsgrupp har givit ett betänkande om behovet av båtar för räddningsverksamhet och möjligheter för olika myndigheter att samordna dessa behov har landskapsstyrelsen fastställt principer som skall tillämpas inför upphandling av sådana båtar
- införandet av det nya myndighetsradionätet har fortgått under året så att utbildning har givits till instruktörer, alarmcentralens personal och till användare varefter systemet tagits i praktiskt bruk på försök
- efter erfarenheter vid genomförandet av beredskapsövningen Åland 01 har nya arbetsordningar för samrådsdelegationen för beredskapsärenden och för Ålands ledningscentral fastställts
- en kommitté för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet har utsetts och under året arbetat med sitt uppdrag
- i samråd med andra berörda myndigheter har överenskommit om principerna för genomförandet av åtgärder för förbättring av säkerheten vid s.k. distributionsstationer
- nya regelverk för brandalarmanläggningar har fastställts av landskapsstyrelsen.

3.3.7. Landskapsalarmcentralen

Allmänt

Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödanmälningar och på basen av dessa alarmera erforderliga räddningsenheter samt att handha andra uppgifter i anslutning till detta.

Myndighetsradionätet

Utbildning av instruktörer

I början av året påbörjades utbildningen för 7 instruktörer.

Denna utbildning hölls på Räddningsverket av alarmmästaren. Dessa instruktörer skulle sedan i sin tur utbilda brandkåristerna vid avtalsbrandkårerna.

Utbildning av brandkårister

I April påbörjades utbildningen för avtalsbrandkårerna. Denna utbildning var två kvällar lång a' 4 timmar. Sammanlagt hölls 13 utbildningar med 8-10 deltagare per kurs.

Den 1 juni togs radiosystemet i operativ provdrift för brand- och räddningsväsendet.

DWS-utbildning

I mars åkte alarmoperatörerna till Räddningsinstitutet i Kuopio för en tvådagars kurs i handhavande av DWS (Virves kommunikationsdator för alarmcentraler). Denna utbildning skedde i två etapper för att lösa bemanningen i Landskapsalarmcentralen. Även polisen och gränsbevakningen deltog.

Karthanteringsprogram

Alarmcentralen uppgraderade karthanteringsprogrammet så att:

- den manuella sökningen förenklades
- insättning av objekt(t.ex. uthyrningsstugor) möjliggjordes
- sändning och mottagning av koordinater ut till andra kartprogram på fältet blev möjligt.

På hösten testades ett system för sändning av koordinater via handdator med GPS-mottagare in till landskapsalarmcentralens kartprogram från en ambulans. Detta gjorde att man var 5:e sekund kunde se på kartan var ambulansen befann sig. Under 2003 kommer utvecklingen att fortgå, bl.a. kommer kartorna också att synas i själva handhållningen.

SMS-program

I maj installerades ett nytt program i landskapsalarmcentralens server som möjliggjorde snabbare och säkrare sändning av textmeddelande vid alarmering av avtalsbrandkårerna.

Hemsida

På hösten påbörjades arbete med landskapsalarmcentralens hemsida. Ett avtal gjordes med PBS och deras system kallat Composer införskaffades. Denna hemsida beräknas vara färdigställd på våren 2003.

3.3.8. Fastighetsförvaltning

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, skolbyggnaderna vid Ålands hantverksskola i Tosarby samt huvudbyggnaden vid Grelsby kungsgård. Därtill har byrån ansvarat för fastighetsskötsel av Ålands turisthotell, vars kostnader debiterats det förvaltande fastighetsbolaget.

Drift och underhåll av Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningen. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Den framtida användningen av Grelsby kungsgård har ännu inte klarlagts.

Under året har planeringen av Självstyrelsegårdens tillbyggnad fortsatt. Genom utbyggnaden skall förvaltningens långsiktiga utrymmesbehov lösas för att härigenom ge möjlighet till en effektiv och smidig förvaltning. Igångsättningen av projektet har framskjutits med hänsyn till landskapets ekonomi.

Den långsiktiga användningen av Eckerö post- och tullhus är fortfarande öppen.

ÅHS har meddelat landskapsstyrelsen att de inte längre behöver hälsocentralfastigheten vid Norragatan i Mariehamn. Då fastigheten inte heller behövs för landskapets övriga verksamhet har landskapsstyrelsen bjudit ut fastigheten till försäljning. Landskapstyrelsen har dock inte ansett de inkomna buden tillräckligt förmånliga varför någon försäljning ännu inte skett.

Under året har arbetet med en utredning gällande landskapets fastighetsförvaltning slutförts. I utredningen föreslås bl.a. att byggnadsbyråns övergripande roll gällande fastighetsförvaltning stärks och att byrån framtar modeller för en ändamålsenlig heltäckande fastighetsförvaltning. Vidare föreslås att byrån kunde erbjuda de olika förvaltande enheterna skraddarsydda lösningar som komplement till den egna förvaltningen. Förslagen har beaktats i landskapets budget för år 2003.

Byggnadsbyrån har haft ledningen av bland annat följande projekt :

Entreprenader

- ombyggnad och installation av databaserad VVS-automatik i Ålands sjömannsskolas verkstadsavdelning
- installation av ny värmepanna i Ålands folkhögskola
- slutförande av dräneringsarbeten omfattande även dagvattenledningar samt häng- och stuprännor vid Ålands landsbygdscentrum
- ombyggnad av oljetankutrymmet samt förnyande av oljetankar vid Ålands folkhögskola

- förnyande av branddetektorer och alarmcentral i Ålands folkhögskolas nya internat
- ombyggnad av vattentaket på Ålands sjömannsskolas ekonomiebyggnad.

Byggnadsbyrån har även deltagit i planering/utredning gällande tillbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum, om- och tillbyggnad av Ålands sjömannsskola, tillbyggnad av Ålands yrkesskola, tillbyggnad av Ålands vårdinstitut, tillbyggnad av Åland lyceum, om- och tillbyggnad av Ålands hotell- och restaurangskola, om- och tillbyggnad av polishuset, kongress- och kulturhuset.

- ny ladugård vid Jomala gård. Anbud inbegärdes men för höga anbud inlämnades
- till- och ombyggnad av bl.a. laboratorietrymmena vid Ålands försöksstation
- ombyggnad av ventilationsanläggningen i Ålandsyrkesskolas verkstadsflygel. Anbud inbegärdes två gånger. Första gången inkom för få och höga anbud, andra gången inga anbud på byggnads- och målningsarbetena.
- projektering av byggverkstad vid Ålands yrkesskola
- projektering av nya vattentak på Ålands folkhögsskolas nya skolbyggnad samt nya internat
- om- och tillbyggnad för recirkulationssystem vid Guttorp fiskodling
- tillbyggnad av bl.a. nytt kök vid Ålands centralsjukhus
- utredning om framtida alternativa värmesystem vid Ålands folkhögskola
- ombyggnad och inredning av vån 3 vid Ålands landsbygdscentrum. Anbud inbegärdes men inga anbud inkom på el- och målningsarbetena
- projektering av förnyande av rörsystem och radiatorer i Ålands sjöfartsläroverk
- projektering av erforderliga ombyggnads- och renoveringsarbeten i Ålands sjöfartsläroverk.

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utvecklingen av budgeterings- och uppföljningsprocesserna fortsattes så att ett förslag om hur långsiktplaneringen bättre kan kopplas till den årliga tilldelningen av budgetmedel tas fram.

Förverkligat: Arbetet har fått stå tillbaka till följd av att övriga delar har tagit så mycket resurser.

Mål: Ett förslag till reformering av landskapsandelssystemet tas fram i samarbete med Ålands kommunförbund.

Förverkligat: I förhandlingarna mellan landskapsstyrelsen och kommunerna enades om följande mål för ändring av landskapsandelssystemet

- införs fr.o.m. 1.1.2003
- grundsystemet bibehålles med vissa justeringar och förenklingar
- alla regelbundna överföringar mellan landskapet och kommunerna bör ingå i systemet och vara lagfästa
- basbeloppen för de olika åldersgrupperna inom socialvården och allmänt bör överensstämma med de faktiska förhållandena (verkliga kostnaderna).

Landskapsstyrelsen avlämnade en framställning (Ls-framst. nr 10/2002-2003) rörande ändring av landskapsandelarna för socialvården och grundskolan så att kommunernas landskapsandelar bättre skulle återspegla kommunernas verkliga kostnader inom områdena. Därtill ingick ett förslag att föra över betalningsansvaret för grundskolläraernas pensionspremier på kommunerna. Denna ökade kostnad för kommunerna föreslogs även läggas till grund för landskapsandelarna som därmed höjdes.

Mål: Förutsättningarna för justering av avräkningsgrunden dokumenteras i ett med finansministeriet gemensamt dokument.

Förverkligat: Arbetet har fortsatt under året men utredningsarbetet har inte kunnat slutföras då oklarhet förelegat i vissa avgränsnings- och metodfrågor. Ledningsgruppen för utredningsarbetet har sammanträtt under året och diskussioner har förts mellan finansavdelningen och finansministeriet utgående från de utkast till utredningsrapport som förelagat.

Mål: Initiera, koordinera och driva mot uppsatta mål projekt som främjar IKT-utvecklingen på Åland.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens IKT-meddelande lämnades till lagtinget i mars. IKT-ledningsgruppen innehar en koordinerande roll vad gäller gemensamma IKT-utvecklingsprojekt såväl internt som externt. En större del av den allmänna IKT-utvecklingen handhas vid Ålands teknologicentrum efter det att den projektanställde IKT-utvecklaren avslutat sitt anställningsförhållande vid finansavdelningen.

Mål: Landskapsstyrelsens nätplats www.ls.aland.fi förnyas.

Förverkligat: Arbetet med att förnya landskapsstyrelsens nätplats www.ls.aland.fi inleddes under september 2002 och den nya nätplatsen togs i drift i mitten av februari 2003.

Mål: Portalen www.aland.fi, gemensamt för det offentliga Åland (landskapsstyrelsen, staten och den kommunala sektorn) byggs upp.

Förverkligat: Uppbyggnaden av portalen www.aland.fi ingår i samma projekt som förnyandet av landskapsstyrelsens nätplats. Förberedande arbete med portalen har gjorts men arbetet med landskapsstyrelsens nätplats har prioriterats. Den nya portalen beräknas tagen i bruk till sommaren 2003.

Mål: Vidareutveckla landskapsstyrelsens intranät som ett verktyg för den interna informationen.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens intranät har under året förnyats både vad gäller grafisk form och innehåll. Informationen på intranätet uppdateras och kompletteras fortlöpande.

Mål: Öka personalens medvetenhet och kunskap om datasäkerhetsfrågor genom informations- och utbildningstillfällen.

Förverkligat: Under året hölls tillsammans med länsstyrelsen ett seminarium som behandlade såväl fysisk säkerhet som datasäkerhet. IT-enheten informerar fortlöpande per e-post om aktuella virusshot. En utredning "Arbetsgruppen för översyn av allmänna förvaltningens beredskap gällande säkerhetsfrågors slutrapport" där datasäkerhetsfrågorna är centrala genomfördes av en arbetsgrupp gemensam för förvaltningen.

Mål: Utveckla e-demokratin genom försök med så kallat rådslag i en eller flera aktuella frågor.

Förverkligat: Målsättningen har inte förverkligats eftersom IKT-utvecklaren slutade sin tjänst i februari och resurser för att förverkliga projektet därmed inte har funnits.

Mål: Genom IT-frukostar och andra aktiviteter öka medvetenhet och kunskapen om IKT samt teknikens användningsmöjligheter hos förvaltning, näringsliv, utbildningssektorn samt allmänheten.

Förverkligat: Under året har hållits fyra s.k. IT-frukostar med varierande teman. Delta-gerantalet har varierat från cirka tjugo personer till ett hundratal. Speciellt det tillfälle som behandlade IT-säkerhet var mycket välbesökt.

Mål: Att inlämnade utanordningar och godkända fakturor till finansavdelningen skall vara behandlade och utbetalda inom en vecka.

Förverkligat: Behandlingstiden har under året varierat från 1 till 2 veckor.

Mål: Att inlämnat faktureringsunderlag skall vara fakturerat inom två veckor.

Förverkligat: Normalt har inlämnat faktureringsunderlag fakturerats inom två veckor.

Mål: Att bokslutet för år 2001 tidigareläggs och fastställs i månadsskiftet februari/mars 2002.

Förverkligat: Bokslutet fastställdes av landskapsstyrelsen den 11 mars 2002 vilket var tidigare än normalt.

Mål: Att erlægga alla utbetalningar/ersättningar senast på förfallodagen.

Förverkligat: Målet har inte uppnåtts till fullo då vissa utbetalningar/ersättningar av olika orsaker inte har kunnat betalas på förfallodagen.

Mål: Att inleda arbetet med införande av elektronisk behandling av fakturor så att tester kan göras.

Förverkligat: Under året har redovisningsbyrån bekantat sig med olika system för elektronisk behandling av fakturor och även inbegärt offerter. Beslut om inköp av något system har dock inte gjorts. I stället är avsikten att först genomföra en förstudie av hela dokumenthanteringen inom centralförvaltningen så att datasystem som anskaffas samordnas för dokumenthanteringen.

Mål: Att alla företagsstöd skall införas i projektregistret.

Förverkligat: Under året har arbetet med projektregistret huvudsakligen inriktats på att upgradera systemet med nya funktioner. På grund av detta har inte några nya stödformer lagts in i registret under år 2002.

Mål: Arbetet med att utveckla anställningsformer och –villkor fortsätter så, att det i slutet av år 2002 inleds ett försök med ett nytt system för lönesättning som berör åtminstone en avgränsad arbetsenhet och så att ett förslag till reformerad tjänstemannalagstiftning kan presenteras i början av år 2003.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen fastställde en policy för utvecklandet av förvaltningens olika lönesystem den 26 mars. Ärendet hade beretts i en partssammansatt arbetsgrupp.

Samma arbetsgrupp beredde även ett förslag till ett nytt lönesystem, i detta skede avsett för Ålands hälso- och sjukvård, och avslutade denna beredning med att den 16 augusti överlämna ett förslag till respektive huvudman. Landskapsstyrelsen behandlade förslaget den 28 oktober och överförde det därefter till avtalsförhandlingar. Förhandlingar med målsättningen att på basis av arbetsgruppens förslag införa ett nytt lönesystem på försök vid någon eller några enheter inom Ålands hälso- och sjukvård, inleddes i november, men de hann inte slutföras under året.

Målet att reformera landskapets tjänstemannalagstiftning har inte förverkligats. Det har bedömts vara en orealistisk målsättning med beaktande av de betingelser och resurser under och med vilka avtals- och pensionsbyrån har att utföra sitt arbete. Målet har inte heller uppreparats inför verksamhetsåret 2003.

Mål: Alla pågående anställningar inom landskapets pensionssystem registreras i det nya pensionsdataregistret och överförs till Pensionsskyddscentralens (PSC) arbetsförhållanderegister.

Förverkligat: Alla pågående anställningsförhållanden har, med undantag för de vid Ålands hälso- och sjukvård, registrerats i landskapets nya pensionsdataregister. Vid Ålands hälso- och sjukvård har man inte klarat av att datatekniskt lämna rapporter till registret. Målet att överföra uppgifter om anställningsförhållanden till Pensionsskyddscentralen har inte förverkligats under året. Förutsättningarna för de avtal om saken mellan landskapsstyrelsen och PSC som överföringen förutsätter visade sig vara svårare än beräknat att klarlägga varför avtalet inte blev klart under året.

4.1.2. Utveckling av mätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverk- ligat 2002
Bokförda dokument	64.489	63.553	67.000	67.835
Inklusive betalningar	97.750	93.308		98.592
Lön-, pensions- och arvodestagare	7.006	6.717	7.050	6.582
Utestående lån	2.248	2.097	2.100	1.808
Räntestödslån	830	870	840	957
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	196	200	197	202

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	13 979 631,40	15 146 389,64	16 607 561	16 029 736,51	577 824,49
Överföringsutgifter	16 671 201,87	9 318 679,42	18 487 417	11 272 405,02	7 215 011,98
Realinvesteringsutg.	3 035 166,06	328 881,27	3 333 099	250 199,57	3 082 899,43
Lån och övriga finans- investeringar	4 290 397,48	2 132 793,11	6 220 348	272 370,59	5 947 977,41
Summa utgifter	37 976 396,81	26 926 743,44	44 648 425	27 824 711,69	16 823 713,31
Summa inkomster	-14 194 236,24	-12 431 552,46	-12 802 611	-10 363 851,49	-2 438 759,51
Nettoutgifter	23 782 160,57	14 495 190,99	31 845 814	17 460 860,20	14 384 953,80

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Budgetarbetet och till budgetprocessen anknutna uppgifter upptar fortsättningsvis största delen av de personella resurserna vid allmänna byrån. Förhandlingarna med kommunerna angående de ekonomiska relationerna i kombination med underlagsmaterial för lagframställning om vissa av landskapsandelarna till kommunerna har tidvis upptagit en stor del av arbetstiden. Under vintern och våren samt framförallt under slutet av året ägnades en betydande del av arbetstiden till den med riket gemensamma utredningen om det år 1993 införda finansieringssystemet för självstyrelsen.

Bevakningen av EU frågor inom avdelningens förvaltningsområde har under året krävt en hel del resurser. Till denna bevakning hör bl.a. gemenskapsrättens inverkan på skattegränshanteringen och autonomins rättigheter på skatteområdet. Landskapsstyrelsens uppfattning är dock att det primärt är riksmyndigheternas ansvar att skattegränshanteringen är ändamålsenligt utformad och att förändringar i gemenskapsrätten till denna del bevakas. Byrån har därtill arbetat med att erhålla ytterligare förenklingar i skattegränshanteringen runt Åland.

IT-enheten svarar idag för driften av datanätverk och system vid centralförvaltningen, lagtinget, museibyran (Mariehamn samt Ribäck), Ålands polismyndighet, Ålandstrafiken, Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands Statistik- och utredningsbyrå, studie-

serviceenheten samt Ålands lärcenter. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet support åt övriga externa enheter och inrättningar. Därtill har IT-enheten det övergripande ansvaret för det gemensamma optiska nätverk som sammanbinder landskapsstyrelsens skolor samt centralförvaltningen och via vilket landskapsstyrelsens internettrafik och e-post löper.

Under året förnyades cirka 80 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten. Utöver dessa skaffades cirka 15 nya datorer. Dessutom byttes under året centralförvaltningens samt Ålands Statistik- och utredningsbyrås nätverksservrar. I samband med bytet uppdaterades också nätverksprogramvaran till senaste version.

Utlokaliseringen av enheter, det ökande antalet datorer, behovet av mera komplexa nätverkslösningar tillsammans med programvarornas ökade komplexitet har inneburit en avsevärd ökning av arbetsmängden.

IT-enheten har också skött upphandling samt projektledning för förnyelsen av landskapsstyrelsens nätplats samt portalen www.aland.fi.

Landskapsstyrelsens IKT-utvecklare slutade sin tjänst under februari månad. Tjänsten lämnades därefter obesatt och landskapstyrelsens IKT-ledningsgrupp där IT-chefen fungerar som sekreterare har uppdraget att koordinera och driva gemensamma IKT-utvecklingsprojekt såväl externt som internt.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsstyrelsens framställning med förslag till budget för år 2002 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 2 november 2001. Förslaget balanserade på 239.562.000 (224.243.616,85) euro. Lagtinget antog landskapsstyrelsens förslag till budget för år 2002 med vissa ändringar den 21 december 2001, så att budgeten balanserade på 239.072.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2002. Genom två tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 8.352.000 euro till 247.424.000 (233.443.664,61) euro eller med 3,5 %. Budgeten var den första som helt och hållet uppgjordes i euro.

4.2.2. Avräkningen

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2001 stadfästes av republikens president den 14 juni 2002. Avräkningsbeloppet fastställdes till 947.837.498,31 mark (159.414.823,46 euro) vilket var lägre än för år 2000 då avräkningsbeloppet fastställdes till 1.010.184.459,76 mark (169.900.829,63 euro). Eftersom 963.000.000 mark (161.964.973,18 euro) erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2001 återbetalade landskapet 2.550.149,72 euro (15.162.501,69 mark) till staten. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2002 erhöll landskapet 162.968.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2000 stadfästes av republikens president den 14 juni 2002. Beloppet fastställdes till 6.754.583,54 (9.013.355,47) euro som budgeterades och bokfördes under år 2002.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Syftet med de allmänna stöden till kommunerna är att minska skillnaderna i ekonomisk bärkraft mellan kommunerna och främja förutsättningarna att upprätthålla den verksamhet som förutsätts i landskapslagstiftningen. Under året utbetalades 2.288.988,87 (2.180.640,06) euro till kommunerna i allmän landskapsandel. Vid utbetalningen kvittades justeringsbeloppen enligt LL om en särskild justering av landskapsandelarna till kom-

munerna (26/1999) mot den allmänna landskapsandelen varvid avdrogs 328.650,82 euro och mot landskapsandelen för socialvård varvid avdrogs 203.196,41 euro

Till alla kommuner förutom Saltvik och Mariehamn utbetalades som komplettering av skatteinkomsterna sammanlagt 4.604.859,09 (4.442.591,57) euro. Därtill erhöll 3 (7) kommuner totalt 195.000 (81.663,98) euro i allmänt finansieringsunderstöd enligt prövning.

Som kompensation för sänkning av kommunalskatteprocentsatsen för samfund och samfällda förmåner utbetalades 304.881,89 euro. Kompensationen hänförde sig till skatteår 2000.

Under året kompenenserades även de kommuner som förlorat på att ny fördelningsnyckel för samfundsskatt inte tillämpades år 2001. Nio stycken kommuner erhöll sammanlagt 478.962 euro.

I kompensation för utökat förvärvsinkomstavgift för år 2000 utbetalades 209.589,73 euro.

Utöver dessa kompensationer erlade landskapsstyrelsen totalt 808.498,28 euro som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Under året beviljades inget lån åt kommuner för inrättande av arbetsplatsområden.

Ur Nordiska Investeringsbankens regionallånevot upptogs inget lån för vidareförmedling under år 2002.

Av landskapsprojekten fortsatte planeringen av Kongress- och kulturhuset samt Sjöfartsmuseét.

Landskapsstyrelsen tog i februari 2002 principiell ställning till projekten med badhus i Mariehamn och idrotts- och motionscentrum i Godby så att för badhusprojektet skulle beviljas 50 % av de godtagbara kostnaderna (dock högst 5.000.000 euro) i bidrag medan för etapp I av Godbyprojektet (simhallen) skulle kunna beviljas 80 % av de godtagbara kostnaderna (dock högst 3.364.000 euro). Landskapsstyrelsen beviljade bidraget för badhuset på basen av de slutliga ansökningshandlingarna i juni. Även den slutliga projektplanen för simhallen i Godby inkom under året.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2002 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2001 enligt följande:

Bidrag:	euro	
Social verksamhet	1.452.000	
Ungdomsverksamhet	195.000	
Idrottsverksamhet	836.000	
Kulturell verksamhet	538.000	
Övriga bidrag	550.000	
Projektbidrag	<u>402.000</u>	3.973.000
Lån:	euro	
Ungdomsverksamhet	50.000	
Idrottsverksamhet	<u>12.000</u>	<u>62.000</u>
Totalt fördelat		4.035.000

Den beräknade avkastningen för år 2001 inklusive tidigare och ofördelade medel blev 5.548.494,88 euro mot beräknade 4.035.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2003.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter:

- kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, pensionsfonden, Skärgårdssamarbetet och Nordens Institut på Åland
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslöshetsersättningar förutom Ålands hälso- och sjukvård som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplanering och därvid vidhängande placeringsverksamhet.

Tjänster för handläggning av reseräkningar inköptes liksom tidigare av Andelslaget Brändö Företagstjänst.

Övergången till euro den 1.1.2002 förorsakade inte några större problem.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2002. Redovisningsperioden var 1.1. – 31.12.2002 eller densamma som kalenderåret. Under år 2002 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2001. Se närmare bokslutet för år 2002. Bokslutet är det första som är uppgjort i euro. Vid jämförelser med år 2001 har dessa uppgifter omräknats till euro. Bokslutet fastställdes av landskapsstyrelsen den 20 mars 2003.

Resultaträkningen visade ett underskott om 19.452.440,45 (1.675.154,24) euro, medan balansomslutningen var 503.067.359,58 (506.388.042,38) euro. *Se bilaga 7.*

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat underskott för år 2002 om 332.585,81 (överskott 16.398.638,80) euro. *Se bilaga 7.*

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Avtalsverksamheten utgör tillsammans med handläggningen av tjänstemannafrågor och pensioner huvudbeståndsdelar i byråns verksamhet.

Med tjänstemännens fackliga organisationer ingicks tjänstekollektivavtal för tiden 1.2.2002 -31.1.2003. Övriga personalgrupper har kollektivavtal, som gäller till år 2003.

Administrationen av pensioner präglas av att antalet ärenden kontinuerligt ökar. Strävan att färdigställa ett pensionsdataregister försvåras av problem med datatekniska överföringar av registeruppgifterna, men arbetet med att lösa dessa problem fortsätter.

Byrån har under året verkat med en decimerad personal.

Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2002, uttryckt i helårsanställningar i huvudsyssla, framgår av *bilaga 8.*

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Såvitt möjligt uppta ärenden för avgörande inom två månader.

Förverkligat: Av de 513 ärenden som inte krävde osedvanlig beredning avgjordes 362 stycken (71 %) inom två månader under år 2002. Vid socialvårdsbyrån avgjordes 136 av 145 ärenden (94 %), vid hälso- och sjukvårdsbyrån avgjordes 40 av 49 ärenden (82 %), vid miljömedicinska byrån avgjordes 45 av 92 ärenden (49 %) och vid miljöbyrån avgjordes 141 av 227 ärenden (62 %) inom två månader.

Mål: Utredda hur socialvården kunde samordnas.

Förverkligat: Som tjänstemannauppdrag genomfördes en utredning om samordning av socialvården på Åland. Utredningen antecknades för kännedom i januari 2003 och skickades till kommunerna och kommunalförbundet De Gamlas Hem.

Mål: Slutföra beredandet av en landskapslag om klientens ställning och rättigheter.

Förverkligat: En promemoria innehållande bland annat ett lagförslag om klientens ställning och rättigheter tillställdes lagberedningen för att vid behov användas som underlag vid beredningen av en lagframställning om klientens ställning och rättigheter.

Mål: Stöda utvecklandet av den pedagogiska verksamheten inom barnomsorgen och främja samarbetet mellan barnomsorgen och skolan.

Förverkligat: Slutrapporten för "Projekt Buss 2000-2001" skickades på remiss till kommunernas social- och skolnämnder. Rapporten utarbetades, trycktes och distribuerades till alla föräldrar till barn som skulle börja skolan år 2003 en mapp för förundervisningens mål och förverkligande. I samarbete med utbildnings- och kulturavdelningen utarbetades och lanserades mallar för daghemmens arbetsplaner. Daghemmens arbetsplaner inbegärdes och utvärderades. En modell för samplanering och ett förslag till struktur för en studieövergripande arbetsplan lanserades. En fortbildningsserie med temat "pedagogiskt samarbete mellan barnomsorg och skola" påbörjades under året i samarbete med utbildnings- och kulturavdelningen. Ett utvecklingsarbete om skolmognads- och skolberedskapsbegreppen inleddes i samarbete med kommunernas företrädare. Under året förverkligades ett flertal av de förslag till åtgärder som ingår i slutrapporten för "Projekt Buss 2000-2001"

Mål: Slutföra utarbetandet av ett nytt alkohol- och narkotikapolitiskt program.

Förverkligat: Ett nytt alkohol- och narkotikapolitiskt program för åren 2002-2005 utarbetades. Programmet antecknades för kännedom och tillställdes lagtinget som meddelande.

Mål: Undersöka om och i vilken utsträckning barnets bästa beaktas när åtgärder vidtas som rör barn.

Förverkligat: Uppgifter inbegärdes av bland annat Ålands hälso- och sjukvård, kommunerna, domstolarna och vissa ideella organisationer om och i vilken utsträckning de beaktar barnets bästa när åtgärder vidtas som rör barn.

Mål: Påbörja en kartläggning av barn och ungdomars villkor.

Förverkligat: I samarbete med Ålands statistik- och utredningsbyrå, sammanställdes

befintliga och relevanta statistiska uppgifter om barn och ungdomars villkor för publicering under år 2003.

Mål: Skapa ett nätverk med representanter från minst åtta kommuner som aktivt deltar i utvecklandet av det drogförebyggande arbetet i respektive kommun.

Förverkligat: Lyckades inte aktivera minst åtta kommuner att delta i utvecklingsarbetet.

Mål: Samordna och främja kvaliteten inom det drogförebyggande arbetet.

Förverkligat: En av landskapsstyrelsen anställd projektledare har informerats av och informerat olika intressenter om pågående och planerat drogförebyggande arbete. Samordningen fungerade bra inom den ideella sektorn men däremot sämre mellan myndigheter. Informations- och utbildningstillfällen om tidigt ingripande på arbetsplatser vid misstanke om missbruk samt om ecstasy och andra droger har ordnats. Tre kommuner har beviljats understöd för olika drogförebyggande projekt med krav på utvärdering.

Mål: 200 landskapsanställda skall ändra sin alkoholkonsumtion till eller bibehålla den på en riskfri nivå samt att Prime for life-modellen skall börja användas av andra myndigheter och av företag.

Förverkligat: 106 landskapsanställda deltog i riskreduceringsutbildningen "Prime for life". Utvärderingen av hur många av dessa som har ändrat sin alkoholkonsumtion till eller bibehållit den på en riskfri nivå har påbörjats men inte slutförts under året. Prime for life-modellen har inte använts av andra myndigheter eller av företag.

Mål: Minska berusningsdrickandet och överserveringen på serveringsställen.

Förverkligat: Varken berusningsdrickandet eller överserveringen på serveringsställen har minskat.

Mål: Tillställa lagtinget ett hälsopolitiskt program.

Förverkligat: Genomfördes inte.

Mål: Få mer kunskap om sjukskötares beredskap vid omhändertagandet av kvinnor som utsatts för våld av sin partner.

Förverkligat: Klient- och patientombudsmannen genomförde en studie som visade att få sjukskötare hade tillräcklig kunskap och erfarenhet att hantera omhändertagandet av kvinnor som utsatts för våld.

Mål: Slutföra utvärderingen av ÅHS-reformen och tillställa utvärderingen lagtinget.

Förverkligat: Utvärderingen slutfördes och skickades på remiss men har inte tillställts lagtinget.

Mål: Skapa förutsättningar att sköta de förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet som enligt i landskapet gällande rikslagstiftning ankommer på länsstyrelsen.

Förverkligat: Förverkligat i så måtto att förutsättningarna inom landskapsstyrelsen skapats genom inrättandet av en särskild tjänst för patientombudsmannauppgifterna och därmed frigjort personalresurser vid hälso- och sjukvårdsbyrån.

Mål: Aktivera medborgarna till eget ansvar och egna initiativ rörande sin hälsa
Förverkligat: Stöd för hälsofrämjande aktiviteter har beviljats.

Mål: Utredda om och i vilken utsträckning olika patientgrupper direkt eller indirekt skall understödjas med penningautomatmedel för kostnader som har samband med deras sjukdom utöver vad sjukförsäkringen ersätter.

Förverkligat: Frågan utreddes i samband med budgetberedningen för år 2003. Då det finns ett flertal patientgrupper som har kostnader som har samband med deras sjukdom och som inte ersätts av sjukförsäkringen ansågs det vara principiellt fel att över landskapsbudgeten enbart stöda cancersjuka. Landskapsstyrelsen ansåg att ändringar i nuvarande sjukförsäkringssystem i stället för uppbyggande av system för olika grupper och intressen är det korrekta förfaringssättet för att trygga patienters skäliga kostnader som har samband med deras sjukdom.

Mål: Undersöka vilken särskild service som erbjuds och på vilket sätt stödåtgärderna inom öppenvården är ordnad för patienter inom den öppna psykiatrin.

Förverkligat: Personal inom psykiatrins öppenvård har intervjuats om servicen och stödåtgärderna för sina patienter.

Mål: Fortsätta utvecklingsarbetet att miljöanpassa landskapets verk och inrättningar.

Förverkligat: Under året utarbetades en miljöpolicy och övergripande mål vilka antogs i januari 2003.

Mål: Landskapsstyrelsen skall bli en föregångare och förebild i miljöarbetet, t.ex. göra bästa miljöval vid all slags upphandling och uppställa miljökrav i samband med beviljande av understöd.

Förverkligat: Ett visst arbete har gjorts inom arbetet med ett miljöledningssystem. En upphandling av en bil som uppfyller kraven på bästa miljöval genomfördes.

Mål: Utveckla miljöstatistiken.

Förverkligat: Skriftliga äldre data om vattenkvalitet har överförs i elektronisk form. Möjligheterna att direkt koppla samman Ålands miljölaboratoriums databas med det geografiska informationssystemet (GIS) har undersökts. En del undersökningar har sammanställts och presenterats på GIS i miljöutvärderingsrapporten "Vattenmiljön kring Åland för 2002". En utredning om luftutsläppen på Åland genomfördes till stora delar under året.

Mål: Bedriva en effektiv och aktiv miljötillsyn

Förverkligat: Under året har tillsynspersonalen utökats och därmed har tillsynen ökat både till omfattning och kvalitet.

Mål: Naturreservaten skall i högre grad skötas av personer bosatta nära reservaten.

Förverkligat: Se 5.5.2.1

Mål: Utge vissa naturvårdsarbeten på anbud åt privata företagare.

Förverkligat: Se 5.5.2.1

Mål: Förverkliga Natura 2000-programmet.

Förverkligat: Se 5.5.2.1

Mål: Försvara och främja den biologiska mångfalden.

Förverkligat: Se 5.5.2.1

Mål: Upprätthålla en kontinuerlig miljöinformation under sommaren.

Förverkligat: En hemsida kallad ”Alginformation från Ålands landskapsstyrelse” startades i juni och uppdaterades kontinuerligt minst en gång per vecka under sommaren.

Mål: Förbättra miljön i närregionen och miljösamarbetet med närregionerna.

Förverkligat: Samarbetet med de instanser och myndigheter som undersöker och övervakar de omgivande vattenområdena har utökats.

Mål: Stimulera intresset för och underlätta genomförandet av vattenförbättrande åtgärder.

Förverkligat: Intresset för vattenförbättrande åtgärder har stimulerats genom en kontinuerlig diskussion och rådgivning om de möjligheter som finns inklusive landskapsstyrelsens möjligheter att ge finansiellt stöd. En inriktning har varit att maximera effekten av de åtgärder som planeras. Information om vasskörd har presenterats på hemsidan. Två besök hos samfälligheter för att ge information har gjorts. En ansökan om stöd har bifallits.

Mål: Kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i hav, sjöar och grundvatten.

Förverkligat: Se 5.5.3.1 och 5.5.6.

Mål: Ytterligare kvalitetssäkra miljölaboratoriets verksamhet.

Förverkligat: Nya rutiner har tagits i bruk för att ytterligare förbättra kvaliteten på analyserna. Laboratoriet deltog vid tre tillfällen i de analysjämförelser som arrangeras av Finlands miljöcentral.

Mål: Förbättra avfallshanteringen.

Förverkligat: Av åtgärder som vidtagits för att förbättra avfallshanteringen kan nämnas deponeringsstopp på avfallsupplagen på fasta Åland, undantaget Svinryggen Deponi Ab:s upplag, utveckling av det kommunala samarbetet genom kommunalförbundet för Ålands Miljöservice samt beslut om förbud att elda avfall.

Mål: Prioritera arbetet med att få ett fungerande producentansvar.

Förverkligat: Ett åtgärdsprogram för utökat producentansvar utarbetades men arbetet har inte fortskridit enligt målsättningen. För att kunna införa producentansvar måste förpackningsförordningen revideras.

Mål: Befrämja återvinning av avfall.

Förverkligat: Insamling av plastförpackningar har inletts. Nya kommunala återvinningsstationer har byggts. En ny sorterings- och balningsanläggning för hantering av återvinningsbart avfall har byggts i Mariehamn.

Mål: Ta fram vattenkvalitetsnormer (kustvatten).

Förverkligat: Se 5.5.3.1.

Mål: Kartlägga tillrinningsområdena för drygt 120 sjöar och undersöka deras vattenkvalitet och vattenmängder.

Förverkligat: Se 5.5.3.1.

Mål: Identifiera grundvattenförekomsternas lokalisering och gränser samt av den påverkan grundvattnet kan komma att utsättas för.

Förverkligat: Se 5.5.3.1.

Mål: Se om det finns behov av skyddsåtgärder av dricksvattentäkter och de mest skyddsvärda förekomsterna av grundvatten.

Förverkligat: Se 5.5.3.1.

5.1.2. Utveckling av mätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverk- ligat 2002
Serveringstillståndsärenden	90	72	90	73
Patientärenden	106	103	110	105
Miljötillsynsobjekt	549	768	898	898
Finansieringsstödsärenden (vattenförsörjning, avloppsvattenbehandling och avfallshantering)	120	104	100	106

5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	49 577 740,47	54 954 057,08	62 633 645	60 500 207,19	2 133 437,81
Överföringsutgifter	19 820 463,26	22 815 637,60	25 130 829	21 766 475,40	3 364 353,60
Realinvesteringsutg.	4 925 667,85	1 348 028,10	3 091 305	1 405 203,78	1 686 101,22
Lån och övriga finans- investeringar	50 056,09	634 962,91	166 053	59 723,00	106 330,00
Summa utgifter	74 373 927,67	79 752 685,69	91 021 832	83 731 609,37	7 290 222,63
Summa inkomster	-7 865 971,30	-7 664 078,93	-8 638 000	-8 595 968,81	-42 031,19
Nettoutgifter	66 507 956,37	72 088 606,76	82 383 832	75 135 640,56	7 248 191,44

5.2. SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. OrdnanDET av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2003-2007 antogs. I planen anges de centrala målen och anvisningarna för ordnanDET av den kommunala socialvården och de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt godkänns byggstart och landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården. Under året kompletterades planen med godkännande av ytterligare tre anläggningsprojekt under åren 2004-2006.

Landskapsstyrelsen beviljade landskapsandel för daghem i Föglö, för anskaffning och ombyggnad av daghem i Lemland, för om- och tillbyggnad av daghem i Lumparland, för

om- och tillbyggnad av servicehus i Mariehamn, för om- och tillbyggnad av två daghem i Saltvik, för daghem i Jomala och för serviceutrymmen i två omsorgsboenden i Mariehamn (Ålands omsorgsförbund). Den slutliga landskapsandelen för om- och tillbyggnad av servicehus i Mariehamn, för serviceutrymmen i omsorgsboende (Ålands omsorgsförbund), för servicehus i Jomala, för om- och tillbyggnad av servicehus i Sund, för renovering av daghem i Brändö och för fritidshem i Saltvik fastställdes. Godkändes att kommunalförbundet för De Gamlas Hem använder beviljad landskapsandel för ombyggnad av demensavdelning till dräneringsarbeten och att Lumparlands kommun använder beviljad landskapsandel för om- och tillbyggnad av daghem till anskaffning av moduldaghem. Landskapsstyrelsen beslöt att kommunalförbundet för De Gamlas Hem fick påbörja ombyggnad av patientrum innan projektet fastställdes.

Beviljades två och avsågs en dispens från behörighetskraven för yrkesutbildad personal inom socialvården inklusive barnomsorgen.

5.2.2. Alkoholserving

Landskapsstyrelsen beviljade serveringstillstånd enligt följande:

	kontinuerliga tillstånd	tillstånd för utvidgade ser- veringstillstånd	tillfälliga serverings- tillstånd	avslag
A-rättigheter	10(7)	0(4)	10(11)	0(0)
B-rättigheter	7(4)	3(1)	18(14)	0(0)
C-rättigheter	4(2)	1(0)	4(6)	0(2)
Sammanlagt	21(13)	4(5)	32(31)	0(2)

För överträdelse av alkohollagstiftningen gavs fem (åtta) tillståndsinnehavare påföljder. Skriftlig anmärkning gavs två och skriftlig varning en innehavare och dessutom återkallades två tillstånd för viss tid. Under året genomfördes 46 (50) inspektioner av serveringsställen. Tre kurser för restauranganställda och elever vid hotell- och restaurangskolan om ansvarsfull alkoholserving ordnades.

5.2.3. Stöd och bidrag

Moderskapsunderstödet fastställdes till 224 euro från och med den 1 februari 2002. Ersättning till kommunerna för 186 (218) moderskapsförpackningar utbetalades.

Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödet grundfel har stigit med 3,1 % mellan december månad år 2000 och december månad år 2001 och grundfelen per månad justerades i motsvarande grad.

Bostadsbidrags- och barnbidragsärenden sköts av folkpensionsanstalten i enlighet med avtal. Anstalten gav 421 (452) bostadsbidragsbeslut och 477 (496) barnbidragsbeslut.

Beloppsmässig storlek på bidrag för kostnader för internationell adoption fastställdes.

5.2.4. Handikapprådet

Handikapprådet för åren 2002-2003 tillsattes och en sekreterare för rådet anställdes under samma tid. Rådet har behandlat frågor angående tobak, personlig hjälpare, handikapparkering, Agenda 22-arbetet, uppdatering av handikappolitiskt program, utbild-

ningsmöjligheter för funktionshindrade på Åland, samhällets tillgänglighet och handikappidrotten.

5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Under året tog 105 (103) patienter eller anhöriga kontakt med ombudsmannen (67 kvinnor och 38 män). De flesta klagomål - drygt 80 % - gällde den specialiserade sjukvården inom Ålands hälso- och sjukvård. Inom specialistsjukvården har de flesta klagomålen berört den kirurgiska och den medicinska enheten. Klagomålen berörde främst vården, behandlingen och/eller bemötandet. I den utåtriktade verksamhet har vid åtta olika tillfällen olika intressegrupper tagit del av information gällande patientens ställning och rättigheter. En närmare redogörelse av ombudsmannens verksamhet år 2002 finns under adress <http://www.ls.aland.fi/socialomiljo/Klientpatient.pbs>

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Hälsopolitik

Planen för hälso- och sjukvården och avgiftsstadgan för år 2002 antogs slutligt av landskapsstyrelsen i medlet av januari. Planens uppbyggnad utvecklas kontinuerligt för att underlätta jämförelser med budget och verksamhetsberättelse. Processen sker dock stegvis och är inte slutförd. Avgiftsstadgan för 2002 antogs i december 2001 för att de tekniska förberedelserna för övergången till euro skulle kunna slutföras i tid.

Några förändringar i landskapets lagstiftning med konsekvenser för hälso- och sjukvården inträffade inte under året. Byrån fortsatte dock diskussionerna med social- och hälsovårdsministeriet om de praktiska detaljerna kring en planerad överenskommelseförordning om förvaltningsbehörigheten i de ärenden inom hälso- och sjukvården som faller under rikets behörighet och som där handhas av länsstyrelserna.

Rapporten "Utvärdering av samordningen av de åländska hälso- och sjukvårdsinstitutionerna" färdigställdes av en utomstående konsult och överlämnades till landskapsstyrelsen i augusti och sändes ut på remiss till berörda parter. Ett meddelande till lagtinget med anledning av rapporten och remissvaren förbereddes.

Landskapsstyrelsen förnyade sitt år 2001 gjorda ställningstagande till EU med anledning av Världshälsoorganisationens förslag till ramkonvention om tobak, med hänsyn till planerna att på sikt förbjuda tax-free försäljningen av tobak. Hänvisades till att förslaget strider mot det s.k. Ålandsprotokollet i anslutningsfördraget.

Förekomsten av TBE eller Kumlingesjukan fortsatte på en förhållandevis hög nivå i tredje året i rad. Folkhälsoinstitutet i Helsingfors tillsatte i december en arbetsgrupp för att utreda betingelserna för en allmän vaccinering mot sjukdomen och kallade landskapsläkaren till medlem i gruppen.

Byrån har deltagit i ett nordiskt demensprojekt som påbörjades under året på initiativ av Nordiska Ministerrådet.

5.3.2. Utbildning och information

Byråns personal arrangerade möten och seminarier och föreläste på olika nivåer inom hälso- och sjukvårdens institutioner i landskapet. Inom NÅVÅ-samarbetet med de tvåspråkiga rikslänen arrangerades ett seminarium med fokus på barn- och ungdomars hälsa. Med samma inriktning fortsattes uppbyggnaden av ett nätverk i Svenskfinland och Åland med intressenter i barn- och ungdomshälsa. Deltagarna kommer från social- och hälsovård, kommunalt ungdomsarbete, polis, skola och kyrka.

Byrån deltog i färdigställandet av Nordisk medicinsk statistisk kommittés (NOMESKO:s) årspublikation ”Helsestatistik for de nordiske lande 2000”.

5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen

Kommissionen nyutnämndes för perioden 2002 –2003. Den sammanträdde fyra gånger under året. Under mötena behandlades följande övergripande teman:

- specialomsorger för utvecklingsstörda,
- rehabiliterings- och fysiatrienhetens vid ÅHS verksamhet,
- omsorgsavdelningens vid socialförvaltningens i Mariehamns stad verksamhet och
- verksamhet i sysselsättningssyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade.

Kommissionen anordnade ett seminarium riktat till och under medverkan av de instanser som i landskapet arbetar med habilitering för barn och unga.

Arbetet med revisionen av den gällande instruktionen för medicinsk rehabilitering fortsatte om än långsamt p.g.a. bristen på sakkunnig sekreterarkraft.

5.3.4. Förtroenderådet

Rådet har sammanträtt 9 gånger. Rådet har bl.a. behandlat, utrett och utvärderat aktuella problemställningar utgående ifrån framställningarna av rådets sekreterare. Såsom under tidigare år har ärenden som haft med sjukvården att göra varit flera än de ärenden som berör socialservice. Vid sammanträdena har rådet haft inbjudna gäster som beskrivit verksamheten och berört eventuella problem inom det egna verksamhetsområdet. Rådet har bl.a. behandlat nedannämnda frågor:

- bemötande av patienter vid poliklinik underlydande specialsjukvården,
- remissförfarandet vid centralsjukhuset,
- hemsjukvårdens funktion speciellt utanför ordinarie arbetstid,
- väntetiden till vård vid centralsjukhuset,
- datasekretessen vid ÅHS,
- frågan om sekretessen vid apoteken i avseende om utomstående kan uppfatta patients läkemedelinköp,
- ersättning till patienter med Alzheimers sjukdom från Folkpensionsanstalten,
- vårdkvaliteten inom ÅHS gällande trafikskadad patient med multipla skador,
- problem inom äldreomsorgen beträffande vårdkvaliteten,
- problem med överblivna mediciner i hemmen och frågor i anslutning till stor ordination av visst läkemedel,
- utredandet av kostnadsförslag givna inom den offentliga tandvården till patienter,
- differenserna mellan avgifterna för B-intyg mellan primär- och specialsjukvård,
- klients rätt till ersättning för färdtjänstresor utanför den egna kommunen.

5.4. MILJÖMEDICINSKA BYRÅN

5.4.1. Allmänt

Planen för miljöhälsovården inom ÅHS antogs för år 2002. Arbetet gällande samordning av miljöhälsovårdens uppgifter vid landskapsstyrelsen och Ålands hälso- och sjukvård fortsatte och arbetsgruppen beslöt att anlita en utomstående konsult för uppdraget. Landskapsstyrelsen gav ÅHS:s miljöhälsovårdsenhet i uppdrag att genomföra ett marknadsövervakningsprojekt gällande kemikalier inom gruppen rostskyddsmedel. Projektet utfördes i samarbete med social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

5.4.2. Djursjukdomar och livsmedel

Konstaterades 13 (4) nya fall av fisksjukdomen VHS. VHS är en sjukdom som sprider sig lätt och bör bekämpas. VHS-utbrotten har resulterat i att hela Åland jämte vattenområden bildar ett restriktionsområde. Sjukdomsövervakningen gällande samtliga fiskodlingar har intensifierats. Direktiv till näringen för transport och hantering av fiskar och fiskavfall har utarbetats och landskapsveterinären har deltagit i utarbetandet av nationella bekämpningsstrategier gällande fisksjukdomar. Utlåtanden har givits om programmet för bekämpning av VHS-sjuka hos fisk samt om nödvändigheten av att bekämpa BKD-sjuka hos fisk.

Förekomst av galna ko-sjukan i Finland har föranlett revidering av lagstiftningen gällande livsmedelshygien och behandling av animaliskt avfall. Hantering av högriskavfall och spårning av nötkött från detaljhandel till ursprungsgård har varit föremål för EU-kontroller. Animaliskt högriskavfall transporteras från Åland till fastlandet för destruktion. Ett avtal har ingåtts med ett destruktionsföretag på fastlandet gällande insamling och destruktion av döda djur i landskapet Åland. Behovet av en lokal hantering av animaliskt riskavfall och döda djur har uppenbart ökat.

Undersökning av främmande ämnen i livsmedel har intensifierats och landskapsstyrelsen har deltagit i det nationella övervakningsprogrammet. Yttrande har givits över EU:s beslut gällande dioxin samt om fastställandet av högsta halt för främmande ämnen i livsmedel.

Landskapsstyrelsen har deltagit i ett nordiskt/baltiskt program för kartläggning av kostvanor i relation till livskvalitet.

Miljömedicinska byrån har uppdaterat sin bekämpningsplan beträffande smittsamma djursjukdomar och beredskap har upprätthållits under veckoslut och helgdagar. På Åland förekom hos får ett misstänkt fall av sjukdomen maedi-visna vilken hör till sjukdomar som bör bekämpas.

5.4.3. Djurskydd

Två djurskyddsfall föranledde landskapsstyrelsen att vidta åtgärder under året. Sammanlagt har drygt 40 djurskyddsinspektioner utförts. Tonvikten har legat på nyttodjur. Djurskyddsarbetet har till stor del utgjorts av rådgivning. Informationstillfällen om djurskydd har hållits. Djurskyddslagstiftningen har reviderats beträffande skyddet av produktionsdjur.

5.4.4. EU-ärenden

EU-arbetet ökade betydligt på grund av kontinuerlig förekomst av smittsamma sjukdomar.

Landskapsveterinären deltog i lagstiftningsarbetet inom arbetsgruppen för smittsamma djursjukdomar, livsmedelshygien-, livsmedels- och zoonoslagstiftning samt i möten i ständiga veterinärkommittén.

Implementering av 56 direktiv behandlades och överfördes till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Ett omfattande rapporteringsprogram har utarbetats gällande hushållsvatten.

Badvattenrapporteringen har utökats. Antalet EU-badstränder på Åland är 32. Under badsäsongen har sex vattenprov tagits vid varje strand och nio parametrar har undersökts per strand.

5.5. MILJÖBYRÅN

5.5.1 Allmän miljövard

Under året ändrades landskapslagen om naturvård (2/2002) och landskapsförordningen om naturvård (3/2002) vad gäller fridlysning och partiell fridlysning.

Landskapsstyrelsen gav ett utlåtande till utrikesministeriet över Kyotoprotokollet till FN:s ramkonvention om klimatförändringar. Tre landskapsförordningar utarbetades av miljöbyrån. Landskapsstyrelsen gav fyra utlåtanden till miljöministeriet. Två utlåtanden har getts till Högsta förvaltningsdomstolen och ett utlåtande till Justitieombudsmannen. Landskapsstyrelsen har beslutat om nya handläggningsrutiner för Ålands miljöprövningsnämnd. Ett spörsmål har besvarats och tre utlåtanden har getts till kommuner. Fyra EG-direktiv notifierades. Byrån har bistått enheten för Europarätt och externa frågor i beredningen av fyra överträdelseförfaranden.

Landskapsstyrelsen bidrog till utförande av en utvärdering av Agenda 21-kontorets verksamhet.

Miljöbyrån har under året besökts av sydvästra Finlands miljöcentral, delegationen för skärgårdshavets nationalpark och av en avdelning från länsstyrelsen i Uppsala län.

5.5.2. Naturvården

5.5.2.1. Allmänt

I enlighet med den tidigare uttalande målsättningen har landskapsstyrelsen i allt högre grad eftersträvat att sköta naturreservaten med på orten bosatt arbetskraft. På Björkör hade landskapsstyrelsen i försökssyfte en heltidsanställd tillsyningsman under tre månader. Försöket föll väl ut, bl.a. guidade tillsyningsmannen ca 500 personer inom reservatet.

Under året har landskapsstyrelsen med markägarna avtalat om fredning av sammanlagt ca 15 hektar skogs- och våtmarksområden i Eckerö och Jomala. På basen av tidigare avtal med markägarna har landskapet under året erhållit fyra nya skogs- och våtmarksnaturreservat med en sammanlagd areal av ca 75 hektar. Dessa nya reservat är Södra Uddhagarna i Eckerö (ÅFS 67/2001), Ängessjö i Hammarland (ÅFS 68/2001), Prästgårdsskogen i Sund (ÅFS 69/2001) och Moren i Jomala (ÅFS 62/2002). Vid utgången av året var den naturskyddade landarealen i landskapet 1.621 (1.546) hektar eller ca 1,09 (1,04) % av landskapets totala landareal. Naturminnenas antal var 10 (10). Naturreservaten i landskapet framgår av *bilaga 14.1*.

Bidrag för landskapsvård beviljades för 4 (5) olika projekt samt för genomförande av den årliga havsörnsinventeringen inom landskapet.

1 (3) helt nytt täktstillstånd beviljades. Vid utgången av året fanns 24 (24) ikraftvarande täktstillstånd i landskapet.

Landskapsstyrelsen deltog fortsättningsvis i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön (1973-) och skyddsprogrammet för gråsäl i Östersjön (1986-). Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av *bilaga 14.4*. Enligt inventeringar fanns ca 4.000 (3.150) gråsäl i åländska vatten år 2002. Den av landskapsstyrelsen delfinansierade kartläggningen av hasselsnokens och större vattenödlans ekologi och utbredning fortsatte under året. Landskapsstyrelsen påbörjade en femårig undersökning avseende de i landskapet fridlysta fjärilarnas förekomst och tillståndet för arternas värdväxter och biotoper. Landskapsstyrelsen tillsatte en kommittén med uppdrag att utarbeta en förvaltningsplan för skarvbeståndet i landskapet.

5.5.2.2. Naturvårdens fältarbeten

De värdefullaste lövängsområdena inom landskapets naturreservat har fortlöpande hävdats med traditionella metoder. På Ramsholmen slutfördes i huvudsak de år 2001 inledda åtgärderna för att avlägsna eller beskära träd som försvårade flygtrafiken på Mariehamns flygplats. Arbetena på Ramsholmen utfördes såväl av miljöbyrån som av en privat entreprenör och Luftfartsverket deltog i kostnaderna. De huvudsakliga övriga röjningsinsatserna utfördes under året på Idö i Kökar, i Höckböle i Geta, på Prästgårdsnäset i Finström samt på Senskär och Idholm i Lemland.

Betsdjur har hållits på Nåtö, Ramsholmen, Idö, Herrön, Höckböleholmen, Prästgårdsnäset, Björkör och Östra Långskär, totalt 160 (170) får och 57 (49) nötkreatur.

Miljöbyrån har i övrigt eftersträvat att höja naturreservatens rekreativvärde, bland annat med naturstig, informationsskyltar, rastplatser och eldstäder. Särskilt naturstigarna på Björkör, Nåtö och Ramsholmen och fågeltornet på Herrön har varit livligt besökta. Sedvanligt underhåll har utförts på byggningarna på Björkör, Nåtö och Länsmansgrund enligt årsprogram. På Björkör inleddes arbetena med att uppföra ett lider med inrymd bastu på den plats på gårdstunet där ett lider tidigare stått. Över de utförda arbetena inom reservaten och på byggningarna skrevs särskilda rapporter.

5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.5.3.1. Allmänt

Ett verksamhetsprogram genomfördes av Ålands miljölaboratorium i samråd med miljöbyrån. Syftet med programmet var att ge en sammanhängande och heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd i hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna. Samarbetet med Husö biologiska station för att undersöka vattenmiljön fortsatte. Under året genomfördes två specialundersökningar: ”Utvecklande av monitoring för trådformiga alger” samt ”Undersökning av miljöeffekter för fiskodlingar under avveckling”. Dessutom genomfördes även en algkartering och ett tånglakefiske i den nordvästra skärgården samt provtagning från Silja Serenade i havsområdet söder om Åland. Syftet med dessa studier var bland annat att jämföra Åland med andra delar av Östersjöområdet. Miljöbyrån stöder även finansiellt en undersökning av övergödningens effekter på fiskyngelproduktionen i grunda havsvikar.

Arbetet med att ta fram kvalitetsnormer enligt vattenlagen fortsatte genom ett projekt kallat ”Framtagande av vattenkvalitetsnormer för den åländska skärgården”. Projektet utfördes av Husö biologiska station och resulterade i en rapport som presenterades för beställare och allmänhet under hösten. Under hösten fortsatte arbetet med kvalitetsnormer i enlighet med de förslag som lades fram i rapporten.

Tillrinningsområdena för drygt 120 sjöar har kartlagts. I ett urval av dessa har vattennivåer och -mängder bestämts. Vattenkvaliteten har mätts inom ramen för miljölaboratoriets verksamhetsprogram. Miljöbyrån har även deltagit vid framtagande av en rapport om vattenkvaliteten i reglerade sjöar i samarbete med Västra Finlands miljöcentral.

Undersökningen av grundvattenförekomsternas lokalisering och gränser påbörjades genom insamling av material och överföring av data till GIS. Syftet är att förbättra kunskapen kring våra större grundvattenförekomster i enlighet med vattendirektivet samt att bygga upp ett allmänt brunnregister. En planering gjordes av en förbättrad grundvattenövervakning i samarbete med Finlands Miljöcentral.

En inventering av de dricksvattentäkter som saknar skyddsplaner genomfördes för att

identifiera den påverkan de utsätts för. En planering av fortsatta undersökningar av förekomst av bekämpningsmedel och kemikalier genomfördes.

5.5.3.2 Avloppsvattenbehandling

Avloppsvattenbehandlingen från bosättningen på Åland har utretts. I utredningen föreslås på vilket sätt behandlingen kan förbättras, bl.a. genom nya krav för rening av avloppsvatten från enskilda avloppsanläggningar. Utlåtande över utredningen begärdes från kommunerna.

Aktuella avloppsfrågor har varit avledning av avloppsvatten från Finström, Sund och Saltvik till Lotsbroverket i Mariehamn. Även avledning från Hammarland till Lotsbroverket har aktualiserats. Fördelarna med avloppsrening i Lotsbroverket jämfört med rening i små kommunala reningsverk är främst en bra recipient för det renade avloppsvattnet, utsläppen till inre vattenområden minskar och ökade resurser genom samordnad avloppsbehandling. Landskapsstyrelsen höll en utbildningsdag om enskilda avloppslösningar.

5.5.3.3 Finansieringsstöd för vatten- och avloppståtgärder

Stöd beviljades eller reserverades för sammanlagt 21 kommunala vatten- och avloppsprojekt. För samordnad avloppsbehandling i landskapet reserverades ett betydande bidrag.

För kretsloppsanpassad avloppsbehandling eller för ombyggnad av enskilda avloppsanläggningar som inte uppfyller nu gällande krav för behandling av avloppsvatten beviljades 15 fastighetsägare stöd.

5.5.4. Avfallshantering

5.5.4.1. Allmänt

Landskapsstyrelsen har det övergripande ansvaret för avfallshanteringen i landskapet. Det har varit landskapsstyrelsens förhoppning att det kommunala samarbetet utvecklas så att kommunerna kan enas om en gemensam avfallsstrategi. Under år 2002 har det kommunala samarbetet upprätthållits genom Ålands Problemavfall Ab och kommunalförbundet för Ålands Miljöservice.

Landskapsstyrelsen har beslutat att de kommunala avfallsupplagen måste stängas av miljöskäl, undantaget deponien vid Svinryggen. Eftersom det hittills inte varit möjligt att komma överens om ett gemensamt avfallsupplag för hela landskapet har konsekvensen av stängningen varit att allt avfall, förutom från Mariehamn och Jomala, som måste deponeras har körts bort ifrån landskapet. Erfarenheterna av avfallstransporterna under de närmaste åren till deponier utanför Åland kommer att visa om vi kan klara oss utan en egen deponeringsanläggning.

Insamling av plastförpackningar har inletts. Nya kommunala återvinningsstationer har byggts i bl.a. Finström, Jomala, Lemland och Kumlinge. En ny sorterings- och balningsanläggning för hantering av återvinningsbart avfall har byggts av Ålands Renhållnings Ab i Mariehamn. Återvinningsverksamheten som Emmaus bedriver har utökats.

I enlighet med landskapsförordningen om deponering av avfall får biologiskt nedbrytbart avfall inte deponeras fr.o.m. 1.1.2005. En komposteringsanläggning för behandling av biologiskt avfall har planerats av ett privat företag. Anläggningen har dimensionerats för hela landskapets behov. Utökad hemkompostering av bioavfall har planerats i flera kommuner.

Behovet av skärpt kontroll av avfallshanteringen har varit stort på grund av bland annat nedskräpning och okontrollerad avfallsförbränning. Landskapsstyrelsen har fattat beslut om förbud att elda avfall.

Företag som har en skattepliktig försäljning av förpackningar och förpackade varor som överstiger 840.000 • är skyldiga att lämna uppgifter åt landskapstyrelsen i enlighet med förpackningsförordningen (ÅFS 93/1998). En sammanställning av hanteringen av förpackningar och förpackningsavfall år 2001 har gjorts och skickats till EU.

5.5.4.2. Finansieringsstöd för avfallshantering

Stöd har beviljats eller reserverats för sammanlagt 40 ansökningar enligt följande:

- Ålands Problemafval AB (investeringar och verksamhet),
- kommunerna (återvinningsstationer och sluttäckning av avfallsupplag),
- innehavare av gästhamnar (avfallshantering),
- övriga (bl.a. stöd för avfallsplaner och för Emmaus verksamhet).

5.5.5. Miljötillsynen

Miljötillsynsarbetet har ökat under 2002. Från hösten har tre miljöinspektörer jobbat med tillsynen enligt miljölagstiftningen. Tillsynen har gällt främst fiskodlingarna, kommunala reningsverk, muddringar, bevattningsärenden, förorenad mark och komposteringsanläggningar.

Landskapsstyrelsen har fattat 126 (97) beslut i tillsynsärenden varav bl a 44 (39) anmälningar enligt miljöskydds- eller vattenlagstiftningen och 28 (8) utlåtanden till miljöprovningnämnden, 13 kontrollprogram och nio uppmaningar att söka tillstånd. Dessutom har 127 brev i olika tillsynsfrågor skickats ut.

5.5.6. Ålands miljölaboratorium

Vattenövervakningen genomfördes i enlighet med ett verksamhetsprogram som uppgjorts i samråd med miljöbyrån. Totalt analyserades 3866 (3244) prover, vilket innefattade 13214 (14452) analyser under året. Provtagning och analys av vattenprover utfördes en gång per vecka på tio stycken så kallade intensivstationer belägna i Mariehamn, Lemland, Föglö och Lumparland under perioden april till slutet av december. Som ett beställningsarbete för Mariehamns stad utfördes under tiden april till slutet av november provtagningar i Svibyvikens, Västra hamnen och utanför Skogsö. Provtagningsfrekvensen och analyserna var samma som för intensivstationerna. Vattenkvaliteten har kontrollerats på ett stort antal s.k. Ål provpunkter. Analysresultaten från en del av dessa har presenterats på miljöbyråns hemsida. Provtagningar har även utförts i ett antal vikar och djupgröpar för att bland annat följa med syresituationen i dessa. Förhållandena i Vargsundet har följts upp och prov har också tagits i alla dricksvattentäkter samt från ett antal bevattningtäkter och andra sjöar. I en del utfallsdiken har flödena mätts och närsaltalternerna analyserats. Laboratoriet har utfört analys av olika algprover både från havsvatten och vattentäkter samt deltagit i den allmänna informationen om algläget som presenterats på miljöbyråns hemsida. Tillsammans med myndigheter och privatpersoner har laboratoriet deltagit i den landsomfattande algkarteringen och rapporterat resultat till Finlands miljöcentral varje vecka under sommaren. Totalt har 48 (48) provtagningar utförts vid luftstationen i Sund som drivs tillsammans med meteorologiska institutet.

Förutom det ovan nämnda beställningsarbetet har laboratoriet utfört analyser på prov från bland annat kommunala reningsverk, soppippar, recipienter och från kompostfält. 133

(102) prov av hushållsvatten från allmänheten, företag och vattenbolag har analyserats. Det största enskilda beställningsarbetet var uppdraget att genomföra fiskodlingarnas miljökontrollprogram. Inom projektet togs 1658 (1044) prov som analyserades för kontroll av vattenkvaliteten samt 102 (138) bottenhugg för kontroll av mejjofauna och sediment.

5.6. ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Ålands miljöprövningsnämnd är en tillståndsmyndighet enligt landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd och behandlar sedan 1 juli 2001 ansökningar om tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland och landskapslagen om renhållning samt om förläggningstillstånd enligt landskapslagen om hälsovården. Under året inkom 37 ärenden (77) och 57 ärenden avgjordes (40). Nämnden har under året avgett ett utlåtande till Ålands polismyndighet, ett utlåtande till Högsta förvaltningsdomstolen, fem utlåtanden till Ålands landskapsstyrelse och åtta utlåtanden till Ålands förvaltningsdomstol.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsstyrelsens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet skall erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasialstadienivå.

Landskapsstyrelsen förlorade en mångårig medarbetare då landskapsarkivarie Bjarne Henriksson avled den 16 oktober efter en tids sjukdom. Bjarne Henriksson tillträdde som t.f. landskapsarkivarie den 1 maj 1978. Han blev ordinarie landskapsarkivarie 1988. Bjarne Henriksson har spelat en mycket viktig roll i uppbyggandet av Ålands landskapsarkiv och dess verksamhet. Han har också med sin sakkunskap inspirerat åtskilliga åländska släktforskare och andra historiskt intresserade som besökt landskapsarkivet under årens lopp. Bjarne Henriksson var född i Vasa 1946.

Fr.o.m. 1.3.2003 delades utbildningsbyrån till en skolbyrå och en yrkesutbildningsbyrå.

6.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att erbjuda lärarfortbildning inom områdena matematik, IKT i undervisningen samt historieundervisning med tyngdpunkt på åländsk identitet och ett mångkulturellt Europa, som är ett samarbete mellan skol- och museibyran samt utvecklande av lägerskolverksamheten i Långbergsöda och Vargstensslätten.

Förverkligat: Lärarfortbildning på området åländsk historia anordnades. En grundskolelärare och en sakkunnig kommitté kallad Leve historien med representanter för såväl skol- som museiområdet fungerade som projektgrupp för verksamheten. När det gäller utvecklande av Långbergsöda och Vargstensslätten har inga medel anslagits och inget utvecklingsarbete bedrivits vid museibyran då personalresurser saknats. En matematiklärare och en sakkunnigkommitté kallad Räkna med Åland, bestående av representanter för såväl grundskole- som gymnasialstadiet, har fungerat som projektgrupp för utvecklandet av skolornas matematikundervisning.

Mål: Att följa upp och utveckla IKT i undervisningen, skolornas datahandledarverksamhet, det åländska skoldatanätet, IKT i nordiskt och europeiskt skolsamarbete.

*Förverkligat:*Handledning och stöd för datoranvändning i undervisningen och skolornas nätverkssamarbete på det nordiska planet erbjöds. Hemsidan för det åländska skoldatanätet, Ålands skolnät, på nätplatsen www.skolnet.aland.fi utvecklades i takt med olika aktiviteter inom byråns och enhetens allmänna och specifika uppföljnings-, utvärderings- och utvecklingsverksamhet. Dessutom har landskapsstyrelsen stött utvecklingen av IKT i undervisningen genom Mål-3-projektet DigIT, där lärare utbildats i bl.a. portfolioledning.

Mål: Att arrangera lärarutbildning i samarbete med Ålands högskola.

Förverkligat: En skollärdarutbildning planerades i samarbete med Ålands högskola. Utbildningen inleddes under våren med 17 studerande. Utbildningen slutfördes under våren 2003.

Mål: Att utvärdera inlärningsresultat inom grundskolan och inom utbildning efter grundskolan.

Förverkligat: Alla elever i årskurs 7 och 9 i grundskolans allmänundervisning deltog i nationellt uppgjorda prov i svenska och litteratur (åk 7 – 340 elever) samt i matematik (åk 9 – 290 elever). På landskapsstyrelsens försorg har resultaten presenterats i kommun- och skolvisa rapporter samt i en central landskapsrapport. Det individuella programmet med inriktning mot hotell-, restaurang och café vid Ålands sjömansskola granskades med avseende på genomförandet.

Mål: Att följa upp och utveckla skolornas läroplansgrunder med avseende å skolornas programstruktur, elev- och studiehandledning samt stöd- och specialundervisning.

Förverkligat: På basis av landskapsstyrelsens uppföljnings- och utvecklingsarbete utfärdades anvisningar och riktlinjer för samordningen av barnomsorgens förundervisning och grundskolans nybörjarundervisning. Därtill har kommunerna och skolorna rekommenderats att utarbeta handlingsplaner och utveckla sina undervisningsarrangemang för de elever och studerande som behöver stöd- och specialundervisning. Fortbildning och konferenser gällande grundskolans nybörjarundervisning, matematikundervisning samt elevernas läsinläring och lässvårigheter anordnades.

Under verksamhetsåret har arbetet med gymnasialstadiets läroplansgrunder fortgått.

Mål: Att formulera ett slutligt förslag angående högskoleutbildningen och dess organisation samt intensifiera samarbetet med näringsliv och högskolor i omgivningen

Förverkligat: Landskapsstyrelsen lämnade 21.3.2002 en framställning till Ålands lagting med förslag till en ny högskolelagstiftning. Lagförslaget grundade sig på kommittébetänkandet, "Högskolan på Åland" som avlämnades till landskapsstyrelsen 1.2.2002 i form av ett remissunderlag. Den nya högskolelagen trädde i kraft 1.1.2003.

Mål: Att inför studerandetillströmningen 2004 planera och projektera landskapets skolor om - och tillbyggnad.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har tillsatt kommittéer för att uppgöra rumsprogram för utbyggnad av både Ålands Vårdinstitut och Ålands Hotell- och restaurangskola. En kommitté håller även på att utarbeta ett rumsprogram för en utbyggnad av Ålands sjömansskola. En tillbyggnad av Ålands yrkesskola är under detaljplanering utgående från godkänt rumsprogram. Landskapsstyrelsen har i sitt planeringsuppdrag utgått från att skapa flexibla lösningar med avseende på rumsanvändning och rumsdisposition.

Mål: Att skapa nya digitala utbildningsvägar för vuxenstuderande samt nätverksbygge mellan utbildningsaktörer och näringsliv i lärcentrets regi samt utveckla läroavtalsutbildningen.

Förverkligat: Lärcentret Navigare erbjuder kärnämnesstudier på gymnasial nivå vid CFL i Sverige samt tekniskt stöd och handledning till distansstuderande vid Ålands högskola, Ålands vårdinstitut, Yrkeshögskolan Sydväst m.fl. skolor och ger vid behov särskilda introduktionskurser till studerande och lärare.

Mål: Att inventera och prognostisera behovet av ungdoms- och vuxenutbildning inventering, prognostisering och utveckling av det åländska utbildningsutbudet

Förverkligat: Landskapsstyrelsens har inom ramen för projektet Yrke 2015 granskat landskapets näringsprofil samt behov av utbildad arbetskraft inom representerade

branschområden i landskapet. En separat utredning har gjorts för vårdutbildningen på gymnasialstadienivå. Slutrapporterna är under fortsatt beredning.

Mål: Att fortsätta utveckla skolornas gemensamma databas.

Förverkligat: Under året vidareutvecklades utskrifterna för studiekort och gymnasialstadiebetyg. Betygsutskrifter för Yrkeshögskolans bruk infördes. En arkivfunktion som gav möjlighet att arkivera utbildningsprogram och studerandeuppgifter togs i bruk.

Mål: Att slutföra en översyn och revidering av studiestödmöjligheterna för vuxenutbildning och fortbildning.

Förverkligat: Revideringen och översynen av studiestödmöjligheterna för vuxenutbildning och fortbildning har fördröjts dels för att riksmyndigheterna antagit nya regelverk och dels har landskapsstyrelsens återupptagit arbetet gällande en ny arbetsmarknads­lagstiftning.

Mål: Arbetsgrupp för utarbetande av riktlinjer för bildningsförbundens landskapsunderstöds-berättigade kursutbud (eventuellt följt av revidering av LL om studiecirkelverksamhet (31/65).

Förverkligat: Landskapsstyrelsen lät den planerade utredningen bero då finansutskottet, hänvisande till vad landskapsstyrelsen anför om rätten till utbildning och tillgången till olika utbildningsalternativ i den allmänna motiveringen (Landskapsbudget 2002), inte omfattade förslaget.

Mål: Att utarbeta ett ungdomspolitiskt program.

Förverkligat: Under våren tillsattes en arbetsgrupp bestående av ungdomar och sakkunniga på ungdomsområdet. Ett förslag överlämnades till landskapsstyrelsen under sensom­marens för slutgiltig utformning. Programmet antogs i sin slutliga form under året. Ålands ungdomsråd har inte tillsatts eftersom det har varit oklart ifall och hur rådet behöver omstruktureras.

Mål: Att satsa på samordning av databaser rörande arkiv, bibliotek och museer, (ABM-samarbete).

Förverkligat: Inom ramen för landskapsarkivets ABM-projekt har arbetet mot en sam­ordning framskridit. Projektets tekniska uppbyggnad har dock gått långsammare än planerat och någon samordning av baser har inte kunnat ske under året. Projektet fortsätter under 2003.

Mål: Att fortsätta satsningen på utveckling och tillgång till IT inom biblioteksväsendet.

Förverkligat: Landskapsandelen för kommunernas biblioteksverksamhet var 409 000 € (394 400 år 2001). För avtalsenliga bibliotekstjänster har landskapsstyrelsen betalat 74 000 € till Mariehamns stad.

Mål: Bomarsund 150-årsminne.

Förverkligat: En förstudie för projektets genomförande genomfördes våren 2002.

Mål: Att stöda utvecklandet av museibyråns organisation och psykosociala arbetsmiljö.

Förverkligat: Företagshälsovården har genomfört en psykosocial utredning och kart­lagt hur personalen mår på arbetsplatsen samt deras uppfattning om mål, arbetsformer,

ledning, relationer, kontroll och trivsel. Under året har all personal deltagit i ett arbete med målet att ta fram förslag hur museibyrån som arbetsplats kan bli trivsammare och verksamheten tydligare för omvärlden. Det gemensamma arbetet har resulterat i ett förslag till ny organisations-struktur som samlar likartade arbetsuppgifter inom byrån i sex tydliga verksamhetsområden.

Mål: Att utöka museibyråns tvärspektoriella arbete genom att stärka samarbetet med andra delar av förvaltningen och upplysa om den egna verksamheten.

Förverkligat: En gemensam utbildningsdag med skogsbruksbyrån har genomförts. Vidare har ett samarbete med näringsavdelningen genomförts med inriktning på att utveckla landskapets sevärdheter. Landskapsstyrelsen har tillsatt en särskild utredare i avsikt att dra upp riktlinjer för kulturarvsarbetet, lämna förslag till åtgärder och prioriteringar samt ange frågor som ytterligare behöver utredas inom kulturarvsområdet och museiverksamheten.

Mål: Att utveckla museibyråns publika arbete genom ökad fokus på den museipedagogiska verksamheten.

Förverkligat: Personal från museibyrån har deltagit i Leve historien-kommitténs arbete och medverkat vid genomförandet av historiska upplevelsedagar för lärare och elever på Åland. De historiska tidsresorna har fått stort utrymme samt visat på kulturmiljöpedagogikens förmåga att skapa läroprocessor av hög kvalitet.

Mål: Att utreda och utveckla den framtida inriktningen för verksamheten vid Kastelholms slott, efter det slutförda restaureringsarbetet.

Förverkligat: Efter omorganisering av museibyråns organisationsstruktur skall personer som arbetar med kulturmiljö- och byggnadsvård huvudsakligen stationeras vid platskontoret i Kastelholm. I samband med detta föreslås en förnyelse av platskontorets teknikförsörjning och en anslutning till servern i Mariehamn.

6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	23 888 696,37	26 261 988,25	29 774 822	27 557 201,00	2 217 621,00
Överföringsutgifter	22 213 570,68	20 881 187,37	25 210 405	22 570 921,21	2 639 483,79
Realinvesteringsutgifter	2 996 052,23	1 522 382,86	4 233 292	887 288,60	3 346 003,40
Lån och övriga finans- investeringar	119 665,71	92 888,91	187 280	33 302,75	153 977,25
Summa utgifter	49 217 984,99	48 758 447,39	59 405 799	51 048 713,56	8 357 085,44
Summa inkomster	-2 109 340,12	-3 052 859,90	-3 315 194	-2 749 968,15	-565 225,85
Nettoutgifter	47 108 644,87	45 705 587,49	56 090 605	48 298 745,41	7 791 859,59

6.1.3. Nordiskt samarbete

Representanter inom det nordiska samarbetet

MR-U	Nordiska ministerrådet – utbildning	Gun Carlson
MR-K	Nordiska ministerrådet - kultur	Gun Carlson
ÅK-U	Ämbetsmannakommittén - utbildning	Yvonne Eliasson
ÅK-K	Ämbetsmannakommittén - kultur	Jan-Ole Lönnblad
NSS	Nordiskt skolsamarbete	Elisabeth Storfors
FOVU	Folkbildning och Vuxenundervisning	Monica Nordqvist
Nordiska skolbyggnader		Stina Colérus
IT-Policy	IT-policygruppen	Gösta Helander
NifS	Nordisk Institut för sjö rätt	Mikaela Björkholm
ABM	Arkiv, bibliotek och museer	Magnus Elfwendahl
NOMUS	Nordisk musik	Marcus Boman
ToDin	Teater och dans	Synnöve Westerberg
NORDBOK	Barn och ungdomskultur	Susanne Donner
Nordisk ungdomskommitté		Åsa Åkerholm
BUK	Styrningsgrupp för Barn och ungdomskultur	Yvonne Törneros
NifCA	Nordic Institute for Contemporary Art	Rita Jokiranta
Ars baltica		Kulturdelegationen
Språkpolitiska nämnden		Gyrid Högman
B7	Baltic Seven	Jan-Ole Lönnblad
B7	Baltic Seven	Ulrika Lind
NIFIN	Nordens Institut i Finland	Britt-Inger Wahe
ODIN	Koordineringsgrupp för de nordiska skoldatanäten	Christina Johansson-Gammals
Skärgårdssamarbetet		Monica Nordqvist

6.1.3.1. MR-U och ÅK-U

Ärenden som under året 2002 drivits av Åland och de övriga två självstyrande områdena i de nordiska samarbetet.

På MR-U mötet i Helsingfors 1 juni 2001, då den så kallade Vismansrapporten diskuterades, väckte LS-ledamot Gun Carlson frågan om hur **NORDPLUS** programmen kan användas av de självstyrande områdena.

Ärendet aktualiserades då NMR's framtida mobilitets- och stödprogram för utbildning och forskning togs upp på agendan på ÅK-U/1 -02. Åland, Färöarna och Grönland kan inom nuvarande organisation av **NORDPLUS** utbytesprogrammet inte ha den nation vi tillhör med i vårt utbytesnätverk, med andra ord kan inte Åland ha utbyte med riket, Färöarna och Grönland kan inte utbyta studerande och lärare mellan sig eller Danmark. Av de 12 mobilitetsprogrammen inom NMR är det två som inte gäller för de självstyrande områdena.

De tre självstyrande områdena sände i april in skrivelser till MNR's sekretariat för utbildning och forskning med gemensamma önskemål om att i enlighet med uppmaningen i Vismansrapporten "avskaffa de gränshinder som existerar för de självstyrande områdena".

Ärendet har varit på agendan både på ÅK-U och MR-U mötena under året 2002 och på MR-U-mötet i Helsingfors i oktober beslöts översända ett brev till MR-SAM vari man

belyser vårt önskemål med hänvisning till att de självstyrande områdena inom kulturområdet beaktas gränslöst.

6.1.3.2 NSS

NSS har under året behandlat följande ärenden med speciell anknytning till åländska intresseområden.

Nordiska ministerrådets mobilitets- och stödprogram är för närvarande under beredning i en av NSS tillsatt arbetsgrupp. De självstyrande områdena representeras i arbetsgruppen av en gemensam medlem som kommer från Färöarna.

Ett nytt nordiskt skoldatanät ODIN har varit under utveckling under året. NSS beslöt att datanätet under perioden 1.1.2003-31.5.2005 handhas av Skolverket i Sverige som kommer att ansvara för utvecklingen av datanätet. Det åländska skoldatanätet arbetar i nära samverkan med det nordiska skoldatanätet.

NSS har under året igångsatt en utvärdering av det nordiska gymnasieavtalet. Utvärderingen skall göras under år 2003.

6.1.3.3. FOVU

Styrgruppen för nordisk folkeopplysning och vuxenopplaering (FOVU) har bl.a.

- avgett en rapport gällande de nordiska studieförbundens organisation och finansiering. Rapporten ger en kort, översikt av de tre huvudområdena; system, aktivitet och studieförbundens förhållande till den övriga utbildningspolitiken. Rapporten ger ett underlag till fortsatt nordiskt arbete beträffande gemensamma indikatorer. FOVU har beslutat gå vidare med en nordisk utredning för att beskriva och dokumentera vuxenutbildningsfältet på en övergripande nivå, med fokus på begrepp, statistik och klassificering. TemaNord 2001:599

- genomfört en kartläggning av vad nordiska länder gjort för att förbättra vuxnas färdigheter att använda IKT. Kartläggningen omfattar 80 projekt samt en översikt av ländernas organisatoriska, strategiska och ekonomiska satsningar på området. TemaNord 2002:578

- tillsatt två arbetsgrupper för att utveckla samarbetet med de baltiska länderna och Nordvest Ryssland. Grupperna har genomfört en nordisk-baltisk komparativ analys av livslångt lärande policy som kommer att följas upp på en konferens om vuxnas lärande i Riga i maj 2003.

FOVU beviljar årligen stöd till organisationer, enskilda projekt och folkhögskolestipendier. År 2002 beviljades Ålands folkhögskola 10.000 € för projektet FOTO-FRI-LUFTSLIV I NORDEN för möjliggörande av ett samarbete mellan folkhögskolelinjer på Åland, Väddö (Sverige) och Oytun (Alta, Nordnorge).

6.1.3.4. MR-U:s IT-Policygrupp

Policygruppens mandat och uppgift gäller övergripande frågor med tonvikt på att bl.a. följa planer och utvecklingsprojekt om användning av informationsteknik i undervisning och forskning i de nordiska länderna och att på grundval av gemensam analys ta initiativ till samnordiska projekt på detta område.

Gruppen har haft fem möten under året, där kärnfrågorna gällt: framtidens nordiska skoldatanät, kartläggning av nordisk distansundervisning och nordiska virtuella universitets- och högskolemiljöer, digitalt innehåll i undervisningssammanhang, mobila plattformar för inläring, evaluering av forsknings- och utvecklingsprojektet Nordunet 2 med förslag till nytt projekt samt olika initiativ till närområdessamarbete.

6.1.3.5. ÄK-K och övrigt kulturellt

Ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete (ÄK-K) godkände justeringarna godkändes i stadgarna för Nordiska kulturfonden så att de självstyrande områdena från ingången av 2003 har fullvärdigt medlemskap i fonden.

Handlingsplanen för barn- och ungdomskultur i Norden antogs av ÄK-K och kulturministrarna. Åland har deltagit i utarbetandet av programmet.

Åland deltog i det stora ungdomsprojektet Det unga Norden i Oslo 13-15.9. Åländska representanter var gruppen Skråpuke som består av elever vid Ålands musikinstitut. Ledare för gruppen var musikpedagog Kjell Frisk.

Skådespelaren Anders Berndtsson utsågs till ny direktör för Nordens institut på Grönland (NAPA). Berndtsson var fram till utnämningen Ålands representant i NAPA:s styrelse. Han torde vara den förste ålänning på en sådan post inom det nordiska samarbetet.

Under år 2002 fick Nordens institut på Åland (NIPÅ) ny direktör. Stefan Simonsen har tidigare haft motsvarande direktörspost vid Nordens institut på Grönland. Under året upphörde NIPÅ med de traditionella stödformerna och kommer i fortsättningen att ingå samarbetsavtal med åländska kulturaktörer rörande olika kulturprojekt. Ett nytt mål- och resultatavtal utarbetades i samarbete med Nordiska ministerrådet. NIPÅs projekt ”Tonleken-ett spel på nätet” som beviljades ett bidrag på DKK 100.000 av Styrningsgruppen för Barn och ungdomskultur (BUK).

Nordisk musikkommitté (NOMUS) beviljade under 2002 bidrag till följande åländska projekt:

Maria Nilsson, sång/Kaj Sundblom, piano SEK 30 000 (Bidraget gällde sångkompositioner)

Världsmusikfestival i Mariehamn, SEK 50 000

Kulturföreningen Katrina, SEK 15 000

6.1.3.6. Nordiska kulturfonden

En stor konferensserie på temat ”Nordisk kulturpolitik i förändring” ordnas under år 2003. Byråchef Jan Ole Lönnblad vid landskapsstyrelsens utbildningsavdelning har för forskningsprojektet skrivit rapporten ”Åländsk kulturpolitik vid millennieskiftet”, som utgetts av Nordisk Kultur Institut i Köpenhamn.

150 000 DKK får kompositören Peter Lång i bidrag för att producera, genomföra och dokumentera en fotbollsopera med arbetsnamnet ”Learning to shout”, med planerad premiär i Mariehamn och Stockholm i maj 2004. Det åländska projektet har en budget på 2,7 miljoner DKK.

Peter Lång har tidigare arbetat på nordisk basis med bland andra regissören Arn-Henrik Blomqvist i Mariehamn, som naturoperan ”Sagan om Åland”, ”Havsoratoriet” och barnoperan ”Gumman Grå”.

Emmaus Norden på Åland, som arbetar med frivilligt bistånd, fick ansökta 28 000 danska kronor för att ordna ett seminarium i Hvidovre i Danmark om frivilligt arbete i Norden och Baltikum.

Åländska kulturföreningen Katrina får 30 000 DKK för en serie med 10 konserter under juli-augusti med åländska, finländska och rikssvenska musiker och nordisk, delvis åländsk, musik på programmet. Bland finansörerna är också Mariehamns stad och landskapsstyrelsen.

”Reflected Image” är ett projekt där bildkonstnärerna Hjördis Haack från Danmark och Rita Jokiranta från Åland samarbetar om en nyproducerad utställningsserie 2003-04. För det får de ett bidrag på 100 000 DKK.

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden. Vid studietjänstserviceenheten handläggs ärenden som gäller studieinformation, studiestöd och elevantagning.

6.2.1. Studietjänstserviceenheten

6.2.1.1. Samordnad elevantagning

Antalet sökande och antagna inom den samäländska elevantagningen framgår av följande tabell. Reservantagning av elever ingår inte i siffermaterialet.

	Sökande		Antagna	
	2001	2002	2001	2002
Åländska sökande och antagna	377	431	317	354
Fastländska sökande och antagna	71	96	35	41
Svenska sökande och antagna	15	17	2	9
Övriga sökande och antagna	-	1	-	-

6.2.1.2 Studiestöd

Det totala antalet behandlade studiestödsbeslut under året var 2.464 (2.391) och antalet studiestödstagare 2.145 (1.841). Antalet beviljade studiepenningar var 2.215 (1903). Antalet beviljade studielån med landskapsborgen var 919 (749) och antalet vuxenstudiestöd 83 (72).

Det nya datasystemet för handläggning av studiestöd togs i bruk i samband med övergången till euro.

6.2.1.3. Gäststuderande

Under 2002 bedrev en gäststuderande från Estland studier vid Ålands yrkesskola. Dessutom bedrev en gäststuderande från Litauen och en från Lettland studier vid Ålands folkhögskola.

6.2.1.4. Arbetsliv - Studerande

Högskolepraktikantplatser har under året sökts av 52 högskolestuderande varav 34 har beretts plats i det åländska arbetslivet. 13 utförde uppdrag inom det privata näringslivet medan 21 utförde uppdrag inom någon form av offentlig förvaltning.

6.3. SKOLBYRÅN

Vid skolbyrån handläggs ärenden som gäller grundskoleväsendet och den studieförberedande utbildningen vid Ålands lyceum. Till byrån hör enheten Ålands läromedelscentral. Centralen tillhandahåller och lånar ut läromedel, videofilmer, diaserier och dataprogram samt sköter information om läromedel och material som ansluter till skolverksamheten.

6.3.1. Ålands läromedelscentral

Direktionen för Ålands läromedelscentral sammanträdde 3 gånger under året.

Centralen har deltagit i skolbyråns utvecklingsprojekt inom historia, matematik och

specialundervisning med nätbaserad information, fortbildningstillfällen, materialanskaffning och i Leve Historiens kommittéarbete.

Två förlag ordnade utställningar och presenterade sina läromedel. Läromedelscentralen deltog som utställare vid två fortbildningstillfällen.

Distribution av material skedde en gång per vecka till skolor på fasta Åland under skolåret.

Utlåning

Totala antalet lån var 10 108 (8 321), fördelade på medium enligt följande:

video	4 955 (4 282)
böcker	2 969 (2 151)
övrigt	2 184 (1 888) (diaserier, pedagogiska hjälpmedel, cd-rom, apparatur)

Tjänster

ljudkopieringar	45 (123)
videokopieringar	60 (132)
inbindningar	244 (246)
lamineringar	30 (129)

Mål: Utveckla och förnya en femtedel av centralens läromedelssortiment.

Förverkligat: Under året köptes 126 (144) videofilmer, 64 (60) böcker varav 6 (7) med cd/kassett, 36 (6) pedagogiska hjälpmedel och 25 (-) cd-rom program. 166 (121) undervisningsprogram bandades från FST. Därtill fick centralen läroböcker från ett flertal förlag till den permanenta läroboksutställningen. Läromedelscentralen hade 7 359 (6 770) poster i databasen Katrina vid årets slut.

En satsning på förundervisningen med nytt material, information och öppet hus för daghemspersonal genomfördes under året.

Mål: Stöda och utveckla IKT i undervisningen.

Förverkligat: För att stöda skolornas utveckling av IKT i undervisningen gavs datahandledning i skolorna vid 17 tillfällen. Handledning för lärare ordnades.

Mål: Färdigställa och utveckla Ålands skolnät

Förverkligat: Det åländska skoldatanätet, Ålands skolnät, lanserades i början av året och har vidareutvecklats med egna hemsidor för skolbyråns olika projekt.

Mål: Utveckla centralens användning av databasen Katrina

Förverkligat: Anpassning till läromedelscentralens behov av funktioner i databasen Katrina har gjorts med bl.a. stadiangivelser och kravhantering.

6.3.2. Utbildning på grundskolenivå

Landskapsstyrelsen har i uppgift att tillse att alla barn har lika tillgång till grundskoleundervisning och erhåller en likvärdig allmänbildande grundutbildning för att därefter ha möjlighet till fortsatta studier. Mot denna bakgrund lämnas med avseende å skolbyråns verksamhet för år 2002 följande berättelse:

Mål: Att inventera skolornas inlärningsresultat i svenska och matematik.

Förverkligat: Alla elever i årskurs 7 och 9 i grundskolans allmänundervisning deltog i

nationellt uppgjorda prov i svenska och litteratur (åk 7 – 340 elever) samt i matematik (åk 9 – 290 elever). På landskapsstyrelsens försorg har resultaten presenterats i kommun- och skolvisa rapporter samt i en central landskapsrapport. En matematiklärare och en sakkunnigkommitté kallad Räkna med Åland, bestående av representanter för såväl grundskole- som gymnasialstadiet, har fungerat som projektgrupp för utvecklandet av skolornas matematikundervisning.

Mål: Att följa upp och i samråd med museibyran utveckla undervisningen i Ålands historia.

Förverkligat: I syfte att utveckla skolornas undervisning i lokalhistoria anordnades information och konferenser i kulturmiljöpedagogik för berörda inom skol- och kultursektorn. Skolorna i Finström, Jomala, Sund och Vårdö utgjorde pilotskolor för särskilda projekt där Kalmar läns museipedagogiska verksamhet anlätades. Lärarfortbildning på området åländsk historia anordnades. En grundskolelärare och en sakkunnigkommitté benämnd Leve historien med representanter för såväl skol- som museiområdet fungerade som projektgrupp för verksamheten.

Mål: Att utveckla IKT i undervisningen och bygga upp ett åländskt skoldatanät.

*Förverkligat:*Handledning och stöd för datoranvändning i undervisningen och skolornas nätverksamhet på det nordiska planet erbjöds. Hemsidan för det åländska skoldatanätet, Ålands skolnät, på nätplatsen www.skolnet.aland.fi utvecklades i takt med olika aktiviteter inom byråns och enhetens allmänna och specifika uppföljnings-, utvärderings- och utvecklingsverksamhet.

Mål: Följa upp och utveckla skolornas timfördelning, elev- och studiehandledning samt stöd- och specialundervisning.

Förverkligat: På basis av resultat inom tidigare års uppföljnings- och utvecklingsarbete inom Dyslexi- och Buss-projekten utfärdade landskapsstyrelsen anvisningar och riktlinjer för samordningen av barnomsorgens förundervisning och grundskolans nybörjarundervisning.

I samband med utvärderingen av olika inlärningsresultat kartlades och diskuterades skolornas timfördelning. Matematikkommitténs förslag om utökning av timantalet i matematik samt ändringar i lärokursinnehållet diskuterades med berörda. På basis av skolbyråns uppföljning av situationen för elever med läs- och skrivsvårigheter samt dyslexi rekommenderade landskapsstyrelsen kommunerna och skolorna att utarbeta handlingsplaner och utveckla sina undervisningsarrangemang för de elever och studerande som behöver stöd- och specialundervisning. Fortbildning och konferenser gällande grundskolans nybörjarundervisning, matematikundervisning samt elevernas läsinläring och läsvårigheter anordnades, bl.a. i samarbete med barn- och ungdomspsykiatriska enheten vid Karolinska institutet i Stockholm. I anslutning till skolbyråns inventering av skolornas undervisning om tobak, alkohol- och andra droger samt deras förebyggande verksamhet då det gäller barns och ungas alkohol- och drogbruk rekommenderade landskapsstyrelsen ånyo kommunerna att utveckla och stärka sina elevvårdande insatser; sin stöd- och specialundervisning samt elev- och studiehandledning (ÅUS 2002:7). En övergripande diskussion om grundskolornas olika undervisningsarrangemang och kommunernas kommande budgeter - speciellt med tanke på olika åtgärder för barn som har särskilda svårigheter och därför är i behov av särskilt stöd, fick ytterligare fotfäste i kommunerna i och med att landskapsstyrelsen i slutet av året begärt in kommunernas synpunkter på sina skolors

undervisning och verksamhet – med fokus på såväl läroplansenliga möjligheter som eventuella hinder.

6.3.2.1. Elevantal

Jämfört med föregående läsår ökade elevantalet inom kommunernas 27 grundskolor (-1) från 3012 till 3078 (+66). Antalet elever i första årskursen var 346 (+27) av vilka 8 (-4) var inskrivna i specialklass, 7 (-1) av dessa i träningsundervisning. Det totala antalet elever i grundskolans träningsundervisning var 32 (+0) och i övrig specialundervisning 61 (+14). Antalet elever i specialklass ökade sammanlagt från 79 till 93 (+14).

6.3.2.2. Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 3 983, 74 euro per barn i åldersgruppen 6-11 år och 5 032, 11 euro per barn i åldersgruppen 12-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 14 246, 39 euro. Jämfört med föregående år ökade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 37 418 296 mark till 6 518 812, 70 euro (+ 225 507,10 euro).

6.3.2.3. Landskapsandel, anläggningskostnader för bibliotek och grundskolor

Av beviljningsfullmakten om 3 008 000 (5 163 400) euro för nya biblioteks- och grundskoleprojekt beviljades landskapsandel för om- och tillbyggnadsarbeten av skol- och biblioteksutrymmen vid Strandnäs skola omfattande 2 863 000 euro och Godby högstadieskola omfattande 145 000 euro. Med iakttagande av beviljningsfullmakt och tillgängliga återstående budgetanslag från föregående år beviljades ett tillägg på tidigare beviljad landskapsandel för saneringen samt om- och tillbyggnaden av Kyrkby högstadieskola omfattande 608 560, 95 euro.

6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum och yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå eller högre nivå (se yrkesutbildningsbyrån).

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och högre nivå. Landskapsstyrelsen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen.

Utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 10 olika skolor.

6.3.3.1. Ålands lyceum

Mål: Att öka förutsättningarna för de studerande med läs- och skrivsvårigheter att framgångsrikt klara studierna genom att utveckla skolans handlingsplan.

Förverkligar: Studerande med läs- och skrivsvårigheter och dyslexi har beretts möjlighet till specialarrangemang i studentexamens- och gymnasieexamensproven. Dessa specialarrangemang har utvecklats genom ett samarbete mellan skolan, Ålands hälso- och sjukvård och Studentexamensnämnden. Ålands lyceum har inköpt olika dataprogram som ger stöd för studerande med läs- och skrivsvårigheter.

Mål: Att öka möjligheterna för högskolestudier på området för konst och kultur genom att införa teater och drama som valfritt läroämne.

Förverkligat: Från och med hösten 2002 har ämnet Teater och drama införts som valbart ämne i gymnasiet.

Mål: Att utöka användningen av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen.

Förverkligat: Skolans användning av IKT har utvecklats under budgetåret. Lärarna och personalen har fått möjlighet till kompetensutveckling genom IT-handledarens fortbildningsprogram. Hemsidan har kompletterats med ett ämneslänkskaffereri och olika ämnesprogram har införskaffats till skolan. Informations- och kommunikationstekniken har med stöd av skolans IT-handledare integrerats i undervisningen på ett ändamålsenligt sätt.

Mål: Att öka brandsäkerheten genom att installera ett automatiskt brandalarmsystem.

Förverkligat: Ett automatiskt brandalarm- och signalsäkerhetssystem har installerats och systemet togs i bruk 1.8.2002.

Mål: Att komplettera datanätet så att det omfattar alla klassrum.

Förverkligat: Datanätet har under budgetåret dragits till flera klassrum, men omfattar ännu inte skolans alla undervisningsutrymmen.

Mål: Att utveckla skolans arbete genom att införa en kontinuerlig intern utvärdering av undervisningen och den övriga verksamheten.

Förverkligat: Under budgetåret har Ålands lyceum dragit upp riktlinjerna för en kontinuerlig utvärdering och även genomfört en kartläggning av tidigare studerandes studieinriktning och studieort.

Ålands lyceum ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande			420	401
Under året antagna studerande			140	138
Avlagda examina				141
Avbrutna studier				13
Fristående kursverksamhet, deltagarantal				
Fristående kursverksamhet, kursdagar				
Kompletteringsstudier				7

6.4. YRKESUTBILDNINGSBYRÅN

Vid yrkesutbildningsbyrån handläggs ärenden som gäller yrkesinriktad gymnasialstadieutbildning, yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning. Vid byrån finns en vuxenutbildningsenhet vid vilken handläggs ärenden som gäller vuxenutbildning och läroavtal. Vid enheten Ålands högskola sköts de uppgifter som hör samman med den högskoleundervisning och den vetenskapliga forskning som bedrivs genom landskapets försorg.

6.4.1. Vuxenutbildningsenheten

Till vuxenutbildningsenhetens uppgifter hör att verka för vuxnas jämlika möjligheter till utbildning samt utvecklingen av olika vuxenutbildningar och system. Genom NMR:s styrgrupp för folkbildning och vuxenutbildning (FOVU), Skärgårdssamarbetet / Interreg III A Skärgården och förvaltningen av Ålands mål 3 program 2000-2006 tar enheten del i aktuella utvecklingsprojekt på nordisk nivå och får erfarenhet av att implementera EU:s regelverk i landskapsförvaltningen.

Mål: Fortsatt utveckling av lärcentrets verksamhet genom att satsa på distansöverbyggande teknik och förmedling av utbildningstjänster.

Förverkligat: Utvecklingen av lärcentret har fortgått under året. Landskapsstyrelsen har antagit NAVIGARE som officiellt namn för verksamheten. Navigares uppgift är att fungera som nätverksbyggare och förmedlande länk mellan studerande, utbildare, näringsliv och institutioner som vill studera med hjälp av IKT. Genom ett avtal mellan landskapsstyrelsen och Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) i Sverige har Navigare möjlighet att erbjuda kärnämnesstudier på gymnasial nivå åt vuxenstuderande på Åland. Antagning av studerande till CFL omhändertas av en särskild antagningskommitté.

Mål: Utgående från distansstuderandes behov utveckla former för tekniskt stöd och handledning.

Förverkligat: Navigare har gett tekniskt stöd och handledning till distansstuderande vid CFL, Ålands högskola, Ålands vårdinstitut, Yrkehögskolan Sydväst m.fl. skolor och ger vid behov särskilda introduktionskurser till studerande och lärare. Beträffande IKT-resurser samverkar Navigare med såväl landskapets IT-enhet som ÅTC. Under det första verksamhetsåret 2002 har sammanlagt 78 personer utnyttjat lärcentrets resurser, vilket betyder att det finns ett uppenbart behov av dessa tjänster.

Mål: Utveckla informationen om befintliga utbildningsmöjligheter

Förverkligat: Information om nya distansutbildningsmöjligheter och Navigares tjänster har bedrivits bl.a. genom projektledarens besök vid landskapets skolor, samtliga skärgårdskonator, samverkan med arbetsförmedling och yrkesvägledning, annonsering och en egen webbsida, navigare@aland.fi. En planerad vuxenutbildningsmessa har framflyttats till våren 2003.

Mål: Bereda plats för ca 70 studerande inom läroavtalsutbildningen.

Förverkligat: Under verksamhetsåret har 70 (66) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 25 (23) olika yrkesområden.

Mål: Utveckla samarbetet mellan läroavtalsutbildningen och landskapets skolor.

Förverkligat: Lärlingsnämnden har under året köpt teoriutbildning från tre olika utbildningsarrangörer inom landskapet.

Mål: Stöda pågående projekt för utveckling av välfungerande kompetenssystem för handledarutbildning på Åland.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har godkänt en förlängning av mål 3-projektet "Kompetenssystem för handledarutbildning på Åland". Projektägare är Yrkehögskolan på Åland och nytt slutdatum är 31.12.2004.

6.4.1.1. Läroavtalsutbildning

Målsättningen för år 2002 var att bereda plats för 70 studerande inom läroavtalsutbildningen och utveckla samarbetet mellan Ålands läroavtalscenter och landskapets skolor angående teoriundervisning.

Under verksamhetsåret har 70 (66) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 25 (23) olika yrkesområden. Under året ingicks 24 (13) nya läroavtal och 10 (5) läroavtal avbröts på initiativ av lärlingen eller/och arbetsgivaren. Antalet utexaminerade lärlingar var 19 (3) st.

Antalet arbetsgivare med utbildningsansvar uppgick till 40 (29) där samma arbetsgivare kan ha flera olika inriktningar. Samtliga med undantag av en (Åbo Svenska Teater) är verksamma på Åland. För den teoretiska undervisningen har lärlingsnämnden köpt tjänster av 3 (2) utbildningsarrangörer inom landskapet och 10 (8) utanför landskapet. Medelåldern för de studerande var 42,91 (35,14) år.

6.4.1.2 Sysselsättningsfrämjande utbildning

Utbildning enligt LL om sysselsättningsfrämjande utbildning, ÅFS 39/88, har i huvudsak ordnats genom köp av tjänster från Medborgarinstitutet och genom avtal med Korsnäs kurscenter.

- Medborgarinstitutet Svenska för inflyttade I
- Svenska för inflyttade II
- Korsnäs kurscenter 1200 elevarbetsdagar av centrets utbildningsutbud

6.4.1.3 Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Landskapsstyrelsen har lämnat en slutrapport gällande Ålands målprogram 4, 1995-1999 och beslutat återbetala icke utnyttjade ESF-medel, sammanlagt 106.782,23 FIM eller 17.959,48 €.

Det sammanlagda antalet ansökningar om projektmedel uppgick till 31, av vilka 21 beviljades stödfinansiering enligt de för målprogrammet angivna villkoren. Antalet personer som deltagit i dessa projekt uppgick till totalt 655 av vilka 36,8 % kvinnor och 63,2 % män.

Huvudprioritet för Ålands Mål 3-program 2000-2006 är ”Kompetens i arbetslivet genom livslångt lärande”. Kompetensutvecklingsprojekten är avsedda att stöda arbetsplatsrelaterad utbildning, befrämja arbetsmarkandsintegreringen och den sociala sammanhållningen. Det prioriterade området är indelat i följande tre åtgärdsområden;

- System för kompetenshöjning
- Utbildningsinsatser inom arbetslivet
- Arbetsmarknadsintegrering

Åtgärden ”system för kompetenshöjning” har haft svårt att komma igång, trots att landskapsstyrelsen initierat olika projektförslag. Inom åtgärderna ”utbildningsinsatser inom arbetslivet” och ”arbetsmarknadsintegrering” har däremot antalet ansökningarna klart överstigit målsättningarna. Vid utgången av år 2002 uppgick antalet godkända huvudprojekt till 16 st och därutöver har 7 st projekt beviljats förprojekteringsanslag.

Under året har olika rutiner för handläggning, uppföljning och övervakning finslipats, bl. a. har en fortsatt utveckling av projektregistret pågått. Den finansiella förvaltningen har löpt enligt planerna och några särskilda problem har inte framkommit.

En styrkommitté har berett upphandlingen av programmets halvtidsutvärdering. Den 18 oktober 2002 fattade landskapsstyrelsen beslut om val av utvärderare. Halvtidsutvär-

derare är Nordregio med ÅSUB som samarbetspartner. Uppdraget skall vara slutfört i december 2003.

6.4.2 Ålands högskola

Deltagarantal

Antalet deltagare i högskolans olika aktiviteter 2002 (2001)

Akademisk undervisning	849	(760)
Fortbildning	589	(813)
Seminarier	272	(252)
Öppna föreläsningar	244	(368)
Summa	1.954	(2.193)

Forskarstipendier

Forskarstipendierna för år 2002 utgjorde totalt 35.000 euro. Medlen fördelades av Högskoledelegationen och fastställdes av landskapsstyrelsen enligt följande:

10.000 €	HvM Anette Häggblom Gender and violence in Åland: The scope of nurses' attitudes, practises, education and knowledge of the care of women victims of abuse
5.000 €	FD Johanna Mattila Vattenvegetation som indikator för miljöns tillstånd i grunda havsvikar på Åland
20.000 €	PD Markku Suksi Ålands offentliga rätt

6.4.3 Utbildning på gymnasialstadie- och högre nivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning med yrkesprofil (studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum, se skolbyråån) och yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ges på gymnasialstadienivå och högre nivå.

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och högre nivå. Landskapsstyrelsen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen för utbildningen.

Yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå och högre nivå ordnades i 10 olika skolor. Yrkesutbildning på högre nivå ordnades som yrkeshögskoleutbildning inom nätverket Ålands yrkeshögskola. Inom den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil genomförde 105 (+1) sina studier och inom den yrkesinriktade utbildningen 568 (+53). En bred majoritet genomförde sina studier på tre år. Inom yrkesutbildningen på högre nivå var antalet studerande 342 (+26). Den skolbundna yrkesutbildningen kompletterades med yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning. Under året var 70 (+4) läroavtal i kraft.

Mål: Att skapa ett prognostiseringssystem för antalet studieplatser inom dels studieförberedande, dels yrkesinriktad utbildning på gymnasial- och högre nivå med beaktande av

den åländska arbetsmarknadens behov, samhällets krav och de studerandes efterfrågan på utbildningsplatser.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens har inom ramen för projektet Yrke 2015 granskat landskapets näringsprofil samt behov av utbildad arbetskraft inom representerade branschområden i landskapet. En separat utredning har gjorts för vårdutbildningen på gymnasialstadienivå. Slutrapporterna är under fortsatt beredning.

Mål: Att skapa pedagogiska, ekonomiska och lokalmässiga förutsättningar att utforma och utveckla olika utbildningsprogram och -linjer inför den ökade studerandetilströmningen år 2004.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har under året tillsatt kommittéer för att uppgöra rumsprogram för utbyggnad av både Ålands Vårdinstitut och Ålands Hotell- och restaurangskola. En kommitté håller även på att utarbeta ett rumsprogram för en utbyggnad av Ålands sjömannsskola.

Mål: Att utveckla undervisningen för studerande med särskilda behov på gymnasialstadiet.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har fortsättningsvis stött studerande som behövt särskilt stöd genom individuell handledning i undervisningsgruppen. Under året har 4 (4) assistentlärare verkat inom de yrkesinriktade programmen.

Mål: Att utveckla samverkansformer mellan läroavtalsutbildning och skolbunden utbildning.

Förverkligat: Ingen åtgärd.

Mål: Att slutföra lagstiftningsarbetet kring högskoleundervisningen på Åland.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen lämnade 21.3.2002 en framställning till Ålands lagting med förslag till en ny högskolelagstiftning. Lagförslaget grundade sig på det kommittébetänkande den kommitté lämnat som haft till att utarbeta en lagstiftning om högskolan på Åland. Kommittébetänkandet "Högskolan på Åland" avlämnades till landskapsstyrelsen 1.2.2002 i form av ett remissunderlag. Den nya högskolelagen antogs i Ålands lagting 6.6.2003 för att utfärdas 26.11.2002 i form av LL om Högskolan på Åland (ÅFS 81/02). Lagen trädde i kraft 1.1.2003. Lagen innebär en administrativ sammanslagning av de tidigare verksamheterna inom Ålands yrkeshögskola och Ålands högskola till en myndighet, Högskolan på Åland. Förberedande åtgärder för den nya verksamheten kunde vidtas under år 2002. Bland annat tillsattes en styrelse för den nya högskolan och en rektorstjänst inrättades, ledigförklarades och tillträdde fr.o.m.1.1.2003.

Mål: Att utveckla uppföljningen och utvärderingen av utbildningen.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har genomfört en utvärdering av det individuella programmet vid Ålands sjömannsskola. Målsättningarna för programmet har reviderats som en följd av utvärderingen.

Mål: Att stöda fortbildning och pedagogisk kompetensutveckling av lärare.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har bekostat utbildningen för fem lärare som avlägger examen som examensmästare. Utbildningen förutsätts för att kunna fungera som examinator för yrkesprov.

Mål: Att erbjuda behörighetsgivande pedagogisk utbildning för att gynna rekrytering av behöriga lärare.

Förverkligat: Ärendet är under beredning

Mål: Att fortsätta påbörjad revidering av läroplansgrunderna för den studieförberedande och den yrkesinriktade utbildningen samt utarbeta en ny läroplan för kärnämnen på de yrkesinriktade programmen och de studieförberedande programmen med yrkesprofil.

Förverkligat: Ärendet är under beredning.

6.4.3.1. Ålands handelsläroverk

Under läsåret 2001-02 hade Ålands handelsläroverk totalt 152 studerande på följande program: 3-årig grundskolbaserad merkonoutbildning, 2-årig vuxenutbildning till merkonom, 2-årig vuxendistansutbildning till merkonom, programmet Ekonomi och marknadsföring 140 sv på Ålands yrkeshögskola och en 1-årig kurs till avdelningssekreterare.

Mål: Målen för lärarnas och personalens fortbildning finns angivna i fortbildningsplanen för år 2002.

Förverkligat: Den 6.3 hölls en fortbildningsdag i vuxenpedagogik med Lars-Morten Losvik. En obligatorisk fortbildningsdag hölls 12.8 för alla lärare på gymnasialstadiet med professor Michael Uljens "Konsten att lära ut och lära in". 22.10 hölls en fortbildningseftermiddag med Kjell Nilsson "Olika inlärningsstilar med praktiska tillämpningar". I övrigt har lärarna deltagit i ämnesfortbildning.

Mål: Att ordna kurser i datakörtkort och vid behov sysselsättningskurser i samarbete med arbetsförmedlingen.

Förverkligat: Under året hölls en datakörtkorts kurs för allmänheten. Totalt utfärdades 222 datakörtkort fördelade på 156 A-kort, 52 @-kort och 14 AB-kort. Där ingår studerande vid Ålands yrkeshögskola, övriga skolor på gymnasialstadiet samt företag och offentliga organisationer.

Mål: Att planera och genomföra en kurs som leder till kompetens som avdelningssekreterare vid ÅHS.

Förverkligat: En 1-årig utbildning som leder till kompetens som avdelningssekreterare inleddes 16.9 2002 och avslutas 30.4 2003. Kursen ordnas i samarbete med Ålands vårdinstitut och ÅHS och riktar sig till den som har merkonom- eller merkantexamen alternativt grundexamen inom vård.

Mål: Att ta fram en kvalitetshandbok för utbildningen på gymnasialstadiet.

Förverkligat: En arbetsgrupp har påbörjat arbetet med att ta fram en kvalitetshandbok med kvalitetshandboken för YH-programmet Ekonomi och marknadsföring som grund.

Mål: Att ta fram en ny läroplan för utbildningen till merkonom.

Förverkligat: Direktionen slog fast den nya läroplanen i början av år 2002. Läroplanen togs i bruk höstterminen 2002 och skall utvärderas hösten 2005.

Ålands handelsläroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	136	144	137*	151
Under året antagna studerande	51	72	40	40
Avlagda examina	39	38		29
Avbrutna studier	7	11		12
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	49	34		201
Fristående kursverksamhet, kursdagar	64	59		81

*I antalet ingår inte deltagarna i kursen till avdelningssekreterare, uppskattat till 11 st.

6.4.3.2. Ålands hotell- och restaurangskola

Under vårterminen 2002 hade Ålands hotell- och restaurangskola 104 studerande och under höstterminen 2002 131 studerande. De studerande fördelades på följande program:

Utbildningsprogram inom hotell- och restaurangbranschen:

Gymnasialstadiet: Kock (2 klasser) och Servitör (1 klass)

Student- och gymnasiekvot: Servitör (1 klass) och Hotell- och konferenspersonal, 1 klass

Påbyggnadsutbildning: Barmästare (1 klass)

Inom ramen för samarbetsavtalet med Norrtälje kommun erhöll två studerande från Norrtälje sin utbildning vid Ålands hotell- och restaurangskola.

Utbildningsprogram inom ramen för Ålands yrkeshögskola:

Hotell- och restaurangadministratör: årskurs 1 (1 klass), årskurs 2 (1 klass), årskurs 3 (1 klass), årskurs 4 (1 klass).

Pedagogiska mål under budgetåret:

En viktig uppgift under året har varit att implementera nya läroplaner för de yrkesinriktade studiehelheterna inom hotell- och restaurangprogrammets olika inriktningar.

Som ett stöd i att framgångsrikt kunna implementera tankarna i de nya läroplanerna, har samtliga lärare från de inom utbildningsprogrammet integrerade skolorna, deltagit i flera pedagogiska fortbildningsdagar.

Mål: Att under vårterminen 2002 förnya läroplanen för en påbyggnadsutbildning till barmästare.

Förverkligat: Hösten 2002 antogs 16 studerande till en 20 studieveckors påbyggnadsutbildning till barmästare.

Mål: Att ge två yrkeslärare möjlighet att vidareutbilda sig inom områden vinkunskap och starka drycker.

Förverkligat: En yrkeslärare har under vårterminen 2002 avlagt sommelierexamen.

Mål: Att delta i den europeiska hotell- och restaurangskoleföreningens (AEHT) seminarie-, fortbildnings- och tävlingsprogram.

Förverkligat: Tre lärare deltog under året i AEHT:s (europeiska hotell- och restaurangskoleföreningens) olika arrangemang.

Mål: Att lärargrupperna deltar i arbetet med framtagning av en kvalitetshandbok för yrkeshögskoleprogrammet för hotell- och restaurangservice.

Förverkligat: Arbetet slutfördes under hösten 2002.

Mål: Att inleda projektering för en tillbyggnad av hotell- och restaurangskolan.

Förverkligat: En av landskapsstyrelsen tillsatt kommitté har tagit fram rumsprogram, skissritningar, tidsplan och en kostnadsberäkning för en tillbyggnad av Ålands hotell- och restaurangskola.

Ålands hotell- och restaurangskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	125	116	82	118
Under året antagna studerande	91	67	110	92
Avlagda examina	64	81		63
Avbrutna studier	3	2		4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	51	85		6
Fristående kursverksamhet, kursdagar	4	8		1,5

6.4.3.3. Ålands husmodersskola

Läsåret 2001-2002 inleddes med 12 heltidsstuderande och 6 vuxenstuderande på deltid i den ettåriga utbildningen. Samtliga elever ägnade måndagarna åt familjedagvårdarutbildningen. De vuxenstuderande deltog endast i denna undervisning. Av de heltidsstuderande var 5 från fastlandet och de övriga från Åland. Den ordinarie ettåriga utbildningen genomfördes planenligt, frånsett att skolan drabbades av drastiska personalförändringar p.g.a. två långtidssjukskrivningar och en moderskapsledighet.

Mål: Att revidera läroplan och arbetsordning.

Förverkligat: Den sedan länge aviserade revideringen av läroplan och arbetsordning blev framskjuten till år 2003.

Mål: Att skaffa fler datorer till skolan för att nyttjas i undervisningen.

Förverkligat: Anskaffningen av flera datorer har inte gjorts p.g.a. den ovisshet som råder kring skolans fortsatta verksamhet.

Mål: Att arrangera kortkurser i traditionella hantverk som är utdöende samt fortbildning för familjedagvårdare.

Förverkligat: Kurserna utgick.

En beställningsutbildning kallad "Arbetsplatsrelaterad utbildning för städservicepersonal" åt Saltviks kommun genomfördes.

På grund av överhettning i byggbranschen sommartid har tre stora renoveringsarbeten förhalats tidsmässigt.

Under år 2002 skulle de studerandes boendetrymmen renoverats invändigt men endast ett överstort anbud inlämnades och kunde inte antas.

De f.d. daghemsutrymmena i samma byggnad har dock mögelsanerats från grunden och blir småningom färdiga. Enligt skolans ledning skulle de utrymmena lämpa sig för Hantverkskolornas nyttjande om ett nära samarbete skulle förverkligas.

Ålands husmodersskola ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	13+5	12+5	16+6	10+6
Under året antagna studerande	13+5	12+5	16+6	10+6
Avlagda examina	12+3	12+6	16+6	11+5
Avbrutna studier	3			1+1

Ordinarie utbildningen + Familjedagvårdarutbildningen för vuxna.

6.4.3.4. Ålands naturbruksskola

Under året 2002 har Ålands naturbruksskola haft följande utbildningar:

3-årig grundskolebaserad utbildning inom naturbruk

- inriktning lantbruk

- inriktning hästhållning

1-årig gymnasialstadiebaserad utbildning till fritidsridledare (försöksprojekt)

40 sv grundutbildning i lantbruk/trädgård på distans

Mål: Skolan skall inom ramen för Ålands Landsbygdscentrum verka för en levande landsbygd på Åland genom att bedriva fortbildning och annan utåtriktad verksamhet.

Förverkligat: Skolan har gett ut en kurskatalog hösten 2002 för läsåret 2002-2003. Det ordnades totalt 55 kursdagar med totalt 384 kursdeltagare under 2002.

Mål: Att införa kurs i grävmaskinsanvändning inom valbara ämnen.

Förverkligat: En av skolans lärare har tillsammans med Ålands jordschaktningförening r.f. under hösten 2002 planerat en 4 sv grundkurs för grävmaskinsförare.

Mål: Att ge lärare och personal en relevant IT-fortbildning utgående från individuella behov.

Förverkligat: En grundkurs i ADB för personalen ordnades under våren 2002.

Mål: På Ålands Naturbruksskola skall det finnas ett för studie- och övningsändamål ekonomiskt och tekniskt lämpligt skoljordbruk. Målsättningar för skoljordbruket år 2002 var att: lägga om hela det arrenderade området i Ringsböle till ekologisk produktion, byta ut dikobesättningen till uppfödning av kvigor och stutar från mjölkobesättningen och bygga en ny modern undervisningsladugård där mjölkorna går i lösdrift.

Förverkligat: Skoljordbruket har under året brukat 180,75 ha varav 124,18 ha varit åkermark och beten. Ca 50 % av åkerarealen är nu i ekologisk produktion, vilket omfattar

det mesta av arealen på Jomala gård samt arrendet i Ringsböle. Mjölkkobesättningen har i medeltal under året varit 25,3 kor med en avkastning på 7 791 kg mjölk per ko. Alla kalvar som kommer från mjölkkorna föds upp, kvigkalvar går till rekrytering och tjurkalvarna kastreras och föds upp till slakt. 15 tackor födde 34 lamm under året. Ladugårdsbygget har ännu inte blivit förverkligat.

Ålands naturbrukskola utger egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	50,5	31,5	35	23,5
Under året antagna studerande	21	21	35	20
Avlagda examina	14	23	26	21
Avbrutna studier	-	-	-	1
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	429	739		384
Fristående kursverksamhet, kursdagar	62	102		55

6.4.3.5. Ålands sjöfartsläroverk

Från och med läsåret 1997/98 ansvarar Ålands sjöfartsläroverk för sjöfartsprogrammet inom nätverket Ålands yrkeshögskola. Utbildningsprogrammet omfattar 180 sv och leder till examen som sjökaptan YH.

Vidareutbildning från styrman till sjökaptan har erbjudits under en övergångsperiod. Ålands landskapsstyrelse har den 16 februari 1998 beviljat direktionen för Ålands sjöfartsläroverk rätt att från och med 1.1.1998 fram till 31.12.2002 inleda vidareutbildning från styrman till sjökaptan omfattande 60 sv med examensbenämningen sjökaptan. Nya studerande till vidareutbildning från styrman till sjökaptan har inte antagits som planerat i januari 2002 p.g.a. ett för litet antal sökande. De sista studerande från denna utbildning utexaminerades i maj 2002.

Ålands sjöfartsläroverk erbjuder ett brett utbud av fortbildningskurser för sjöfartsnäringens behov. Inom den externa kursverksamheten samarbetar skolan med Ålands sjösäkerhetscentrum.

Från 1.1.2003 uppgår Ålands sjöfartsläroverk i Högskolan på Åland.

Under året har samarbetet med andra skolor fortgått både inom landskapet och internationellt. Inom kursverksamheten har arrangerats sjösäkerhetskurser för studerande vid Ålands yrkeshögskolas övriga utbildningsprogram samt för studerande vid Ålands sjömansskola, Ålands yrkesskola och Ålands hotell- och restaurangskola.

Internationellt har skolan deltagit i olika samarbetsprojekt och står som koordinator för ett Nordplus-finansierat nätverk "Tryggt hav" för utveckling av utbildning i krishantering. Under verksamhetsåret har samnordiska kurser genomförts inom nätverket. Skolan har deltagit i förprojekteringen av ett EU Leonardo pilot projekt "Securitas Mare", som en uppföljning av Nordplus-samarbetet "Tryggt hav". Projektet har tilldelats medel och förverkligas under år 2003-2005 under ledning av Sjöbefälshögskolan i Kalmar, Sverige.

Den allmänna målsättningen för utbildningen vid Ålands sjöfartsläroverk framgår av LL (52/97) om utbildning efter grundskolan och LL (55/97) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning.

Därutöver har de övergripande målen för utbildningen formulerats i reglementet för Ålands sjöfartsläroverk.

Mål: Inom ämnesområdet navigation på operativnivå bildas ett lärarlag med tillgång till planeringstid och pedagogisk handledning

Förverkligat: Lärarlagsarbetet har inletts med mål att skapa en större ämnesintegrering samt tydliggörande av helheter och sambandet mellan teori och praktik. Arbetet förväntas leda till kursförändringar från hösten 2003.

Mål: Fortbildning genomförs enligt skolans utbildningsplan.

Förverkligat: Fortbildningen har i huvudsak genomförts enligt utbildningsplan. Det planerade deltagandet i simulatorlärarutbildning i Horten, Norge har inte kunnat genomföras då ifrågakommande kurs inställdes till följd av ett för litet antal deltagare.

Mål: En lärare deltar i internationellt lärarutbyte under ca. 2 veckor med möjlighet att under tiden utomlands undervisa på engelska och en utländsk lärare inbjuds som gästföreläsare under ca. 2 veckor (anslag under yrkeshögskolan)

Förverkligat: En lärare har undervisat i Maritime English vid IMO International Maritime Academy i Trieste, Italien. Skolan har haft lärarutbyte inom ett nautiskt Nordplus-nätverk, som administreras av Yrkeshögskolan Sydväst. Kurser i farligt gods, kyltransporter och kemtanksäkerhet har genomförts i samarbete med Chalmers Lindholmen, Göteborg, Sverige.

Mål: En lärare erhåller internationell yrkespraktik, ca. 2 veckor.

Förverkligat: Ej förverkligat.

Mål: Den åländska sjöfartsutbildningen står som värd för den årligen återkommande nordiska konferensen för sjöfartsutbildningsansvariga, NORMAR 2002.

Förverkligat: NORMAR 2002 genomfördes 24 - 28.6.2002 i samarbete med Ålands sjömansskola, Ålands tekniska läroverk, Ålands sjösäkerhetscentrum och Ålands yrkeshögskola. Tema för NORMAR 2002 var utvärdering av uppnådd kompetens enligt STCW95. NORMAR gästades av 21 sjöutbildningsansvariga från de nordiska länderna. Från Åland deltog 11 delegater.

Mål: Service- och underhållsavtalet för fartygssimulatorn uppdateras så att det omfattar all utrustning. IMDG-läromedel uppdateras enligt nytt regelverk, sjukvårdsutrustningen kompletteras pga. hårt slitage under externa kurser, radiostationen kompletteras med INMARSAT-utrustning och fartygssimulatorns visuella system uppdateras.

Förverkligat: Uppdateringar och kompletteringar har gjorts enligt plan. Genom uppdateringen av fartygssimulatorns visuella system har kostnaden för simulatorns service- och underhållsavtal reducerats.

Mål: Skolans datanätverk byggs ut för att även omfatta klassrum och andra undervisningsutrymmen.

Förverkligat: Datanätverket har byggts ut enligt plan.

Mål: Lärarna ges möjlighet att byta ut sina stationära PC-arbetsstationer mot bärbara datorer.

Förverkligat: Samtliga ordinarie lärare har bytt ut sina stationära PC-arbetsstationer mot bärbara datorer.

Mål: De studerande bereds möjlighet till attraktiva luncharrangemang.

Förverkligat: Inga förändringar i luncharrangemang. Ålands yrkeshögskolas planer på studerandeluncher vid t.ex Ålands sjömansskola har inte kunnat förverkligas.

Mål: Skolan genomgår extern kvalitetsauditering enligt STCW95.

Förverkligat: Skolan har auditerats av sjöfartsverket och godkänts för sjöfartsutbildning i februari 2002.

Mål: Renovering av skolans utrymmen inleds.

Förverkligat: Konsultavtal om inventering och utredning av underhålls- och renoveringsarbeten samt mindre ombyggnader av skolfastigheten har tecknats. Inventeringen fortgår.

Mål: Ett brett utbud av fortbildningskurser enligt sjöfartsnäringens behov.

Förverkligat: Skolan har i första hand erbjudit kurser för uppgradering av behörigheter enligt STCW95. STCW95 trädde till fullo i kraft 1.2.2002, varefter efterfrågan på kurser har stagnerat. Genom att samordna kurser för externa deltagare och studerande har goda resultat uppnåtts. Dels kan rederierna erbjudas ett bredare utbud av kurser, dels uppnås högre kvalitet för de studerande i och med att kurserna tillförs det aktiva sjöbefälets erfarenheter.

Den externa verksamheten i fartygssimulatorn har ökat under året genom att ett utbildningsföretag hyr skolans utrymmen för rederianpassade specialkurser.

Ålands sjöfartläroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	86	82	96	75
Under året antagna studerande	28	22	24	18
Avlagda examina	26	17	26	12
Avbrutna studier	10	15	-	7
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	320	456	460	205
Fristående kursverksamhet, kursdagar	96	109	105	72
Kurser för studerande vid andra LS-skolor, deltagare	221	278	330	298
Kurser för studerande vid andra LS-skolor, kursdagar	55	55	88	83

6.4.3.6. Ålands sjömansskola

Under läsåret 2002-2003 har Ålands sjömansskola följande utbildningsprogram och inriktningar

- Hotell- och restaurangprogrammet,
- kock/servitör
- café, storkök och restaurang
- Sjöfartsprogrammet,
- fartygsmekaniker
- däcks- och maskinreparatörer
- fartygselektriker
- vaktmaskinmästare

Mål: Att under året inleda om- och tillbyggnad av skolan och skapa en attraktiv studiemiljö.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen tillsatte i december 2001 en planeringskommitté med uppgift att inventera om- och tillbyggnadsbehovet i Ålands sjömansskolas nuvarande undervisnings- och förvaltningsutrymmen. Kommittén överlämnade den 16 december 2002 en inventering av om- och tillbyggnadsbehov i Ålands sjömansskola. Följande led är godkännande av rumsprogram, projektering av anbudshandlingar och därefter förverkligande av om- och tillbyggnaden.

Mål: Att öka utbudet av externa kurser och möjligheterna att avlägga yrkesprov.

Förverkligat: Två av skolans lärare deltar i en utbildning för examensmästare och efter avslutad utbildning ges möjligheten att erlägga yrkesprov vid sjömansskolan.

Mål: Utveckla skolans handlingsplan för dyslexi för att ge studerande stöd och redskap att hantera sitt handikapp.

Förverkligat: Direktionen för Ålands sjömansskolas fastställde den 17 september 2002 en "Handlingsplan för studerande med läs och skrivsvårigheter".

Mål: Att nuvarande skolfartyg m/s UTÖ, byggd 1963, ersätts med ett skolfartyg som motsvarar de krav som ställs inom dagens sjöfartsutbildningar.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen tillsatte den 12 februari 2002 en kommitté med uppdrag att utreda alternativa möjligheter att lösa behovet av träning i realistiska förhållanden. Kommittén har inte under budgetåret 2002 slutfört sitt arbete.

Mål: Att inleda vuxenutbildning till fartygselektriker.

Förverkligat: Har inte förverkligats under budgetåret.

Mål: Inleda en ny utbildningsinriktning till vaktstyrman inom sjöfartsprogrammet.

Förverkligat: Den av direktionen tillsatta arbetsgruppen har inte nått enighet med Ålands sjöfartsläroverk om fördelning av undervisningen, varför målet inte har förverkligats under budgetåret.

Mål: Att förnya läroplanen för sjöfartsprogrammets utbildningsinriktningar.

Förverkligat: Direktionen fastställde, den 4 juni 2002, läroplanen för sjöfartsprogrammet, inriktning däcks- och maskinreparatör. Revideringen av läroplanen för fartygselektrikerinriktningen inom sjöfartsprogrammet har inte slutförts under budgetåret.

Ålands sjömansskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligt 2002
Totalt antal studerande	113	110	156	116
Under året antagna studerande	75	52	72	67
Avlagda examina	21	26	37	34
Avbrutna studier	20	11	-	10
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	11	16	-	5
Fristående kursverksamhet, kursdagar	11	57	-	44

6.4.3.7. Ålands tekniska läroverk

Vid Ålands tekniska läroverk finns yrkeshögskoleprogram inom maskinteknik, elektroteknik och informationsteknik. Utbildningen i maskinteknik har inriktningen fartygsmaskin- och energiteknik, utbildningen i elektroteknik har inriktningen automationsteknik och fartygsautomation och utbildningen i informationsteknik har inriktningen mjukvaruutveckling. År 2002 avlade 9 studerande yrkeshögskoleexamen och 10 studerande ingenjörsexamen.

De två första åren på maskinteknikprogrammet samt sex månader handledd praktik ombord på fartyg ger utbildning till vaktmaskinmästare. 5 studerande har 2002 avslutat sina studier vid läroverket efter avslutad vaktmaskinmästarutbildning.

Ålands tekniska läroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligt 2002
Totalt antal studerande	144	142	157	122
Under året antagna studerande	48	51	60	29
Avlagda examina	15	22	26	24
Avbrutna studier	15	21	-	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	20	140	20	20
Fristående kursverksamhet, kursdagar	6	31	3	3

6.4.3.8. Ålands vårdinstitut

Ålands vårdinstitut utbildar personal inom social- och hälsovårdsbranschen samt ger påbyggnadsutbildning och fortbildning inom samma bransch.

Under året har Ålands vårdinstitut erbjudit följande utbildningar:

- Grundexamen inom social och hälsovård, närvårdare, vuxenutbildning med inriktning äldreomsorg, vuxenutbildning med inriktning sjukvård och omsorg.

- Utbildningsprogrammet vård (sjukskötare) vid Ålands yrkeshögskola, har förverkligats vid Ålands vårdinstitut fram till utgången av år 2002. En utbildning för specialiseringsstudier i ledarskap inom hälsovård startade hösten 2002. All yrkeshögskoleutbildning övergick från år 2003 till Högskolan på Åland.

- Ett utbildningsprogram för avdelningssekreterare inom social- och hälsovård startade ht-02 i samarbete med Ålands Handelsläroverk.

Ålands vårdinstitut har ett livligt nordiskt utbyte för studerande både på gymnasialstadiet och inom yrkeshögskolan. Utbytet bekostas med medel från Nordiska ministerrådet. Ålands vårdinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	216	201	139	120
Under året antagna studerande	46	39	30	60
Avlagda examina	27	38	55	54
Avbrutna studier	-	5	-	6
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	159	175	-	148
Fristående kursverksamhet, kursdagar	60	40	39	34

6.4.3.9. Ålands yrkesskola

Vårterminen 2002 hade Ålands yrkesskola 241 och höstterminen 252 studerande fördelade på följande utbildningsprogram:

- Byggteknik
- El- och datateknik, inriktningar datorteknik och elteknik
- Fordons- och transportteknik
- Frisör
- Hotell och restaurang
- Media och kommunikation
- Samhälleliga och social
- Verkstads- och produktionsteknik
- Yrkesträningen

Samtliga utbildningsprogram omfattar 120 studieveckor vilket motsvarar tre års studier.

Verksamhetens mål och förverkligande

I enlighet med uppställda mål:

- Har nya läroplaner för utbildningsprogrammen inom frisör samt media och kommunikation utarbetats under året. Läroplanen för samhälleliga och sociala programmet bedöms bli klar under år 2003.

- Har lärarlag etablerats inom samtliga utbildningsprogram.

- Har grundblanketter för personliga studieplaner utarbetats och förts in i undervisningen i begränsad omfattning.

- Har en komplett ADR-kurs (transport av farligt gods) anordnats gemensamt för chaufförer inom transportbranschen och studerande inom fordons- och transportteknik.

- Har samtliga studerande inom de tekniska utbildningsprogrammen genomgått en kurs i "Heta arbeten".

Målsättningen att inleda reparationer av verkstäderna inom de yrkesinriktade programmen har inte förverkligats på grund av att entreprenaden inte intresserat någon målning-entreprenör.

Mål och förverkligande av om- och tillbyggnaden av skolan

Rumsprogram och skissritningar för utbyggnad av byggverkstaden samt för flyttning av utbildningen inom elteknik till den gamla byggverkstaden har planenligt gjorts upp och överlämnats till landskapsstyrelsen.

Färdigplaneringen av om – och till byggnaden av skolan för yrkesträningen och för media och kommunikation har inletts och beräknas vara klar i januari 2003.

Mål och förverkligande av grundreparationerna

Planerade grundreparationer av ventilationssystemet i verkstadsflygeln samt förnyelse av kylrummen i bespisingssköket har inte genomförts på grund av att entreprenaden inte intresserat någon byggtreprenör.

Ålands yrkesskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligt 2002
Totalt antal studerande	265	262	264	246
Under året antagna studerande	105	77	132	133
Avlagda examina	52	63		65
-överförda godkända studerande till ÅHRS	22	12		20
Studerande som avbrutit	11	16		14
- studieuppehåll				4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal				26
Fristående kursverksamhet, kursdagar				100

6.4.3.10. Samarbetsnätverk/stödfunktioner

Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen och sjöskolorna behöver. Centret erbjuder sjösäkerhetskurser bl.a. Rescue Boat, livbåtsmanskurser och brandkurser. Antalet kurser under året var 77 och totala deltagarantalet 1049 personer (från Åland (233), Finland (434), Sverige (96), övriga (1)). Påtryckningar har under året gjorts för att Sverige skall kunna godkänna centrets kurser. Ett avtal håller på att göras upp mellan sjöfartsmyndigheterna i Sverige och Finland. Det betyder att Ålands sjösäkerhetscentrums möjlighet att få kunder från Sverige ökar.

Mål: Att fortsätta uppbyggnaden av kursverksamheten i sjöskolornas fartygs- och maskinsimulatorer för att därefter intensifiera marknadsföringen.

Förverkligat: Simulatorinstruktörskurs planerades under hösten och skall hållas i början av 2003.

Mål: Att utöka utbudet av kurser i hamn-, bassäng-, och simulator-, och brandanläggning samt förbättra marknadsföringen av dem gentemot olika lokala och internationella intressegrupper.

Förverkligat: Kursutbudet har utökats och nya intressegrupper är fritidsbåtfolket och olika dykfirmor. Svårigheter finns att få hit fritidsbåtfolk. Därför har ett samarbete med Alandiabolagen inletts för att nå ut till kundgruppen med fritidsbåtar.

En lag om Ålands sjösäkerhetscentrum bereddes under våren och antogs av lagtinget under hösten. ÅD och HD hade invändningar mot vissa av paragraferna. Detta gjorde att lagen inte kunde antas som planerat den 1 januari 2003.

Bassängen invigdes officiellt den 7 juni.

Slide och strumpa installerades i bassängen under året.

Utbildade personer 2002	Studera	Externa deltagare	Kursdagar
Livbåtsman	106	323	117
Fast rescue boat	13	79	36
Basic training	0	9	5
Stabilitet/flytbarhet	0	16	4
Övr. sjösäkerhetskurser		202	
Brandkurs familiarization	79	2	7
Basic fire fighting	61	11	35
Basic fortbildning	0	25	4
Advance fire fighting	43	0	12
Advance fortbildning	0	80	14
TOTALT	302 (323)	747 (910)	234 (327)

Ålands yrkeshögskola

Ålands yrkeshögskola utgör ett samarbetsnätverk mellan följande programansvariga skolor: Ålands sjöfartsläroverk, Ålands tekniska läroverk, Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola och Ålands vårdinstitut. Av dessa bedriver de tre sistnämnda skolorna även undervisning på gymnasialstadienivå. Yrkeshögskolan samarbetar lokalt med i första hand Ålands högskola, Ålands teknolog centrum, Ålands sjösäkerhetscentrum och Mariehamns stadsbibliotek.

Yrkeshögskoleutbildningen ingår i ett försöks- och utvecklingsprojekt som inleddes år 1997. Verksamheten grundar sig på "LL om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning", (ÅFS 55/97, ändrad 43/01). Utöver den lag som verksamheten grundar sig på finns en försöks- och utvecklingsplan, som fastställts av landskapsstyrelsen och reviderats och kompletterats.

Under verksamhetsåret deltog yrkeshögskolan i beredningen av en ny landskapslag om Högskolan på Åland enligt vilken verksamheten i nätverket Ålands yrkeshögskola och Ålands högskola sammanfördes till en organisation. År 2002 var således Ålands yrkeshögskolas sista år.

Yrkeshögskolan ansvarade också i form av projektägare för två EU Mål 3-projekt, Kompetenssystem för handledarutbildning på Åland (HAND) och Det digitala lärrummet (DigIT). För det förstnämnda projektet har yrkeshögskolan anställt en projektledare på heltid, medan ledningen av det andra projektet sköts genom köp av externa tjänster. HAND-projektet förväntas fortgå till utgången av år 2004, medan DigIT-projektet avslutas 30.4.2003.

Under år 2002 har yrkeshögskolan arbetat med den internationella verksamheten inom yrkeshögskolan i ett flerårsperspektiv och yrkeshögskolans mål och strategier för IT åren 2003-2005. Frågorna konkretiserades i strategidokumentet "Internationell strategi för

Ålands yrkeshögskola”, godkänd 17.5.2002 och uppdaterad 27.11.2002, och ”Ålands yrkeshögskola / Högskolan på Åland: Mål och strategier för IT 2003-2005” omfattat av ledningsgruppen 12.12.2002.

Ålands yrkeshögskola utbildningsutbud år 2002 var det samma som hösten 2001 och bestod av följande sju utbildningsprogram: Sjöfart (140 + 40 studieveckor, sv), Maskinteknik (180 sv), Elektroteknik (160/180 sv), Informationsteknik (120/160 sv), Ekonomi och marknadsföring (140 sv), Hotell- och restaurangservice (160 sv) och Vård (140 sv). Yrkeshögskoleutbildningen ordnas så att en heltidsstuderande kan absolvera ca 40 sv per läsår.

Under år 2002 antogs 79 (80) nya studerande och totalt hade Ålands yrkeshögskola 342 (316) heltidsstuderande. Antalet studerande på de olika programmen framgår av respektive programansvarig skolas redovisning.

6.5. KULTURBYRÅN

I samband med självstyrelsens 80-årsjubileum gästade Finlands nationalopera Åland 8-9 juni för två föreställningar av Lars Karlssons opera ”Rödhamn”. Godbyhallen fungerade som tillfällig operascen för två utsålda föreställningar. Projektet genomfördes som samarbete mellan kulturbyrån, nationaloperan och Kulturföreningen Katrina r.f.

Till kulturbyråns viktigare åtaganden under året hörde utarbetandet av ett ungdomspolitiskt program för landskapet. Landskapsstyrelsen hann dock inte anta det slutgiltiga programmet under året.

Kulturbyrån har också arbetat med en komplettering av Etermediopolitiskt program för landskapet Åland. Även denna komplettering får sin slutgiltiga utformning under 2003.

Byrån bereder även Ålands kulturdelegations ärenden samt verkställer dess beslut. Under hösten 2002 inledde kulturdelegationen en satsning på ett ettårigt teaterprojekt för 2003; delegationens största åtagande sedan verksamheten inleddes år 1997. Det i massmedia mycket uppmärksammade projektet tar fasta på en utredning från 1999 om förutsättningarna för en professionell teaterorganisation på Åland.

6.5.1. Ålands folkhögskola

Under vinterkursen 2001-2002 hade skolan sex linjer, varav tre s.k. allmänna linjer, som vänder sig till elever som kommer från grundskolan, och tre specialiserade som vänder sig till äldre elever. De förra är linjen för skapande verksamhet, idrottslinjen och allmänna kursen; de senare konst- och hantverkslinjen, nordiska konstlinjen och fotolinjen. Inför vinterkursen 2002-2003 lades nordiska konstlinjen ner, på grund av otillräckligt antal sökande. Av samma skäl kunde inte två planerade nya linjer, dramalinjen och friluftslinjen, komma igång. I stället utökades fotolinjen genom att den delades upp i två inriktningar, studio/dokumentation och naturfoto/friluftsliv. I stället för det samarbete skolan haft med skolor i Sverige och riket kring den nu nedlagda nordiska konstlinjen har de första stegen tagits till samarbetsprojekt mellan folkhögskolorna på öarna i Östersjön, inom B-7 projektet.

I stort sett fördelas eleverna så att hälften går på de allmänna linjerna och den andra hälften på de specialiserade. Till de allmänna linjerna söker nästan uteslutande elever som kommer direkt från de åländska grundskolorna, till de specialiserade söker sig litet äldre elever, som till stor del också kommer från andra håll än Åland; från riket och från Sverige samt från några andra länder. Läsåret 2001-2002 var andelen elever från andra håll än Åland 32 % och läsåret 2002-2003 var andelen 42 %.

Under sommaren 2002 hölls tre veckokurser i akvarellmålning, keramik och skrivande

där skolan ensam stod som arrangör och en treveckorskurs i svenska och nordisk kultur i samarbete med Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi.

Folkhögskolan ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	63	55,5		52,5
Under året antagna studerande	63	55	80	52
Avlagda examina	52	52		47
Avbrutna studier	11	4,5		8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	152	129		79
Fristående kursverksamhet, kursdagar	60	46		36

6.5.2. Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL om Ålands musikinstitut (80/1995 ändr. 53/1997) samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsstyrelsen. Musikinstitutet erbjuder åländska barn och ungdomar undervisning i musik och dans. Vid ÅMI finns förberedande undervisning, grundläggande undervisning samt undervisning på institutnivå.

I februari 2002 kunde dansundervisningen börja i, för ändamålet, specialbyggda lokaler. ÅMI har under året haft en omfattande verksamhet med 42 offentliga konserter. I samarbete med Nordens institut på Åland uruppfördes Peter Långs opera "Gumman Grå" med lärare och elever från musikinstitutet. Även detta år deltog musikinstitutet i FST:s musiktävling "Klavertramp".

Mål: Utarbeta en långsiktig plan för musikinstitutets verksamhet

Förverkligat: En plan för musikinstitutets utveckling fram till år 2010 tillställdes landskapsstyrelsen den 26 mars 2003. På grund av inbesparingar har antalet studieplatser minskats.

Musikinstitutet ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Totalt antal studerande	291	281	340	285
Under året antagna studerande			40	40
Musikskola/institut	164	163	170	160
Avbrutna studier				14
Avlagda examina				45
Danslinjen	53	43	70	48
Musik- och danslekis	74	75	100	68

6.5.3 Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning

Ålands bildningsförbund och Arbetarnas bildningsförbund erhöll ett bidrag om totalt € 45 000 (42 000 år 2001). Landskapsandelen för Medborgarinstitutets verksamhet var € 274 000 (264 900). Ålands hantverksskola hade 6 studerande på trä/metallinjen och 8 (6 på höstterminen) på textillinjen. Huvudman för hantverksskolan är Ålands slöjd och konsthantverk r.f. För den ettåriga grundutbildningen vid skolan var landskapsbidraget € 137 000 (137 900).

Särskilda målsättning på det fria bildningsområdet var:

Mål: Kartläggande av bildningsförbundens ställning inom det fria bildningsarbetet, särskilt i förhållande till medborgarinstitutet. Utgångspunkten är att kursutbud som dubbleras inte skall åtnjuta landskapsstöd.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen lät den planerade utredningen bero då finansutskottet, hänvisande till landskapsstyrelsens anförande om rätten till utbildning och tillgången till olika utbildningsalternativ, inte omfattade förslaget.

Mål: Främjande av bildkonstens utveckling i landskapet genom inrättande av ett eget budgetmoment för Bild och formskolan.

Förverkligat: Bild och formskolan har ett eget budgetmoment under kap. 46 05.

6.5.4. Allmän kulturverksamhet

6.5.4.1. Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation är en myndighet som bistår landskapsstyrelsen i genomförandet av landskapsstyrelsens kulturpolitik. Kulturdelegationen fördelar bl.a. penningautomatmedel för kulturell verksamhet och stipendier till enskilda kulturutövare. Därtill bistår kulturdelegationen landskapsstyrelsen i utvecklandet av kultursamarbete med grannregioner och tar initiativ till olika kulturpolitiska åtgärder.

Kulturdelegationen fördelade under år 2002 ca 570 000 € till det åländska kulturlivet. Totalt behandlades ca 210 ansökningsärenden varav ett 60-tal var stipendieansökningar från enskilda personer. Resterande var ansökningar gällande verksamhets- och projektunderstöd.

Som ett led i att vårda internationella kulturkontakter besökte kulturdelegationen i mars Statens kulturråd i Stockholm för att diskutera bl.a. prioriterade kulturpolitiska områden, erfarenheter av EU-projekt inom kulturområdet samt samhällsstöd och -drift av kulturhus.

Ordförande och vice ordförande representerade delegationen i det nordeuropeiska kultursamarbetet *Ars Baltica* i Riga i maj samt i Visby i oktober.

Den 19 oktober hölls ett kulturting på temat "Kultur i skärgård och glesbygd" med anledning av lagtingets hemställan ang. kulturlivets förutsättningar. Tinget följs upp med målinriktade åtgärder under 2003.

Hösten 2002 gavs en informationsfolder om landskapsstöd för kultur ut. Samtidigt omarbetades och trycktes nya ansökningsblanketter för stipendium och projektunderstöd.

Under hösten beslöts att lediganslå ett specialunderstöd för teater om 65 000 € i syfte att under ett år följa en grupp driva professionell teater för att utröna möjligheterna för en professionell teater på Åland. Satsningen var delegationens hittills penningmässigt största satsning och skapade stort mediauppbåd som i huvudsak kom att handla om huruvida i vilken utsträckning den åländska dialekten bör höras på den åländska teaterscenen.

6.5.4.2 Övrig kulturverksamhet

Under året har landskapsstyrelsen beviljat Mariehamns stad ett särskilt landskapsbidrag för planeringen av Museifartyget Pommerns 100-årsjubileum som genomförs år 2003. Bidraget var på € 36 000.

Landskapskonstnärsprojektet Åländskt ordbruk ordnade ett drygt tiotal aktiviteter under året, såväl författarbesök i skolorna, kurser och kulturaftnar med det talade ordet i centrum. Åländskt ordbruk planeras till slutet av år 2003 och beaktar såväl det skrivna som det talade ordet.

Samarbetet med Ålands kulturstiftelse gällande serien Det åländska folkets historia fortsatte med volym V:2 som behandlar självstyrelsens tillkomst. Boken torde utges under 2003 eller 2004.

Likåså fortsatte samarbetet med Mediaverkstan Ab. Gällande avtal specificerades rörande Mediaverkstans uppgifter bl.a. för att stimulera ungdomarnas intresse för film och filmskapande.

6.5.5. Idrotts- och ungdomsarbete

Idrott

Under år 2002 fördelade Ålands idrottsförbund totalt € 747 000 (746 000 år 2001) ur penningautomatmedel. Därav fördelades € 572 000 till föreningar och organisationer för idrott och motion. Inom anslaget beaktades även handikappidrott och –motion.

Idrottsevenemanget Spartakiaden för ungdomar som ordnades förra gången år 2000 i Mariehamn i samarbete mellan idrottsförbundet och landskapsstyrelsen planerades få en fortsättning på Bornholm. Ålands idrottsförbund avstod dock från åländskt deltagande denna gång eftersom evenemanget som hör till ö-samarbetet Baltic Seven inlemdes i ett stort nationellt ungdomsidrottsevenemang och därigenom förlorade sin egen profil.

Landskapsstyrelsen, biträdd av idrottsförbundet, fördelade € 67 000 (67 300) som projektbidrag för anskaffande av idrottsredskap och för anläggningskostnader.

Ungdomsarbete

Mål: Utarbetande av ett ungdomspolitiskt program. Programmet är det första i sitt slag på Åland och inriktar sig på ungdomarnas möjlighet att känna delaktighet och medinflytande i beslut som berör dem.

Förverkligat: Under våren tillsattes en arbetsgrupp bestående av ungdomar och sakkunniga på ungdomsområdet. Ett förslag överlämnades till landskapsstyrelsen under sensommaren för slutgiltig utformning. Programmet var i stort sett färdigställt vid årsskiftet, men hann antas i sin slutliga form under året. Ålands ungdomsråd har inte tillsatts under året eftersom det har varit oklart ifall och hur rådet behöver omstruktureras. Det är en av kärnfrågorna som behandlas i det ungdomspolitiska programmet.

Landskapsstyrelsen fördelade €195 000 (185 000) till föreningar och organisationer för ungdomsarbete och €50 000 (50 500) som lån till föreningar för renoveringar av ungdomslokaler.

6.5.6. Biblioteksverksamhet

Samarbetet med stadens kulturförvaltning fortsatte under året. Viktiga frågor som diskuterades var bland annat IT och tillgången till databaser, uppbyggnad av en biblioteksverksamhet för Högskolan på Åland samt finansiering av boktransporter mellan de åländska kommunbiblioteken.

Landskapsandelen för kommunernas biblioteksverksamhet var € 409 000 (394 400 år 2001). För avtalsenliga bibliotekstjänster har landskapsstyrelsen betalat € 74 000 till Mariehamns stad.

Mål: Revidering av centralbiblioteksavtalet mellan Mariehamns stad och landskapsstyrelsen.

Förverkligat: Landskapsstyrelsen har sedan länge ett avtal med Mariehamns stad angående centralbibliotekstjänster inklusive högskolans bibliotek. En revidering av avtalet gjordes senast år 1998. Den starka utvecklingen inom informationsteknologin på biblioteksområdet har gjort det nödvändigt att få till stånd ett nytt avtal sedan 2001. I väntan på att Högskolan på Åland inleder sin verksamhet på allvar har dock en revidering av avtalet fått vänta eftersom det under 2002 var oklart om staden eller landskapet skall vara huvudman för de bibliotekarier som skall arbeta med högskolebiblioteket. Revideringen har därför framskjutits till 2003.

Mål: Undersökning av möjligheterna till en vidare samordning av databaser rörande arkiv, bibliotek och museer.

Förverkligat: Inom ramen för landskapsarkivets ABM-projekt har arbetet mot en samordning framskridit. Projektets tekniska uppbyggnad har dock gått långsammare än planerat och någon samordning av baser har inte kunnat ske under året. Projektet fortsätter under 2003.

Mål: Undersöka behovet av en revidering av gällande biblioteksförordning (83/1997) rörande behörighetskraven för bibliotekspersonal.

Förverkligat: Undersökningen är genomförd. Samtliga kommuner samt berörda fackorganisationer har varit delaktiga i processen som resulterat i att ett förslag till en revidering av behörigheten för bibliotekspersonal har gjorts och överförts till lagberedningen. Landskapsstyrelsen har dock inte fattat beslut i ärendet under år 2002.

6.5.7. Ålands landskapsarkiv

6.5.7.1. Allmän översikt

Sedan år 2001 pågår ett utvecklingsprojekt med datorbaserad dokumenthantering och arkivinformation. Projektet fortgick under år 2002 och syftar till en samordning av de åländska minnesorganisationerna (arkiv, bibliotek och museer). Projektet genomförs i samarbete med museibrådet.

6.5.7.2. Arkivvården

Till landskapsarkivets skyldigheter hör att för uppbevaring motta olika slag av arkivalier. Från ämbetsverkets byråer har mottagits c. 46 hm (29) handlingar. Olika föreningar och privatpersoner har deponerat nästan 35 hm (19) handlingar. Den totala arkivarietillväxten var således c. 81 hm (48).

Landskapsarkivets referensbibliotek bestående av genealogiska uppslagsverk och facklitteratur i historia och arkivkunskap har ökat med 280 (533) nya böcker och tidskrifter. Arkivets totala antal katalogiserade böcker är därmed 13 464 (13 184) volymer. Utöver dessa förvaras i landskapsarkivet även kontraktsprostens och Hammarlands församlings deponerade böcker rörande religion och kyrkliga förrättningar. Även Carl Ramsdahls och

Ålands lyceums äldre bibliotek uppbevaras i arkivet. Dessa boksamlingar består tillsammans av c. 6 500 titlar. Ålandsbankens donation omfattar c. 4 160 böcker.

Under året har 22 (4) arkivförteckningar och 61 (45) mottagningsförteckningar skrivits. Landskapsarkivets forskarsal och tjänster har det gångna året nyttjats enligt följande:

Månad	Forskarbesök	Framtagna arkivalier			Sammanlagt
		Forskarbruk	Ämbetsbruk	Tjänstebruk	
Januari	237 (226)	458 (493)	0 (11)	149 (69)	607 (573)
Februari	258 (251)	481 (456)	2 (3)	132 (65)	615 (524)
Mars	300 (262)	521 (673)	10 (2)	99 (52)	630 (727)
April	187 (165)	329 (388)	1 (1)	124 (98)	454 (487)
Maj	154 (162)	293 (278)	1 (0)	115 (90)	409 (368)
Juni	103 (144)	245 (260)	1 (0)	126 (33)	372 (293)
Juli	103 (127)	130 (240)	4 (6)	145 (43)	279 (289)
Augusto	181 (154)	231 (289)	5 (6)	146 (95)	382 (390)
September	181 (272)	267 (245)	1 (0)	106 (67)	374 (312)
Oktober	239 (276)	339 (465)	1 (6)	88 (131)	428 (602)
November	268 (221)	479 (478)	4 (7)	129 (54)	612 (539)
December	143 (112)	310 (328)	2 (5)	109 (37)	421 (370)
Sammanlagt	2354 (2372)	4083 (4593)	32 (47)	1468 (834)	5583 (5474)

Av dessa forskare var 109 (177) från Sverige, 67 (40) från riket, 11 (25) från USA, 2 från Skottland, 3 från Tyskland, 1 från Kenya och 1 från Portugal. För dessa forskare har c. 1580 (1790) kopior tagits och 8 (4) av- och renskrivningar gjorts.

De framtagna arkivalierna fördelade sig på handlingar mikrofilmer och –kort enligt följande:

	Handlingar	Mikrofilmer	Mikrokort	Sammanlagt
För forskarbruk	2651 (2409)	1363 (2184)	34 (0)	4048 (4593)
För ämbetsbruk	32 (47)	0 (0)	0 (0)	32 (47)
För tjänstebruk	1112 (526)	287 (195)	35 (78)	1434 (799)
Sammanlagt	3795 (2982)	1650 (2379)	69 (78)	5514 (5439)

6.3.8.3. Låneverksamheten

Kontakterna med andra arkiv, bibliotek och samlingar har fortsatt i normal ordning. Följande tabell visar hur stor inlåningen av handlingar, mikrofilm och –kort varit under året:

	Handlingar	Mikrofilmer	Mikrokort	Sammanlagt
Från Riksarkivet	1 (1)	79 (140)	0 (0)	80 (141)
Från Åbo landsarkiv	5 (6)	0 (0)	0 (0)	5 (6)
Från övriga landsarkiv	19 (0)	0 (0)	90 (569)	109 (569)
Från bibliotek	4 (6)	24 (8)	0 (0)	28 (14)
Sammanlagt	29 (13)	103 (148)	90 (569)	222 (730)
Från Sverige	6 (1)	0 (0)	111 (102)	117 (103)
Totalt	35 (14)	103 (148)	201 (671)	339 (833)

1 (0) mikrofilmer och 40 (59) böcker har utlånats.

6.5.7.4. Övrig verksamhet

Bokbindaren har under året bundit in ämbetsverkets alla byråers brevkopior, diaries, protokoll och en del kassaböcker. Personalen vid landskapsarkivet har bundit in 12 (12) tidningslägg.

Arkivens dag den 11.11. höll landskapsarkivet öppet hus, då kom c. 40 personer. Två skolklasser var på studiebesök, Ålands handelsläroverk 12 personer och Ålands lyceum 21 personer.

6.6. MUSEIBYRÅN

Museibyråns verksamhetsövergripande mål är att värna om kulturarvet genom att ansvara för och handlägga frågor om bevarande och vård av fornminnen, kulturmiljöer, kulturföremål och folkminnen. Att vårda och visa kulturarvet som står under landskapsstyrelsens förvaltning. Att tillgängliggöra kunskapen om kulturarvet samt bedriva informations- och rådgivningsverksamhet och främja utbildning om vård av detta. Att vidareutveckla former och metoder för en ökad kunskap om kulturarvet och verka för att resultaten utnyttjas inom kulturmiljövården. Att medverka till att en internationell dimension i arbetet med kulturarvet beaktas.

De långsiktiga målen för verksamheterna är att kulturmiljön i ökande grad skall betraktas vid utvecklingen inom olika samhällsområden. Vidare att arbeta för att samlingarna och deras vård utvecklas. Att genom publikarbete öka informationen om kulturarvet och det kollektiva minnet och därigenom allmänhetens förståelse, delaktighet och ansvarstagande. Att fortlöpande utveckla former och metoder för att öka kunskapen om kulturarvets värden och förändringsprocesserna i samhället genom en fortlöpande kunskapsuppbyggnad.

6.6.1. Allmänna verksamheten

Museibyråns allmänna verksamhet innefattar huvudsakligen aktiviteter av övergripande karaktär.

Mål: Att öka tillgängligheten till kulturarvet genom att initiera två projekt som dels ska förbättra tillgången till information i museibyråns arkiv, dels öka kunskapen om skärgårdens kulturarv.

Förverkligat: Under året har arbetet med att digitalisera museibyråns byggnadsritningsarkiv inletts, men projektet har försenas av tekniska problem. Vidare har samtal förts med olika institutioner om möjligheten att etablera ett Interreg-samarbete inriktad på att utveckla tillgängligheten till de kulturhistoriska sevärdheterna i skärgården.

Mål: Att utveckla verksamheten genom att klart visa målen.

Förverkligat: Företagshälsovården har klartlagt trivsel, relationer, arbetsformer, ledning, mål, m.m. hos museibyråns personal. Vidare har all personal deltagit i ett arbete med att ta fram förslag på hur museibyran som arbetsplats kan bli trivsammare och verksamhetens innehåll tydligare för omvärlden. Arbetet har resulterat i ett förslag till ny organisationsstruktur och samlar likartade arbetsuppgifter i tydliga verksamhetsområden.

Mål: Att fortsätta utveckla det tvärsektoriella arbetet genom att stärka arbetet med andra delar av förvaltningen och upplysa om de egna målen.

Förverkligat: En gemensam utbildningsdag med skogsbruksbyrån har genomförts med

temat ”Skog och kulturminnen på Åland”. Vidare har personalen bl.a. deltagit i arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram för Åland 2002-2006 samt medverkat i näringssavdelningens arbete för att utveckla landskapets turismstrategi. Ett samarbetsavtal har ingåtts med projektet Ålands kyrkor vad avser uppmättningsarbeten, Jomala samt Lemlands kyrkor har hittills blivit berörda. För att utveckla kulturmiljövården inom Bomarsunds fornminnesområde har samtal förts med skogsbruksbyrån och miljöbyrån. En särskild utredare har utsetts av ls för att ta fram förslag till åtgärder och prioriteringar samt ange fält som behöver utredas ytterligare inom kulturarvsområdet och museiverksamheten. Slutmålet är ett kulturarvsprogram och riktlinjer för landskapets åtaganden inom museiområdet.

Mål: Att utveckla det publika arbetet genom att se över tidigare kontaktytor och arbetsätt samt sätta ökad fokus på den museipedagogiska verksamheten.

Förverkligat: Enkätundersökningar i anslutning till det publika arbetet i Mariehamn, Kastelholms slott och Jan Karlsgårdens friluftsmuseum har genomförts och utvärderats. Personal har medverkat vid genomförandet av historiska upplevelsedagar för lärare och elever. Ett Interreg IIIB projekt ”Island in history” har fått klartecken och ska leda till att den museipedagogiska verksamheten vid de medeltida sevärdheterna i Kastelholm och Jomala utvecklas vidare och inom ramen för ett utvidgat B7 samarbete.

Mål: Att planera och projektera ett nytt museimagasin med placering i Jomala kyrkby.

Förverkligat: Under året har en av landskapsstyrelsen tillsatt sakkunnighetsgrupp arbetat med att färdigställa ett projekteringsunderlag för ett museimagasin.

6.6.2. Arkeologiska sektionen

Målsättningen med sektionens verksamhet är att, utgående från gällande lagstiftning, arbeta för att bevara, utforska, vårda och åskådliggöra fornlämningarna och de marinarkeologiska lämningarna i landskapet (ÅFS 9/65, 55/99 och 65/74). Åland är fornminnesrikt med över 13 000 fornlämningar registrerade på ca 1200 olika platser. De registrerade vraken uppgår till 481 stycken.

Mål: Att klara handläggningen av de ärenden som berör verksamhetsområdet.

Förverkligat: Sektionen har under året handlagt över 550 ärenden som framförallt utgjorts av bevarandefrågor. En markant ökning har skett under året. Tyngdpunkten i den har fortsättningsvis, till följd av arbetet med skogscertifieringen, legat på skogsbruksärenden, 375 stycken varav 40 har granskats i fält. Utöver detta har 100 markberedningsärenden handlagts och av dem har 5 besiktigats i fält. Drygt 100 besiktningar har gjorts i samband med fältkontroller och vid väg-, vatten-, byggnads-, täkt-, och avverkningsärenden där fornminnesområden berörts. Ett flertal utlåtanden har givits i samband med detta. Under året har 32 gruppstillstånd för sportdykning beviljats, av dem är 8 kommersiella. Ett avslag på dykansökan har utfärdats.

På enskild föredragning har 47 ärenden beslutats och på tjänstemannaföredragning har 4 ärenden avgjorts.

En utredning över den arkeologiska verksamheten på Åland 1930-2000 har gjorts som underlag till den pågående kulturarvsutredningen.

Myndighetsarbete

Mål: Fornminnesregistret digitaliseras och fornlämningar granskas i fält så att kunska-

pen om fornlämningarnas placering finns tillgänglig på i första hand Intranet men förhoppningsvis även på Internet.

Förverkligat: All tillgänglig fornlämningsinformation för samtliga kommuner utom Kökar har skrivits in och GIS-anpassats. Underlagsmaterialet för Kökar har efterfrågats och skulle ha levererats år 2001. Fornminnesregistret finns utlagt på Intranet. Frågan om kostnaderna för kartlicenser för att lägga ut materialet på Internet kommer förhoppningsvis att lösas under år 2003 så att registret i framtiden finns tillgängligt även där.

Mål: Två stenåldersboplatser gränsbestäms för att skapa förutsättningar för bevarande och samtidigt underlätta kommande byggnadsplaneringsarbeten i Jomala

Förverkligat: I Jomala på Kasbergets norra sida undersöktes och gränsbestämdes ett mindre fornlämningsområde Jo 14.8 där det framkommit boplatssindikerande fynd i en åker.

I Överby gränsbestämdes den kamkeramiska boplatserna vid Stockmyra, Jo 37.1. I samband med denna undersökning upptäcktes och gränsbestämdes ytterligare en närliggande lokal i Överby vid Bomans som fick nr Jo 37.12.

I Dalkarby vid lokalen 5.12 som ligger i en åker undersöktes området runt åkern utan att några fler fynd gjordes.

I Hammarland, Samuelstorp gränsbestämdes boplatserna Ha 22.25.

Boplatserna som undersöktes har visat sig vara mindre till ytan än förväntat och därmed lättare att gränsbestämma. Ett större antal boplatser har därför kunnat bestämmas. Vetenskaplig rapport har sammanställts för samtliga undersökningar. Jomala kommun har initierat delgeneralplanering i byarna Dalkarby, Västerkalmare och Österkalmare. Under våren gjordes en specialinventering för att lokalisera ytterligare boplatser och fornlämningar i Jomala.

Mål: Upprätthålla beredskap för uppdragsverksamhet i samband med tillstånd till exploatering av fornminnesområden.

Förverkligat: Exploateringsundersökning har gjorts invid fornminnesområde Su 26.10 i Tosarby där gång- och cykelbana skall byggas parallellt med vägen. Rapporten från undersökningen är färdigställd.

En provundersökning med anledning av ett planerat bostadsområde i Saltvik, Kvarnbo nära det stora högggravfältet 14.1 i Johannesberg har genomförts. Rapporten är färdigställd.

En specialinventering har gjorts med anledning av miljökonsekvensbedömningen av förslaget att bygga en vindkraftspark i Nyhamnsarkipelagen. Rapporten "Inventering av fornlämningar och kulturmiljöer på Nyhamn, Stora Båtskär, Kummelpiken, Lilla Båtskär, Ryssklubb" har sammanställts.

Mål: Avtal och arrenden i anslutning till de i enlighet med fornminneslagen fastställda skyddsområdena följs upp.

Förverkligat: De aktuella avtalen och arrendena har ajourförts. Inga nya avtal har tecknats.

Samlingarna och deras vård

Mål: Katalogiseringen av fynden från årets arkeologiska undersökningar genomförs så att fyndkatalogen är aktuell.

Förverkligat: Årets arkeologiska undersökningar innebär att samlingarna vuxit med 674 föremål som katalogiserats och införts i samlingarna. De arkeologiska föremålssam-

lingarna uppgår i dagsläget till 82 443 fyndnummer. Dessutom finns 30 000 fyndnummer som tillhör de äldre samlingar som returnerats till Åland från Finlands Nationalmuseum. Sammanlagt består samlingarna av 112 443 fyndnummer.

En stor mängd metallfynd har förts för konservering till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna samtidigt som de föremål som var färdigkonserverade har returnerats till Åland.

Osteologiska analyser har gjorts av benmaterial från Jettböle stenåldersboplatz och från Medeltidshuset i Jomala.

Mål: Renritning och katalogisering av dokumentationsmaterialet från årets undersökningar genomförs.

Förverkligat: Kartregistret har utökats med 2 nya IK-nummer, 15 dokumentationsritningar, 5 fyndritningar och 15 illustrationer har gjorts.

Publikt arbete

Mål: Samarbetet med Ålands Turistförbund fortsätter inom ramen för "40-Projektet" där bl.a. följande platser hålls tillgängliga för turister och allmänheten: Stenåldersbyn i Långbergsöda, Idas stuga och vikingaborgen i Borgboda, Klosterkällaren på Kökar, Kapellruinen i Lemböte, Medeltidshuset i Jomala samt Batteribergen på Kungsö och i Sålís.

Förverkligat: Samarbetet har fortsatt. ÅTT har marknadsfört de olika sevärdheterna och platserna har skötts och bemannats av museibyran. Områdena har varit välbesökta; uppskattningsvis 40.000 personer har besökt de olika anläggningarna. Initiativ har tagits för att kunna räkna antalet besökare på de obemannade sevärdheterna. Stenåldersbyn i Långbergsöda och Medeltidshuset vid Jomala kyrka har varit bemannade med guider under två sommarmånader. "Lek och Lär"-verksamheten hade stenålderstema i lägerskolan på Vargstensslätten. Över 23 km vandringsstigar och leder underhålls i anslutning till sevärdheterna. En kartbroschyr "Sevärd historia" med kartbeskrivning har utarbetats. Nytryck av broschyren Sålís batteri har gjorts samtidigt som broschyren översatts till finska. Sevärd broschyren "Vrak och Sjöolyckor" har utarbetats.

Mål: Arbetet i anslutning till det nordiska samarbetsprojektet "Kung Valdemars segelled" koncentreras till Rödhamsområdet där utställningen i radiofyren planeras bli klar och en publikation om området ges ut.

Förverkligat: Utställningen i radiofyren öppnades den 18 juni och har varit både uppskattad och välbesökt. Arbetet med publikationen har fortsatt och publikationen trycks under år 2002. Utställningen finns presenterad på www.arkeologi.aland.fi.

Mål: Projektet "Postvägen" planeras bli ett Interreg III A samarbete mellan regionerna Stockholm, Åland och Åbo enligt särskild projektplan

Förverkligat: Projektet har beviljats det sökta understödet, det gemensamma startskottet för arbetet gick den 21 november. En projektledare med halvtidstjänst har anställts för att sköta den åländska delen. Projektet finns presenterat på www.postvagen.aland.fi samt på www.postvagen.com.

Mål: De 50 fornlämningsområden som öppnats för allmänheten underhålls och vårdas.

Förverkligat: De drygt 100 informationstavlor som finns uppsatta på fornminnesområdena har granskats och bytts där behov funnits. Vandringslederna har underhållits och stigmarkeringar ställvis förnyats. Omfattande markvårdsarbeten i form av grässlåtter, slyröjning och trädavverkning görs varje år. Ett nytt stängsel har satts upp runt det stora höggravfältet 29.2 i Sålís i Saltvik. Övriga stängsel har underhållits och reparerats där det

varit nödvändigt. I Borgboda har en skulpterad träportal satts upp vid den s.k. lilla ingången till fornborgen. Renoveringen av Bergmanstorp i Jettböle har slutförts, restaureringen av lillastugan har inletts. Taket på Lemböte kapell har tjärats.

Mål: Hemsidan www.arkeologi.aland.fi uppdateras och utvecklas.

Förverkligat: Den arkeologiska verksamheten under 2002 har presenterats. De färdiga undersökningsrapporter som lagts in på hemsidan är Utgrävning i Björby, Sund, rapport 2001, Utgrävning i Västansunda, Jomala, rapport 2001 och Utgrävning i Önningeby, Jomala, rapport 1999 samt rapporten från MKB inventeringen av Nyhamn.

Antalet besökare på hemsidan under året, kan uppskattas till drygt 3500.

Kunskapsuppbyggnad

Mål: En arkeologisk undersökning görs med syfte att undersöka järnålderns bosättningsstruktur.

Förverkligat: En mindre arkeologisk undersökning har genomförts i Saltvik, Kvarnbo.

Mål: En mindre undersökning görs inom Hamnöprojektet på Kökar

Förverkligat: Kompletterande mättnings- och ritningsarbeten har gjorts vid utgrävningsområdet på Hamnö.

Mål: En marinarkeologisk undersökning görs med syfte att undersöka hur den åländska allmogeskutan var konstruerad.

Förverkligat: Det marinarkeologiskaprojektet i Marsund har fortgått med uppmätning av Björklidenvraket; Björnhuvudvraket och Kappalösundsvraket. I samband med undersökningen slamsögs och dokumenterades Björnhuvudvraket Ec. 401.1.

Inom ramen för verksamheten hålls kontakt med andra institutioner. Sektionens medlemmar har hållit ett flertal föredrag och kurser och även deltagit i olika symposier och kongresser.

6.6.3. Etnologiska sektionen

Etnologiska sektionen ansvarar för landskapets kulturminnesvård, innefattande kulturmiljöer, byggnader och etnologiska föremål, samt dokumentation av folkliv och traditioner. 17 ärenden har avgjorts på enskild föredragning och 5 på tjänstemannaföredragning.

Kulturmiljö- och byggnadsvård

Mål: Enligt LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse (56/88) skyddas aktuella objekt och utdelas restaureringsbidrag för underhållsarbeten.

Förverkligat: För närvarande har 16 objekt skyddats och förklarats som byggnadsminnen.

Anslaget om 59.000 euro för renovering av kulturhistoriskt värdefulla hus fördelades på 37 personer och sammanslutningar. 48 ansökningar inlämnades.

Mål: Rådgivningen för restaurering och renovering av kulturhistoriska byggnader samt dokumentationen effektivteras och stabiliseras genom att en mångårig och nödvändig avtalsanställning av en andra byggmästare omformas till en ordinarie tjänst.

Förverkligat: En ordinarie tjänst som andra byggmästare godkändes ej i budgetbehandlingen. Efter att den avtalsanställda byggmästaren på våren övergick till annan anställ-

ning erhöles ingen ersättare. Förslag till restaurering och renovering har uppgjorts för 21 kulturhistoriskt värdefulla byggnader och rådgivning delgetts vid ca 150 besök.

Mål: I enlighet med LL om bostadsproduktion (40/99) samarbetar sektionen med byggnadsbyrån vid kansliavdelningen ifråga om ägarbostäder med kulturhistoriskt värde.

Förverkligat: 6 utlåanden avgavs till byggnadsbyrån och objekten besiktigades efter slutförd renovering.

Mål: Enligt LL om ändring av ellagen (43/99) ges utlåanden om ellinjedragningars påverkan på kulturmiljön.

Förverkligat: 18 utlåanden om ellinjedragningar avgavs till Ålands Elandslag och Kraftnät Åland AB, delvis i samarbete med arkeologiska sektionen.

Mål: Övriga sektioner inom museibyrån, andra avdelningar inom förvaltningen, samt staden, kommunerna och församlingarna m.fl. bistås med utlåanden, samt rådgivning och byggnadsteknisk uppmätning.

Förverkligat: Utlåanden om kulturhistoriskt värdefulla hus och kulturmiljöer har avgetts till övriga avdelningar inom förvaltningen, staden och kommunerna m.fl., delvis i samarbete med arkeologiska sektionen, t.ex. angående MKB för Nyhamn och GPS stationer. Inventering inför en planerad golfbana i Föglö inleddes.

Mål: Rivningshotade byggnader och andra byggnadskonstruktioner dokumenteras. Under året inleddes digitaliseringen av sektionens byggnadsarkiv.

Förverkligat: Planeringen för digitalisering av sektionens byggnadsarkiv inleddes delvis, men avbröts p.g.a. annan prioritering inom ABM-projektet. Antalet byggnadsritningar uppgår till 7262 ritningar, innefattande flera ritningar för samma objekt.

Mål: Kulturmiljöinventeringen för Kumlinge och Brändö publiceras och fältarbetet för inventeringen av Kökar och Sottunga påbörjas.

Förverkligat: ”Kulturmiljöinventering för Kumlinge och Brändö” publicerades i juni och fältarbetet för kulturmiljöinventeringen av Kökar och Sottunga, de sista i serien, pågick under året.

Mål: Under året anordnas ett seminarium om byggnadsvård

Förverkligat: I samarbete med Ålands Högskola anordnades i mars ett seminarium: ”Kakelugnar och spisar - förr, nu och i framtiden”. Deltagarantalet uppgick till 63 personer.

Mål: Under året utges en skrift om verandor och ytterdörrar

Förverkligat: Ingen skrift om verandor och ytterdörrar utkom på grund av brist på personella resurser och arbetet med annan publikation.

Samlingarna, dokumentationsarbeten, utställningar och övrigt

Mål: De etnologiska föremålssamlingarna kompletteras utgående från ”Riktlinjer för insamling av etnologiska föremål” godkända av Ålands landskapsstyrelse 4.11.1999 och Självstyrelselag för Åland (71/91), § 63, landskapets rätt till arv (danaarv/lösöret).

Förverkligat: De katalogiserade etnologiska samlingarna har ökat med 365 föremål och uppgår nu till 23.014 föremål, innefattande flera objekt under samma huvudnummer.

Donationer och depositioner har erhållits av 40 personer, dödsbon och institutioner.

Mål: Inventeringen, katalogiseringen och digitaliseringen av etnologiska föremål fortsätter med särskilt beaktande av det planerade magasinet.

Förverkligat: Inventeringen och katalogiseringen av etnologiska föremål har intensifierats med hjälp av extra arbetskraft, bl.a. på friluftsmuseet Jan Karlsgården. Digitaliseringen fortsatte. Sektionen var representerad i projekteringsgruppen för det nya magasinet (Alandia arvet).

Mål: I enlighet med LL om utförelse av kulturhistoriskt värdefulla föremål (58/86) avges utlåtanden och tillstånd. Allmänheten bistås med råd angående etnologiska föremål.

Förverkligat: Inga ansökningar om utförelse har inkommit. I samband med ca 45 besiktningar i fält gavs rådgivning om föremålshantering och/eller mottogs donationer. Allmänheten har haft tillfälle att mot avgift frysa insektangripna föremål.

Mål: Åländskt folkliv dokumenteras vid fältarbeten genom fotografering och bandade intervjuer m.m.

Förverkligat: Samlingen av ljudband, kassetter och annat traditionsmaterial uppgår till 954 nummer. De bandade intervjuerna berättar bl.a. om skärgårdsliv, torpare, Slättesholm i Färjsundet, tandläkare, kolmilor och tegelbruk. I samarbete med Mariehamn stads kulturbyrå dokumenterades dagens ungdom i staden, samt gjordes intervjuer med äldre mariehamnare om livet på 1920-talet. Filmarkivet kompletterades med en inspelning om utplaceringen av Sverige-kabeln från år 1973 och uppgår nu till 74 filmer. Olika aktiviteter fotodokumenterades. I samarbete med Ålands museum och Föglö Hembygdsförening r.f. utgavs en CD med "Folkmusik från Föglö" ur sektionens samlingar, samt några låtar från andra arkiv.

Mål: Sektionen bistår i mån av möjlighet vid museisektionens utställningsarbete. Medarbetarna informerar allmänheten och publicerar artiklar, samt fortbildar sig vid olika seminarier och skolningstillfällen.

Förverkligat: Sektionen deltog i projektering och förverkligande av Ålands museums sommarutställning om dockor "Alla dockor ropar på mamma", samt skrev ett flertal artiklar i den skrift med samma namn som publicerades. Efter förlagor i samlingarna tillverkades byggsatser till miniatyrmodeller av äldre åländska stolar. Personalen har deltagit i etnologiska och byggnadshistoriska seminarier, både som föreläsare och åhörare, hållit föredrag, skrivit artiklar, producerat och visat filmer, medverkat i radioprogram, varit representerad i olika sakkunniggrupper, bl.a. projektet "Leve historien", samt informerat om sin verksamhet på annat sätt.

Hermas museigård, Ålands skolmuseum, Kers fiskehus m.fl.

Mål: Hermas museigård på Enklinge och Ålands skolmuseum i Vårdö visas sommartid för allmänheten. Utställningen i Hermas lider kompletteras med "skärgårdsljud". Alla byggnader underhålls kontinuerligt.

Förverkligat: Besökantalet på Hermas museigård uppgick till 890 personer. En ny affisch trycktes och uppsattes på strategiska platser. Projektet "skärgårdsljud" kunde inte förverkligas på grund av andra mer prioriterade arbetsuppgifter. Förutom sedvanligt underhåll av byggnader och gårdsplan försågs stallslängan med ny takved. Den omkullblåsta "tuppen" reparerades och en ny, bandfast gärdesgård uppsattes. Därtill förnyades grind och grindstolpar samt skylten. I juli försiggick den traditionella sommarmarknaden på

gårdstunet. Katalogiseringen av gårdsinventarier fortsatte.

Ca 1000 personer besökte Ålands skolmuseum. Utställningen kompletterades med en mapp innehållande fotografier av gamla skolplanscher. För utforskningen av skolverksamheten i byggnaden gjordes 2 intervjuer. Föremålen i huset inventerades. Allmänt underhållsarbete utfördes.

Mål: Kers fiskehus på Östra Mörskär i Kökar står öppet och får fritt användas för tillfälliga övernattnings. Bostadshus och trädgård på det gamla provinsialläkarbostället Pehrsberg (Länsmansgården) i Godby övervakas. Upprustningen av båthamnen på Signilskär slutförs.

Förverkligat: Kers fiskehus och det gamla provinsialläkarbostället Pehrsberg har övervakats och smärre reparationer utförts. Landningsbryggan för större båtar invid Signilskärs gamla båthamn överlevde vinterisen, men drabbades av en mindre skada under hösten. Inne i båthamnen byggdes en flytande angoringsbrygga med trappa, vilken dock ej fungerade på grund av det långvariga lågvattnet.

6.6.4 Museisektionen

6.6.4.1. Ålands museum

Ålands museum ansvarar för museibyråns utåtriktade verksamhet i museibygnaden i Mariehamn. Museets publika uppgift är att presentera och informera om det självstyrda landskapet Åland, dess särdrag och kulturarv. Museet skall i sin programverksamhet spegla utvecklingen inom olika områden i samhället och sträva till att belysa och reflektera över aktuella företeelser särskilt inom den egna ämnessfären. Målsättningen uppnås genom en basutställning och specialutställningar, såväl lånade som av egen produktion. Biblioteks- och arkivservice, publikationer, broschyrer, hemsida, seminarier, evenemang, filmvisning och föreläsningar ska stöda denna strävan att nå allmänheten, såväl lokalbefolkning som tillfälliga besökare. Antalet besökare 2002 uppgick till 30 730 (-391).

Mål: Minst fem tillfälliga temabaserade utställningar varav två är av egen produktion.

Förverkligat: Utställningsprogrammet innefattade nio utställningar. Den största egna produktionen var "Alla dockor ropar på mamma". Övriga titlar var: Silversmide/ Per-Åke Johansson, Åland i EU, Från Guldgrävarstad till spökstad/ Maria Knyphasuen, För tidigt och för mycket/ Kaj Stenvall, Rötterna i Skandinavien – Livet i Amerika/ Ålands Emigrantinstitut, Metal - Fire & Stone, Gummi-Glas-Genbruk samt Gröna fingrar.

Mål: 1-2 publikationer utges.

Förverkligat: Utställningskatalog till dockutställningen utgavs.

Mål: Återkommande evenemang; sportlovsveckan, internationella museidagen, självstyrelsedagen, kulturnatten och all-åländsk bokmessa hålles.

Förverkligat: De återkommande arrangemangen har förverkligats traditionsenligt.

Mål: Museipedagogiskt arbete inom ramen för Lek & Lär fortsätter med inriktning på förskolor och daghem.

Förverkligat: Den populära verksamheten har förverkligats såsom tidigare med månatliga teman.

Mål: Marknadsföring och annonsering förbättras.

Förverkligat: Ökad satsning på förbättrat informationsmaterial, bättre inriktad annonsering, direktmarknadsföring och olika samarbetsprojekt.

Övrig verksamhet

Mål: Biblioteks- och arkivverksamheten betjänar såväl forskare som allmänhet.

Förverkligat: Arkiven och biblioteket har varit välbesökta av forskare och studerande. Samlingarna har förkovrats och registrering av material har fortsatt.

Mål: Museibutikens verksamhet utvecklas genom förbättrat och utvecklat produktsortiment.

Förverkligat: Nya egna produkter har framtagits för museibutiken. Sortimentet av trycksaker har renodlats.

Allåländsk bokmässa arrangerades i november i museet.

Jomala kommun avslutade i december de populära kommunveckorna under namnet "Blickpunkt Jomala".

Finlandssvenska teatern i samarbete med NIPÅ uppförde i museets filmsal skådespelet "Klas Klättermus Must Die".

En liten marknadsundersökning "Hjälp oss bli bättre" genomfördes under året.

6.6.4.2. Ålands konstmuseum

Konstmuseet är ett specialmuseum för den åländska konsten både i dagsaktuellt och historiskt perspektiv. Kontinuerliga byten av specialutställningar, som upptar ca 1/3 av konstmuseets yta förser museet med fräscha impulser utifrån. Ålands konstmuseums viktiga uppgift är att fortgående dokumentera åländska konstnärers produktion. Genom att kontinuerligt komplettera konstsamlingarna med hjälp av konstinköp skapas en helt unik samling åländsk konst. Ålands konstmuseum har en framträdande roll i det åländska kulturlivet som en konstinstitution.

Utställningar 2002, specialutställningarna

Mål: Att presentera högklassiga specialutställningar.

Förverkligat: I januari fortsatte Ålands konstförenings r.f. traditionella medlemsutställning "MeSheHe", och därefter presenterade Ålands konstmuseum sina nyförvärv från de två senaste åren. En minnesutställning över konstnären Bo Högnäs, "Se människan i konsten" visades i februari. I mars arrangerades en utbytesutställning mellan Sverige och Finland kallad "Vänner Emellan". I utställningen deltog konstnärerna Michael Goralski och Charlotta Mickelsson från Sverige samt skulptören Kimmo Schroderus från Finland. Den traditionella utställningen med skolkonst arrangerades i april. Elever från Ålands Lyceum, Ålands folkhögskola, Bild & Formskolan samt Ålands yrkesskola deltog. Ålands konstförenings r.f. konstsektion Åländska konstnärer ställde ut i maj. Sommarutställningen arrangerades gemensamt med Ålands museum och den välkände finländske konstnären Kaj Stenvalls verk visades i såväl specialsalen som entrén och konstmuseets utrymmen. Utställningen "För tidigt och för mycket" var mycket populär och lockade ett stort antal besökare, såväl turister som ålänningar. I september presenterade den svenska textilkonstnärinnan Sif Berglund sina arbeten, som omfattade både bildvävar och applikationer i konstmuseet. Grundaren av Grenen Kunstmuseum, Skagen, konstnären Axel Lind ställde ut oljemålningar under oktober. Utställningen omfattade även verk av konstnärerna Juhani Juva, Carl Milles samt Oscar Reutersvärd. I entrégalleriet visades under oktober och november en utställning med smycken av den ryska konstnärinnan Ljudmila Kopyrina.

En separatutställning med akvareller av den åländske konstnären Guy Frisk arrangerades *Förverkligat*: Ålands konstmuseum har under hösten 2002 inlett ett återkommande evenemangsprojekt "Möten kring konst", som anordnas i samband med varje specialutställning. I anknytning till konstnären Guy Frisks separatutställning arrangerades i november ett diskussionstillfälle då ett tjugotal konstnärer samlades och utbytte åsikter. Under samma rubrik hölls ett nytt möte i december då Ålands konstförenings r.f. medlemmar ställde ut i konstmuseet. Temat var då hur det framtida utställningsutbytet skall utvecklas. Därtill har en föreläsning arrangerats med temat "Om tilltal, gensvar och ansvar eller om konsten som dialog". Gästföreläsare var filosofen Göran Torrkulla från Åbo. Därefter hölls en diskussion med konstnären Peter Winquist och författaren Leo Löthman i panelen. Sommarutställningen med konstnären Kaj Stenvalls konst förverkligades i samarbete med Ålands museum. Markandsföringen av specialutställningarna har intensifierats genom framtagandet av tryckmaterial i form av bl.a. vernissagekort samt genom annonsering. Sommarutställningen marknadsfördes med hjälp av att en katalog producerades i samarbete med Ålands museum.

Specialutställningarna besöktes totalt av 29.074 personer och konstmuseets permanenta utställning av 30 730 (besökarantalet för konstmuseets basutställning är alltid samma som för Ålands museum).

Utveckla och förnya basutställningen

Mål: Framställandet av konsthistoriska texter som anknyter till de utställda verken i basutställningen samt att förnya belysningen i konstmuseet.

Förverkligat: Inledningstexter och specialtexter har framställts och kommer att vara till besökarnas förfogande då den nya omdisponerade basutställningen är färdig hösten 2003. Ny halogenbelysning har anskaffats och monterats i konstmuseet.

Konstsamlingarna

Mål: Att kontinuerligt göra inköp av konst med åländsk anknytning samt vårda, doku-mentera och förmedla samlingarna.

Förverkligat: Konstnämnden har under året aktivt tagit del av konstutbudet såväl inom som utanför landskapet. Ålands konstmuseums samlingar har kompletterats enligt rådande inköpsstrategi. Irene och Halvdan Stenholms konstsamling har under större delen av året visats i Eckerö post- och tullhus, tullförvaltarens bostad. Samtliga 915 verk i Ålands konstmuseums samling har dokumenterats digitalt under hösten 2002. Konservator Dick Häggblom har kontinuerligt granskat och restaurerat konstmuseets samlingar.

Konststipendierna

På förslag av Konstnämnden fördelades konststipendiemedlen av Kulturdelegationen till följande personer: Evamaria Mansnerus, Kari Niskanen, Mari Stefansdotter, Stefan Öhberg, samt på förslag av Kulturdelegationen enligt följande: Susanne Ekman – Ahlroth och Ann-Mari Enqvist.

Övrig verksamhet

Mål: Att samtlig information lättare skall kunna kompletteras, uppdateras och vara tillgänglig för forskare.

Förverkligat: Under 2002 fortsatte arbetet med att på data införa all information som finns i museets urklipparkiv. Konstmuseets samtliga konstverk har under hösten 2002 dokumenterats genom digital fotografering.

Mål: Satsning på årligen återkommande evenemang.

Förverkligat: Under våren fortsatte den konstpedagogiska verksamheten i form av Drop-in akvarellkurser för alla intresserade. Under den åländska jazzfestivalen i februari hölls ett par konserter i konstmuseet. Ålands Hotell- och restaurangskola höll sin avslutning i Ålands konstmuseum i maj. I augusti arrangerade Kulturföreningen Katrina en välbesökt lunchkonsert i konstmuseet, och i september en kvällskonsert. Vid den årligen återkommande "Kulturnatten" i augusti var konstmuseet medarrangör. I november hölls den allåländska bokmässan i bägge museernas utrymmen.

Mål: Framställa en egen logo för konstmuseet.

Förverkligat: För att uppmärksamma Ålands konstmuseums 40-årsjubileum 2003 beslötts att återuppta användandet av Ålands konstmuseums gamla logo från 1980 framställt av konstnären Henrik Nylund.

Mål: Att genomföra en utförlig marknadsundersökning beträffande publikens åsikter gällande Ålands konstmuseum.

Förverkligat: En mindre marknadsundersökning har utförts i samråd med Ålands museum. Denna kommer att tas i beaktande då konstmuseets nya basutställning planeras.

6.6.5 Platskontoret i Kastelholm

Kastelholms fornminnesområde

Platskontorets i Kastelholm övergripande mål är att på ett antikvariskt korrekt sätt bevara och vårda fornminnesområdets kulturhistoriska värden, handlägga och utveckla den publika och museala verksamheten inom fornminnesområdena och att bedriva forskning. Platskontoret administrerar och ansvarar för Kastelholms och Bomarsunds fornminnesområden. Tyngdpunkten i platskontorets verksamhet ligger i att bedriva kulturmiljövård och underhållsarbete som säkrar landskapets åtaganden och allmänhetens tillträde till de publika anläggningarna inom fornminnesområdet. Platskontorets förvaltning och skötsel av området och landskapets egendom omfattar ärendehandläggning, drift och underhåll av fastigheter och anläggningar samt publik och museal verksamhet. Vidare har platskontoret ansvaret för att bevara och vårda fornminnesområdets kulturhistoriska värden och förmedla information om denna samt om landskapets historiska dimension.

Beträffande Kastelholms slott kommer tyngdpunkten i verksamheten att förskjutas från restaureringsåtgärder till kontinuerlig vård av anläggningen och den museala och publika verksamheten.

Myndighetsarbete inklusive kulturmiljövård

Mål: Förnyad omgång av utredningsarbete om kungsgårdens och Södra Slottsholmens framtida användning.

Förverkligat: Delegationen för Kastelholms och Bomarsunds fornminnesområden tillsatte arbetsgrupper som under året lämnade förslag till de berörda objektens framtida användning.

Mål: Fortsatt rehabilitering av slottets närmaste omgivningar i enlighet med föreliggande planer.

Förverkligat: Under året har det gamla platskontorets sista byggnad på södra Slottsholmen sålts till en privatperson och avlägsnats från området.

Mål: I samarbete med trafikavdelningen förbättra områdets tillgänglighet genom restaurering av slottsallén.

Förverkligat: Ett stort dagvattendike söder om vägen har ersatts med ett täckdike för att skapa bättre förutsättningar för fotgängare och cyklister att röra sig längs detta väg avsnitt.

Mål: Åtgärder vid de kräftangripna gamla fruktträden i Kastelholms kungsgård.

Förverkligat: Arbetet har inletts med ett ympningsförsök där man eftersträvar till att föröka de gamla träden för en senare återplanering i kungsgårdens trädgård.

Mål: Att rekonstruera en donerad stenkällare på Jan Karlsgården.

Förverkligat: Arbetet har inte genomförts p.g.a. av bristande personalresurser.

Samlingarna och deras vård

Mål: Genomföra etapp 1 av kart-, bild- och fyndarkivets digitalisering.

Förverkligat: Arbetet med att digitalisera fyndlistor har påbörjats. Det återstår att digitalisera 5421 fyndkort samt förbättra den existerande databasen. En genomgång har gjorts av diabildsarkivets 19000 bilder varvid ett vårdbehov konstaterades och dess omfattning kartlades. Museibyrån har förvärvat Arkitektbyrån A-konsult i Helsingfors originalritningar över Kastelholms slott och materialet har inordnats i platskontorets arkiv.

Mål: Fullfölja konserveringen av arkeologiska fynd.

Förverkligat: Under året har det pågående arbetet med att konservera de arkeologiska metallfynden fortsatt programenligt och i samarbete med Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna. Det arkeologiska lädret har blivit föremål för en skadeinventering i syfte att kvantifiera och kostnadsberäkna konserveringsbehovet.

Museal- och publikarbete

Mål: Öppna Ribacka besökscenter för allmänheten.

Förverkligat: Det ursprungliga projektet har inte kunnat fullföljas p.g.a. av nya frågor rörande de utställda fyndens förvaring och brandskydd. För att utreda olika alternativa lösningar för lokalernas utnyttjande har sakkunniga hörts.

Mål: Genomföra sommarutställningar på slottet och i friluftsmuseets Lillstuga

Förverkligat: Ingen utställning producerats för Lillstugan p.g.a. bristande personalresurser. Skulptören Björn Wickström var årets konstnär i Kastelholms slott och han ställde ut bronsskulpturer som ger en ny tolkning av den klassiska grekiska mytologin. I september överlämnade Thure Gallén stiftelsen skulpturen ”De fem bröderna” av Lilli Stenius-Brandt till landskapet. Skulpturen fick en placering i slottets södra del.

Mål: Arrangera minst fem aktivitetsevenemang på Jan Karlsgårdens friluftsmuseum.

Förverkligat: Fem evenemang har genomförts och aktiviteter som brödbakning, nät-lappning och smide visats upp.

Mål: Anordna ett par kulturfest och två konserter.

Förverkligat: En Katrinakonsert har genomförts på slottet och en svensk-estnisk kör har uppträtt på Jan Karlsgårdens friluftsmuseum.

Mål: Försök med sagostunder för mindre barn på slottet.

Förverkligat: Målsättningen har inte kunnat förverkligas.

Mål: Produktion av en ny version av teaterföreställningen ”Spöktimme”.

Förverkligat: Under sommaren gavs 20 föreställningar av en delvis omskriven version av Spöktimme. 730 av 800 biljetter såldes.

Mål: Samproduktion av ett historiskt spel på friluftsmuseum.

Förverkligat: Målsättningen har inte kunnat förverkligas då samarbetspartner saknats.

Mål: Genomföra minst två museipedagogiska dagar inom projektet ”Levande historia”.

Förverkligat: Personal har deltagit i historiska upplevelsedagar som *Leve historien kommittén* genomfört i samarbete med Kalmar läns museum samt arrangerat en historisk upplevelsedag i Kastelholmsområdet tillsammans med Sunds skola.

Kunskapsuppbyggnad

Mål: Publicera en populärvetenskaplig bok om Kastelholms slott

Förverkligat: Byggnadsantikvarien har under året arbetat med boken ”Vandring på Kastelholms slott” som förväntas utkomma under år 2003.

Mål: Skriva en informationsbroschyr om kungsgården.

Förverkligat: Målsättningen har inte förverkligats.

Mål: Fullfölja avrapporteringen av den arkeologiska undersökningen för slottets portus.

Förverkligat: Målsättningen har inte förverkligats.

Mål: I övrigt planerar platskontoret upprätthålla vård-, underhålls-, reparations- och den publika verksamheten på i stort sett samma nivå som hittills.

Förverkligat: Personalen har på sedvanligt sätt bistått Ålands hembygdsförbund i genomförandet av midsommarfirandet på Jan Karlsgården genom att hålla i ordning midsommarstången, samt att se till att all nödvändig utrustning fanns på plats. Samma gäller för hantverkardagen, höstmarknaden och Lilla julmarknaden på Jan Karlsgårdens friluftsmuseum. Vid samtliga dessa arrangemang har platskontoret tillhandahållit bord och bänkar samt el och trafikskyltning etc.

Vid Jan Karlsgårdens friluftsmuseum, Vita björn och Slottsholmen har markunderhåll på parkeringsplatser, publika ytor på Slottsholmen, längs postvägen etc, successivt höjts både genom egna insatser och inköpta entreprenader. Vid Kastelholms kungsgård har byggnaderna fått sedvanligt underhåll och det pågående restaureringsarbetet vid stenhuset har involverat såväl egen personal som utomstående. Två väderkvarnar på Jan Karlsgården friluftsmuseum har dokumenterats liksom uthus och fasader vid Tosarby stenhus, samt fasader vid Vita Björn samt Kastelholms kungsgård. Trädgård och betesmarker i fornminnesområdet har underhållits och nivån på arbetet har successivt höjts i och med att en trädgårdsmästare har knutits till arbetsuppgifterna. Trädgården vid Tosarby stenhus har varit föremål för en inventering som klarlagt dess botaniska status. Småbåtshamnen har fått ny arrendetagare och i anslutning till ett sedvanligt underhåll på hamnanläggningen iordningställdes ett avsnitt för cisterner för bränsleförsäljning.

Den publika verksamheten har erbjudit besökare avgiftsbelagda, intresseväckande upplevelser med anknytning till områdets historia och traditioner samt haft till försäljning

broschyrer, foldrar och vykort som tillsammans med högklassiga souvenirer varit till försäljning i museibutikerna. Vidare har det förekommit att personal visat slottet utöver den ordinarie öppettiden för speciella grupper och gäster. Platskontorets personal har också medverkat vid två utbildningsdagar för Ålands guideklubb och Medis. Kastelholms slott har haft 32750 (-0,4 %) besökare, Vita Björn 12196 (-18 %). De avgiftsbelagda sevärdheterna i området fick besökas gratis under Internationella museidagen (18 maj) och Självstyrelsedagen (9 juni).

Bomarsunds fornminnesområde

Platskontoret i Kastelholm förvaltar och vårdar Bomarsunds fornminnesområde. Tyngdpunkten i platskontorets verksamhet ligger i att bedriva kulturmiljövård och underhållsarbeten som säkrar landskapets åtaganden och allmänhetens tillträde till ruinerna i fornminnesområdet. Huvudsyftet är att bevara fornlämningarna, underhålla ruinerna på antikvariskt korrekt sätt och tillgängliggöra området för besökare genom kontinuerliga satsningar på landskapsvård, information och utbyggnad av besökarservice. I detta hänseende samarbetar platskontoret med Sunds kommun och näringslivet. Inför minnesåren 2004-2006 har nya långsiktiga mål blivit aktuella. Till de allra främsta hör satsningar att öka allmänhetens kunskaper om Bomarsunds historia och föra fram fornminnesområdet på ett internationellt forum såsom en av Nordens främsta historiska sevärdheter och som ett mångfacetterat studieobjekt. För att uppnå dessa mål planeras problemorienterad utveckling i syfte att uppnå eftersträvad verksamhetsintegration och öka de anställdas delaktighet i de olika projekten.

Myndighetsarbete inklusive kulturmiljövård

Mål: Forsknings- och utredningsarbete om fästningsruinernas framtida skydd, gestaltning och tillgänglighet, med fokus på Brännklistornet.

Förverkligat: Kunskap har inhämtats genom att personal deltagit i internationella möten samt arrangerat en konferens med fokus på frågor kring slagfältsarkeologi. Ett samarbetsprojekt har inletts med ÅlVision för framtagandet av fästningsmiljön som modell i 3D. En inscanning av ca 1000 ryska kartor över Bomarsund som finns vid Museiverket har påbörjats. En särskild inventering har genomförts inför Ålands vattens planerade ledningsdragning genom fornminnesområdet.

Mål: För att åstadkomma ett långsiktigt styrdokument i fråga om bevarande och utveckling av Bomarsund-Prästö-området planeras tillsättande av en projektgrupp för utarbetande av en reviderad vård- och forskningsplan för fornminnesområdet

Förverkligat: Projektledaren har presenterat ett utkast till direktiv för ett projekt inriktat på under åren 2003-2006 utveckla Bomarsund som sevärdhet. Projektet föreslås bli ett byråprojekt som involverar den ordinariepersonalen i utvecklingsarbetet. Kulturmiljövård har bedrivits som kontinuerlig markvård och röjningsarbete och berört bl.a. militärsjukhuset på Prästö, Nya Skarpans, Garnissionssjukhuset etc. För varje objekt har en vårdplan upprättats. Landskapets byggnader och anläggningar i fornminnesområdet har fortlopande underhållits.

Mål: Fortsatt utredningsarbete och beslut om det planerade besökarcentrumets placering, funktionsprogram och finansiering.

Förverkligat: Arbetet med ett planerat besökarcentrum har under året huvudsakligen

varit fokuserad på att bl.a. studera ett förslag från Sunds kommun om att uppföra ett torn på Prästö.

Publikarbete

Mål: Öppnande av en "Kulturarvsstuga" för Bomarsunds fornminnesområde i f.d. telegrafan på Prästö.

Förverkligat: Konstaterades brister i projektplaneringen varvid det beslöts att inte genomföra någon publik satsning under 2002. Lotsstugan/Bomarsunds museum har varit öppen för besökare under sommarsäsongen och där har vykort, broschyrer och böcker varit till försäljning. Museet är avgiftsfri, men besöksantalet uppskattas vara ca 5000.

Kunskapsuppbyggnad

Mål: Genomförande av den andra etappen av "Inventeringsprojekt Bomarsund-Prästö 2001-2004" som syftar till att upptäcka och digitalt dokumentera samtliga synliga kultur- och fornlämningar inom fornminnesområdet.

Förverkligat: Flera delprojekt har genomförts och en spektakulär upptäckt var den i terrängen utlagda planen till föregångaren till den senare förstörda fästningen. En stor mängd data om olika lämningar har insamlats och håller på att bearbetas.

Mål: Publicering av arkeologiska rapporter från undersökningar på Brännklintstornet.

Förverkligat: Rapporten för Brännklint etapp 1 föreligger som manus.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av mål

Mål: Utveckling av dataprogram för administration av landsbygdsutveckling

Förverkligat: Dataprogrammet har utarbetats i enlighet med plan tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet. Idag finns ett fungerande program vilket borde borge för att såväl handläggning som utbetalning av stöden skall fungera smidigt.

Mål: Utveckla projektregister för mål 2 programmet

Förverkligat: Projektregistret har utvecklats under året. Rapporteringssystemet behöver dock ytterligare förfinas, i synnerhet gällande uppföljningen av indikatorerna.

Mål: Fortsatt utveckling av avdelningens hemsida

Förverkligat: Arbetet med hemsidan har fortsatt under året, endast delar av skogsbruksbyrå återstår att lägga in. Nu vidtar en kontinuerlig utveckling och uppdatering av informationen.

Ålandskontoret har under året överförs till kansliavdelningens förvaltningsområde.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	5 605 355,90	5 489 401,73	7 089 311	6 179 523,50	909 787,50
Överföringsutgifter	11 287 495,20	14 017 120,52	24 584 356	13 097 732,48	11 486 623,52
Realinvesteringsutgifter	32 758,64	438 961,69	3 629 616	1 054 321,62	2 575 294,38
Lån och övriga finans- investeringar	2 688 548,01	2 188 849,85	6 749 833	3 083 341,86	3 666 491,14
Summa utgifter	19 614 157,75	22 134 333,79	42 053 116	23 414 919,46	18 638 196,54
Summa inkomster	-1 505 618,84	-3 783 336,38	-7 659 178	-4 261 483,65	-3 397 694,35
Nettoutgifter	18 108 538,91	18 350 996,97	34 393 938	19 153 435,81	15 240 502,19

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1 Näringspolitiken

Mål: Ålands företag bör ha samma möjligheter att utvecklas som konkurrenterna i omvärlden, vilket ställer krav på bättre och snabbare information om utvecklingen på marknaderna, flexibla företagsstrukturer, god tillgång till riskkapital och välutbildad arbetskraft.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet har landskapsstyrelsen satt upp följande delmål för näringsverksamheten:

- ökade export av varor och tjänster
- ökad sysselsättning
- bredare näringslivsstruktur

- ökad produktutveckling
- breddad industribas
- främja utveckling av såväl tjänster som tillverkning

Landskapsstyrelsen för en diskussion med ÅSUB i syfte att utarbeta nyckeltal för att om möjligt kunna följa upp dessa mål på ett tydligare sätt.

Landskapsstyrelsen har i de nya principerna för stöd riktade till företag ytterligare förtydligat prioriteringarna för att stöden skall koncentreras till strategiskt viktiga områden. Dessa är IT, maritim sektor, högteknologi, exportföretag, utvecklingsprojekt, nyföretagande. Detta beaktas i handläggning och beslut av olika stödformer samt i annan verksamhet såsom Ålands Utvecklings AB, Ålands Industrihus samt Ålands teknologocentrum. Att fokusera och göra prioriteringar skall också ge tydligare resultat.

Landskapsstyrelsen deltog under året i Ålands Utvecklings AB:s nyemission med 1.135.436 euro för att trygga riskkapital för affärsidéer i tidiga skeden samt utveckling inom de prioriterade områdena. Dessutom medverkade landskapsstyrelsen i Norra Ålands Industrihus AB:s nyemission med 599.933 euro.

Under året påbörjade landskapsstyrelsen arbetet med en ny turiststrategi, vilken utarbetas i samarbete med branschen.

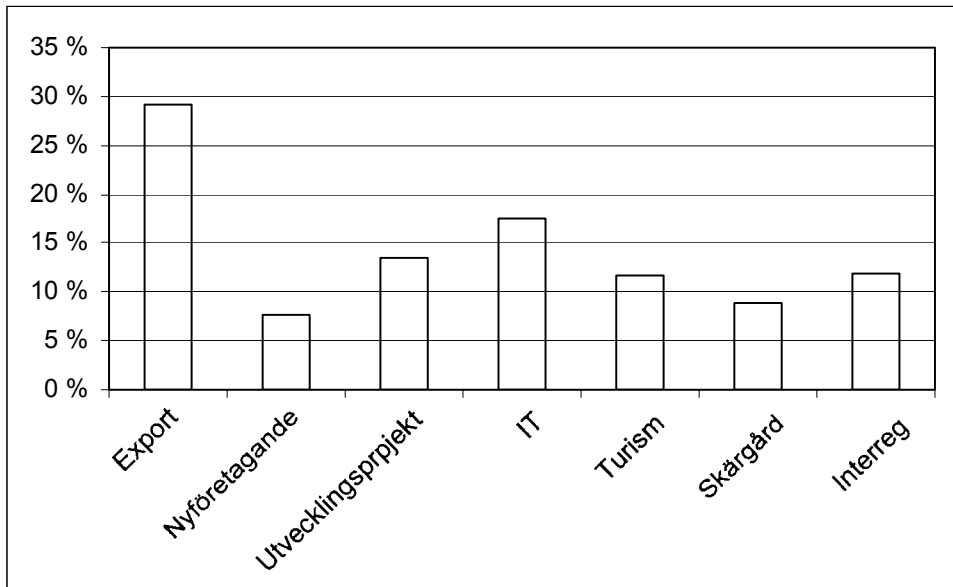
Landskapsstyrelsens finansieringsformer till företagen utgörs av lån, räntestöd, garantier, aktiekapital och bidrag. Därtill beviljas projektmedel inom ramen för mål 2-programmet och Interreg III A Skärgården. Under året behandlades 132 ansökningar, varav 42 ansökningar avlogs. Av tabellerna nedan framgår beviljade stödbelopp fördelat på stödformer.

Tabell. Beviljade bidrag under år 2002

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, €
Näringsstöd (investeringsbidrag)	17	302 797
Produkt- och teknologiutveckling	2	52 540
Exportmarknadsföring	13	54 150
Stöd för detaljhandel i skärgården	12	79 844
Transportstöd	22	173 466
Mål 2-bidrag	15	1 136 938
Understöd för landsbygds- och skärgårds utvecklings- projekt (Interreg)	9	209 621
SUMMA	90	2 009 356

Av diagram 1 nedan framgår beviljade bidrag enligt ändamål. Bidragen beviljade för IT- och turistiska projekt kunde också ingå i exportorienterade satsningar. Även bland de nystartade företagen har de flesta exportverksamhet. Utvecklingsprojekten är större mål 2-projekt som riktar sig till flera företag. Andelen bidrag beviljade till skärgården anges skilt. I figuren är inte lån och garantier medtagna.

Diagram 1. beviljade bidrag år 2002 enligt ändamål

Tabell. Övriga stödformer, beviljat under år 2002

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, €
Investeringslån	12	1 054 635
Produktutvecklingslån	2	131 600
Upptagna krediter där räntestöd upptagits	3	1 470 000
Landskapsgarantier	8	670 000
Förordade lån till Finnvera	0	0
Ersättande av kreditförluster	2	20 708,94
Aktieteckning i bolag	2	1 735 370

Kreditförlusterna berodde framförallt på infriande av förlustgaranti till Rederi AB Linden om 15.000 euro.

Under året avvecklades verksamheten vid Ålandsbutiken i Stockholm, vilken landskapsstyrelsen upprätthållit i samarbete med huvudintressenterna Viking Line, Eckerö Line och Silja Line.

Landskapsstyrelsen ingick under 2002 avtal med Ålands handelskammare, Ålands företagareförening om rådgivningsverksamhet samt med Ålands Turistförbund om marknadsföring av destination Åland.

7.2.2. Regionalpolitik

Ålands skärgårdsnämnd sammanträdde fyra gånger under året. Tre av mötena kombinerades med presentationer bl.a. av Ålands industrihus, projektet Företagsam skärgård II och

Skärgårdssmaks butiksprojekt. Dessutom arrangerades en temadag om näringsliv och arbetsmarknad. Andra aktuella frågor under året har varit bl.a. förbättrad hälsovårds- och helikopterservice i skärgården, utökad polisverksamhet i skärgården, bredbandsutbyggnad i skärgården och förslag om skärgårdslag.

Verksamheten vid Ålands landsbygdscentrum redovisas i en skild verksamhetsberättelse. Styrelsen för landsbygdsutvecklingen vid Ålands landsbygdscentrum har sammanträtt tre gånger under året.

Initiativ har, utan resultat, tagits för att de åländska skärgårdskommunerna skulle ingå i rikets försök 2003-2005 med slopade socialskyddsavgifter för vissa arbetsgivare.

Landskapsstyrelsen har under året upphandlat utvärderingstjänster för strukturfondsprogrammen Mål 2 och Mål 3 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. I den av landskapsstyrelsen tillsatta beredningsgruppen behandlades ansökningar och principiella frågor i anslutning till dem för en enhetlig beredning före beslutsfattande. Beredningsgruppen sammanträdde 5 gånger under året.

7.2.3. Utveckling av mätetal

	1999	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverk- ligat 2002
Arbetsplatser inom den konkurrensut- satta delen, i %					
av totalt antal arbetsplatser, hela Åland	67,9	67,7			
Arbetsplatser inom den konkurrensut- satta delen, i %					
av totalt antal arbetsplatser, skärgården	64,8	66,7			
Befolkningsantal i skärgården	2 384	2 348	2 318		2 345

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsstyrelsens övergripande mål i budgeten för år 2002 gällande lantbruket var att skapa ett stabilt och konkurrenskraftigt lantbruk som skall utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt. Lantbruket skall dessutom producera säkra och högkvalitativa produkter. Vidare skall lantbruket utgöra basen för samt tjäna till att bibehålla och utveckla förutsättningarna för en levande landsbygd och skärgård med bibehållen sysselsättning och öppna landskap.

Förverkligande: Uppföljningen av de konkreta målen satta under de olika momenten i budgeten under kapitlen rörande lantbruket visar på en avmattning i utvecklingen av lantbruket i förhållande till målen främst inom stödadministrationen. För LFA-kompensationsbidrag och jordbrukets miljöstöd är anslutningsnivån gällande arealen fortsatt hög och målen överskrids eller nås nästintill trots att den anslutna arealen minskat något. Antalet anslutna lantbrukare minskar också, dock inte i relation till antalet aktiva lantbrukare vilket betyder att anslutningsgraden höjs. Gällande antalet nyetableringar och utbetalda startstöd underskrids målen väsentligt och är på en sådan nivå att situationen bör analyseras ytterligare. En tydlig avmattning av investeringsviljan hos lantbruksföretagen kan också utläsas av uppföljningen vilket kan ha sin förklaring i flera faktorer. En faktor är att sektorn har investerat rätt hårt den senaste femårsperioden och att efter denna period

följer en konsolideringsperiod. En annan förklaring kan vara osäkerhetsfaktorer rörande EU:s förväntade jordbruksreform, utvidgningen och omförhandling av nationella stöd-system vilket gör att företagen avvaktat med investeringar till informationen om de framtida produktionsförutsättningarna blivit säkrare.

Övrig verksamhet följer i stort de uppsatta förväntningarna förutom för svinavelsstationen där arbetet med att utveckla svinproduktionen på Åland och effektivera produktionen på stationen inte gått som förväntat.

7.3.2. Stödadministration

7.3.2.1. LFA-kompensationsbidrag och jordbrukets miljöstöd

LFA-kompensationsbidraget och jordbrukets miljöstöd utbetalas på basen av ”Program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006”.

LFA-kompensationsbidraget utbetalades totalt till 588 lantbrukare och miljöstödet basstöd till 589 lantbrukare vilket betyder att ca 90 % av antalet aktiva lantbrukare (650 st) erhöLL LFA-kompensationsbidrag och miljöstödet basstöd. Arealmässigt omfattade LFA-kompensationsbidraget 13 428 hektar och miljöstödet basstöd 12 794 hektar och 3 780 hektar naturbeten. Av den totala odlade åkermarken, 13 775 hektar, omfattades 97 % av LFA-kompensationsbidraget och 93 % av miljöstödet basstöd. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsstyrelsens mål år 2002 presenteras i tabellen nedan:

Tabell. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målen i programmet år 2002

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, hektar	% av målsätt- ningen uppfylld
LFA-kompensationsbidrag	13 000	13 428	+428	103
Miljöstödet basstöd	13 200	12 794	-406	97

Miljöstödet specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsstyrelsen. År 2002 ingicks totalt 40 avtal för avtalsperioden 2002-2006.

7.3.2.2. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 90 st gårdar. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsstyrelsen 83 gårdskontroller av vilka 20 var KRAV-kontroller. Under året anslöt sig 9 odlare till registret och 2 slutade. Till den ekologiska husdjurskontrollen tillhör 30 gårdar. Under året tillkom 5 nya djurgårdar. Av de kontrollerade gårdarna i ÅKEJ-registret hade 78 godkända avtal om ekologisk produktion enligt lantbrukets miljöstöd.

7.3.2.3. Investeringsstöd och stödjande av unga odlare

Under år 2002 har 52 investeringsprojekt inom lantbruket beviljats investeringsstöd om totalt 286 779 euro. Målet var 90 projekt till ett värde av 650 000 euro. 20 lantbrukare beviljades räntestöd för lån för markinköp. Det totala lånebeloppet uppgick till 328 490 euro vilket var betydligt lägre än målet om 1 000 000 euro. Vidare beviljades 3 unga lantbrukare startstöd vilket var långt under målet 12. Startstödet fördelade sig på 54 260 euro i direkt bidrag och 164 000 euro i räntestödslån.

7.3.3. Lantbruksemester och sjukvikarieverksamhet

Enligt landskapslagen om avbytarverksamhet för lantbrukare (ÅFS 57/98) och landskapsförordningen om avbytarverksamhet för lantbrukare (ÅFS 58/98), har en person som bedriver kreatursskötsel och beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk, rätt till 23 dagar semester och 12 dagar veckoledighet per år. Dessutom har alla lantbrukare rätt till vikariehjälp vid sjukdom och liknande. Under året ändrades lagen så att semesterrätten för lantbruksföretag med endast en företagare har rätt till 30 semester dagar per år.

Inför semesteråret 2002 inkom 237 ansökningar om semester varav 234 beviljades. Lantbrukarna har tagit ut sammanlagt 5 023,5 dagar semester, 961 dagar vikariehjälp och 119 dagar veckoledighet. 10 % av de beviljade semesterdagarna har inte utnyttjats under året utan har överförs till år 2002. Budget målet var att erbjuda totalt 5 300 semesterdagar vilket innebär en måluppfyllelse på 95 %.

Landskapsstyrelsen har under året haft 23 månadsavlönade lantbruksavbytare motsvarande 17,4 årsarbetskrafter. Dessa har sammanlagt tjänstgjort 3 452,5 dagar. Lantbrukarna har också haft möjlighet att själva anställa avbytare och få motsvarande ersättning från landskapsstyrelsen. Denna möjlighet har under året utnyttjats av 78 lantbrukare. De privatanställda avbyterna har tjänstgjort sammanlagt 1 571 dagar vilket motsvarar 32 % av det totala antalet semesterdagar. Målet var att 30 % av dagarna skulle tas ut privat.

7.3.4. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och stickprov på importerad industripotatis har tagits. I potatisodlingar har jordprov tagits för att kartlägga förekomsten av potatiscystnematod. Ett misstänkt fall av Coloradoskalbagge på Brändö medförde att fler potatisodlingar än vanligt kontrollerades. Inga nya sjukdomar eller skadegörare har konstaterats, dock ett nytt fall av potatiscystnematod. Marknadsföring av bekämpnings- och gödselmedel i handeln har följts upp och inspektioner för att kontrollera kvaliteten på frukt och grönsaker har gjorts i partiaffärerna.

På våren hölls en kurs för erhållande av specialexamen gällande bekämpningsmedel. Kursen är obligatorisk för personer som använder vissa bekämpningsmedel i fruktodling och växthusodling. På våren hölls även en kurs i kvalitetsklassificering av frukt och grönsaker.

7.3.5. Skördeskadeersättning

Växtsången år 2002 var solig, varm och därmed torr. Trots detta var skördeskadeanmälningarna endast 17 till antalet. En betydande del av anmälningarna gällde hagelskador på äpple. I augusti drabbades det största äppelodlingsdistriktet i landskapet av en hagelskur och totalt 20,5 ha skadades.

Totalt utbetalades 33 603 euro i skördeskadeersättningar fördelat på 7 odlare vilket var något lägre än budgeterade 42 000 euro.

7.3.6. Vattenenhetens verksamhet

Under året har två stycken dikningsförrättningar slutförts varvid 3 olika dikningsplaner och underhållsfördelningar fastställdes. Därtill utfördes planering av 7 andra dikningsprojekt samt 5 mindre enskilda täck- och rördikningar.

För bevattning av åkermark har 7 bevattningsplaner uppgjorts. Dessutom har flödesbe-

räkningar för 5 bevattningsvattenuttag ur insjö för behandling i miljöprövningsnämnden utförts. För två insjöar har planer uppgjorts för höjning av vattennivån för att därigenom få en större vattenvolym. Under året uppgjordes en miljöplan för insjö att finansieras med landskapets miljöbidrag.

Täckdikensplaner har utförts för 28 gårdar eller totalt 78,59 ha och 18 planer har omarbetats på en areal av 49,96 ha. Utpålning för täckdikning har utförts på 33 gårdar på en areal av 81,36 ha.

Vattenenheten har under året gjort arealmätningar av åker och betesmark för EU-kontroller på 8 gårdar. Med enhetens dataprogram för kartläggning har under året för olika ändamål utförts kartläggning av 80 områden. Vattenenheten har dessutom under året givit 3 st. utlåtanden angående ett tiotal trummor och rördiken, de flesta till landskapsstyrelsens trafikavdelning. Dessutom har utplacering av signaler för 67 rösen utförts intill landskapsgårdarna för den flygfotografering som utfördes under våren.

Under året har enheten även deltagit i arbetet med planeringen av den tilltänkta golfbanan i Finström, Grelsby, och med planeringen och byggandet av en travbana i Jomala, Hindersböle.

7.3.7. Ålands försöksstation

Generella mål för försöksverksamheten var att arbeta för ett jordbrukssystem med minskad miljöpåverkan och att bidra till ökad lönsamhet inom de åländska jordbruksföretagen.

Landskapsstyrelsen fastställde under året en ram för verksamheten vid Ålands försöksstation, vilken följts upp med en skild utvärdering.

Försöken har utförts inom fyra olika odlingssektorer; IP-lantbruk, IP-frukt och bär, IP-grönsaker samt ekologisk produktion. I säsongväxthus och ute i fält verkställdes sammanlagt 145 försök var till kommer studier av lagringshållbarheten i ett 20-tal försök. I verksamheten ingår också skötseln av en genbank med lokala kloner av fruktträd och bärbuskar i samarbete med Nordiska genbanken.

Rapporter över uppnådda resultat har sänts till odlarna. Dessutom har aktuella och nyvunna rön delgetts i olika artiklar i Landsbygdsnytt och i dagspress. Personalen på stationen har informerat intresserade vid olika mötestillfällen och fältvandringar. Under skördefesten besöktes försöksstationen av en stor mängd gäster representerade såväl producent- som konsumentled. Också vid ett flertal andra tillfällen har försöksstationen besökts av odlare, kolleger, studerande i lantbruks- och trädgårdsskolor.

Vid planeringen av verksamheten har representanter för odlare, marknadsföringsföretag och rådgivare på området hörts. Ålands försöksstation har ett antal försök i samarbete med andra försöks- och forskningsinstitutioner.

I laboratoriet har analyser utförts för försöksstationens och jordbrukarnas behov. Det största antalet analyser gäller jordprov och foderanalyser. Dessa uppgick till ca 3 200 st. Laboratoriet deltog i flera blindtestundersökningar med andra laboratorier och överensstämmelse var god.

Under året blev planeringen och projekteringen av försöksstationens om- och tillbyggnad klar. I ett första skede avser man att förbättra lokaliteterna för laboratorieverksamheten.

7.3.8. Ålands svinavelsstation

Svinavelsstationen har under året haft 120 suggor. Dessutom har det i besättningen funnits rekryteringsdjur, galtar samt en del slaktdjur. Huvuduppgiften under året har varit att försöka utveckla svinproduktionen på Åland totalt och därmed skapa förutsättningar

för lönsammare produktion på svinavelsstationen. I detta syfte tecknades kontrakt med ytterligare en producent som avsåg att ingå i suggringssamarbetet. Producenten hoppade av samarbetet kort efter det att kontraktet ingåtts vilket medförde att resultatet av utvecklingsarbetet inte blivit det förväntade.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1 Uppföljning av mål

Övergripande mål för perioden 2000-2006:

- att utveckla en bärkraftig fiskerinäring som grundar sig på ett hållbart fiske även beaktande det småskaliga kustfiskets behov och möjligheter,
- att bygga ut infrastrukturen vid hamnar och landningsplatser, förbättra fiskhantering- en efter fångst i syfte att höja fiskens kvalitet och näringens lönsamhet,
- att utveckla yrkesfisket på ett hållbart sätt samt att koordinera fisklandning och fisk- hantering för att höja fiskens kvalitet och hållbarhet genom intern uppsamling,
- att befrämja fiskevården samt rekreations- och fisketurismen,
- att rationalisera och miljöanpassa fiskodlingen, förbättra kvaliteten och livsmedels- tryggheten på produkterna, höja förädlingsgraden och förbättra bilden utåt samt öka all- mänhetens acceptans av näringen.

Specifika mål för år 2002 enligt landskapsstyrelsens budget:

- diversifiera näringen samt öka exporten,
- ökad livsmedelsförädling för att bättre utnyttja primärprodukterna från fiskerinäring- en,
- arbete för kvalitetssäkring inom livsmedelssektorn för att skapa förtroende för lokalt producerade produkter,
- medverka i EU:s reform av den gemensamma fiskeripolitiken med särskilt mål att utveckla det småskaliga kust- och skärgårdsfisket,
- integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling i fiskeripolitiken,
- ta fram strategier och åtgärdsplaner för skydd av den biologiska mångfalden,
- regler för ekologisk märkning av fiskeriprodukter,
- förverkligande av strukturfondsprogrammet för fiskerihushållningen.

Förverkligande av målen

Utvecklandet och befrämjandet av fiskerinäringen i landskapet förverkligas i hög grad inom ramen för strukturprogrammet för fiskerinäringen på Åland 2000-2006, vilket inkluderar en del av de allmänna och specifika målen för branschen. Vid sidan av den allmänna fiskeriförvaltningen och övervakningen som utförs av fiskeribyrån utgör strukturpro- grammet en viktig del av EU:s övergripande gemensamma fiskeripolitik. Strukturpro- grammet ger möjlighet att bevilja investeringsstöd samt projektfinansiering för företag och sammanslutningar, vilka består av en EU-andel (FFU – fonden för fiskets utveckling) och en landskapsandel.

Projekt där landskapsstyrelsen och FFU har deltagit med medfinansiering har gällt bl.a. byggande av nya samt modernisering av befintliga fiskefartyg, rationaliseringsåtgärder, hygien- och miljöanpassningar inom vattenbruket, förbättring av fisklandningsplatser, förbättring av fiskhanteringen/transporterna av fisk och vidareförädlingen samt utveck- ling av nya produkter. Stöd har också givits för pilotprojekt gällande undersökningar av

fisket och fiskerinäringen samt för information och marknadsbefrämjande åtgärder som gemensamt utförs av branschen.

Fiskerinäringen har även befrämjats med hjälp av nationella medel för bl.a. intern uppsamling av fjällfisk, 27.981 euro åt fyra företag, samt uppsamlings- och transportstöd för strömming.

Mål som inte i nämnvärd utsträckning har uppnåtts inom fiskerisektorn gäller diversifiering av branschen, ökad export av varor och tjänster, strategier och åtgärder för trygghet av den biologiska mångfalden samt regler för ekologisk märkning av fiskprodukter.

7.4.2. Utveckling av mätetal

	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Värdet av yrkesfisket, €	2.942.315	ca 3.000.000	2.570.853
Utnyttjande av laxkvoten %	45 %	60 %	40 %

7.4.3. Fiskets avkastning

Under året har lågkonjunkturen för det åländska havsfisket fortsatt men den negativa utvecklingen har i någon mån stoppats upp och inte nämnvärt förvärrats. Antalet aktiva trålare har bibehållits oförändrat.

Data om fiskets avkastning har insamlats från inom landskapet befintliga fiskuppköpare (partihandel). Kompletterande uppgifter har även begärts in från sådana vilka i någon grad köper direkt från fiskarna (restauranger, butiker).

Värdet av det åländska fisket minskade under året med 371.000 euro (12,6 %), främst på grund av minskad värde för strömming- och vassbuk, lax, torsk samt sik. En värdeökning noterades för gös och abborre.

Orsakerna till den kraftiga nedgången inom strömmingsfisket är dålig lönsamhet i kombination med minskad kvot. De ogynnsamma framtidsutsikterna har minskat framtidstron och viljan för nyinvesteringar och -etablering inom trålfisket.

Laxfisket som under tidigare år visat svaga tecken på uppgång fortsatte dock att minska. Huvudorsaken till den minskade laxfångsten är de fortsatta kraftiga nationella begränsningar av fisketiderna och sälkskador. För år 2002 var nyttjandegraden av den åländska fiskekvoten endast ca 40 % vilken kan jämföras med nästan det dubbla år 1998. De rapporterade sälkskadorna uppgick till ca 26 % av fångsten. Det kan jämföras med ca 17,7 % för år 1999.

Under de senaste tio åren har det småskaliga kust- och skärgårdsfisket blivit en allt viktigare del av det åländska fisket. Fisket är inriktat på icke kvoterade arter, främst sik, gös och abborre. Landskapsstyrelsen har målmedvetet gått in för att utveckla verksamheten genom infrastrukturella satsningar och stöd till unga fiskare. Fisket är oreglerat och efterfrågan i regel större än utbudet med undantag av vissa högsäsonger. Även det småskaliga fisket drabbades dock av yttre faktorer såsom ogynnsam väderlek och sälkskador.

Under år 2002 har den totala mängden av åländska uppköpare inköpt fisk minskat (-12,62 %) liksom även förstahandsvärdet (-12,26 %).

7.4.4. Produktion av odlad matfisk

För den kommersiella odlingen av matfisk noterades under år 2002 en negativ utveck-

ling i flera avseenden. I landskapet fanns det 20 fiskodlingsföretag med totalt 43 produktionsenheter och en totalproduktion på knappa 5.000 ton regnbågslox. Detta är en märkbar minskning jämfört med år 2001, vilket berodde på en väderleksmässigt ogynnsam tillväxtsång. Ett åländskt fiskodlingsföretagen som redan tidigare har etablerat sig i Sverige utökade under året denna del av verksamheten betydligt och har där produktionskapacitet på drygt 3.000 ton. Fisken slaktas och rensas i huvudsak på Åland och säljs på den finländska marknaden. Värdet av den odlade regnbågsloxen uppgick till ca 20 miljoner euro, en minskning med ca 15 % jämfört med år 2001.

Produktion av sik inleddes i liten skala och närmast i försökssyfte vid två företag. Intresset för sikodling har ökat men begränsas dels av tillgången till sättfisk och dels av att miljötillståndet är små och lönsamheten pressad, vilket inte ger utrymme för nysatsningar där utfallet är osäkert.

Största delen av produktionen såldes inom landet. I det totala värdet av produktionen ingår även inkomsterna från försäljning av rom till ett värde av ca 3,8 miljoner euro. Värde minskningen är en följd dels av en produktionsminskning men även ett resultat av pressade världsmarknadspriser på odlad laxfisk, till följd av okontrollerad produktionsökning i främst Norge, vilken inte varit i proportion till marknadernas och efterfrågans tillväxt. Importen av konkurrerande produkter från Norge fortsatte att öka. Importpriserna var under en stor del av året under produktionspriserna vilket medförde en kraftig pris-sänkning även på inhemsk fisk. Fiskodlarna har inlämnat ett formellt dumpningsklagomål till EU-kommissionen.

Lönsamheten inom fiskodlingssektorn är fortsättningsvis hårt pressad.

Den allvarliga virusjukdomen VHS, som första gången påträffades i Finland år 2000 konstaterades ha spritt sig ytterligare, varför hela landskapet enligt beslut av jord- och skogsbruksministeriet har klassificerats som skyddszon med restriktioner rörande transporter av levande fiskmaterial. Arbete för att utarbeta ett bekämpningsprogram och strategi pågår riksomfattande i en arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet där landskapsstyrelsen har en representant.

Skador orsakade av säl utgör ett ökande problem för hela odlingsverksamheten eftersom sälstammen ökar årligen och säl numera förekommer även i innerskärgården.

7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande

7.4.5.1. Transport- och uppsamlingsstöd

Enligt avtal med fiskarorganisationen och fiskhandeln har följande stöd utbetalats enligt landskapsstyrelsens beslut:

Stödform	Kg	euro
Transportstöd för sorterad strömming	85.675	5740,23
Transportstöd för exportströmming	76.589	612,71
Uppsamlingsstöd för sorterad strömming	205.250	12.109,75
Transportstöd för industriströmming	3.593.710	114.666,16
Uppsamlingsstöd för skötströmming	41.493	2.780,03
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	153.190	27.981,12
Summa	4.155.907	163.890,00

7.4.5.2. EU-bidrag utbetalda i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen

Landskapsstyrelsen har med stöd av förordning 2792/1999 (EG) och i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen beviljat 589.266,30 euro (255.431,80 EU:s andel) i stöd för 36 projekt och åtgärder. Jämfört med programmet ger det en nyttjandegrad på 49 %.

Inom fisket har man prioriterat åtgärder för att modernisera och förnya den småskaliga fiskeflottan samt för att höja förädlingsgraden och förbättra hygien vid fiskförädlingsanläggningarna. Inom vattenbruket har främst miljö- och hygienanpassade åtgärder prioriterats. Stor vikt har också lagts på utbildning/information och seminarier. Pilotprojekt för utredning gällande laxfisket samt kartläggning av fisket och fiskeområden i några kommuner har utförts.

Fiskeriförsäkringar

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom s.k. fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året minskade det totala försäkringsbeståndet med ca 82.000 euro (2,6 %).

Försäkrat föremål	Antal		Belopp, euro	
	2002	2001	2002	2001
Båtar	72	76	3.274.580	3.301.462
Trålar	8	13	36.072	83.152
Övriga fiskebragder	5	6	28.373	37.270
Trålbord	2	3	5.549	5.651
Bojar och linor	1	2	941	942
Totalt	88	100	3.345.515	3.428.376

Under året rapporterades skador för 41.329,84 euro för 26 skadefall. De utbetalade ersättningarna uppgick till 36.472,15 euro (- 49 % jmf med år 2001), varav landskapets andel utgjorde 81,5 % eller 28.822,20 euro.

Sälskadeersättningar

Sälen är ett allvarligt hot mot yrkesfisket och den skada som den förorsakar fisket ökar för varje år. Sälskador förekommer runt hela Åland, även i de inre vikarna.

Under år 2002 uppgick de påvisbara sälskadorna på laxfisket, i form av skadad fisk, till 3.900 fiskar eller 30 % av fångsten. Det ekonomiska bortfallet beräknas till ca 100.000 euro. Därutöver kommer skador på redskap, bortskrämd fisk samt tilläggskostnader för flera och längre fiskeresor.

Till följd av att EU inte godkände Finlands anmälan om utbetalning av ersättning för sälskador som ett bestående stödsystem har landskapsstyrelsen inte kunnat utbetala ersättningar för år 2002. Ersättningen för sälskador på laxfisket (50.456,39 •) och det småskaliga kustfisket (16.614,60 •) för år 2001 utbetalades först under år 2002.

7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård

Produktionen av yngel för utplantering förverkligades vid landskapets fiskodlingsanstalt i Guttorp i stort sett enligt tidigare riktlinjer och mönster. Målsättningen var dock att

i viss mån minska utplanteringen av lax och havsöring jämfört med föregående år. Därutöver avsåg man öka utplanteringen av skärgårdssik och gädda.

En del av yngelproduktionen såldes till fiskelag och samfälligheter medan resterande del av utplanteringen utfördes i landskapets regi såsom allmännyttiga utplanteringar. Intäkterna från försäljningen av yngel uppgick till totalt 32.968 euro, vilket utgör ca 8 % av fiskodlingens totala driftskostnader.

Fisksjukdomssituationen vid Ålands fiskodling, Guttorp, var fortsättningsvis besvärlig men överlevnaden i präglingkassarna var mycket bra, främst som en följd av att samtliga fiskar i kassarna var vaccinerade. Tillväxten påverkades dock negativt av det varma vädret.

Under året märktes en del av både laxe och havsöringen för att på sitk samla in information om återfångsten som underlag för utvärdering av verksamhetens nytta. Återfångsten har märkbart försämrats under de senaste åren, vilket är en allmän trend för hela landet. Orsakerna till detta är okända och är i viss mån oroväckande. Allmänt taget kan även konstateras, att odlingsresultatet under de senaste åren har försämrats i oroväckande grad. Orsakerna till denna negativa utveckling är en samverkan av flera komplexa faktorer, främst dock interna i form av sjukdomsproblem. Under året fortsatte planeringen och projekteringen av ombyggnaden av fiskodlingen till recirkulerande vattenförsörjning, vilket förväntas förbättra odlingsresultatet (bättre sjukdomskontroll) och ge en viss kostnadsinbesparing.

7.4.6.1. Utveckling av mätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förerk- ligat 2002
Utplantering av lax (st)		47 000	80 000	37 100
Utplantering av havsöring (st)		383 000	250 000	185 138
Utplantering av gäddyngel (st)		1 842 000	1 500 000	2 012 000
Utplantering av sikyngel (st)		355 000	150 000	421 710
Utplantering av gös (st)		10 640	-	-

7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner

Samarbetet med vilt- och fiskeriforskningsinstitutet gällande de kvoterade fiskarterna, strömming, vassbuk, torsk och lax fortgick under året. Speciell uppmärksamhet ägnades åt utprovning av sälsäkra laxfallor och märkningsförsök. Man fortsatte även att märka odlad skärgårdssik som utplanterades. Landskapet medverkar även i ett internationellt EU-projekt, AQCESS för utredning av fiskodlingens socio-ekonomiska betydelse. Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet ansvarar för den finländska delen av projektet.

Fiskeribyrån deltar även med medfinansiering av ett treårigt projekt vid Parasitologiska institutionen vid Åbo Akademi, vars målsättning är att utreda fisksjukdomssituationen inom landskapet, utarbeta framtida bekämpningsstrategier samt bistå odlarna med råd och hjälp.

Uppföljningsarbetet gällande kustnära fiskarter fortsatte inom ramen för "COBRA", Coordination Organ for Baltic Reference Areas (tidigare Samarbetsorganets för fisk i Bottniska viken). Samarbetspartner i COBRA är; Kustlaboratoriet i Öregrund, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet i Helsingfors, Estlands Marina Institut i Tallinn och Institutet för ekologi i Vilnius.

Målsättningen med arbetet är att följa utvecklingen av fiskbeståndens storlek och för att tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Resultaten används även för att göra beståndsprognoser för ekonomiskt viktiga arter.

Undersökningen av gösfisket i Lumparn och Ivarskärsfjärden fortsatte som en uppföljning av ett projektarbete, som inleddes år 1999. Målsättningen är även här att följa utvecklingen av beståndet och tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Gösen är utsatt för ett hårt fisketryck och är av ekonomiskt stor betydelse och därför är det viktigt att följa med beståndet, så att ett hållbart utnyttjande kan garanteras. Beståndsprognoser har publicerats år 2002.

Vid Husö biologiska station gjordes ett specialarbete rörande reproduktion av fisk samt vattenvegetationen i Engrunds-fjärden på norra Åland. Resultaten har sammanställts och publicerats i serien "Forskningsrapporter från Husö biologiska station" nr 106 (Heidi Silanpää 2002).

Inom ramen för Nordiska rådets samarbete har fiskeribyrå deltagit i projektet "Förvaltningsmodeller för Östersjöns skärgårdsfiske, inklusive vattenbruk" som startade 1999. Projektet var ett samarbete mellan forskare och fiskeriadministratörer i Sverige, Finland, Åland och Estland. Syftet var att analysera hur fiske- och miljöförvaltningarna påverkar skärgårdarnas fiskresurser och befolkningens fiskemöjligheter och därigenom skapa ett underlag för förbättringar av förvaltningen. Under år 2002 har Ålands fiskare r.f varit huvudman för projektet.

Arbetet utfördes genom analys av enkätsvar från fiskelag samt 200 slumpvis utvalda personer. Målsättningen är att på sikt få hela landskapet kartlagt enligt samma mönster.

Inom ramen för Nordiska Ministerrådets samarbete är landskapsstyrelsens fiskeribyrå representerad i NKO (nordiskt kontaktorgan för fiskerifrågor), NEF (nordisk ämbetsmannakommitté för fiskerifrågor), AG-Fisk (beredande arbetsgrupp för NEF), MiFi-styrgrupp (samarbetsorgan för miljö- och fiskerifrågor), men man har under år 2002 endast i liten begränsning haft möjlighet att delta i arbetet inom dessa organ.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

På skogssidan har verksamheten helt dominerats av arbetet med certifieringen av det åländska skogsbruket. Som ett led i detta har ett regionalt skogsprogram för Åland 2002-2006 utarbetats i samarbete med ett flertal intressenter. Det Norske Veritas har genomfört två revisioner av verksamheten och meddelat att ett certifikat kommer att utfärdas.

Under året har landskapsstyrelsen medverkat i ett projekt för att åstadkomma en gemensam databas för det åländska skogsbruket. Arbetet med detta fortsätter under år 2003.

På lagstiftningssidan har en överenskommelseförordning gällande uppbörden av skogsvårds-avgiften samt en euroanpassning av LF om stöd för skogsbruksåtgärder gjorts. Vidare har arbetet med en översyn av jaktlagen påbörjats.

7.5.2. Uppföljning av mål

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna skall uppgå till minst 600 hektar.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsstyrelsen ombesörjt plant- och ungsogsröjning på 437,3 hektar, vilket innebär att målsättningen inte uppfylldes för första gången på fem år. Orsaken har varit brist på arbetskraft.

Mål: Landskapsstyrelsen skall verka för att ett miljöcertifikat för det åländska skogsbruket erhålls under år 2002.

Förverkligat: Arbetet med att anpassa det åländska skogsbruket till de krav certifieringen ställer, har varit intensivt hela året. Det Norske Veritas (DNV) genomförde en förrevison den 6-7 maj och en huvudrevison den 14-16 oktober 2002. Vid huvudrevisjonen framkom fyra avvikelser med enstaka brister i uppfyllande av kraven (kategori 2), varefter en plan med korrigerande åtgärder lämnades till DNV i december 2002. Åtgärden godkändes och ett certifikat enligt FFCS- och PEFC-standard kommer att utfärdas i början av år 2003.

Mål: Landskapsstyrelsen vill stimulera tillvaratagandet av biobränsle.

Förverkligat: Ett stöd för tillvaratagande av energivirke från plant- och ungskogsbestånd infördes i budgeten för år 2002. Stödet har ännu inte notifierats hos EU-kommissionen, men ingen skogsägare ansökte heller om stöd för åtgärden under året, trots att stödet var efterfrågat.

Mål: Mängden avsaluvirke från landskapets egna skogar bör uppgå till ca 3.500 m³.

Förverkligat: Under året har 3.763,7 m³ avverkats och saluförts.

Mål: En ny skogsbruksplan för landskapets egna skogar den kommande 10-års perioden skall fastställas.

Förverkligat: Under året har planeringens fältarbete utförts på Kastelholms kungsgård, Haga kungsgård, Jomala gård och Bomarsunds gård. Resterande fastigheter slutförs under år 2003.

Mål: Anpassa hjortdjursstammarna så att skador på skog och jordbruksgrödor minimeras, organisera jaktvårdsföreningarnas verksamhet och stimulera ungdomsverksamheten inom jakten.

Förverkligande:. Avskjutningen av rådjur har ökat med drygt 19 % medan älgavskjutningen var på samma nivå som de senaste åren. Hjortdjurskadorna på skog och åkergrödor har totalt sett hållits på en rimlig nivå.

Mål: Förnyande av jägarexamen samt en översyn av jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985).

Förverkligat: En förnyad jägarexamen har inte åstadkommits, men kursverksamheten har utökats i jaktvårdsföreningarna och mer utbildningsmaterial har anskaffats. Ett förslag till förnyad jaktlagstiftning har skickats på remiss till intresseorganisationerna och kommer att slutföras under år 2003.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 169,6 (129,7) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 135,0 hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 31,9 hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 2,7 hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt planterades 366.000 plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 53,5 %, gran 45,8 %, björk 0,6 % samt övriga trädslag 0,1 %. Medelkostnaden för plantering var 774 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 188,6 (161,6) hektar, varav 169,1 hektar utfördes med landskapsstyrelsens markberedningsmaskin och resterande 19,5 hektar i privat regi med grävmaskin. Medelkostnaden för markberedning var 176 euro/hektar.

Plant- och ungskovsvård utfördes på 437,3 (678,3) hektar. Av denna del bestod 392,9 hektar av röjning i plantbestånd och 44,4 hektar av iståndsättningsröjning. Medelkostnaden för plant- och ungskovsvård var 202 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 2.370 (370) meter, varav 2.230 meter var iståndsättning av befintliga äldre diken samt 140 meter skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,39 euro/meter.

Under året byggdes eller grundförbättrades inga skogsbilvägar. Däremot grundförbättrades 4 st., till skogsbilvägar hörande, vändplaner till en medelkostnad av 703 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 32 st. privata skogsbruksplaner omfattande 2.308,6 hektar, uppdelat på 1.583,2 hektar skogsmark, 291,1 hektar tvinmark samt 434,3 hektar impediment. Vidare gjordes även heltäckande områdesplaner över Tranvik, Domarböle, Tosarby, Lövvik, Kulla, Ringsböle samt Karrböle byar.

Den totala planerade arealen var 3.682,4 hektar, fördelat på 2.657,0 hektar skogsmark, 384,1 hektar tvinmark samt 641,3 hektar impediment. Medelarealen för de uppgjorda planerna var 72,1 hektar. Dessutom påbörjades fältarbetet på 2 st. privata planer samt en områdesplan över Vestansunda, som färdigställs våren 2003.

Under året arbetade totalt 4 personer med planering varav 2 personer gjorde privata skogsbruksplaner och 2 personer gjorde områdesplaner.

7.5.3.3. Forsknings-, försöks- och informationsverksamhet

Björkförsök 854/1 i Härdalen, Saltvik har blivit stämplat och inmätt inför en kommande första skötselavverkning.

Tillväxtmätningarna i granproveniensförsök 193/1 i Emkarby har fortsatt under året. Undersökningen ingår som en del i en undersökning om vattenhushållningens effekt på trädens tillväxt i Södra Finland. Undersökningen görs av skogsforskningsinstitutet i Kanus.

Inventeringen av skogsvårds- och naturvårdslagens hänsynskrävande och särskilt skyddsvärda biotoper har fortsatt och fältarbetet blir klart år 2003.

Åland har stått värd för Skogskulturs sommarexkursion den 10-11 juni med ett 150-tal deltagare samt för en exkursion inom ramen för Nordisk skogskongress den 17 juni med ett 20-tal deltagare.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har medverkat i arbetet med Nordiska ministerrådets strategi för en hållbar utveckling. Vidare har man medverkat vid Samnordisk skogsforsknings styrelsemöte på Island i maj och vid MR, NÄJS och NKJS sommarmöte på Grönland i augusti, vilket bl.a. omfattade en ministerdeklaration om internationell skogspolitik.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

Den torra sommaren och hösten har gynnat årets virkesdrivningar. Avverkningsarealen har uppgått till 57,0 ha. Av denna areal har ca 15 ha varit svårt skadat av stormfällningar.

Mängden avsaluvirke från landskapets skogar uppgick till 3.763,7 m³, varav ca 480 m³

kom från stormfälld skog. Inkomsterna från virkesförsäljningen uppgick till 93.788 euro. Dessutom har 18.980 euro influtit i form av inkomster från jakt- och markarrenden.

Planteringsarealen omfattade 9,3 ha och plant- och ungskogsröjningar utfördes på 34 ha. Närmare uppgifter framgår av *bilaga 11*.

Under året har även fältarbetet med den nya skogsbruksplanen påbörjats samt anvisningar för skötseln av landskapets egna skogsfastigheter utarbetats.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året uppgjordes nya riktlinjer för att effektivisera skyddsjakten efter gråsäl vid yrkesfisket och fiskodlingsanläggningarna. Totalt beviljades tillstånd att fälla 150 gråsäl i anslutning till yrkesfiske. Tillstånden är giltiga 20.5.2002-31.3.2003.

Med stöd av jaktlagen inrättades ett fågelskyddsområde i Karlby på Kökar, bestående av öarna Gloskärsörarna samt Gräsören. Området har kungjorts i Ålands författningssamling (nr 61/2002)

Vid jaktårets slut innehade 4.243(4.238) personer åländskt jaktkort.

Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till *bilaga 13*.

Under år 2002 fälldes 5.302 (4.449) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 20 (19) jakträttsområden tillstånd att fälla 312 (285) älgar. Under älgjakten fälldes 239 (237) älgar, se vidare *bilaga 12*. Sammanlagt 673 (657) personer avlade älgskytteprov.

Vidare behandlades 3.163 (3.437) ansökningar om tillstånd till traditionell jakt på sjöfågel under våren.

Närmare uppgifter angående utgivna jaktkort, utbetalade hjortdjurskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken ingår i Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Hjortdjursskador och trafikolyckor

I ersättning för hjortdjursskador och till förebyggande åtgärder utbetalades sammanlagt 27.418 (15.960) euro. Från Ålands polismyndighet inrapporterades 339 (297) trafikolyckor med hjortdjur, varav 329 (297) gällde rådjur, 9 (9) gällde älg och 1(0) vitsvanshjort.

7.5.5.3. Informationsverksamhet, besök och exkursioner

Ålandsnytt har som tidigare återfunnits i tidningen Jägaren som distribueras till alla åländska jägare samt till svenskspråkiga jägare i Finland. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

Under året besökte Martin Höjsgaard Åland såsom informationsansvarig på Nordiskt Jägersamvirke.

7.5.5.4. Utredningar och forskning

En utredning över svärtans utbredning och numerär har färdigställts. Utgångsmaterialet kommer från de årliga inventeringar jaktvårdsföreningarna utför 2 ggr under fåglarnas häckningstid inom så kallade referensområden. Utredningen klargör att svärtan förekommer i betydligt högre antal än vad tidigare uppskattningar visat.

7.6. ÅLANDS ARBETSFÖRMEDLINGSBYRÅ

7.6.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsstyrelsens övergripande arbetsmarknadspolitiska mål är att sträva **till en**

fortsatt låg arbetslöshet samt en ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor samt underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken skall bedrivas i koordination med den givna näringspolitiken och utbildningspolitiken så att man främjar utvecklandet av informationssamhället, kompetenshöjande utbildningsinsatser inom arbetslivet, nyföretagande och de befintliga företagens tillväxt och konkurrenskraft.

Förverkligat: Sysselsättningssituationen på Åland under 2002 har varit fortsatt mycket god. Arbetslösheten som kontinuerligt sjunkit sedan år 1995 var under år 2001 nere i då rekordlåga 1,9 procent, under 2002 har läget varit fortsatt stabilt med ett årsmedeltal på 1,8 %. Ungdomsarbetslösheten som under 2001 var 2,9 % har stigit marginellt under 2002 till 3,1 %, vilket räknat i antal personer handlar om 2 – 3 stycken.

På samma gång som arbetslöshetsgraden varit oerhört låg så har sysselsättningsgraden (andelen personer i arbete av hela den arbetsföra befolkningen i åldern 16-64 år) stigit markant under de senaste åren. År 2000 var sysselsättningsgraden 77 % vilket ur ett europeiskt perspektiv är mycket högt under 2002 har sysselsättningsgraden stigit till 80 %. Det kan vidare konstateras att sysselsättningsgraden för kvinnor är nästan lika hög som för män vilket är tämligen unikt.

Eftersom den åländska tillväxten tillsammans med sysselsättningssituationen har varit mycket god under en lång tidsperiod har åtgärder för att skapa ett större rekryteringsunderlag för det åländska arbetslivet prioriterats.

Under hösten fanns vissa indikatorer som pekade på ett brytningsskede i den goda sysselsättningssituationen eftersom antalet arbetslösa ökade marginellt jämfört med året innan samtidigt som antalet jobb som anmälde till arbetsförmedlingen minskade. Senare delen av 2002 visar dock att läget är fortsatt stabilt vad gäller arbetslöshetsgraden medan det minskade antalet jobb som anmälts till viss del beror på en lyckad arbetsmarknadspolitisk satsning, bland annat med en kraftigt ökad inflyttning. Den uppdämda bristen på arbetskraft har till viss del åtgärdats. Det finns en ökad försiktighet hos företagen att nyanställa som givetvis hänger samman med den osäkerhet som finns angående den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld men långsiktigt så kvarstår fortfarande arbetskraftsbristen tillsammans med den ökade ohälsan i arbetslivet, som visar sig i form av utbrändhet och ökad sjukfrånvaro, som de största utmaningarna för det åländska arbetslivet.

Trots den goda sysselsättningssituationen och den låga arbetslösheten finns det framförallt två strukturella problem på arbetsmarknaden vad gäller arbetslösheten. Det första är andelen långtidsarbetslösa bland den äldre arbetskraften. Av dem som varit utan arbete i mer än sex månader är över 50 % 55 år eller äldre. Problemet har varit liknande en längre tid och är detsamma i hela Norden. Det andra problemet är att framför allt de arbetslösa arbetssökande yrkesmässigt inte motsvarar efterfrågan på arbetskraft: de lediga arbetsplatserna finns framför allt inom serviceyrkena, byggsektorn, pedagogiska sektorn samt inom social- och hälsovårdssektorn medan de arbetslösa i första hand återfinns inom kontors och administrationssektorn. Matchningen kan dessutom brista vad gäller exempelvis kompetensnivå inom de olika yrkesgrupperna. Antalet arbetslösa har under de senaste åren varit ganska konstant men andelen långtidsarbetslösa tenderar att öka.

Under hösten 2002 tillsattes en arbetsgrupp med uppdrag att komma med förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning. Arbetet delades in i två etapper där den första etappen har varit att arbeta fram ny lagstiftning angående lag om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetsgruppen kommer att lämna ett delbetänkande under våren 2003.

7.6.2. Utveckling av mätetal

	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverk- ligat 2002
Arbetslöshet i %		1,9		1,8
Ungdomsarbetslöshet i %		2,9		3,1

7.7. YRKESVÄGLEDNINGSBYRÅN

I enlighet med tidigare praxis omfattar följande redogörelse över yrkesvägledningsbyråns verksamhet perioden 1.7 2002 till 30.6 2003, då byråns verksamhet i vissa avseenden följer skolornas läsår.

Yrkesvägledningen upprätthåller en öppen studie- och yrkesvägledningsservice som riktar sig till både unga och vuxna i behov av information och vägledning i anslutning till studie- och yrkesval. Därvid erbjuder byrån i första hand personlig och enskild vägledning. Yrkesvägledningen upprätthåller ett s.k. infotek där vägledningssökande kan orientera sig i utbildningsutbudet på egen hand eller med handledning. Infoteket tillhandahåller broschyrer, foldrar, program, ansökningsblanketter och annat tryckt material. Dessutom har besökarna möjlighet att använda datorbaserade informationsmedia.

Byrån samarbetar med studie- och elevhandledare i grundskolorna och skolorna på gymnasialstadiet. Byråns personal har vid besök på en del av grund- och gymnasialstadieskolorna informerat studerande och föräldrar. Den information som därvid givits har huvudsakligen behandlat möjligheterna till fortsatt utbildning på Åland och i utlandet, situationen på arbetsmarknaden samt studiestöd och andra studiesociala frågor. Byrån har producerat informationsbroschyren ”Utbildning på Åland 2003-04. Gymnasialstadiet” som även fungerar som en ansökningsguide.

För att underlätta för ålänningar som söker till högskoleutbildning i Sverige är byrån medarrangör för det svenska högskoleprovet på Åland. Provet hålls två gånger per år. Det totala antalet anmälda deltagare var 147 (187). Provet genomförs i samarbete med Stockholms Universitet. Även i övrigt strävar byrån till att befrämja ålänningarnas möjligheter till studier utanför Åland.

I följande tabell redogörs för antalet elever i grundskolornas avgångsklasser under läsåret 2002-03 och deras önskemål efter grundskolan, sådana dessa framgår av elevernas ansökningar via det samäländska elevantagningssystemet till utbildning på gymnasialstadiet på Åland:

Högstadiet i

Mariehamn Övernäs	68	(62)
Mariehamn Strandnäs	37	(54)
Godby	77	(72)
Kyrkby (inkl. träningsundervisn.)	97	(98)
Brändö	8	(4)
Föglö	11	(6)
Kumlinge	7	(2)
Kökar	5	(5)
Sottunga	-	(2)
Summa	310	(305)

Av dessa söker (i första hand):

till gymnasiet	137 st.;	44 %	(137; 45)
till övriga skolor	148 st.;	48 %	(161; 53)
söker ej till skola på Åland	25 st.;	8 %	(7; 2)

Yrkesvägledningens byråföreståndare fungerar som Ålands representant i styrelsen för Nordiska Förbundet för Studie- och Yrkesvägledning (NFSY). Via NFSY är Åland också medlem i det internationella förbundet för studie- och yrkesvägledning, IAEVG. Byrån samarbetar nära med arbetsförmedlingen och utbildningsmyndigheterna samt upprätthåller kontakter med utbildnings- och vägledningsorgan i riket och i de övriga nordiska länderna.

7.8. ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

7.8.1. Uppföljning av mål

Mål: Det är en central uppgift för Ålands teknologicentrum (ÅTC) att hjälpa kunderna att täcka deras behov och förväntningar genom att utveckla och upprätthålla spetskunskap inom vissa prioriterade tekniska delområden samt genom att kunna leda dem till kunskapskällor på andra, inte enbart tekniska, områden.

Förverkligat: Under år 2002 har ÅTC haft två dominerande projekt, utvecklandet av koncept för en teknikby och bildandet av ett energikontor.

Inom konceptet för teknikbyn har ÅTC kontaktat presumtiva kunder för att forma verksamheten med syfte att uppnå synergieffekter, marknadsfört konceptet på mässor, gjort studiebesök till motsvarande projekt i Sverige, påbörjat utvecklingen av en inkubatorverksamhet samt deltagit i byggkommittén för projektet.

Inom projektet Energikontor ansökte Ålands landskapsstyrelse genom ÅTC om EU (SAVE)-delfinansiering för ett åländskt energikontor men fick avslag p.g.a. att kontoret skulle verka inom ett område med för liten folkmängd. Initiativet till att etablera energirådgivningsverksamhet har välkomnats av energibranschen och företagen på Åland vilket föranlett att arbetet har fortsatt med utvecklingen av ett Energicentrum i ÅTC:s regi under år 2003. Inom energiområdet har ÅTC bl.a. deltagit i en av landskapsstyrelsen tillsatt arbetsgrupp för uppgörande av Energiplan för landskapet Åland och bistått kansliavdelningens el- och energienhet i en rad olika frågor (EU:s Vit och Grönbok, elcertifikat, vindkraft).

Kursverksamheten under året har bestått av en längre kurs för näringslivet i Internet och Multimedia samt kortare kurser i ACAD, kvalitetsledningssystem, och Flash.

Andra projekt under 2002 har varit att medverka till att en seismologisk station upprättats på Åland, sonderat möjligheterna för ett framtida geotermiskt projekt i Lumparn, bistått företag i utvecklandet av deras kvalitetsledningssystem, reviderat kvalitetsledningssystem, utfört bl.a. visualiseringsprojekt, värmekamera-, el- och magnetfältsmätningar.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av en byrå, den *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar, fastigheter och grunda farleder samt trafiksäkerhet, färjetrafik, kollektivtrafik och flygtrafik.

Den allmänna byrån är indelad i *trafikförvaltning* och *fyra produktionsenheter*.

Trafikavdelningen leds av avdelningschefen, även benämnd överingenjör.

8.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Trafikavdelningens viktigaste uppgift enligt budgeten för 2002 var att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett ekonomiskt miljömässigt försvarbart sätt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Förverkligat: Arbetet med att uppgradera landskapets huvudvägar till 9,5 meters vägar med bättre och säkrare utrymme för de oskyddade trafikanterna har fortsatt bl.a. med uppgörande av vägplaner på sträckan Dalbo-Kantarellen (landsväg 2) och Bistorp-Lumparsund (landsväg 3). Vägbygget Söderby-Bistorp med separata gång- och cykelvägar (landsväg 3) påbörjades hösten 2002. I samarbete med Mariehamns stad gjordes en utredningsplan över Östra utfarten jämte anslutningar. Ny väg till Mariehamns flygplats håller på att byggas. Grundförbättring och förstärkning av glesbydsvägar har skett både med underhålls- och investeringsmedel.

Skärgårdstrafiken har utvecklats med i stort sett bibehållen turtäthet och förbättrad passagerarservice. Det höga världsmarknadspriset på bunkerolja ledde till kraftigt ökade driftskostnader för skärgårdstrafiken.

Uppföljningen av trafiksäkerhetsplanen har inletts i samarbete med kommuner och andra berörda. Trafiksäkerheten är ett prioriterat område inom hela trafikavdelningen.

8.1.2. Utveckling av mätetal

	2000	2001	2002
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	640	641	641
Därav belagda, km	508	520	535
Kommunalvägar inom landskapet	269	271	271
Antal fordon i landskapet	25 122	25 944	26 670
Antal personbilar i landskapet	13 979	14 360	14 636
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	3	0	0
Antal fordon på frigående färjor	247 428	250 851	265 818
Antal fordon på linstyrda färjor	277 642	273 201	296 121
Antal passagerare färjor alla kategorier	1 048 943	1 021 606	1 092 304
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,9
Allmänna vägar m/invånare	24,8	24,8	24,4

8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2000	Bokslut 2001	Tillgängliga medel 2002	Bokslut 2002	Avvikelse
Konsumtionsutgifter	19 736 727,75	19 697 312,08	21 082 143	20 462 668,10	619 474,90
Överföringsutgifter	940 233,46	1 029 237,69	1 443 995	1 235 513,90	208 481,10
Realinvesteringsutgifter	3 369 187,17	3 460 761,54	5 103 685	2 690 836,09	2 412 848,91
Lån och övriga finans- investeringar	1 681,88	20 740,02	13 862	869,00	12 993,00
Summa utgifter	24 047 830,25	24 208 051,33	27 643 685	24 389 887,09	3 253 797,91
Summa inkomster	-1 573 650,97	-1 702 072,45	-2 809 833	-1 687 013,88	-1 122 819,12
Nettoutgifter	22 474 179,28	22 505 978,88	24 833 852	22 702 873,21	2 130 978,79

8.2. TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Trafikförvaltningens uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Som rättesnöre för allt trafikarbete gäller förutom landskapets budget den av lagtinget antagna trafikplanen för åren 1999-2008 samt landskapsstyrelsens handlingsprogram. Ett förslag till ny trafikplan för perioden 2003-2010 har uppgjorts av en parlamentariskt tillsatt arbetsgrupp.

8.2.1. Förprojekt och trafikplaner

Verksamheten leds av trafikingenjören som förutom sina myndighetsuppgifter även har representerat landskapsstyrelsen vid de under året verkställda vägförrättningarna.

Inom ansvarsområdet handläggs och utreds alla större projekt gällande nya eller förbättringar av befintliga trafiklösningar inom landskapets allmänna trafiknät. Den strategiska trafikplaneringen har fått större tyngd inom trafikförvaltningen och utförs i nära samarbete med kommuner och markägare samt ansvariga för miljö-, kultur- och fornminnesvården.

8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet

Verksamheten leds av vägingenjören biträdd av trafiksäkerhetskonsulenterna.

Inom ansvarsområdet handläggs och verkställs alla projekt som gäller om- och nybyggnad samt nybeläggning av vägar inom ramen för investeringsbudgeten. Hit hör även det allt viktigare arbetet med trafiksäkerheten inom landskapet.

Under verksamhetsåret om- och nybyggdes 8,4 (10,4) kilometer lands- och bygdeväg. Nybeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 11,8 (20,0) kilometer. Planerings- och kartläggningsarbeten utfördes på 10 olika objekt. *Se bilaga 15.*

Under året har flera olika trafiksäkerhetskampanjer arrangerats, bl.a. reflex-, däck- och avståndskampanj. Vid köpmannamässan 15-17.3.2002 informerades om alkohol och trafikkursen samt om användning av bilbälten. Trafiksäkerhetsmaterial införskaffades till grundskolorna i samband med skolstarten.

8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Hamnar, bryggor och färjlägen

Nya dykdalber byggdes, en vid Husö och en vid Kumlinge färjläge.

Piren vid Åva färjläge förstärktes och nya avfendringar byggdes.

Träbryggan vid Åva färjläge ombyggdes till landramp för lastning och lossning av lättare fordon för m/s Doppingen på Jurmo-Åva linjen. Hela träkonstruktionen på denna brygga brann ned till vattenytan, den skadade delen uppbyggdes på nytt.

Vid Lilla Hummelholm byggdes en ny lastbrygga med tak för ankommande och avgående varutransporter.

Med vägförvaltningen i Åbo vägdistrikt undertecknades avtal, om underhåll och förbättringar för Galtby och Osnäs färjlägen. För det normala underhållet betalas en årlig avtalad hamnavgift.

Tillstånd för planerade muddringsarbeten i samband med en planerad utbyggnad av kajen i Möckelö hamn, erhöles den 31 oktober 2002.

Landsvägsbroar

Alla ståldelar rengjordes från gammal ytbehandling och ny ytbehandling utfördes på Degerösundsbron i Föglö kommun.

Planeringen för rivning av gamla Marsundsbron färdigställdes.

På Vårdöbron brobanepatta borttogs en del skyddsbetong och vattenisolering som krackelerat och ersattes med ny vattenisolering i samband med ny ytbeläggning på bron.

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik under tiden 22.4-6.12.2002. Under seglationsperioden tillämpades fasta öppethållningstider. Svängbron öppnades 1 134 gånger för 3 869 farkoster.

Farleder

För anläggning och muddring av ny lokal privat farled till Äppelö i Hammarlands kommun,

erhölls miljötillstånd den 27 augusti 2002.

Muddringsarbetet utfördes och farleden började trafikeras den 18 november 2002.

De grunda farlederna (max. 4,0 meter djupa) underhölls på entreprenad.

Byggnader och fastigheter

Ny färjstuga vid Seglinge färjfäste i Kumlinge kommun för Seglingelinjen byggdes och färdigställdes i februari 2002.

Ny färjstuga vid Björkö färjfäste i Kumlinge kommun för Björkö-Lappolinjen byggdes och färdigställdes i december 2002.

8.2.4. Färjetrafik

Verksamheten leds av tekniska inspektören som ansvarar för konkurrensutsättning av de färjelinjer landskapsstyrelsen beslutat om samt fartygens reparationer och årliga dockningar liksom även för planerade nybyggen. Under året slutfördes planeringen av ny färja till Föglö. Turlistorna för skärgårdstrafiken bereds i samråd med Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder.

8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd

8.2.5.1. Oljeskyddsberedskapen

Under året anskaffades 6 mindre oljebåtar och 600 m oljebommar.

En ny anskaffningsplan för oljeskyddsutrustningen har uppgjorts under året. Enligt gjorda utfästelser kommer den till 90 % att finansieras via Statens oljeskyddsfond.

8.2.5.2. Flygverksamhet

Flygtrafiken till och från Åland sköttes under året på marknadsmissiga villkor av två kommersiella flygbolag. I synnerhet på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda uppvisade trafikunderlaget sviktande siffror. Skärgårdsflyg AB har fram till våren 2002 utfört viss beställningstrafik med landskapets Islander-plan (OH-BND) enligt skötselavtal tecknat mellan bolaget och landskapsstyrelsen.

Landskapsstyrelsen införde under året allmän trafikplikt enligt EG:s regelverk på rutten Mariehamn-Stockholm/Arlanda. Upphandlingsprocessen väntas vara genomförd under våren 2003.

8.2.5.3 Kollektivtrafiken

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsstyrelsen subventionerade busstrafiken med 0,78 € per turlistad och körd kilometer.

Skärgårdskommunerna har erhållit ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 42 052 €.

Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 800.000 €.

8.2.6. Ekonomi, administration och inköp

Verksamheten leds av ekonomichefen, som har biträtt trafikförvaltningen och produktionsenheterna i budgetberedningen och -uppföljningen. Han har även skött varu-, reservdels- och annan upphandling enligt EU:s och landskapsstyrelsens regelverk.

8.3. PRODUKTION

Produktionen skall utföra de trafikuppgifter och producera de trafiktjänster samt förverkliga de projekt landskapsstyrelsen beställt. En del av verksamheten har praktiskt skötts genom att produktionsenheterna gör egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller -leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrids kan därutöver arbeten utföras för kommuner. Produktionen indelas i fyra (4) utförarenheter som var och en leds av en enhetschef. Ålandstrafiken är fr.o.m. den 12 april 2002 en del av sjötrafikenheten.

8.3.1. Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds av chefen för vägunderhållsenheten, biträdd av två vägmästare, två byggmästare samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakten vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Kattby, Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö.

För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 263 (278) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Däremot åt-

gick 5 000 (7 000) ton krossgrus till halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt grundförstärkningsarbeten inköptes under året 70 000 (50 500) ton krossgrus.

Ny- och ombeläggning med asfalt eller oljegrus utfördes på 14,4 (12,8) kilometer allmän väg.

Enheten ansvarar för trafiken med linstyrda färjor: Töftölinjen, Seglingelinjen, Simskälalinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen. Ängösundslinjen trafikeras med landskapsstyrelsens tonnage enligt entreprenadavtal av ett privat bolag.

8.3.2. Sjötrafikenheten

Verksamheten leds av sjötrafikinspektören, från 1 juni sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en byråsekreterare.

Landskapets frigående färjor har under hela året trafikerat enligt de fastställda turlistorna. Eftersom vintern var lindrig uppkom inga större problem till följd av isförhållanden. Enstaka turer har inställts på grund av tekniska problem.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav naturligtvis efterlevs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Fartygen dockas varje vår och översyn sker dessutom på hösten. Under året har elektroniska sjökort installerats på de frigående färjorna.

M/s Doppingen har trafikerat på linjen Åva-Jurmo hela året.

På grund av rådande ekonomiska situation är budgetramarna för 2003 betydligt snävare än tidigare år. Arbetet med de besparingar som krävs för att kunna klara budgeten 2003 inleddes redan 2002 i tidigt skede och med beredningen av turlistorna för 15 april 2003 och framåt. Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi. Även inhyrt tonnage har använts, m/s Spoven på linjen Asterholma-Lappo-Torsholma, m/s Inimo (januari-april) och m/s Frida II (maj-december) på linjen Kumlinge-Enklinge samt Lotta II som komplement till m/s Knipan på linjen Svinö-Degerby under högsäsong. M/s Grisslan har på driftsentreprenad skött trafiken på tvärgående linjen.

Ålandstrafikens verksamhet leds av bokningschefen biträdd av en bokningsfunktionär och två bokningsbiträden. Till högsäsong (mitten av april-mitten av augusti) anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom såväl kollektivtrafiken som färjtrafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, paketmottagning för vidaretransport med bussarna m.m.

8.3.3. Projekteringsenheten

Verksamheten leds av projekteringschefen biträdd av tre projekteringsingenjörer, en mätningingenjör och en ritare. Vid enheten utförs projektering av allmänna vägar, kommunalvägar och övriga vägar samt mindre broar, färjfasten, bryggor och byggnader. Även till kommuner, privata entreprenörer och övriga byråer/enheter inom landskapsförvaltningen har arbete utförts.

Uppdragen har fördelats enligt följande:

- Vägplaner om totalt ca 9160 meter samt entreprenadhandlingar inklusive utsättningsarbete för inalles 7 725 meter vägbygge.
- Kommunerna, vägplaner om totalt 5 840 meter och entreprenadhandlingar för totalt 2 245 meter vägbygge.

Genom dessa uppdrag har inkomstmålet i budgeten kunnat uppnås.

8.3.4. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman.

Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller nödvändig materiel och reservdelar för verksamheten. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 20 framställningar (bilaga 2). I författningssamlingen utfärdades under året 42 landskapslagar. Dessutom publicerades 29 landskapsförordningar och tre överenskommelseförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Lagberedningen deltog liksom övriga delar av landskapsstyrelsens förvaltning under året i arbetet med att förnya landskapsstyrelsens hemsida som kan besökas via Internet.

Efter att de nya formatmallarna för framställningar som skapades och togs i bruk under fjolåret hade inarbetats fortsatte under berättelseåret arbetet med att försöka skapa en tekniskt välfungerande modell till rimliga kostnader för att upprätthålla lagsamlingen och hålla den tillgänglig i elektronisk form. Under slutet av året framskred arbetet så långt att de första teknikutvecklingstjänsterna kunde köpas.

De mål som i budgeten uppställts för lagberedningsarbetet har varit långsiktiga. Utvecklingen har gått åt rätt håll och det långsiktiga arbetet fortsätter. Såväl effektiviteten som kvaliteten i lagberedningsarbetet är i viss utsträckning beroende av att det finns tillgång till ändamålsenliga och tillräckliga arbetsutrymmen, vilket inte är fallet idag. Sålunda kan det inte uteslutas att framskjutandet av den planerade tillbyggnaden av självtyrrelsegården får en negativ effekt på det pågående utvecklingsarbetet.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som statistikmyndighet i landskapet samt att bedriva utredningsverksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att utveckla en fördjupad kunskap om den åländska ekonomin och samhällsutvecklingen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå har under år 2002 letts av en direktion bestående av sju sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under berättelseåret har direktionen hållit fyra sammanträden.

Personalresurserna har under året bestått av sex fasta heltidstjänster och en tillfällig utredartjänst. Härutöver har periodvis extra personal samt högskolepraktikanter varit engagerade av ÅSUB. Tidsåtgången för löpande administration, tryckning, distribution av rapporter m.m. samt övergripande verksamhetsplanering, ledning och liknande motsvarar sammanlagt ungefär tre fjärdedelar av en heltidstjänst. Resterande resurskapacitet fördelade sig i stort sett lika mellan den egentliga statistikproduktionen och utredningsverksamheten, dock med en viss övervikt för statistikverksamheten.

Under året har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, *ÅSUB Rapport* respektive *ÅSUB Statistik*. Härtill kommer en serie med *Statistiska Meddelanden* från ÅSUB. Sammanlagt publicerade ÅSUB under år 2002 67 olika produkter varav huvuddelen (61 stycken) utgavs inom ramen för dessa tre publikationsserier.

Under verksamhetsåret utarbetades för första gången en treårsplan för den mer långsiktiga utvecklingen av ÅSUBs statistik- och utredningsverksamhet. Planen som antagits av direktionen och gäller perioden 2003 – 2005 innehåller stödjande delprogram för statistiken respektive utredningsverksamheten. Syftet är att programmet skall vara styrande för inriktningen på de kommande årens utvecklingsarbete inom ÅSUB, inte bara vad gäller verksamheten som sådan, utan också medarbetarstabens kompetensutveckling.

Till programmet har även knutits ett internt åtgärdsprogram för att förbättra vad som i vid mening skulle kunna kallas den administrativa och resursmässiga effektiviteten i

verksamheten. Det sistnämnda åtgärdsprogrammet genomförs som en serie interna insatser och förbättringsåtgärder av olika omfattning och karaktär. Detta sker fortlöpande och utan den typ av mera formaliserade programstyrning via direktionen som de på kärnverksamheten inriktade treåriga statistik- och utredningsutvecklingsprogrammen förutsätter.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (ÅFS42/94). Statistikproduktionen har, i enlighet med verksamhetsplanen, fokuserats på en långsiktig utveckling av basdata, sammanställningar och analyser av Ålands ekonomiska och befolkningsmässiga utveckling. Samarbetet mellan Statistikcentralen i Helsingfors och ÅSUB är formaliserat genom ett ramavtal.

Statistiken publiceras från och med år 2002 enligt den nya regionindelningen, där ”centralkommunerna” och ”randkommunerna” har slagits samman till ”landsbygden”.

Allmän statistik

Statistisk årsbok för Åland publicerades under sommaren. Förändringar som gjordes var bl.a. att en del nya uppgifter infördes på områdena jordbruk, arbetsmarknad, företag och val, samt att euro infördes som enda valuta. Upplagan var 350 exemplar. ”Fickstatistiken” *Åland i siffror* gavs som tidigare ut på svenska, engelska, finska, tyska och franska.

Inom ramen för den *nordiska statistiken* har ÅSUB deltagit i samarbetet gällande Nordisk statistisk årsbok som produceras av Danmarks statistik på uppdrag av Nordiska ministerrådet och också levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken. ÅSUB har också levererat uppgifter till CD-ROM-skivan Statistik utan gränser som ges ut som ett samarbete mellan de nordiska statistikbyråerna. ÅSUB har marknadsfört de båda nordiska produkterna på Åland.

Liksom tidigare år har ÅSUB levererat uppgifter till det åländska avsnittet i *Statistisk årsbok för Finland*. Större delen av uppgifterna från *folkräkningen 2000* har varit tillgängliga under året och uppgifter av speciellt intresse har utnyttjats av ÅSUB för olika ändamål. Det statistiska materialet på ÅSUBs *hemsida* har utökats betydligt både i form av publikationer och databaser.

Ekonomi och näringsliv

Inom området *arbetsmarknad* har ett statistikmeddelande om sysselsättningen publicerats. Arbetet med att utveckla *nationalräkenskaperna* har fortsatt. Utvecklingsarbetet inom nationalräkenskaperna koncentrerade sig på offentliga sektorns räkenskaper samt på att skapa kontroller och korrigeringsrutiner för eventuella felaktigheter i underlaget från den privata sektorn.

ÅSUB beställer årligen ett utdrag av *företagsregistret* som Statistikcentralen upprätthåller på basen av flera administrativa register. Ett pilotprojekt med framtagande av bokslutsstatistik för de åländska företagen inleddes. Bokslutsstatistiken grundar sig på samma underlagsmaterial som nationalräkenskaperna, vilket har lett till betydande samordningsfördelar.

Ett statistikmeddelande med *Konsumentprisindex* har givits ut månadsvis. *Lönestatistik* för den privata sektorn 2001 producerades under året och publicerades i början av 2003. *Hysesstatistiken* för 2002 färdigställdes i juni.

Inom området *Offentliga sektorn* publicerades preliminära bokslutsuppgifter för år 2001 och budgetstatistik för 2002.

Inom *turiststatistiken* har inresande- och inkvarteringssiffror publicerats månadsvis. Därtill gavs en mera omfattande rapport ut med inkvarteringsstatistik för hela året. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen. Ett systembyte genomfördes inom inkvarteringsstatistiken (från Excel till Access). Därigenom möjliggörs en större flexibilitet i framtagningen av nya statistiksammanställningar.

Befolkning och övrig statistik

Befolkningsstatistiken, både struktur- och rörelseuppgifter, har publicerats i sex olika meddelanden. Därtill påbörjades arbetet med att ta fram en större årlig befolkningspublikation.

På grund av problem med insamlingen av uppgifter om *byggandet* från kommunerna till landskapsstyrelsen har inget statistikmeddelande kunnat publiceras, utan ÅSUB har samlat in vissa uppgifter direkt från kommunerna för att kunna få fram de mest grundläggande uppgifterna om byggandet till Statistik årsbok.

Inom området *utbildning* publicerades två statistikmeddelanden om grundskolan, ett gällande höstterminen 2001 och ett gällande höstterminen 2002. Också för utbildningen efter grundskolan utgavs två meddelanden.

Utredningar och ekonomisk analys

Utredningsverksamhetens primära målsättning är att skapa en kunskapsbas om centrala drag i det åländska samhället samt att utveckla en kvalificerad utredningskompetens till i första hand självstyrelsemyndigheternas förfogande. En stor del av arbetet inom utredningsverksamheten består av analyser och utvecklingsprojekt i nära anslutning till av landskapsstyrelsen drivna program, ärenden och projekt m.m.

Den av landskapsstyrelsen initierade utredningsinsatsen avrapporterades under året i fyra olika ÅSUB-rapporter (se även Bilaga II): Dels i de två återkommande ekonomiska lägesbedömningarna *Konjunkturläget - våren 2002* och *Konjunkturläget - hösten 2002*. Dels har ÅSUB på uppdrag av landskapsstyrelsen genomfört en kartläggning rörande den åländska maritima sektorns omfattning: *Det åländska rederiklustret - En förstudie* samt en granskning av det åländska näringskyddet i rapporten *Den åländska näringsrätten*.

Härtill kommer ytterligare en slututvärdering av det åländska 5b-programmet för perioden 1995-99 på uppdrag av landskapsstyrelsen och EU-kommissionen. Rapporten med titeln *Efterhandsutvärdering av Ålands mål 5b-program 1995-1999* överlämnades till uppdragsgivarna under sommaren 2001 men publicerades dock på grund av fördröjningar i den formella hanteringen hos uppdragsgivarna först under 2002.

ÅSUB har dessutom utfört andra externfinansierade utredningsuppdrag. Uppdragsgivarna har här varit Länsstyrelsen på Åland, Ålands kommunförbund samt företrädare för den privata och kommunala sektorn.

Följande rapporter från denna typ av externfinansierade analyser uppdrag har under året publicerats i utredningsserien: *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn våren 2002*; *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2002*; *Ålänningarnas kunskap om den statliga verksamheten på Åland samt Bussiga stan? En enkätundersökning bland bussresenärerna i Mariehamn*.

Förutom publicerade undersökningar inleddes en analys av det åländska jordbrukets framtida utvecklingsförutsättningar som kommer att publiceras i ÅSUBs rapportserie i början av år 2003.

Under slutet av verksamhetsåret förberedde ÅSUB och ingick kontrakt om en stor turismundersökning som kommer att genomföras under 2003, undersökningen är den mest

omfattande ÅSUB hittills åtagit sig att göra. Kontrakt ingicks och arbetet inleddes även med en ny stor utvärdering av de åländska strukturfondsprogrammen Mål 2 och Mål 3 perioden 2000-2006. Denna så kallade halvtidsutvärdering genomförs i samarbete med forskningsinstitutet Nordregio i Stockholm som är huvudansvarig för projektet.

Under berättelseåret genomfördes en mer genomgripande *utvärdering av prognosmetoderna* inom utredningsverksamheten. ÅSUB har också under de senaste åren på uppdrag av landskapsstyrelsen och andra uppdragsgivare även ingått i olika arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden såsom *sjöfartsfrågor, utvärderingsarbeten* och för framtagning av en populärfakta om *Barn och ungdomars villkor på Åland*.

Nordisk och internationell verksamhet

Under berättelseåret deltog ÅSUB i det årliga *nordiska chefsstatistikermötet* på Island och i det möte som det *nordiska kontaktnätet för utbildningsstatistik* höll i Geta, Åland.

ÅSUB har under året aktivt tagit del av det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut *Nordregios styrelse och expertråd*.

ÅSUB är också en av huvudaktörerna i ett Nordiskt-Baltiskt samarbetsprojekt kring en årsbok med vetenskapliga analyser och statistisk uppföljning av integrationsutvecklingen i Östersjön: *NEBI - Yearbook of North European and Baltic Sea Integration*. Bland projektets deltagare och finansiärer märks, förutom landskapsstyrelsen och skärgårdssamarbetet, samtliga nordiska utrikesministerier (utom Islands) och europaministeriet vid delstatsregeringen i Schleswig-Holstein.

ÅSUB är även representerat i det vetenskapliga rådet för *Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe* (CPMR), och ÅSUB-personal har under året deltagit i flera internationella konferenser. ÅSUBs medarbetare har därtill i internationella sammanhang publicerat ett flertal *böcker och vetenskapliga artiklar* under det gångna året.

Övrigt

ÅSUB har även under berättelseåret *tagit fram faktaunderlag* för lagframställningar och i samband med behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått förvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. ÅSUB:s personal har därtill vid olika tillfällen *informerat* besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv.

En under senare år snabbt växande verksamhet är en mer kvalificerad och därmed också tidskrävande *handledning av forskare* och studenter som ansvarar för eller ingår i olika typer av forskningsprojekt med Åland i fokus. Detta gäller även handledningsinsatser i samband med andra myndigheters/organisationers utredningar och enkätundersökningar rörande olika aspekter i det åländska samhällets utveckling.

ÅSUB har även en *hemsida* (www.asub.aland.fi) där besökare kan informera sig om verksamheten, hämta publikationer samt ladda ner basdata och tidsserier rörande Ålands befolkning och ekonomi. Hemsidan förnyades under berättelseåret, informationen utökades och blev mer användarvänlig samtidigt som utseendet moderniserades. Alla publikationer som ÅSUB ger ut finns nu tillgängliga på hemsidan och det finns också möjlighet att få information om nyheter från ÅSUB via e-post.

Slutligen kan nämnas att ÅSUB i augusti i samband med byte av dataserver för byrån arrangerade två *planerings- och utvecklingsdagar* på Kökar för sina medarbetare.

9.3. REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyråns verksamhet är lagstadgad. Landskapslagen om landskapsstyrelsens revisionsbyrå utgör grunden och lagen trädde i kraft 1.1.1996 (ÅFS 8/96). Till byråns uppgifter hör intern revision av landskapsstyrelsens förvaltning, underlydande verk och inrättningar inklusive Ålands hälso- och sjukvård. Till granskningsområdet hör också granskning av bolag där landskapet är majoritetsägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel. Vid EU-anslutningen utökades revisionsbyråns uppgifter väsentligt, då EU-kommissionen ålägger medlemsstaterna kontrollen av strukturfondernas målprogram och projekten som finns inom dessa. Utomstående revisorer anlitas för en del av dessa projektkontroller förutom de två egna revisorerna dels till följd av att alla kontroller inte kan utföras av byråns egna revisorer och dels för att det är ändamålsenligt med tanke på oberoendet mellan kontroll och den revisor som ger utlåtande vid stödformens avslut.

Landskapsstyrelsen är fondförvaltare för Skärgårdssamarbetets målprogram Interreg II A och Interreg IIIA. Administrationen av dessa målprogram ger tilläggsuppgifter för revisionsbyrån, som sköter den interna revisionen i form av systemkontroll och organiserar projektkontroller för hela Skärgårdsområdet som ingår i Interreg II A och III A skärgårdsprogrammen. Respektive part i Skärgårdssamarbetet svarar själv för kostnaderna för kontroll av projekt inom sitt område.

Revisionsbyrån bistår landskapsrevisorerna genom att göra granskningar även för dessa. Revisionen bedrivs med iakttagande av god revisionssed och beaktande av väsentlighet och risk samt de bestämmelser och rekommendationer som EU-kommissionen utfärdat för revisionen och kontrollen.

Revisionsverksamheten som byrån bedriver omfattar såväl förvaltningsrevision som redovisningsrevision. En särskild del av revisionen utgör granskningen av EG-stöd, målprogram och de projekt inom programmen som finansieras genom strukturfonderna och de egna nationella medlen.

9.3.1. UPPFÖLJNING AV MÅLSÄTTNINGAR

Mål: Revisionsbyrån har som mål att inom ramen för en femårsperiod granska hela landskapsstyrelsens förvaltning inklusive Ålands hälso- och sjukvård förutom den av EU föreskrivna kontrollen av målprogram och projekt. Revisionsbyrån utför även granskningar för landskapsrevisorerna.

Förverkligat: Landskapsstyrelsens förvaltning blev relativt väl granskad, så att målsättningen att granska hela förvaltningen inom en femårsperiod är väl uppfylld. Revisionen av Ålands hälso- och sjukvård påbörjades något senare än planerat eftersom en särskild konsult anlätades för att se över utvecklingen och organisationen ur ett mera långsiktigt perspektiv. EU-målprogrammets avslut, vilka förutsatte genomgång av alla kontroller och uppföljning av åtgärder samt beräkning av kontrollnivåer och förekomsten av oriktigheter tog som planerat mycket tid och blev en något längre utdragen process än planerat. Detta berodde på att alla målprogram ändå inte var så klart avslutade i början av sommaren, så att alla utlåtanden inför avslutet kunde skrivas under juni. Flere av utlåtanden skrevs i juli och september och något enstaka utlåtande senare. Kontroller av programperiodens 2000-2006 målprogram planerades, men utförandet fördröjdes dels för att projekten inte förverkligats så långt och dels för att avslutet av den tidigare perioden 1995-1999 konsumerade mera revisorsinsatser än planerat. Flere kontrollbesök från EU-kommissionen konsumerade även i viss mån resurser som annars skulle använts för revisionsbyråns egna granskningar och för avslut av programmen.

Mål: Revisionsbyrån har som resultatmål att genom granskningarna påverka förvaltningen, så att systemen, rutinerna och organisationen är så goda som möjligt och den interna kontrollen på en tillfredsställande nivå. Härigenom säkras en god förvaltning och en sund finansiell hushållning.

Förverkligat: Arbetet med att uppnå denna målsättning fortsätter. Förbättringar har noterats speciellt vad gäller administrationen och de programansvarigas egna interna kontroll av EU-målprogrammen.

Mål: Under år 2002 är målsättningen att påverka centralförvaltningen så att majoriteten av byråerna skall ha utvecklat rutiner för genomgång av revisionsrapporter och redovisning av åtgärder som vidtas med anledning av rapporterna.

Förverkligat: De byråer som handhar administrationen av EU-målprogram har blivit vana vid att uppgöra en PM om erforderliga åtgärder som kommer att vidtas med anledning av påpekanden i revisionsrapporter. För de övriga byråerna är dessa rutiner ännu något okända och tillämpas inte. Revisionsbyrån planerar att påverka detta förhållande ytterligare genom att bifoga instruktioner om förfarandet till revisionsrapporten.

9.3.2. UTVECKLING AV MÅTETAL

Utförda granskningar	2000	2001	Uppskattat 2002	Förverkligat 2002
Förvaltnings- och redovisningsrevision	14	11	25	16
Granskningar för landskapsrevisorerna	4	8	7	7
EU-målprogram inklusive projekt	41	46	42	49
Sammanlagt	59	65	74	72

Av ovanstående sammanställning framgår att EU-målprogrammets avslut och granskning krävde mera resurser än planerat och detta återverkade på revisionen av förvaltningen i övrigt, så att dessa granskningar blev något färre än planerat.

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
25.1.2002 2/2001–2002	Godkännande av den reviderade Europeiska sociala stadgan och lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stadgan.	6.6.2002
25.1.2002 3/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Bulgarien och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 4/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Polen och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 5/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Rumänien och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 6/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Slovakien och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 7/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Tjeckien och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 8/2001–2002	Godkännande av Europaavtalet med Ungern och av anpassningsprotokollet som hör samman därmed samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet och protokollet.	15.4.2002
25.1.2002 9/2001–2002	Godkännande av avtalet om handel, utveckling och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydafrika , å andra sidan, samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	15.4.2002
5.6.2002 10/2001–2002	Förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.	Ej slutbehandlad
5.6.2002 11/2001–2002	Godkännande av Kyotoprotokollet till Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändring och med förslag till lag om ikraftsättande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	9.12.2002

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
4.10.2002 1/2002–2003	Godkännande av konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen och med förslag till lag om ikraftsättande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.	Ej slutbehandlad
8.11.2002 2/2002–2003	Godkännande av protokollet om ändring av avtalet med Marocko för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Ej slutbehandlad
8.11.2002 3/2002–2003	Godkännande av avtalet med Singapore för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.1.2003
8.11.2002 4/2002–2003	Godkännande av avtalet med Vietnam för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Ej slutbehandlad
11.12.2002 5/2002–2003	Godkännande av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Arabrepubliken Egypten , å andra sidan, samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Ej slutbehandlad

Bilaga 2. Landskapsstyrelsens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
I. Lagframställningar		
Från år 2001		
12.5.2001 12/2000-2001	LL om fritidsbåtar .	Godkänd av lagtinget 6.11.2002
8.11.2001 6/2001-2002	Plan- och bygglag för landskapet Åland, LL om ändr. av LL om allmänna vägar i landskapet Åland, LL om ändr. av 18 a § LL om offentliga nöjeställningar , LL om ändr. av 7 § LL om allmänna vatten- och avloppsverk , LL om ändr. av 23 § ellagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 6 § LL om främjande av gårdsbruk , LL om ändr. av 8 § LL om kommunalvägar .	Återtagen 12.12.2002
20.12.2001 10/2001-2002	LL om ändr. av 21 § LL om offentliga nöjeställningar , LL om ändr. av 12 b § ellagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 2 § LL om befrielse från användnings- och överlåtelsebegränsningar för hyresfastigheter , LL om parkeringsbot , LL om ändr. av LL om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikföreteelser , LL om ändr. av 1 § LL om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse .	Bifallna ÅFS 54-59/2002
20.12.2001 11/2001-2002	LL om ändr. av landskapsskattelagen , LL om ändr. av 2 § LL om apoteksvgift i landskapet Åland, LL om ändr. av 3 § LL om resandavgift , LL om ändr. av kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 1 och 8 §§ LL om hundskatt , LL om ändr. av 3 § LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, LL om ändr. av 2 och 3 §§ LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån .	Bifallna ÅFS 43-49/2002
21.12.2001 12/2001-2002	LL om ändr. av 9 § LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar om statens pensioner , LL om upph. av 4 § 2 mom. LL om utbetalning av pensioner i landskapet Åland.	Bifallna ÅFS 52-53/2002
Från år 2002		
17.1.2002 13/2001-2002	LL om ändring av 16 § LL om bostadsproduktion .	Bifallen ÅFS 42/2002
21.1.2002 14/2001-2002	LL om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen .	Bifallen ÅFS 60/2002
6.3.2002 15/2001-2002	LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen .	Godkänd av lagtinget 25.11.2002

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
19.3.2002 16/2001-2002	LL om ändr. av 4 § kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 2a § LL om landskapsandelar till kommunerna.	Bifallna ÅFS 68-69/2002
21.3.2002 17/2001-2002	LL om Högskolan på Åland , LL om ändr. av LL om utbildning efter grundskolan , LL om ändr. av 5 § LL om läroavtalsutbildning , LL om ändr. av LL om studiestöd , LL om ändr. av 7a § av LL om Ålands musikinstitut.	Bifallna ÅFS 81-85/2002
26.3.2002 18/2001-2002	LL om ändr. av LL om miljöskydd och miljötillstånd.	Bifallen ÅFS 74/2002
4.4.2002 19/2001-2002	LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet.	Bifallen ÅFS 71/2002
18.4.2002 20/2001-2002	LL om jordförvärrätt och jordförvärvstillstånd , LL om ändr. av 2 § hyreslagen.	Under behandling
18.4.2002 21/2001-2002	LL om Ålands sjösäkerhetscentrum.	Godkänd av lagtinget 27.9.2002
23.4.2002 24/2001-2002	LL om ändr. av kommunallagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 1 och 2 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.	Godkänd av lagtinget 13.1.2003
25.4.2002 25/2001-2002	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen , LL om ändr. av 46 § körkortslagen för landskapet Åland.	Bifallna ÅFS 11-12.2003
22.5.2002 26/2001-2002	LL om ändr. av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.	Bifallen ÅFS 80/2002
3.9.2002 27/2001-2002	LL om upphävande av 4 § kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om ändr. av 1 § LL angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt.	Bifallna ÅFS 78-79/2002
31.10.2002 1/2002-2003	LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester.	Under behandling
31.10.2002 2/2002-2003	LL om ändr. av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner.	Bifallen ÅFS 10/2003
17.11.2002 4/2002-2003	LL om ändr. av LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet , LL om ändr. av 4 § LL om tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten.	Godkända av lagtinget 17.1.2003
28.11.2002 5/2002-2003	LL om finansiering av landsbygdsnärningar.	Under behandling

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
5.12.2002 6/2002-2003	LL om ändr. av LL om lagtings- och kommunalval.	Godkänd av lagtinget 17.1.2003
5.12.2002 8/2002-2003	LL om ändr. av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård , LL om ändr. av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.	Under behandling
30.12.2002 9/2002-2003	LL om ändr. av jaktlagen för landskapet Åland	Under behandling
	II. Budgetframställningar Från år 2002	
22.4.2002 22/2001-2002	Första tilläggsbudget för år 2002	Godkänd ÅFS 41/2002
18.4.2002 23/2001-2002	Landskapsgaranti till säkerhet för lån till Kraftnät Åland Ab.	Godkänd 24.6.2002
1.11.2002 3/2002-2003	Budget för landskapet Åland för år 2003.	Godkänd ÅFS 1/2003
5.12.2002 7/2002-2003	Andra tilläggsbudget för år 2002.	Godkänd 29.1.2003
	III. Meddelanden Från år 2002	
5.3.2002 1/2001-2002	Europeiska unionens framtida utveckling.	Slutbehandlad 10.1.2003
6.3.2002 2/2001-2002	Politiskt program för informations- och kommunikationsteknik (IKT) i landskapet Åland.	Slutbehandlad 24.6.2002
18.12.2002 1/2002-2003	Alkohol- och narkotikapolitiskt program för landskapet Åland år 2002-2005.	Under behandling

Bilaga 3. Hemställningar till landskapstyrelsen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2002

Ärende	Åtgärder av landskapsstyrelsen
<p>Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.</p>	<p>Inga åtgärder f.n. aktuella.</p>
<p>Avgiftspolitikerna inom ÅHS. (HM 82/1994-95)</p>	<p>T.v. ingen åtgärd.</p>
<p>Landskapsrevisorernas berättelse för år 1993. Hemställan hos landskapsstyrelsen om framläggande av förslag till regler för hur och på vilket sätt landskapsägd egendom uthyres och utarrenderas i syfte att uppnå likställighet och upprätthållandet av en fri konkurrens.</p>	<p>Frågan avses behandlad i samband med förslaget till ny finansförvaltningslag. Frågan om vilka principer som skall ligga till grund för upplåtande och överlåtande avses även förd till lagtinget separat.</p>

Ärende	Åtgärd av landskapsstyrelsen
Framställning med förslag till LL om rundradioverksamheten. (FR 24/1994-95). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning till lagtinget inkommer med ett nytt lagförslag i ärendet.	Eftersom landskapsstyrelsen redan genom landskapsstyrelsebeslutet om avgifter för innehav av televisionsmottagare (9/2002) vidtagit en åtgärd som är i överensstämmelse med de alternativa åtgärder som åsyftas i hemställan, dvs en förhöjd avgift för underlåtenhet att betala TV-avgift eller anmäla TV-innehav, beslöts att inga ytterligare åtgärder skulle vidtas i ärendet.
Ett femårigt hälso- och sjukvårdsprogram. (HM 42/1996-97).	Under utarbetande.
En utredning om socialvården i landskapet. (HM 52/1998-99).	Utreddes under år 2002. Utredningen har antecknats för kännedom och tillställts huvudmännen för socialservicen i landskapet.
Organisationen och koordineringen av rehabiliteringsverksamheten i landskapet. (HM 58/1998-99).	T.v. ingen åtgärd.
Ny lagstiftning om tjänstledighet för politiska förtroendeuppdrag. (FR 13/1998-99). Hemställan hos landskapsstyrelsen om en översyn av pensionsreglerna med syfte att förkorta kvalifikationstiden för erhållande av lagtings- och landskapsstyrelsepension.	T.v. ingen åtgärd.
Viltvårdspremier för mårhund och vildmink. (HM 9/1999-2000)	Förslag till åtgärder i skrivelse till lagtinget 17.1.02
Åtgärder för att rädda butikerna på landsbygden och i skärgården. (HM 15/1999-2000)	Antecknades
Användningen av Länsmansgården i Godby. (HM 26/1999-2000)	Antecknades
LL om tillämpning av lagen om bostadsrättsbostäder. (LM 1/1999-2000). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning utreder fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet i fråga om bostadsrättslagstiftningar samt vid behov till lagtinget inkommer med förslag till lagstiftning	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärd av landskapsstyrelsen
<p>Ny arbetsmarknadslagstiftning. (FR 5/1999-2000).Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i skyndsam ordning tillser att i näringsutskottets betänkande nämnda överenskommelseförfordningar ses över och utfärdas och att lagstiftningen med anledning av detta ses över.</p>	<p>En arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att ta fram ett förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning.</p>
<p>Hemställan om att landskapsstyrelsen ger i uppdrag åt oberoende sakkunniga att utreda de trafik- och samhällsekonomiska effekterna av skärgårdstrafikens privatiseringar (S nr 1/1999-2000)</p>	<p>Utretts i samband med Kommunstrategernas förslag till projektplan ”Skärgårdstrafikens framtida organisation”, som godkänts av landskapsstyrelsen 31.8.00</p>
<p>Befrielse från kommunalskatt för biodling. (HM nr 13/1999-2000).</p>	<p>Antecknades</p>
<p>Anpassning av landskapsägd jordbruksmark till ekologisk odling. (HM nr 25/1999-2000)</p>	<p>Antecknades</p>
<p>En arkitekturhistorisk skildring över Åland. (HM nr 20/2000-2001)</p>	<p>Planeringen med att utarbeta ett åländskt konst- och arkitekturhistoriskt verk har inletts med representanter för Ålands konstförening.</p>
<p>Återanvändning av returpapper för tillverkning av ekoisolering. (HM nr 22/2000-2001)</p>	<p>T.v. ingen åtgärd</p>
<p>Fördelning av skatteintäkter från företagssektorn mellan kommunerna. (FR nr 14/2000-2001). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att effekterna av den nya fördelningen av samfundsskatten och kompensationen för kapitalskatt utvärderas och att erforderliga åtgärder vidtas i samband med landskapsandelsreformen och att landskapsstyrelsen utreder möjligheterna att i fördelningen av skatteinkomster ta hänsyn till rörliga sjöarbetsplatser.</p>	<p>Framställning med förslag om att i fördelningen av samfundsskatteinkomsterna beakta rörliga sjöarbetsplatser avses överlämnat till lagtinget under vårsessionen 2003.</p>

2. I lagtinget år 2002 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Från år 2000		
Avtal om grön el för landskapets fastigheter. (HM 2/1999-2000).	Förkastad. Smu 6/2000-2001	
Ett textilkonstverk till lagtingets plenisal. (HM 4/1999-2000).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kändedom. Ku 3/2001-2002	Antecknades
Hälsövärdarberedskapen i skärgården. (HM 12/1999-2000).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kändedom. Smu 4/2001-2002	Antecknades
Utredning om mobbing och utbrändhet inom arbetslivet. (HM 16/1999-2000).	Förkastad. Smu 5/2001-2002	
Bildande av ett bolag för att förvalta av landskapet ägda fastigheter. (HM 18/1999-2000).	Förkastad. Fu 2/2001-2002	
Stöd för utbyggnaden av bredbandsnät i Mariehamn. (HM 34/1999-2000).	Förkastad. Fu 3/2001-2002	
Flyttning av den huvudsakliga verksamheten vid Grelsby sjukhus till centralsjukhusets närhet. (HM 35/1999-2000).	Förkastad. Smu 7/2001-2002	
Försäljning av landskapets område på Svinö till Mariehamns stad. (HM 36/1999-2000).	Förkastad. Fu 4/2001-2002	
Från år 2001		
Initiativ till riksstyrelserna angående begreppet "Ålands län". (HM nr 1/2000-2001)	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kändedom. Lu 14/2001-2002	Antecknades
Främjande av kulturlivets förutsättningar i skärgården. (HM 3/2000-2001).	Omfattad. Ku 2/2001-2002	Ett skärgårdskulturseminarium anordnades hösten 2002. Ålands kulturdelegation har ställt ett förslag om en skärgårdskulturpott att användas 2003.

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Rätten till busskort för studerande. (HM nr 7/2000-2001).	Förkastad. Fu 8/2001-2002	
Rabatt för skolelever och studerande på busslinjer. (HM nr 8/2000-2001).	Förkastad. Fu 8/2001-2002	
Rätten till ekonomiska ersättningar för personer med celiaki. (HM 9/2000-2001).	Förkastad. Smu 6/2001-2002	
Upphandling av ekologiska produkter till landskapets bespisningar. (HM 16/2000-2001).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom. Nu 7/2001-2002	Antecknas
Införande av allmän regelmässig prostataundersökning. (HM 17/2000-2001)	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom. Smu 3/2001-2002	Antecknas
Från år 2002		
Jakttid på hare. (HM nr 1/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Undervisning för barn med särskilda behov. (HM nr 2/2001-2002).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom. Ku 1/2002-2003	T.v. ingen åtgärd
Åland som egen valkrets i Europaparlamentsvalet. (HM nr 3/2001-2002).		
Fartygsregisterbehörigheten. (HM nr 4/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Behörigheten beträffande kapitalskatten och samfundsskatten. (HM nr 5/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
En egen åländsk studentexamen. (HM nr 6/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Omhändertagande av animaliskt avfall. (HM nr 7/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Avgiftssystemet för institutionsvård. (HM nr 8/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Lagstiftning om patients rätt till förnyad medicinsk bedömning. (HM nr 9/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Föresättningar för övertagande av flygfältet. (HM nr 10/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Behörigheten om alkohollagstiftningen. (HM nr 11/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Modernisering av budgetarbetet. (HM nr 12/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ett idrottsgymnasium i Godby. (HM nr 13/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
En utredning om avbrott i studier. (HM nr 14/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	Antecknas
Extra lönetillägg. (HM nr 15/2001-2002).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom. Ku 6/2001-2002.	
En bostadsbidragsreform. (HM nr 16/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
En ny regionalpolitik för skärgården. (HM nr 17/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
En åländsk kommunreform. (HM nr 18/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Driften av kongress- och kulturhuset. (HM nr 19/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Uthyrning av Kastelholms kungsgård. (HM nr 20/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Registerskyltar för traktorer och släp samt provregisterskyltar. (HM nr 21/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Valmöjligheter inom grundskolan. (HM nr 22/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Variabla hastighetsbegränsningar. (HM nr 23/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Utredning av bränsleprisnivån. (HM nr 24/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Stöd till tjänsteföretag. (HM nr 25/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Försäljning av länsmansgården i Godby. (HM nr 26/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Utredning om ett bibränslebaserat kraftvärmeverk. (HM nr 27/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Utredning om utträde ur EU. (HM nr 28/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Stöd för en avloppsledning från norra Åland till Mariehamn. (HM nr 29/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Rätt till förnyad medicinsk bedömning. (HM nr 30/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Konkurrensutsättning av bilbesiktningen. (HM nr 31/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ett ekonomiskpolitiskt program. (HM nr 32/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Långsiktig hållbar flygtrafik på Åland. (HM nr 33/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Rätt till motiverade beslut inom landskapsförvaltningen. (HM nr 34/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Handikappåret 2003. (HM nr 35/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Vägbelysning i Jomala. (HM nr 36/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Elpriset på Åland. (HM nr 37/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Branschavtal för de vårdanställdas fackavdelningar Tehy och SuPer. (HM nr 38/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Regelverk för landskapets utbildningsförmåner. (HM nr 39/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ekonomiskt tillägg för alkoholfria evenemang. (HM nr 40/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ett äldreomsorgsprogram. (HM nr 41/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Övertagande av flygfältet på Åland. (HM nr 42/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
LAGMOTIONER		
Vtm Bert Häggbloms m.fl. lagmotion angående folkomröstning om värfågeljakten. (LM nr 1/2001-2002).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ltl Bert Häggbloms lagmotion angående ändring av vägtrafiklagen för landskapet Åland. (LM nr 1/2002-2003).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
Ltl Bert Häggbloms m.fl. lagmotion angående ändring av körkortslagen för landskapet Åland. (LM 2/2002-2003).	Inte slutbehandlad under år 2002.	
HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR		
Nicefördraget om ändring av Fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem. (RP nr 11/2000-2001 och Landskapsstyrelsens meddelande angående Nicefördraget. (M 3/2000-2001).	Framställningen godkänd och meddelandet antecknat till kännedom. Lu 2/2001-2002 Hemställningsklämmen godkänd.	
Lagtinget förutsätter att regeringen tillser att landskapet Ålands befolkning i Europaparlamentet skall företrädas av en på Åland vald parlamentsledamot och att Ålands lagting och Ålands landskapsstyrelse ges rätt till inflytande i den regeringskonferens som skall sammankallas år 2004 och det konvent som bereder konferensen.		
Euroanpassning av vissa landskapslagar. (FR nr 10/2001-2002). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen bereder och till lagtinget återkommer med förslag till ett differentierat system för ordningsbot för överskridning av högsta tillåtna hastighet. Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen utreder gränserna för landskapsbehörighet vad gäller möjligheten att lagstifta om ett högsta penningbelopp för utdömda dagsböter och återkommer till lagtinget med de förslag utredningen föranleder.	Framställningen godkänd. Lu 5/2001-2002. Hemställningsklämmarna godkända.	Ärendet under beredning

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
<p>Etermediepolitiskt program för landskapet Åland. (M 2/2000-2003). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen till lagtinget udner år 2002 överlämnar ett meddelande med innehåll som kan läggas till grund för en plan för utvecklingen av radio- och TV-verksamheten på Åland på medellång sikt.</p>	<p>Meddelandet antecknat till kännedom och betänkandet bringat till landskapsstyrelsens kännedom. Ku 1/2001-2002. Hemställningsklämen godkänd.</p>	T.v. ingen åtgärd
<p>Spörsmål om språkpolitik. (S 10/2001-2002). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i samråd med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd utarbetar en vitbok om språkpolitik.</p>	Hemställningsklämen godkänd.	Det föreskrivna samrådsförfarandet med självstyrelsepolitiska nämnden inleddes.
FINANSMOTIONER		
Första tilläggsbudget 2002		
<p>Höjning av anslaget under moment 46.09.59 för operan Kung Karls Jakt med 37.000 euro. (FM 57/2001-2002).</p>	Behandling i samband med första tilläggsbudgeten för 2002.	
<p>Sänkning av anslaget under moment 46.09.24 för Ålands konst- och arkitekturhistoria med 37.000 euro. (FM nr 58/2001-2002)</p>	Behandling i samband med första tilläggsbudgeten för 2002.	
Ordinarie budget 2003		
<p>Ltl Jörgen Strand m.fl.: Komplettering av budgetförslagets allmänna motivering. (FM nr 1/2002-2003).</p>	Behandling i samband med budgeten 2003.	
<p>Ltl Barbro Sundback: Upptagande av anslag under moment 44.10.74 för KK-huset och ändring av momentets motivering. (FM nr 2/2002-2003).</p>	D:o	
<p>Ltl Barbro Sundback: Ändring av kapitel-motiveringen 43.05 Radio- och TV-verksamhet. (FM nr 3/2002-2003).</p>	D:o	
<p>Ltl Barbro Sundback: Ändring av allmänna motiveringen under rubriken "Social- och miljöpolitik". (FM nr 4/2002-2003).</p>	D:o	
<p>Ltl Barbro Sundback: Höjning av anslaget under moment 46.09.04 Utgifter för Ålands kulturdelegation. (FM nr 5/2002-2003).</p>	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Barbro Sundback: Höjning av anslaget under moment 46.09.30 Kommunal ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet. (FM nr 6/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Ändring av detaljmotiveringen under moment 33.05.60 Inkomster av radio- och TV-verksamhet. (FM nr 7/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Höjning av anslaget under moment 38.20.20. Verksamhetens inkomster. (FM nr 8/2002-2003).	D:o	
Ltl Anne-Helena Sjöblom: Upptagande av anslag under moment 45.30.51 Stödjande av cancersjuka. (FM nr 9/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 45.35 Övrig veterinärvård. (FM nr 10/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Upptagande av ett nytt inkomstanslag under moment 39.01.25 Inkomst av aktieförsäljning. (FM nr 11/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.35.20 Ålands lyceum, verksamhetens utgifter. (FM nr 12/2002-2003).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf: Ändring av motiveringen till kapitel 47.49 Ålands svinavelsstation. (FM nr 13/2002-2003).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf: Sänkning av anslaget under moment 47.03.88 Aktieteckning i bolag. (FM nr 14/2002-2003).	D:o	
Ltl Barbro Sundback: Tillägg till motiveringen under kapitel 46.46 Ålands Husmodersskola. (FM nr 15/2002-2003).	D:o	
Ltl Anne-Helena Sjöblom: Sänkning av anslaget under moment 46.09.56 Understöd för Ålands brandkårsmuseum. (FM nr 16/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Anne-Helena Sjöblom: Höjning av anslaget under moment 45.10.50 Bostadsbidrag. (FM nr 17/2002-2003).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf: Strykning av anslaget under moment 47.46.74 Om- och tillbyggnad för Ålands försöksstation. (FM nr 18/2002-2003).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf: Komplettering av allmänna motiveringen. (FM nr 19/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 33.40.01 Verksamhetens inkomster. (FM nr 20/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 39.10.92 Återbäring av lotteriskatt. (FM nr 21/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Upptagande av nytt anslag under moment 34.20.51 Avkastning av Veikkaus verksamhet. (FM nr 22/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Upptagande av ett nytt anslag under moment 39.01.25 Inkomst av aktieförsäljning. (FM nr 23/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.05.60 Främjande av rundradioverksamhet. (FM nr 24/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.05.61 Understöd för investeringar i radio- och TV-anläggningar. (FM nr 25/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.20.01 Planläggnings- och byggnadsväsendet - verksamhetens utgifter. (FM nr 26/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.25.83. Bostadslån. (FM nr 27/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.27.40 Understöd för befrämjande av förnybar energi. (FM nr 28/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Danne Sundman m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.60.74 Om- och tillbyggnad av polishuset. (FM nr 29/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 44.10.32. (FM nr 30/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Strykning av anslaget under moment 44.20.51 Projektbidrag ur penningautomatmedel. (FM nr 31/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Upptagande av anslag under ett nytt moment 45.10.60 Ålands antidrofond. (FM nr 32/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.15.31 Landskapsandel till kommunerna och privata samfund för anläggningskostnader för sociala tjänster. (FM nr 33/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.25.20 Understöd för ideell verksamhet. (FM nr 34/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.52.88 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål. (FM nr 35/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.54.60 Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. (FM nr 36/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 46.15.32 Landskapsandel för anläggningskostnader för grundskolor och allmänna bibliotek. (FM nr 37/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.15.33 Pensionspremier för grundskollärare. (FM nr 38/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.19.04 Läroavtalsutbildning. (FM nr 39/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till kapitel-motiveringen under 47.03 Näringslivets främjande. (FM nr 40/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 47.40.20 Verksamhetens utgifter. (FM nr 41/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 47.40.54 Sysselsättningens främjande. (FM nr 42/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Strykning av anslaget under moment 47.49.21 Verksamhetens utgifter, Ålands svinavelsstation. (FM nr 43/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 48.10.45 Understöd för kollektivtrafik. (FM nr 44/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 48.20 Sjötrafiken. (FM nr 45/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 48.30.20 Verksamhetens utgifter. (FM nr 46/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl. Sänkning av anslaget under moment 48.30.77 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten. (FM nr 47/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Höjning av anslaget under moment 39.01.94 Dividendinkomster. (FM nr 48/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 46.60.20 Verksamhetens utgifter. (FM nr 49/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 46.01 Allmän förvaltning. (FM nr 50/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 45.35 Övrig veterinärvård. (FM nr 51/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Ändring av motiveringen till kapitel 46.05 Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning. (FM nr 52/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 46.19.05 Yrkesinriktad vuxenutbildning. (FM nr 53/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.15.32 Landskapsandelar för anläggningskostnader för grundskolor och allmänna bibliotek. (FM nr 54/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.11.53 Understöd för idrottsorganisationers verksamhet. (FM nr 55/2002-2003).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.25.83 Bostadslån. (FM nr 56/2002-2003).	D:o	
Vtm Olof Salmén m.fl.: Höjning av anslaget under moment 38.50.20 Verksamhetens inkomster. (FM nr 57/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 33.05.60 Inkomster av radio- och TV-verksamhet. (FM nr 58/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.70.20 Verksamhetens utgifter. (FM nr 59/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Upptagande av anslag under moment 47.07.75 Ombyggnad av travbana. (FM nr 60/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 47.03.41 Turismens främjande. (FM nr 61/2002-2003).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.10.32 Bidrag för samhällsekonomiska projekt. (FM nr 62/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 45.01 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde, allmän förvaltning. (FM nr 63/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 45.01 Allmän förvaltning. (FM nr 64/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Höjning av anslaget under moment 47.01.01 Verksamhetens utgifter. (FM nr 65/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 47.01 Allmän förvaltning. (FM nr 66/2002-2003).	D:o	
Ltl Gun-Mari Lindholm m.fl.: Ändring av motiveringen under kapitel 46.44 Ålands naturbruksskola. (FM nr 67/2002-2003).	D:o	
Ltl Ronald Boman: Strykning av anslaget under moment 47.49.21 Verksamhetens utgifter, Ålands svinavelsstation. (FM nr 68/2002-2003).	D:o	
Ltl Ronald Boman: Sänkning av anslaget under moment 46.60.20 Verksamhetens utgifter, Museibyran. (FM 69/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom: Sänkning av anslaget under moment 45.20.30 Mottagande av flyktingar. (FM nr 70/2002-2003).	D:o	
Ltl Barbro Sundback: Ändring av motiveringarna under kapitel 43.40 Fastighetsförvaltning. (FM nr 71/2002-2003).	D:o	
Ltl Barbro Sundback: Komplettering av allmänna Ltl Ronald Boman: Strykning av anslaget under moment 47.03.88 Aktieteckning i bolag. (FM nr 73/2002-2003). motiveringen. (FM nr 72/2002-2003).	D:o	
Ltl Ronald Boman: Strykning av anslaget under moment 47.03.88 Aktieteckning i bolag. (FM nr 73/2002-2003).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsstyrelsen
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 46.15.30 Landskapsandel för grundskolornas driftsutgifter. (FM nr 74/2002-2003).	D:o	
Ltl Bert Häggblom m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.46.20 Verksamhetens utgifter, Ålands husmodersskola. (FM nr 75/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Ändring av kapitel motiveringen under kapitel 46.44 Ålands naturbruksskola. (FM nr 76/2002-2003).	D:o	
Ltl Harriet Lindeman m.fl.: Komplettering av kapitel motiveringen till kapitel 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM nr 77/2002-2003).	D:o	
Ltl Sune Mattsson: Ändring av detaljmotiveringen till moment 47.22.04 Utgifter för viltvårds- och jaktärenden. (FM nr 78/2002-2003).	D:o	
Ltl Dennis Jansson m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 47.03.41 Turismens främjande. (FM nr 79/2002-2003).	D:o	

Bilaga 4. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

1. Delegationen för **brand- och räddningsväsendet**
2. Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
3. Centralnämnden för lagtingsval
4. Direktionen för **Eckerö post- och tullhus**
5. Expropriationsnämnden
6. Sakkunnignämnden för **fastighetsförmedlingsärenden**
7. Jämställdhetsdelegationen
8. Konsumentklagonämnden
9. Polisdelegationen
10. Styrelsen för **Posten**
11. Programnämnden
12. Direktionen för **Ålands statistik- och utredningsbyrå**

Finansavdelningens förvaltningsområde:

1. Ledningsgrupp med uppdrag att samordna landskapsstyrelsens insatser för **IKT-utvecklingen** i näringslivet, utbildningen och landskapsförvaltningen
2. Skattedelegationen
3. Tjänstedelegationen
4. Styrelsen för **Ålands penningautomatförening**
5. Styrelsen för landskapet **Ålands pensionsfond**

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

1. Förtroenderådet
2. Handikapprådet
3. Hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård
4. Rehabiliteringssamarbetskommissionen
5. Styrelsen för **Ålands hälso- och sjukvård**
6. Ålands miljöprövningsnämnd

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetarskyddskommission för landskapets skolor
2. Högskoledelegationen
3. Delegationen för **Kastelholms och Bomarsunds fornminnesområden**
4. Konstnämnden
5. Skolmuseinämnden
6. Samarbetsrådet för **Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum**
7. Ålands kulturdelegation
8. Ålands lärlingsnämnd
9. Stiftelsen för **Ålands sjöfartsmuseums** representantskap
10. Ledningsgruppen för **Ålands sjösäkerhetscentrum**
11. Ledningsgruppen för **Ålands yrkeshögskola**
12. Ledningsgruppen för **åländskt lärcenter**
13. Styrelsen för **Högskolan på Åland**

Direktioner för:

14. Ålands folkhögskola
15. Ålands handelsläroverk
16. Ålands hotell- och restaurangskola
17. Ålands husmodersskola
18. Ålands lyceum
19. Ålands läromedelscentral
20. Ålands musikinstitut
21. Ålands naturbruksskola
22. Ålands sjömansskola och Ålands sjöfartsläroverk
23. Ålands tekniska läroverk
24. Ålands vårdinstitut
25. Ålands yrkesskola

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetskraftskommissionen
2. Arbetsmarknadsråd
3. Gårdsbrukskommissionen
4. Näringsstödskommissionen
5. Semesternämnden
6. Skördeskadekommissionen
7. Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
8. Ålands kontrollnämnd
9. Styrelsen för **Ålands landsbygdscentrum**
10. Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

1. Oljeskyddsdelegationen

Övriga:

1. Laggranskningsnämnden

Bilaga 5. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

1. Byggnadskommitté för utvecklande av ett **hästsportcentrum** på Åland
2. Arbetsgrupp för verkställandet av nybyggnad av maskinhall med gårdsverkstad på **Haga gård**
3. Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaurerings-arbeten inom **Kastelholms** fornminnesområde
4. Arbetsgrupp med uppgift att leda **Ribackaprojektet**
5. Byggnadskommitté för uppförande av ett plantupptrivningshus vid **Ålands försöks-station**
6. Arbetsgrupp för förnyande av avloppssystem samt byte av golvbeläggning i ekonomibygnaden vid **Ålands sjömansskola**
7. Arbetsgrupp för ledning av tillbyggnad av **Ålands sjö-mansskola**
8. Arbetsgrupp för ledning av renovering av vissa delar av avloppssystemet vid **Ålands sjömansskola**
9. Arbetsgrupp för planering och ledning av ombyggnad av vattentaket på **Ålands sjömansskolas** ekonomiebyggnad
10. Arbetsgrupp för ombyggnadsarbeten vid **Ålands yrkesskola**
11. Arbetsgrupp för ledning av grundreparationer vid **Ålands yrkesskola**
12. Arbetsgrupp för ledning av grundrenoveringsåtgärder vid **Ålands yrkesskola**
13. Arbetsgrupp för ledning av ombyggnadsarbeten vid **Ålands yrkesskola**
14. Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av en **övningsbassäng** för sjösäkerhetsövningar vid Ålands sjömansskola

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

1. Sakkunnighetsgrupp med uppdrag att genomföra en planering av projektet Alandia-arvet , museimagasin, 2002	
2. Arbetsgrupp med uppgift att uppgöra ett förslag till program för landskapsstyrelsens alkohol- och drogpolicy , 1997	Uppdraget förlängt till 31.5.1998
3. Kommitté med uppdrag att utarbeta ett alkohol- och narkotika-politiskt program 2002-2005, 2001	Uppdraget slutfört
4. Arbetsgrupp för det fortsatta arbetet med arbetsmarknadslag-stiftningen , 2002	Ny arbetsgrupp tillsatt
5. Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning , 2002	
6. Arbetsgrupp för översyn av avbytarverksamheten , 2002	
7. Kommitté med uppdrag att se över barnomsorgs- och hemvårdstödslagstiftningen , 2000	Uppdraget slutfört
8. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av utbyggnaden av en bassäng för livräddningsutbildning invid eller i anslutning till Ålands sjömansskolas befintliga simhall, 1998	

9. Arbetsgrupp med uppdrag att bl.a. föreslå ett nytt funktions- och utställningsprogram för ett besökarcentrum i Bomarsund, 1997	Uppdraget utgår 28.2.1998
10. Kommitté för central- biblioteksärenden , 2002	
11. Referensgrupp för inventeringen av särskilt skyddsvärda och hänsynskrävande biotoper , 2001	
12. Projektgrupp för projektledning och samordning av IT-projektet Bitnet , 2001	
13. Ledningsgrupp för Bomarsund -minnesår 2004-2006, 2001	
14. Kommitté för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet , 2000	
15. Kommitté för utvecklingsarbetet BUSS , 2001	Uppdraget slutfört
16. Sakkunniggrupp för utarbetande av plan gällande båtar för räddningsuppdrag, 2001	Uppdraget slutfört
17. Antagningskommitté för antagning av studerande till nationellt centrum för flexibelt lärande (distansutb.) CFL , 2002	
18. Arbetsgrupp med uppgift att utreda riktlinjer för tillståndsgivning i samband med dykverksamheten på Åland, 1999	
19. Arbetsgrupp för uppgörande av energiplan , 2002	
20. Samarbetsgrupp gällande reparation och underhåll av musei-, jordbruks- och skogsbruksbyråns fastigheter , 1999	
21. Sakkunniggrupp med uppgift att utreda fastighetsförvaltningen , 2001	Uppdraget slutfört
22. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till strategi för Mediaverkstan Ab och filmverksamheten , 2001	Uppdraget slutfört
23. Arbetsgrupp med uppdrag att inkomma med förslag om hur förvaltningsberättelsen bör vidareutvecklas, 2000	Mellanrapport
24. Referensgrupp för behandling av övergripande frågor gällande uppbyggnad av ett geografiskt informationssystem , 1998	
25. Arbetsgrupp med uppgift att lösa markfrågor o.a. i anslutning till planerad golfbana vid Grelsby kungsgård , 1999	Uppdraget utgår 31.10.1999

26. Arbetsgrupp för att utreda förbättringsförslag för **hamnområdet i Hummelvik**, 2000
27. Kommitté med uppgift att utveckla skolornas undervisning i **Ålands historia**, 2001
28. Förhandlingsgrupp med uppgift att förhandla för ett första interimistiskt avtal för **Högskolan på Åland**, 2002 Uppdraget slutfört
29. Kommitté med uppgift att utreda möjligheterna att utveckla **idrottsutövningen / idrottsutbildningen**, 2001 Uppdraget slutfört
30. Arbetsgrupp med uppgift att se över vissa bestämmelser som rör **jakt på älg**, 2002 Uppdraget slutfört
31. Planeringskommitté för den fortsatta planeringen av ett **kongress- och kulturhus**, 1998
32. Arbetsgrupp för revidering av LL om **kulturhistoriskt värdefull bebyggelse**, 1997
33. Referensgrupp för projektet **"Operation kvinnofrid"**, 1999
34. Styrgrupp för halvtidsutvärdering av programmet **landsbygdens utveckling** i landskapet Åland, 2002
35. Arbetsgrupp med uppgift att utreda regelverken rörande **landskapsandelssystemet för anläggningskostnader**, 1998 Uppdraget utgår
31.5.1999
36. Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a ang. **lantbrukssekreterarnas roll** ang. EU och lantbruket på Åland, 1996
37. Arbetsgrupp för att utreda huvudmannaskap m.m. för **läromedelscentralen**, 1999
38. Kommitté för utvecklande av undervisningen i **matematik**, 2001
39. Sakkunniggrupp med uppgift att utarbeta förslag till samordning av **miljöhälsovårdens uppgifter**, 2001 Uppdraget förlängt
till 31.12.2002
40. Arbetsgrupp för beredning av en landskapsförordning om **miljöskydd**, 2001 Uppdraget slutfört
41. Arbetsgrupp med uppgift att ge förslag till komplettering och eventuell ändring av programdokument och regelverk samt tolkning gällande **miljöstödet**, 2001

42. Arbetsgrupp för utvärdering av konsultrapporten **miljöutredning** vid Ålands landskapsstyrelse, 2002 Uppdraget slutfört
43. Missbrukarvårdssamarbetsgrupp, 2001
44. Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997 Permanent
45. Arbetsgrupp för att utreda förutsättningarna för införande av ett **myndighetsradionät**, 1998
46. Beredningsgrupp för **Mål 2 och Mål 3 programmet**, 2002 Uppdraget utgår 31.1.2003
47. Övervakningskommitté för **Mål 2-programmet**, 2000 Uppdraget utgår 31.3.2004
48. Övervakningskommitté för **Mål 3-programmet**, 2000 Uppdraget utgår 31.3.2004
49. Arbetsgrupp för att planera halvtidsutvärderingen av Ålands **Mål 2 och Mål 3 program 2000-2006**, 2002
50. Arbetsgrupp för planering av gårdsmiljöerna inom **Nåtö och Björkör**, 1999 Permanent
51. Projektgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
52. Styrgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
53. Palamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera landskapsstyrelsens och lagtingets roll i det **parlamentariska systemet**, 2001 Delbetänkande
54. Arbetsgrupp för utredning av förutsättningarna för en tillbyggnad av **polishuset**, 2001
55. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag till positioner fram till kommande **regeringskonferens**, 2004, 2001 Uppdraget slutfört
56. Arbetsgrupp med uppgift att igångsätta planering av en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2000
57. Arbetsgrupp med uppgift att utvärdera skissförslag på en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2001

58. Expertgrupp för **sjöfartsfrågor**, 2002
59. Kommitté med uppdrag att utarbeta en handlingsplan för hantering av **skarvbeståndet i landskapet**, 2002
60. Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning gällande produktion av **skogsplantor** för åländska ändamål, 1996 Kvarstår så länge behov föreligger
61. Ledningsgrupp för det regionala **skogsprogrammet** för Åland, 2001 Uppdraget slutfört
62. Kommitté med uppdrag att utreda nuvarande system med **skolskjutsar och busstaxor**, 2001 31.12.99
63. Referensgrupp för projektledare Ralf Johansson med särskilt ansvar för marknadsföringen av **skärgårdens turistföretag**, 1997 Upplöst
64. Arbetsgrupp för att göra en utredning om **stugturismen** på Åland, 1997 Delrapport. Uppdraget utgår 10.4.1999
65. Arbetsgrupp för granskning av allmänna förvaltningens beredskap att möta olika krav på **säkerhet**, 2002 Uppdraget slutfört
66. Arbetsgrupp med uppgift att formulera landskapsstyrelsens roll och behov i en tilltänkt **teknikby**, 2002 Uppdraget slutfört
67. Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens** konkurrenskraft, 2001
68. Referensgrupp för utredning av **trafikförbindelser inklusive förkortning av färjpass mellan Åva och Jurmo**, 2000
69. Arbetsgrupp för uppgörande av en **trafikplan** för åren 2002-2010, 2001 Uppdraget slutfört
70. Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2000 Uppdraget utgår 31.12.2003
71. Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2000 Uppdraget utgår 31.12.2003
72. Sakkunnig referensgrupp till stöd för konsultarbetet gällande uppförande av en **trafiksäkerhetsplan**, 2001 Uppdraget slutfört
73. Arbetsgrupp med uppgift att utreda den s.k. **tredje sektorns investeringar**, 1998 Uppdraget utgår 31.5.1998

74. Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett **ungdomspolitiskt program**, 2002
75. Uppföljningskommittén, 1995
76. Arbetsgrupp med uppdrag om landskapsstyrelsens **upphandling**, 2002 Uppdraget förlängt till 17.3.2003
77. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av **utbildningsstatistik**, 2002
78. Referensgrupp för ett projekt att framta **vattenkvalitetsnormer**, 2002
79. Samrådsgrupp för **vägfrågor**, 2000 Uppdraget utgår 2003
80. Arbetsgrupp för revidering av **vägrafiklagstiftningen**, 2002
81. Arbetsgrupp med uppdrag att komma med förslag till **vägrafikskyltar** och övrig informationsskyltning invid de allmänna vägarna, 2000
82. Arbetsgrupp för planering och byggande av recirkulerings-system vid **Ålands fiskodling**, 2000
83. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av ett nytt yttertak på skolbyggnaden och internatet på **Ålands folkhögskola**, 2002
84. Arbetsgrupp med uppgift att framta en utredning gällande val av uppvärmningssystem vid **Ålands folkhögskola**, 2002 Uppdraget slutfört
85. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta program- och system-handlingar för en tillbyggnad av ekonomibyggnad vid **Ålands försöksstation**, 2001
86. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av **Ålands hotell- och restaurangskola**, 2002.
87. Kommitté med uppgift att utreda vilken utbildning som i framtiden skall ges vid **Ålands husmodersskola**, 2002
88. Kommitté för uppgörande av rumsprogram för en om- och tillbyggnad av **Ålands lyceum**, 2001
89. Arbetsgrupp med uppgift att slutföra förprojekteringen av utbygg-naden av **Ålands sjöfartsmuseum**, 1999

90. Arbetsgrupp med uppdrag att genomföra en arkitekttävling för utbyggnaden av **Ålands sjöfartsmuseum**, 2002
91. Kommitté med uppgift att inventera om- och tillbyggnadsbehovet vid **Ålands sjömansskola**, 2001
92. Kommitté med uppdrag att utreda alternativa möjligheter att lösa behovet av träning i realistiska förhållanden vid **Ålands sjömansskola**, 2002
93. Planeringskommitté med uppdrag att slutföra byggnadsplaneringen av **Ålands yrkesskola**, 2002
94. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av **Ålands vårdinstitut**, 2002
95. Kommitté för beredande av en lag att gälla efter försöksperiodens slut för **Ålands yrkeshögskola**, 2000 Uppdraget slutfört
96. Styrgrupp för **Ålands yrkeshögskola**, 2000 Uppdraget utgår
31.12.2002
97. Kommitté för planering av utrymmesbehov i en tillbyggnad i **Ålands yrkesskola**, 2000 Uppdraget slutfört
98. Kommitté med uppdrag att slutföra byggnadsplanering av **Ålands yrkesskola**, 2002
99. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en ny byggverkstad samt planering av nuvarande byggverkstad i **Ålands yrkesskola**, 2002
100. Ledningsgrupp för tjänsten vid **Ålandskontoret i Stockholm**, 1999 Upplöst
101. Arbetsgrupp för utarbetande av program för bevarande av det **åländska kulturarvet**, 2000 Upplöst
102. Ledningsgrupp för projektet **åländskt ordbruk**, 2000

Bilaga 6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2001 - 31 oktober 2002

Landskapsstyrelsen överlämnar härmed den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter.

1. Allmänt

Enligt 32 § lagtingsordningen skall landskapsstyrelsen i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder, lämna till lagtingets självstyrelsepolitiska nämnden en skriftlig redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor som väsentligt berör landskapets författningsenliga rättigheter.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsstyrelsen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlöpande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsstyrelsen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsstyrelsens meddelanden redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse, närmare härom under avsnittet om EU-ärenden. Därtill har landskapsstyrelsen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsstyrelsens handlingar och beslut som landskapsstyrelsen ansett höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter. Särskilt stort arbete har under året nedlagts på behandlingen av det så kallade Open Skies avtalet.

2. Open Skies

Det s.k. Open Skies avtalet som undertecknades i Helsingfors den 24 mars 1992 och som Finland under den innevarande redogörelseperioden beslöt ansluta sig till har varit föremål för ingående behandling i självstyrelsepolitiska nämnden och för ärendet har redogjorts i nämndens initiativ i ärendet enligt 29 § lagtingsordningen. Således har ärendet redan behandlats av lagtinget, och landskapsstyrelsen översände den 25 april 2002 i enlighet härmed självstyrelsepolitiska nämndens ställningstagande till utrikesministeriet.

En proposition i ärendet förelades riksdagen och kom att behandlas av utrikesutskottet varvid landskapsstyrelsen hördes i ärendet. Utskottet avgav sitt betänkande till riksdagen den 15 oktober 2002 och konstaterade härvid att Open Skies avtalet skulle bli tillämpligt även på Åland. Utskottet fann inte någon motstridighet mellan avtalet och Ålandskonventionen och avtalet skulle enligt utskottets åsikt stärka Ålandskonventionens övervakningsmekanism. Utskottet konstaterade vidare att det är osannolikt att några observationsflygningar kommer att äga rum över åländskt område.

Utrikesministeriet tillskrev landskapsstyrelsen med hänvisning till 58 § 2 mom självstyrelselagen enligt vilket landskapsstyrelsen skall underrättas om förhandlingar om internationella fördrag i angelägenheter som visserligen inte hör till landskapets behörighet, men som kan ha särskild betydelse för landskapet. Utrikesministeriet ansåg således inte att det var fråga om något hörande av landskapsstyrelsen utan avsikten var enbart att underrätta landskapsstyrelsen om förhandlingarna. Landskapsstyrelsen hävdade att eftersom förhandlingsresultatet kom att föras till riksdagen i form av en lag skulle även 28 § 2 mom självstyrelselagens bestämmelser, enligt vilken landskapsstyrelsens utlåtande skall inhämtas innan en rikslag som har särskild betydelse för landskapet stiftas, komma att tillämpas. Enligt landskapsstyrelsens åsikt kunde det alltså vad gällde ett internationellt fördrag bli fråga om att tillämpa både 58 § 2 mom och 28 § 2 mom. men denna tolkning vann varken stöd inom utrikesministeriet eller justitieministeriet.

3. Svenska språket

I föregående års berättelse behandlades olika frågeställningar med anknytning till användningen av svenska språket i kontakter med riksmyndigheterna. Denna fråga kommer ständigt att vara föremål för olika åtgärder. Ett omfattande arbete har inlemts inom området för social- och hälsovården, varför det i föreliggande redogörelse särskilt redogörs för problemen inom denna sektor.

Kallelser, föredragningslistor och möteshandlingar till EU-beredningsektionerna 13-bistånd, 25-sociala frågor och 27-människans rörlighet och sociala trygghet tillställs landskapsstyrelsen på finska. Vissa möteshandlingar tillställs även på engelska.

Under året inbegärde undervisningsministeriet landskapsstyrelsens utlåtande över arbetsgruppspromemoria rörande för- och eftermiddagsverksamhet för skolelever. Promemorian tillställdes landskapsstyrelsen på finska. Med anledning av ministeriets begäran meddelade landskapsstyrelsen att då rubricerade promemoria inte ännu tillställts landskapsstyrelsen i svensk språkdräkt kunde inte landskapsstyrelsen i det skedet avge något utlåtande samt upplyste landskapsstyrelsen ministeriet om att enligt bestämmelserna i 38 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) skall skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan de centrala statsmyndigheterna och landskapsmyndigheterna avfattas på svenska.

Brådskande meddelanden om utbrott av smittsamma sjukdomar utsända av Folkhälsoinstitutet kommer i regel fortfarande enbart på finska, trots att Folkhälsoinstitutet uppmärksamgjorts på problemet. Däremot kom t.ex. ”Anvisningar för hälsovårdspersonal /Åtgärder vid misstänkt mjältbrand eller vid exponering för mjältbrand” samtidigt på svenska och finska.

Landskapsstyrelsen har fått förfrågningar om varför Folkpensionsanstaltens anvisningar om uppgörande av läkarutlåtanden för specialersättningar för läkemedel inte finns på svenska. Faktum är dock att de finns på svenska och har distribuerats till varje läkare som beviljats finsk legitimation och verkar i landet. Problemet uppstår då man vid ÅHS har kortvariga vikariat, som inte nåts av denna information. Folkpensionsanstalten har lokalt försökt underlätta situationen genom att förmedla information och anvisningar till ÅHS. Situationen torde förbättras av att FPA ämnar lägga ut anvisningarna på internet både på finska och svenska ännu detta år.

För att landskapsstyrelsens tjänstemän skall kunna utnyttjarätten att delta i beredningen av EU-ärenden som faller inom landskapets behörighet eller annars har särskild betydelse för landskapet krävs att handlingarna tillställs på svenska.

4. Åland och Europeiska unionen

Ålands nuvarande ställning i Europeiska unionen definieras både av ett inomstatligt och gemenskapsrättsligt regelverk. Kapitel 9a i självstyrelselagen för Åland innehåller de viktigaste inomstatliga bestämmelserna för Ålands ställning vid beredning och tillämpning av gemenskapsrätten. Den proposition till ändring av självstyrelselagen som lämnades till riksdagen under perioden innehåller ett flertal förslag till ändringar och kompletteringar till de gällande bestämmelserna om Ålands inomstatliga ställning vid behandling av EU-ärenden.

Under perioden har den s.k. framtidsdebatten i Europeiska unionen fortsatt. Denna tar sikte på omfattande ändringar i de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen. I samband med Europeiskarådet i Laeken i december 2001, där lantrådet deltog, inrättades det s.k. Europeiska konventet som samlar företrädare främst för regeringarna, de nationella parlamenten, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen. Konventets arbete avslutas i medlet av år 2003.

Landskapsstyrelsen formulerade sina första ställningstaganden i förhållande till konventet i landskapsstyrelsens meddelande nr 1/2001-2002. Detta meddelande innehåller också preliminära ställningstaganden till kommissionens vitbok om styrelsereformerna. Landskapsstyrelsens slutliga utlåtande över kommissionens vitbok skickades till kommissionen i slutet av mars 2002.

Under perioden har landskapsstyrelsen också deltagit i samarbetet mellan de lagstiftande regionernas regeringar (RegLeg). De lagstiftande regionernas regeringars ställningstaganden har beretts inom ramen för den s.k. Coordination Committee. Dessa ställningstaganden har överlämnats till Europeiska konventet.

Kommissionen har påbörjat ett antal s.k. överträdelseförfaranden mot Finland enligt artikel 226 i EG-fördraget under denna period. Några av dessa berör även Åland till vissa delar eller i sin helhet. Flertalet

av dessa har påbörjats för att landskapets notifieringar av enskilda direktiv inte har inkommit till kommissionen före implementeringstidens utgång. Under perioden har kommissionen även beslutat påbörja ett domstolsförfarande mot Finland som till största delen gäller värfågeljakten på Åland och dess förenlighet med direktiv 79/409/EEG.

5. Överföring av statens fasta egendom

Enligt 61 § 2 mom. i självstyrelselagen sägs att mark som staten äger i landskapet och använt för sin egentliga statsförvaltning och som inte längre behövs för ändamålet övergår statens rätt till landskapet varvid byggnader och anläggningar som är obehövliga tillfaller landskapet om de inte flyttas bort. Med anledning härav har under perioden förhandlingar förts med riksmyndigheterna som ledde till följande överföringar av fastigheter och byggnader till landskapet.

1. Öarna Långö och Rödö som hör till fastigheten Rödhamn (417-415-1-0) och som är belägna i Rödhamn, Lemland. Överlåtelsen skedde 22 oktober 2002.
2. Lägenheten Tullkamarplan RNr 7:0 (62-406-7-0), Degerby, Föglö. Överlåtelsen skedde 17 oktober 2002.
3. Stora och Lilla Båtskår RNr 5:1 (417-893-5-1) i Lemlands kommun. Överlåtelsen skedde 17 oktober 2002.

6. Gränsbevakningen, sjöbevakningen

Den överenskommelsförfordning om gränsbevakningsväsendets uppgift i landskapet Åland som utarbetats av en gemensam arbetsgrupp med representanter för rikets och landskapets myndigheter kom att bearbetas vid justitieministeriet och utlåtande över förslaget inbegärdes av justitieministeriet den 13 februari 2002.

Ärendet har varit föremål för gemensamma diskussioner i självstyrelsepolitiskanämnden och landskapsstyrelsen har under perioden inte avgivit något utlåtande i ärendet.

Den 9 oktober 2002 hölls på Åland det årliga mötet med de högsta företrädarna för gränsbevakningen.

7. Diskussioner med Sverige

Landskapsstyrelsen har fortsatt sina diskussioner med svenska myndigheter och regeringsföreträdare inom ramen för den arbetsgrupp som fungerat i samarbete med svenska utrikesdepartementet.

Landskapsstyrelsen har genom sin grupp för olika gränshinder mellan Åland och Sverige tillsammans med svenska utrikesdepartementet påtalat olika svårigheter för berörda myndigheter för att därigenom få till stånd lösningar.

Förhandlingar om möjligheten att se svensk ”public service” television även i framtiden på Åland slutfördes genom ett avtal mellan de båda bolagen med ett positivt resultat.

Under perioden har förhandlingarna angående ändring av betygsvärdering för sökande till svensk högskola ändrats så, att ansökningarna inför hösten 2002

kunde värderas efter de nya skalorna.

8. Självstyrelselagsrevisionen

Propositionen till ändring av självstyrelselagen överlämnades under perioden (14 mars 2002) i enlighet med överenskommelse mellan regeringen och Ålands landskapsstyrelse till riksdagen. Ärendet behandlades i grundlagsutskottet i riksdagen och landskapsstyrelsen blev hörda i utskottet. Ärendets behandling fortgick i riksdagens grundlagsutskott och lagtingets lagutskott under den aktuella perioden.

9. Sjöstridskrafternas verksamhet

Under perioden 1 november 2001 - 31 oktober 2002 fick Åland besök av sammanlagt 58 fartygsbesök i åländska vatten. Som jämförelse kan nämnas att åren 1997 uppgick antalet fartygsbesök till 30, år 1998 till 30, år 1999 till 25, år 2000 till 32 och år 2001 till 30. Visserligen fanns det uppenbara skäl till den stora ökningen av antalet besök såsom att den åländska polismyndigheten begärt bistånd för att ta hand om utgången ammunition och att arbete utförts vid sjöbevakningsstationerna, men inte i sådan utsträckning att det kunde förklara den stora ökningen. Således inbegärdes via försvarsministeriet en förklaring, och även tidigare under året hade förklaringar vad gällde besökens längd inhämtats.

Av förklaringen från marinstaben framgår att i de meddelade besöken ingår, förutom de fall då marinen gett handsträckning, även de genomfarer med amfibietruppsförband som företagits genom den s.k. yttre zonen vilken inte tillhör det demilitariserade området utan ligger mellan det demilitariserade området och territorialvattnens yttre gräns. Förklaringen till det stora antalet besök var att en gemensam svensk/finsk övning hållits i Sverige och att därvid använts sådana landstigningsbåtar som inte klarar sig på öppet vatten utan passerat i den yttre zonen i skydd av skärgården.

Den 5 mars 2002 hölls ett möte i Helsingfors med försvarsminister Jan-Erik Enestam. En inbjudan till besök på Åland för diskussioner om säkerhetspolitik framfördes.

10. Utvärdering av det ekonomiska systemet

Arbetsgruppen med uppgift att utvärdera självstyrelsens nuvarande ekonomiska system har fortsatt sitt arbete under denna period. Utredningen har ännu inte färdigställts.

11. Beskattning

Som en uppföljning till regeringens aftonskola har landskapsstyrelsen fört diskussioner med finansministeriet om tonnagebeskattningen, samfunds- och kapitalbeskattningen liksom den indirekta skatten samt med tullstyrelsen om skattegränsproblem.

Kommunernas andel av samfundskatten i riket har under året minskat till 6,9861 procentenheter. Finlands regering har därtill inför skatteåret 2003 föreslagit en ytterligare sänkning av kommunernas andel av samfundskatten i riket till 5,7275 procentenheter. EU kommissionen har under lagtingsåret fattat sitt beslut om captivelagstiftningens förenlighet med gemenskapens statsstödsregler och lagtinget har fattat beslut om dess upphävande. Landskapsstyrelsen har bevakat utvecklingen inom gemenskapen i fråga om direktbeskattning av företag och konstaterar att kommissionen i allt högre grad verkar för en harmonisering av företagsbeskattningen. Frågan om autonomiernas ställning i förhållande till gemenskapen på beskattningens område har i några fall aktualiserats och landskapsstyrelsen har intervenerat i vissa kommissionens statsstödsprocesser i syfte att säkerställa autonomiernas ställning.

Under sommaren 2002 avlämnade den av Sveriges regering utsedda utredaren Inge Lindunger vid det svenska tullverket en utredning avseende förenkling av skattegränsen mellan Åland och Sverige. På basen av denna utredning kommer förslagen nu att behandlas av behöriga myndigheter i Finland och Sverige.

12. Självstyrelsens utveckling

Som ett led i landskapsstyrelsens strävanden till att utveckla Ålands självstyrelse beställdes i samband med självstyrelsens 80-års jubileum en utredning av professor Ove Bring om vilka erfarenheter som kan dras av den tid Åland haft självstyrelse. Syftet var att göra en internationell jämförelse med andra självstyrelseområden och ta till vara de erfarenheter som uppnåtts för att på så sätt kunna utstaka det fortsatta arbetet med utvecklingen av förvaltningen.

Bilaga 7. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse

RESULTATRÄKNING

		01.01. - 31.12.2001		01.01. - 31.12.2002
Verksamhetens intäkter				
Intäkter av verksamheten	14 916 907,92		15 111 734,68	
Hysesintäkter och ersättningar	1 039 930,45		1 100 778,89	
Verksamhetens övriga intäkter	458 300,87	16 415 139,24	504 099,33	16 716 612,90
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	- 78 275 839,70		- 84 703 151,89	
Material och förnödenheter	- 13 700 915,00		- 14 102 733,96	
Hyror	- 2 286 078,12		- 2 376 986,78	
Inköp av tjänster	- 26 404 047,28		- 27 985 515,61	
Övriga kostnader	- 2 608 138,96		- 2 745 962,98	
Överföring av kostnader för aktivering	4 273 508,56	-119 001 510,50	3 521 693,84	-128 392 657,38
Resultat I		-102 586 371,26		-111 676 044,48
Avskrivningar	- 9 482 751,13	-9 482 751,13	- 10 404 435,15	-10 404 435,15
Resultat II		-112 069 122,39		-122 080 479,63
Finansiella intäkter och kostnader				
Finansiella intäkter	11 393 098,64		9 956 961,79	
Finansiella kostnader	- 959 664,51	10 433 434,13	- 482 966,05	9 473 995,74
Resultat III		-101 635 688,26		-112 606 483,89
Extraordinära intäkter och kostnader				
Extraordinära intäkter	202 635,30			
Extraordinära kostnader	- 1 737 594,03	-1 534 958,73	- 238 213,53	-238 213,53
Resultat IV		-103 170 646,99		-112 844 697,42
Pensionsintäkter och -kostnader				
Pensionsintäkter	5 886 577,43		6 000 000,00	
Pensionskostnader	- 12 225 108,86	-6 338 531,43	- 12 860 333,32	-6 860 333,32
Resultat V		-109 509 178,42		-119 705 030,74

Överföringar				
Intäkter				
Europeiska Unionen	3 985 151,51		3 368 616,77	
Aterbetalning av överföringar	42 480,50		61 153,28	
Ovriga överföringsintäkter	250 097,24	4 277 729,25	130 091,77	3 557 861,82
Kostnader				
Undervisning, kultur och idrott	- 15 724 590,10		- 17 374 819,37	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	- 28 251 163,85		- 26 935 044,17	
Arbetsmarknad	- 379 796,89		- 524 477,82	
Primärutgifter	- 9 579 373,66		- 7 613 536,26	
Ovrigt näringsliv	- 3 876 451,54		- 4 610 081,39	
Bostadsproduktion	- 943 627,77		- 977 490,24	
Allmänna stöd	- 6 781 249,40		- 8 360 332,62	
Ovriga överföringskostnader	- 4 910 434,29	-70 446 687,50	- 6 278 285,64	-72 674 067,51
Resultat VI		-175 678 136,67		-188 821 236,43
Skatter och intäkter av skattenatur				
Avräkningsbelopp	163 677 876,35		160 417 850,28	
Skattegottgörelse	9 013 355,47		6 754 583,54	
Aterbäring av lotteriskatt	890 036,04		1 683 100,05	
Apoteksavgifter	418 926,36		513 179,79	
Ovriga skatter och intäkter av skattenatur	2 788,21	174 002 982,43	82,32	169 368 795,98
Resultat före fonderingar och reserveringar		-1 675 154,24		-19 452 440,45
Fonderingar och reserveringar				
Ökning/minskning av utjämningsfond	-	-	-	-
Räkenskapsperiodens underskott		-1 675 154,24		-19 452 440,45

BALANSRÄKNING

AKTIVA	31.12.2001		31.12.2002
BESTÅENDE AKTIVA			
LANDSKAPSEGENDOM			
Jord- och vattenområden	405 708,64		405 708,64
Byggnader	937 959,58		937 959,58
Övrig landskapsegendom	103 750,24	1 447 418,46	115 894,23
			1 459 562,45
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR			
Immateriella tillgångar			
Immateriella rättigheter	723 321,98		626 775,52
Övriga utgifter med lång verkningstid	14 628,20	737 950,18	143 565,44
			770 340,96
Materiella tillgångar			
Jord- och vattenområden	2 853 993,50		2 853 993,49
Byggnadsjord- och vattenområden	433 403,81		437 403,81
Byggnader	60 710 436,12		61 464 612,40
Konstruktioner	430 280,72		363 005,56
Vägar och infrastruktur	114 915 578,77		113 875 768,39
Maskiner och inventarier	26 695 895,65		28 788 293,31
Övriga materiella tillgångar	16 734,70		17 651,65
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	4 554 394,73	210 610 718,00	2 568 586,05
			210 369 314,66
Värdepapper ingående i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar			
Aktier	16 691 734,76		18 427 046,61
Andelar	89 509,62		152 479,18
Grundkapital i Posten på Åland	9 249 928,78		11 399 756,81
Landskapet Ålands pensionsfond	100 333 866,86	126 365 040,02	108 568 853,04
			138 548 135,64

RÖRLIGA AKTIVA

FÖRVÄLTADE MEDEL			
Förvältade medel	608 193,11	608 193,11	575 437,50

OMSÄTTINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar			
Material och förbindelser	692 561,28		703 592,32
Övriga omsättningstillgångar	5 769,68	698 330,96	7 840,56
			711 432,88
Finansieringstillgångar			
Långfristiga fordringar	59 342 221,88		59 268 559,53
Lånefordringar	2 041 069,39	61 383 291,27	1 777 663,85
Lånefordringar PAF			61 046 223,38

Kortfristiga fordringar

Försäljningsfordringar	1 273 248,03		1 528 793,53
Lånefordringar	6 144 587,32		6 788 141,83
Resultatregleringar	7 483 970,48		10 603 763,90
Övriga kortfristiga fordringar	-	14 901 806,83	-
			18 920 719,26

Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar

Kortfristiga placeringar	82 384 146,38	82 384 146,38	57 411 852,45
--------------------------	---------------	---------------	---------------

Kassa- och banktillgodohavanden samt övriga finansieringstillgångar

Kassa- och banktillgodohavanden	7 251 148,17	7 251 148,17	13 254 340,40
		506 388 042,38	503 067 359,58

31.12.2001

31.12.2002

PASSIVA**EGET KAPITAL****Landskapets kapital**

Landskapets kapital
 Förändring av eget kapital Posten på Åland
 Räkenskapsperiodens överskott/underskott

14 888 566,48
 1 488 183,35
 1 675 154,24
 14 701 595,59

91 806 151,69
 2 149 829,03
 19 452 440,45
 109 108 764,11

Fondernas kapital

Fondernas kapital

114 884 975,93

123 027 746,85

Penningautomatmedel

Penningautomatmedel

4 266 686,20

6 461 303,00

OBLIGATORISKA RESERVERINGAR

Obligatoriska reserveringar

7 462 210,52

7 462 210,52

8 321 157,81

VÄRDERINGSPOSTER

Värderingsposter

174 817,80

174 817,80

174 817,80

FÖRVALTAT KAPITAL

Förvaltad kapital

653 245,59

653 245,59

611 568,48

FRÄMMANDE KAPITAL**Långfristigt främmande kapital**

Skuldförbindelselån
 Skuldförbindelselån PAF
 Pensionsansvarsskuld

6 579 965,35
 2 041 069,38
 336 375 852,92
 344 986 887,65

5 917 965,39
 1 777 664,05
 445 000 000,00
 452 695 629,44

Kortfristigt främmande kapital

Skuldförbindelselån
 Ertälina förskott
 Leverantörsskulder
 Resultatregleringar

940 092,98
 5 440,01
 6 589 855,70
 11 712 234,41
 19 247 623,10

1 033 150,00
 4 801,85
 7 337 998,25
 12 507 850,21
 20 883 800,31

506 388 042,38

503 067 359,58

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2002

	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	INDRAS ÅR 2002	ÖVERFÖRES TILL ÅR 2003
BUDGETINKOMSTER:					
LAGTINGET	3 000,00	2 535,31	464,69	-	-
LANDSKAPSTYRELSEN	200 000,00	157 761,91	42 238,09	-	30 000,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 267 000,00	2 891 348,31	375 651,69	-	393 000,00
FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	10 393 000,00	10 363 851,49	29 148,51	-	-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	8 638 000,00	8 595 968,81	42 031,19	-	-
UTBILDNINGSG- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 925 000,00	2 430 750,15	494 249,85	-	451 500,00
NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 166 000,00	3 961 864,41	2 204 135,59	-	2 244 171,00
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 386 000,00	1 687 013,88	698 986,12	-	463 000,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIERINGSINKOMSTER	213 446 000,00	206 876 459,26	6 569 540,74	-	-
TOTALT	247 424 000,00	236 967 553,53	10 456 446,47	-	3 581 671,00
BUDGETUTGIFTER:					
LAGTINGET	2 237 000,00	-2 155 889,10	81 110,90	18 907,16	67 871,00
LANDSKAPSTYRELSEN	2 150 000,00	-1 672 924,41	477 075,59	159 841,59	317 234,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	20 942 000,00	-11 147 825,29	9 794 174,71	761 140,78	9 042 957,00
FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	30 725 000,00	-25 178 720,85	5 546 279,15	3 080 188,15	2 456 091,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	89 869 000,00	-61 036 128,45	4 632 871,55	2 368 766,95	2 464 107,00
UTBILDNINGSG- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	51 316 000,00	-46 001 317,49	5 314 682,51	1 398 251,69	3 966 803,00
NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	28 448 000,00	-18 677 540,40	9 770 459,60	1 579 523,60	8 190 836,00
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	24 720 000,00	-22 134 814,44	2 585 185,56	122 056,56	2 463 127,00
FINANSIERINGSUTGIFTER	1 017 000,00	-3 917 523,91	-2 900 523,91	145 962,92	-
TOTALT	247 424 000,00	-211 922 684,34	35 501 315,66	9 644 641,00	23 959 125,00
BUDGETINKOMSTER ÅR 2002	236 967 553,53				
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2002	3 581 671,00				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2002	240 549 224,53				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2002	-211 922 684,34				
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2002	-28 959 125,00				
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2002	-240 881 810,34				
BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2002	-332 565,81				

BUDGETJÄMFÖRELSE 2001-2002
Landskapets budgetinkomster och utgifter inklusive överföringar av anslag år 2001 - 2002

	Bokslut 2001	Bokslut 2002	Budget 2002	+ överskridning - underskridning
INKOMSTER				
Lagtinget	4 109,58	2 535,31	3 000,00	- 464,69
Landskapsstyrelsen	201 269,86	187 761,91	200 000,00	- 12 238,09
Kansliavdelningens förvaltningsområde	3 630 265,52	3 284 348,31	3 267 000,00	1 17 348,31
Finansavdelningens förvaltningsområde	11 345 035,53	10 363 851,49	10 393 000,00	- 29 148,51
Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	7 664 078,93	8 595 968,81	8 638 000,00	- 42 031,19
Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	3 322 957,27	2 882 250,15	2 925 000,00	- 42 749,85
Näringsavdelningens förvaltningsområde	5 141 966,63	6 206 035,41	6 166 000,00	40 035,41
Trafikavdelningens förvaltningsområde	1 692 822,11	2 150 013,88	2 386 000,00	- 235 986,12
Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansieringsinkomster	206 561 309,91	206 876 459,26	213 446 000,00	- 6 569 540,74
	239 563 815,34	240 549 224,53	247 424 000,00	6 874 775,47
UTGIFTER				
Lagtinget	2 092 027,42	2 223 760,10	2 237 000,00	- 13 239,90
Landskapsstyrelsen	2 095 499,41	1 990 158,41	2 150 000,00	- 159 841,59
Kansliavdelningens förvaltningsområde	15 474 922,15	20 190 782,29	20 942 000,00	- 751 217,71
Finansavdelningens förvaltningsområde	25 108 940,69	27 634 811,85	30 725 000,00	- 3 090 188,15
Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	77 211 392,10	83 500 235,45	85 869 000,00	- 2 368 764,55
Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	51 309 799,00	49 958 120,49	51 316 000,00	- 1 357 879,51
Näringsavdelningens förvaltningsområde	25 256 499,53	26 868 476,40	28 448 000,00	- 1 579 523,60
Trafikavdelningens förvaltningsområde	23 957 072,80	24 597 941,44	24 720 000,00	- 122 058,56
Finansieringsutgifter	3 830 206,80	3 917 523,91	1 017 000,00	2 900 523,91
	226 336 359,90	240 881 810,34	247 424 000,00	6 542 189,66
ÖVERSKOTT / UNDERSKOTT	13 227 455,44	- 332 585,81		

Bilaga 8. Antalet anställda i landskapsförvaltningen år 2002

Förvaltningsenhet	Offentligrättsligt anställda		Privaträttsligt anställda Arbetstagare
	Ordinarie tjänstemän	Tillfälliga tjänstemän	
Kansliavdelningen	26 ⁶ / ₁₂	4 ³ / ₁₂	3
Ålands polismyndighet	76 ⁸ / ₁₂	7 ³ / ₁₂	4 ⁹ / ₁₂
Motorfordonsbyrån	8 ⁸ / ₁₂	1 ⁴ / ₁₂	1
Fastighetsförvaltningen	2	–	16 ⁶ / ₁₂
Ålandskontoret i Helsingfors	1	– ² / ₁₂	–
Landskapsalarmcentralen	7	–	–
Finansavdelningen	34 ⁷ / ₁₂	4	2
Social- och miljöavdelningen	18 ⁵ / ₁₂	7 ⁸ / ₁₂	9 ¹⁰ / ₁₂
Ålands miljöprövningsnämnd	1 ¹⁰ / ₁₂	2 ⁶ / ₁₂	–
Ålands hälso- och sjukvård	819 ⁵ / ₁₂	26 ² / ₁₂	1
Primärvården	(240 ⁹ / ₁₂)	(2 ¹ / ₁₂)	(1)
Specialsjukvården	(407 ⁸ / ₁₂)	(14 ⁷ / ₁₂)	(–)
Administrativ service	(171)	(9 ⁶ / ₁₂)	(–)
Utbildnings- och kulturavdelningen	153	7 ⁹ / ₁₂	–
Ålands lyceum	33 ⁵ / ₁₂	11	10
Ålands sjöfartsläroverk	13	2 ¹ / ₁₂	1
Ålands tekniska läroverk	21 ⁶ / ₁₂	4	3
Ålands sjömansskola	26	2 ⁸ / ₁₂	6 ⁶ / ₁₂
Ålands yrkesskola	43	15	2
Ålands hotell- o. restaurangskola	16 ⁵ / ₁₂	4 ⁶ / ₁₂	5
Ålands handelsläroverk	10 ⁵ / ₁₂	13	3
Ålands vårdinstitut	10 ¹⁰ / ₁₂	7 ¹⁰ / ₁₂	2
Ålands naturbruksskola	8	1	12 ⁷ / ₁₂
Ålands husmodersskola	3	2 ⁶ / ₁₂	–
Ålands folkhögskola	13	3 ⁹ / ₁₂	1 ⁸ / ₁₂
Ålands musikinstitut	6 ⁸ / ₁₂	8	2 ⁸ / ₁₂
Ålands högskola	4	1	–
Ålands yrkeshögskola	–	5	–
Ålands teknologicentrum	–	5	–
Ålands sjösäkerhetscentrum	1	2 ⁴ / ₁₂	–
Museibyran/Ålands Museum	25	3	13 ² / ₁₂
Platskontoret i Kastelholm	5	2	19 ⁸ / ₁₂
Landsskapsarkivet	3 ¹⁰ / ₁₂	1	–
Nordens Institut	–	–	1
Näringsavdelningen	30 ¹¹ / ₁₂	9 ⁵ / ₁₂	5 ¹¹ / ₁₂
Arbetsförmedlingen	11	3 ⁵ / ₁₂	–
Yrkesvägledningen	1	1	–
Ålands försöksstation	8 ¹⁰ / ₁₂	1	6 ² / ₁₂

Svinavelsstationen	1	–	2
Lantbruksavbytarna	–	–	16 ^{8/12}
Fiskodlingen	2	–	3 ^{6/12}
Trafikavdelningen	27	– ^{3/12}	–
Ålandstrafiken	1	4 ^{8/12}	–
Verkstaden	–	–	15
Vägar, broar, hamnar och linjefärjor	–	–	74 ^{9/12}
Skärgårdstrafiken	–	–	125 ^{10/12}
Lagberedningen	7	1 ^{6/12}	–
Ålands statistik- och utredningsbyrå	6	1	–
Revisionsbyrån	2	–	–
	Summa	1.355 ^{11/12}	178
			371 ^{2/12}
			Totalt 1.905 ^{1/12} (+29/1,5%)

Siffrorna anger antalet anställningsförhållanden i huvudsyssla för hela 2002.

Antalet (avrundat) anställda personer vid landskapsförvaltningens större delenheter var följande:

- Centralförvaltningen 280 (+–)
- Ålands polismyndighet 88 (+2)
- Ålands hälso- och sjukvård 846 (+17)
- Undervisningssektorn 335 (–13)

Antalet tjänstemän var totalt **1.533** (+34). Arbetstagarna var **371** (–5) till antalet.

Bilaga 9. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2001

Kansliavdelningens förvaltningsområde

Brand- och räddningsväsendet samt oljeskyddet

I revisorernas berättelse för år 2001 anser landskapsrevisorerna bl. a. det nödvändigt att den planerade översynen av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet påskyndas så att lagstiftningen bringas att motsvara nutida krav och så att den beaktar behovet av koordinering mellan olika myndigheter inom brand- och räddningsväsendet och oljebekämpningen. I detta sammanhang är det väsentligt att granska hur man bäst främjar samverkan mellan olika myndigheter och vilka uppgifter som bäst lämpar sig för att handhas av kommunerna respektive landskapet. Vidare så understryker landskapsrevisorerna vikten av samverkan på landskapsnivå vad gäller brand- och räddningsförvaltningen och oljebekämpningsförvaltningen. En sammanslagning av delegationerna för brand- och räddningsväsendet respektive oljeskyddsärenden bör även övervägas.

Landskapsstyrelsen utsåg den 10 april 2002 en kommitté med uppgift att revidera lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet. Kommittén har efter höranden av och diskussioner med ett stort antal representanter för olika myndigheter och organisationer skrivit ned riktlinjer för förslag till ny lagstiftning. Utformningen av ett konkret lagförslag påbörjas så snart resurser kan frigöras för uppgiften vid lagberedningen, vilket torde bli möjligt under våren 2003. Enligt kommitténs uppfattning är de problem som finns av organisatorisk art och oljeskyddet behöver därför inte ingå som en del i lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet. Landskapsstyrelsen är dock enig med revisorerna om att en sammanslagning av delegationen för brand- och räddningsväsendet respektive delegationen för oljeskyddsärenden eller åtminstone närmare samarbete kan övervägas. Ärendet har dock ännu inte avgjorts under det pågående utredningsarbetet. Beträffande landskapsandelarna anser landskapsstyrelsen det, trots att det nuvarande systemet som bygger på den tidigare bärkraftsklassificeringen är föråldrat, inte ändamålsenligt att bryta ut frågan om deras utformning för separat behandling.

Elmarknadslagstiftningen

Landskapsrevisorerna noterar att utredningar under år 2001 påbörjats om reservkraftförsörjningen och att detta arbete fortsätter under år 2002. Revisorerna betonar vidare betydelsen av att landskapsstyrelsen samordnar sitt ägarinflytande i Kraftnät Åland Ab och Ålands Energi Ab så att samhällsekonomiska, infrastrukturella och försörjningsmässiga aspekter beaktas.

Landskapsstyrelsen konstaterar att förhandlingar pågår med Mariehamns stad beträffande ägarförhållandet och inflytandet. Landskapsstyrelsen anser att landskapets ägarinflytande bör koncentreras till Kraftnät Åland Ab. Kraftnät Åland Ab bör i sin tur äga och handha anläggningarna för reservkraft förutom befintliga dieselaggregat. För utnyttjandet av dieselaggregaten som reservkraft bör Kraftnät Åland Ab och Ålands Energi Ab ingå ett avtal vilket torde ligga i vardera bolagets intresse. Landskapsstyrelsen ser för sin del inget behov av ägarinflytande i vare sig Ålands Energi Ab eller Mariehamns Energi Ab.

Finansavdelningens förvaltningsområde

Landskapets budget för år 2001

Landskapsrevisorerna skriver i berättelsen för år 2001 att de ser med oro på resultatutvecklingen. Landskapsstyrelsen delar revisorernas åsikt till fullo och konstaterar att resultatet försämrats kraftigt i bokslutet för år 2002. Huvudorsakerna till det försämrade ekonomiska läget är att inkomsterna, i första hand avräkningen med staten, sjunker samtidigt som kostnadsutvecklingen i stort sett följer 1990-talets utveckling. I budgetförslaget för år 2003 har landskapsstyrelsen vidtagit vissa sparåtgärder men betydande åtgärder förestår ännu i kommande budgeter, inom av landskapet upprätthållen verksamhet

men även åtgärder inom av landskapet delfinansierade områden. Servicenivån inom den offentliga sektorn är av hög kvalitet och tillgänglighet vilket medfört att kraven som ställs på verksamheterna är stora på t.ex. de kostnadsunga sektorerna sjukvård och utbildning. Den ständiga utvecklingen inom t.ex. de medicinska områden gör att kostnadsnivån stiger snabbare än inom många andra sektorer. Allt detta sammantaget innebär stora svårigheter att minska utgifterna om målsättningen samtidigt är att försöka bibehålla så mycket som möjligt av den välfärd och höga standard som finns i det offentliga serviceutbudet idag. För närvarande är inkomstutvecklingen svag främst beroende på att avräkningsbeloppet minskar och minskat under en period. Det finns heller inga faktorer som visar att en förändring är att vänta inom den närmaste framtiden. I en med riket gemensam utredning, som dock kraftigt försenats, är ambitionen att kartlägga det nya finansieringssystemet som trädde i kraft år 1993 och bl.a. de förändringar som vidtagits i statens bokslut och överföringar av förvaltningsutgifter samt dessas påverkan på avräkningsbeloppets storlek och landskapets ekonomi. Avsikten med utredningen är att skapa en grund för en diskussion med statsmakten om inkomstsidan i självstyrelsesystemet.

Landskapsrevisorerna noterar att de likvida medlen i form av kortfristiga placeringar samt kassa- och banktillgodohavanden fortsättningsvis uppgår till ett väsentligt belopp trots en minskning om 10,4 miljoner mark från 543,3 miljoner mark i början av året till 532,9 miljoner mark per 31.12.2001. Landskapsrevisorerna framhåller därför på nytt betydelsen av en effektiv budgetplanering och – uppföljning, där tidsaspekten för förverkligandet av anslagsanvändningen under olika budgetmoment beaktas och redovisas effektivt. Revisorerna anser att det finns skäl att gå igenom reservationsanslagen och fastställa en ny tidsplan för förverkligandet. Landskapsstyrelsen kan ånyo konstatera att behandlingen av reserverade anslag ytterligare skärpts i bokslutet för år 2002. Dock uppgår de reserverade anslagen ännu till betydande belopp i slutet av år 2002 eller till 51,4 miljoner euro mot 55 miljoner euro ett år tidigare. I budgeteringskedjet har anslagstilldelningen skärpts till och tidigare medel beaktas i högre grad. Det är dock inom ramen för nuvarande system med överföringar av anslag helt accepterbart med en viss nivå på reserverade anslag i bokslutet. Att minska reserverade anslagens nivå radikalt kräver att systemet ändras. Nedan följer en grov översiktstabla som visar de största posterna av reserveringar:

Bostadsproduktion	9,5 miljoner euro
EU-program	5,8 miljoner euro
PAF-medel	4,1 miljoner euro
Verksamhetsanslag (VR)	4 miljoner euro
Landskapsprojekt	3 miljoner euro
Lån till Posten på Åland	2,5 miljoner euro
Vatten-, avlopps- och avfallsprojekt	2,4 miljoner euro
Till- och ombyggnad av Självstyrelsegården	1,7 miljoner euro
ÅHS's investeringar	1,7 miljoner euro
Vägbyggnadsprojekt	1,6 miljoner euro
Aktieteckning	1,5 miljoner euro
Bidrag för samhällsekonomiska projekt	1,5 miljoner euro
Utveckling av Grelsby kungsgård	1,2 miljoner euro
Yrkesskolans investeringar	1,2 miljoner euro
Produktutvecklingslån	1 miljon euro
Sammanlagt	42,7 miljoner euro

Övervägande delen av de ovan angivna posterna är vid utbetalningarna beroende av en utomstående part. Av landskapsförvaltningens egna poster är reserverade medel på verksamhetsanslag betydande trots att det för ÅHS del inte överfördes kvarvarande medel till år 2003. Medlen är å andra sidan inte förbrukade och kvarstår för verksamheten under år 2003. I budgeten för år 2003 har dessa medel i viss mån beaktats, speciellt vad gäller de mer betydande beloppen. I landskapets större investeringsprojekt har det av olika

orsaker som inte var kända vid budgeteringstillfället uppkommit förseningar och tidsförskjutningar. Om ett projekt inte kommer igång som planerat kvarstår medlen vanligen tills projektet är igångsatt, vanligen dock som längst fyra år, eller beslut om att lägga ned projektet fattats. I den översikt över investeringar som ingår som bilaga i landskapsstyrelsens förslag till budget ingår en bedömning av respektive projekts framskridande och beräknade behov av medel under en treårsperiod. Landskapsstyrelsen anser det inte ändamålsenligt att byta system för att minska reserveringarna då detta skulle leda till mera ombudgeteringar i frågor där beslut redan fattats och överskådligheten i budgeten därmed skulle minska.

Revisorerna har noterat att landskapsstyrelsen under ett flertal år aktivt arbetat för att utveckla målformuleringarna i budgeten och följa upp dem i berättelsen. Landskapsrevisorerna anser att denna utveckling är betydelsefull. Landskapsrevisorerna noterar dock att Ålands hälso- och sjukvård avviker från denna utveckling, så att målformuleringarna blivit otydligare och uppföljningen av dem inte framgår av landskapsstyrelsens berättelse eller av Ålands hälso- och sjukvårds egen berättelse. Revisorerna anser att Ålands hälso- och sjukvård har skäl att följa den modell för information som införts i landskapsbudgeten genom målformuleringarna och att Ålands hälso- och sjukvård även bör redovisa för hur målen förverkligats. En årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdsplanen rekommenderas. Revisorerna anser att även orsaken till att mål inte förverkligats anges i redogörelserna. ÅHS inser vikten av hälso- och sjukvårdsplanens betydelse för dels den årliga uppföljningen och dels den långsiktiga planeringen av ÅHS' s verksamheter. I budgetprocessen har förvaltningschefen uppmanat basenhetscheferna att planera sin verksamhet med sikte på en treårig plan, mera detaljerat för det första året och i allmänna ordalag för de två senare åren. Enheternas planer för det andra och tredje året har emellertid varit mycket knapphändiga. Planens innehåll har utvecklats och kommer fortsättningsvis att utvecklas och i planen för år 2003 har uppskattade verksamhetssiffror presenterats för budgetåret och de följande två åren införts systematiskt för alla enheter. Varje enhets personalresurs har införts i planen. Kostnaden per prestation planeras redovisad då det är möjligt att på ett tillförlitligt sätt räkna fram en sådan kostnad. Det återstår att ytterligare motivera enheterna till en mera långsiktig tankemodell för att även textdelen skall innehålla uppgifter om alla tre åren.

Landskapsrevisorerna anser det angeläget att en ny finansförvaltningslag fås till stånd, så att bl.a. reglerna för finansförvaltningen bättre motsvarar de nya principer som införts för bokföring och bokslut från 1.1.1998. Landskapsstyrelsen är enig med landskapsrevisorerna om behovet av en ny finansförvaltningslag. P.g.a. en stor mängd andra angelägna lagstiftningsärenden som är ägnade att reglera förhållanden för tredje man har dock utarbetandet av en ny finansförvaltningslag fått stå tillbaka.

Landskapet Ålands pensionsfond

Landskapsstyrelsen noterar att landskapsrevisorerna har granskat förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond och att revisorerna konstaterat att förvaltningen följer de riktlinjer gällande lagstiftning och lagtingets beslut förutsätter.

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Hälso- och sjukvårdsbyråns verksamhet

Landskapsrevisorerna upprepar sina tidigare påpekanden om betydelsen av den årliga planen för hälso- och sjukvården som styrinstrument. Revisorerna betonar även det ansvar ÅHS: styrelse har för att planen efterföljs under löpande budgetår. Landskapsstyrelsen konstaterar att hälso- och sjukvårdsplanen årligen utvecklas i en positiv riktning. Påpekanden om brister och förslag till förbättringar påtalades också i den externa utvärdering som färdigställdes år 2002 ("Sonkinrapporten"). Konkreta åtgärder med anledning av detta diskuteras inom ÅHS. Vidare åtgärder med anledning av rapporten och utlåtandena rörande den skall diskuteras av landskapsstyrelsen under våren 2003.

Ålands hälso- och sjukvård

Landskapsrevisorerna konstaterar att tillräcklig uppmärksamhet alltid måste fästas vid kravspecifikationen då varor och tjänster upphandlas. Revisorerna betonar vikten av detta och av ett kontinuerligt fungerande redovisningssystem inom en organisation av ÅHS:s omfattning. Landskapsstyrelsen har av ÅHS erfarit att i samband med det nya redovisningssystemet uppgjordes ingen kravspecifikation eftersom det ursprungligen var fråga om en uppgradering av det gamla programmet. Senare visade det sig vara fråga om ett helt nytt program, något som blev en överraskning för ÅHS. I övriga fall uppgörs alltid möjligast noggranna kravspecifikationer. Som exempel kan nämnas upphandlingen av ett nytt lagersystem, där kravspecifikationen omfattade 18 sidor text.

Rörande problemen med redovisningssystemet anger ÅHS att dessa problem har sitt ursprung i systemleverantörens bristande förmåga att uppfylla beställarens krav. Förbättringar har dock skett och bl.a. pensionsrapporteringen är numera aktuell. Vidare anför ÅHS att budgetprocessen inför budgeten för år 2003 klart har ökat kostnadsmedvetenheten i organisationen. Ekonomiseminarier har ordnats för basenhetschefer, överskötare och avdelningsskötare i syfte att skapa bättre förutsättningar för budgetuppföljning på enhetsnivå. Budgetuppföljningen har under hela år 2002 månatligen tillställts enheterna via ÅHS intranät. Sedan oktober 2002 är budgetuppföljningen på en mycket detaljerad nivå. Ytterligare planeras den siffermässiga uppföljningen kompletteras med grafiska presentationer.

Fortsatta genomgångar av ekonomin planeras med enheterna under innevarande år. Inledningsvis behandlades bokslutet och verksamhetsstatistiken för år 2002 tillsammans med styrelsen. Vid detta tillfälle analyserade respektive basenhetschef 2002 års verksamhet och gav synpunkter på budgeten för innevarande år, bl.a. rörande vilka åtgärder som eventuellt måste vidtas för att budgeten för år 2003 skall kunna hållas.

Revisorerna finner att en förutsättning för att verksamheten vid ÅHS skall kunna fungera ändamålsenligt och effektivt utgående från kraven på en väl fungerande hälso- och sjukvård i landskapet är att organisationen förfogar över ett bostadsbestånd. Revisorerna betonar dock betydelsen av att bostadsförvaltningen fungerar så effektivt som möjligt i syfte att minimera risken för att bostäder står outnyttjade. I den mån vissa bostäder inte utnyttjas eller är olämpliga för sitt syfte bör de avyttras eller avtalen sägas upp. Det är också viktigt att ÅHS tillämpar enhetliga och tillräckligt klara principer för sin bostadspolitik inklusive hyressättning, hyresavtalens längd och dylikt. Enligt revisorernas åsikt borde man inom ÅHS eftersträva att intäkternas andel i förhållande till kostnaderna för organisationens bostadsbestånd ökar. Landskapsstyrelsen har av ÅHS erfarit att styrelsen har justerat hyrorna för de bostäder som ÅHS äger, så att hyresnivån närmar sig marknadshyror och i inget fall är lägre än det av skattestyrelsen fastställda hyresbelopp som leder till beskattning p.g.a. naturaförmån. Styrelsen för ÅHS har vid flera tillfällen behandlat hyressubventioner för nyanställd personal inklusive kortvariga vikarier och konsulter. De hyressubventioner som fastslagits har varit lika för alla personalkategorier. Mellan september 2002 och mars 2003 har den enda hyressubventionen varit 10 hyresfria dagar vid anställningens början. I mars 2003 har styrelsen fattat beslut om vissa utökade subventioner med tanke på 2003 års semesterperiod. Antalet upphyrda lägenheter har minskat kraftigt genom att ÅHS har sagt upp hyreskontrakt men samtidigt strävat till att den personal som bostäder i lägenheterna fått möjlighet att överta hyreskontrakten. I mars 2003 hade ÅHS tillgång till 20 upphyrda lägenheter. Till sommaren beräknas ytterligare ca 20 bostäder behöva hyras upp. Jämfört med sommaren 2002 är detta mer än en halvering av antalet upphyrda bostäder. Antalet egna bostäder har utökats med 7 stycken 1.10.2002 i FAB Dalnäs, Bättringsvägen.

Landskapsrevisorerna understryker betydelsen av att utbildningsanslagen inom ÅHS utnyttjas på mest ändamålsenliga sätt och anpassas till de behov en sådan stor och specialiserad organisation behöver. Den snabba utvecklingen inom medicinens område kräver kontinuerlig fortbildning av både läkarna och vårdpersonalen. En stor del av utbildningen måste på grund av dess natur ske utanför landskapet. Allt detta kräver att anslagen dimensioneras och utnyttjas enligt noggranna överväganden och att användningen i tillräcklig grad samordnas mellan olika verksamhetsenheter och personalgrupper. I ÅHS

redogörelse för åtgärder i anledning av revisorernas berättelse framgår att Ålands insulära läge innebär en hög kostnad för enbart resor för varje utbildningstillfälle utanför Åland. Allmänt taget borde utbildningsanslaget vara betydligt högre än vad som hittills varit möjligt i budgethänseende. Det har å andra sidan varit möjligt att årligen höja anslaget något. Efter det att psykoterapiutbildningen har genomförts har motsvarande summa fördelats över hela organisationen. De personalgrupper som har avstått från dagtraktamenten för utbildningsdagar har gjort det helt frivilligt. I det anslag som förvaltningschefen ansvarade för år 2001 ingick IT-relaterad utbildning för hela ÅHS personal samt en buffert om 100.000 mark som fördelades till olika utbildningsändamål inom hela ÅHS efter beslut i ledningsgruppen. Samma principer gäller fortfarande.

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Gemensam skoldatabas för landskapets skolor

Landskapsrevisorerna konstaterar att betydande resurser satsats på en gemensam skoldatabas för landskapets skolor och understryker betydelsen av att den utnyttjas i avsedd utsträckning. Utbildning av skolornas personal och kontinuerlig utveckling av databasen är viktiga insatser för att trygga ett ändamålsenligt utnyttjande av databasen. Landskapsstyrelsen konstaterar att utvecklingen av skoldatabasen handhas av representanter för skolornas användare under ledning av representanter för utbildnings- och kulturavdelningen. Kanslipersonalen i landskapets yrkesutbildande skolor deltar aktivt i utvecklingsarbetet kring skoldatabasen. Skolornas kanslipersonal initierar förbättringar i datasystemet, diskuterar och utformar förslag till åtgärder som kunde underlätta användningen av databasen samt prövar nya funktioner som är under utveckling.

Skolornas kanslipersonal samlas även årligen för genomgång av funktioner och uppdateringar i systemet. Vid byte av kanslipersonal har regelrätt skolning arrangerats för att introducera den nya kanslipersonalen i skoldatabasens struktur och användning. För närvarande är ett statistiksystem under utveckling. Avsikten är att skoldatabasen skall kunna tillhandahålla nödvändig utbildningsstatistik åt olika intressenter i landskapet.

Användningen av skoldatabasen har kontinuerligt ökat när nya funktioner har tillkommit och kanslipersonalen har insett systemets underlättande betydelse. Speciellt betygssystemet har bidragit till att användningen av skoldatabasen ökat.

Läroavtalsutbildningen

Landskapsrevisorerna konstaterar i revisorernas berättelse för år 2001 att intentionerna med den nya läroavtalslagstiftningen från år 1998 i huvudsak kunnat följas. Det har visat sig finnas ett betydande behov av läroavtalsutbildning i landskapet som därigenom tillgodosetts. Tillräckligt antal praktikplatser har tillsvidare kunnat anvisas. Möjligheterna att tillgodose den teoretiska utbildningen för lärlingar genom samarbete med landskapets läroinrättningar bör enligt revisorernas åsikt ytterligare utvecklas. Samarbetet med utomländska läroinrättningar har enligt vad revisorerna inhämtat fungerat väl. Landskapsstyrelsen konstaterar att teoretiska delar av läroavtalsutbildningen trots praktiska svårigheter har arrangerats i samverkan med de yrkesinriktade skolorna i landskapet. Närvårdarutbildning och VVS-utbildning är exempel på utbildningar som arrangerats i samverkan mellan landskapets skolor och läroavtalscentret. Skolorna och läroavtalscentret har under det senaste läsåret prövat olika samverkansmodeller mellan de två utbildningsformerna.

Utbildnings- och kulturavdelningen har även initierat en diskussion kring uppbyggnaden av fristående kärnämnesundervisning för vuxna i Ålands handelsläroverks regi för att förbättra möjligheterna och tillgängligheten till examen eller fördjupning i ett enskilt ämne. Försöksverksamheten har ännu inte inletts men förväntas komma igång under år 2004. Utbildnings- och kulturavdelningen har även introducerat Navigare i landskapets utbildningssystem. Lärcentret Navigare som erbjuder teknisk handledning och

hjälp vid nätbaserad undervisning, har även breddat läroavtalsstuderandes möjligheter att avlägga teoretiska studieavsnitt i nätbaserad studieform.

Vidare anser landskapsrevisorerna att studiestödssystemet borde ses över vad gäller anpassningen för de studerande som ingått läroavtal. Landskapsstyrelsen har tillsatt en kommitté för att utreda behovet av ändringar och ge förslag till förbättringar.

Ålands handelsläroverk

Landskapsrevisorerna konstaterar att utbildningen vid handelsläroverket utvecklats i enlighet med målsättningarna i budgeten och utgående från näringslivets behov. Revisorerna understryker betydelsen av tillräcklig flexibilitet vad gäller den utbildning som tillhandahålls.

Revisorerna konstaterar att allmänt erkända examensbenämningar är ytterst viktiga såväl ur de studerandes som ur arbetsgivarnas synvinkel. Revisorerna utgår från att frågan om benämningen på den examen som avläggs vid Ålands handelsläroverk i enlighet med yrkeshögskolans program löses utan dröjsmål. Landskapsstyrelsen har behandlat frågan om examensbenämning för utbildningsprogrammet Ekonomi och marknadsföring vid Ålands yrkeshögskola i samband med beredning av regelverket för Högskolan på Åland. Landskapsstyrelsen har i landskapsförordning om Högskolan på Åland (87/2002) ändrat både examensbenämningen och benämningen på utbildningsprogrammet. Utbildningsprogrammet benämns i förordningen till Utbildningsprogrammet för företagsekonomi och examensbenämningen har fastslagits till företagsekonom YH.

Ålands sjösäkerhetscentrum

Landskapsrevisorerna konstaterar att Ålands sjösäkerhetscentrum i och med att den nya övningsbasängen tagits i bruk under år 2001 erhållit erforderliga resurser för sitt arbete. Verksamheten vid centret har utvecklats enligt de riktlinjer som lagtinget anvisat och har visat sig vara av stor betydelse för att ge såväl studerande som aktivt sjöfolk de färdigheter internationella konventioner föreskriver. Avsaknaden av lagstiftning om centrets verksamhet har hittills visat sig försvåra såväl administrationen som utfärdande av erforderliga examensintyg. Revisorerna konstaterar även att en lagframställning har överlämnats till lagtinget våren 2002.

Landskapsstyrelsen konstaterar likväl som finansutskottet att lagframställningen behandlats och godkänts av lagtinget under hösten 2002. Republikens president förordnade 5 § e-punkten samt 11 och 12 §§ landskapslagen om Ålands sjösäkerhetscentrum att förfalla och konstaterade att något hinder för att landskapslagen träder i kraft i övriga delar inte föreligger. I anledning av presidentens skrivelse beslöt landskapsstyrelsen att lagen till de delar den inte förordnats att förfalla skall träda i kraft den 1 juli 2003.

Ålands sjösäkerhetscentrum erhåller i och med lagen en förvaltningsmässig ställning som en myndighet underställd landskapsstyrelsen. Sjösäkerhetscentrets myndighetsutövning sker vid utfärdande av intyg över genomgången kurs. Efter att laget trätt i kraft kan Ålands sjösäkerhetscentrum auditeras och därefter i eget namn utfärda intyg. Landskapsstyrelsen utövar allmän ledning, tillsyn och utveckling av verksamheten vid centret.

Näringsavdelningens förvaltningsområde

Sektorplanen för fiskets utveckling och stöden till fiskerinäringen

Landskapsrevisorerna finner att de statistikuppgifter som finns för perioden 1995 - 1999 delvis är ofullständiga och för få. Revisorerna rekommenderar därför att statistikuppgifterna fortlöpande utvecklas särskilt vad gäller att få fram separata uppgifter om sysselsättning och arbetsplatser. Beträffande statistikuppföljning vid fiskeribyrån kan landskapsstyrelsen konstatera att byrån bereder dels en mera detaljerad kontinuerlig uppföljning av de olika sektorerna inom fiskerinäringen i avseende på ekonomisk betydelse och sysselsättning i samråd med övriga enheter inom landskapsförvaltningen, främst miljö-

byrån. Därtill övervägs en övergripande studie av ÅSUB om näringsens struktur och betydelse, utveckling och framtidsutsikter.

Jan Karlsgårdens arrenden

Enligt landskapsrevisorernas uppfattning bör landskapsstyrelsen då arrendeförhållanden bjuds ut tillräckligt tydligt i förväg klargöra principerna för antagande av arrendetagare. Landskapsrevisorerna anser att så inte varit fallet vid beslutet om antagande av arrendator för Jan Karlsgårdens värdshus i december 2001, vilket lett till omfattande efterhandsdiskussioner i ärendet. Revisorerna anser det viktigt att administrationen av säkerheter i samband med tecknade avtal handhas på ett tillförlitligt sätt och förutsätter att landskapsstyrelsen ser över rutinerna till denna del. Det bör även fästas vikt vid hanteringen av förseningsräntor. Landskapsrevisorerna konstaterar att landskapets nettokostnader för Jan Karlsgården under ett antal år varit betydande i förhållande till intäkterna från arrendet. Landskapsstyrelsen har påbörjat ett arbete vid kansliavdelningen rörande sammanställning av sådana principer som kan ligga till grund för överlåtelse, arrende eller uthyrning av landskapsägda fastigheter. Avsikten är att förankra dessa i lagtinget på lämpligt sätt.

Trafikavdelningens förvaltningsområde

Om- och nybyggnad mellan landsväg nr 1 mellan Östanträsk och Näfsby

Landskapsrevisorerna uppmanar landskapsstyrelsen vad gäller projektadministrationen att börja tillämpa ett förfarande som möjliggör att protokoll från arbetsplatsmöten justeras enligt en mera rimlig tidtabell. Revisorerna anser det även viktigt att landskapsstyrelsen vinnlägger sig om att projektering utförs med tillräckligt stor tillförlitlighet.

Landskapsstyrelsen eftersträvar med anledning av det revisorerna anfört en kvalitetsförhöjning beträffande upphandling och genomförande av förundersökningar och projekteringar av större vägprojekt. Samtidigt har landskapsstyrelsen gått in för ett system med utomstående kontrollanter vid större vägbyggen. Protokollen från arbetsplatsmötena justeras regelmässigt vid nästkommande arbetsplatsmöte, vilket inte har gett anledning till missnöjesyttringar från någondera partens sida.

Upphandling av ms Grisslans driftsentreprenader

Vid fortsatt driftsprivatisering inom skärgårdstrafiken bör landskapsstyrelsen enligt landskapsrevisorernas uppfattning avtala om betydligt längre driftsperioder. Under pågående avtalstid skall beaktas att tillräcklig tid bör finnas för att bereda beslut om att avsluta ett avtalsförhållande eller att förlänga avtalet med entreprenören. När det gäller driften av landskapets fartyg är det viktigt att all verksamhet, och särskilt förändringar i den, planeras utgående från ett tillräckligt långt tidsperspektiv. Landskapsstyrelsen är enig med revisorerna att längre entreprenadtider bör eftersträvas. Även planeringen bör ske med ett längre tidsperspektiv i sikte och bättre koordinering med tidtabellsberedningen eftersträvas.

Revisorerna anser det viktigt att i avtal definiera ersättningarna för all den tid, även väntetid, som senare kommer att upphandlas med avvikelse från den grundläggande färjturlistan. Enligt löpande entreprenadavtal betalar beställaren ersättning för gångtid, inte för väntetid.

Landskapsrevisorerna fäster uppmärksamhet vid förfarandet vid dockningar och klassningar. I syfte att klarlägga upphandlingens innehåll föreslår revisorerna att dockningar och klassningar antingen utförs i landskapets egen regi, både vad gäller upphandling och finansiering, eller att landskapsstyrelsen tecknar ett fullständigt bare-boatavtal med totalt fartygsansvar för entreprenören. Landskapsstyrelsen överväger regelrätta bare-boatavtal vid framtida avtal.

Landskapsrevisorerna anser det viktigt att landskapsstyrelsen ser över rutinerna för beslutsberedning och -dokumentation. Det är väsentligt att det finns beredningsmaterial i form av promemorior eller

motsvarande vid upphandlingar av den omfattning som exempelvis avtalen om m/s Grisslan utgjort. Landskapsstyrelsen är enig med landskapsrevisorerna och avsikten är att förbättra dokumentationen i olika beslutsskeden.

Lagberedningens förvaltningsområde

Landskapsrevisorerna betonar betydelsen av en nära samverkan mellan landskapsstyrelsens ledamöter och tjänstemannaberedningen i lagstiftningsfrågor så att nödvändiga politiska aspekter i tid tillförs ärendena. Landskapsstyrelsen noterar att landskapsrevisorerna har granskat lagberedningen och förenar sig i finansutskottets bedömning att samverkan mellan landskapsstyrelsebeslut och lagberedningsarbetet fungerar tillfredsställande.

Bilaga 10. Landskapets arrenden 2002

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård	76,75 ha	14.3.1992—14.3.2002	15.688
Grelsby kungsgård			5.798
Kastelholms kungsgård	8,20 ha	—30.4.2027	23.941
+ golfbanan			
Bomarsunds gård	45,87 ha	14.3.1997—14.3.2002	6.581
Bergs gård	15,70 ha	14.3.1994—14.3.2003	7.266
Vestergård	11,25 ha	14.3.1998—14.3.2003	1.480
Övriga arrendeoräden			1.656
Försöksväxthuset i Brändö			6.717 ¹⁾
Jaktarrenden			7.241
Summa			76.368

¹⁾ Endast del av fjolåret eftersom växthuset och personalbostaden såldes under året.

Bilaga 11. Landskapets egna skogar 2002 1. Avverkningar 2002

Lägenhet	Fröräds- ställningar ha	Skärm- ställningar ha	Kal- avverkning ha	Föryelse totalt ha	Avverkning av överståndare			Specialavverk- ningar ha	Avverkningar totalt
					Gallring ha	Skötsel- avverkning totalt ha	ha		
Berg	—	—	—	—	—	2,7	2,7	—	2,7
Bomarsund	—	—	—	—	—	—	—	2,5	2,5
Borgö	—	—	—	—	2,4	—	2,4	3,4	5,8
Grelsby	—	—	—	—	4,2	—	4,2	—	4,2
Högmyra	—	—	—	—	—	—	—	1,0	1,0
Jomala gård	—	—	1,1	1,1	—	0,5	0,5	—	1,6
Kastelholm	—	—	0,4	0,4	—	0,6	0,6	12,3	18,7
Pehrsberg	—	—	—	—	—	3,0	3,0	—	3,0
Prästö	—	2,9	—	2,9	—	2,9	2,9	7,0	12,8
Strömsvik	—	—	0,4	0,4	—	1,2	1,2	—	1,6
Vestergård	—	—	—	—	—	2,1	2,1	1,0	3,1
Sammanlagt	1,3	0,0	6,0	7,3	3,5	40,9	44,4	51,7	

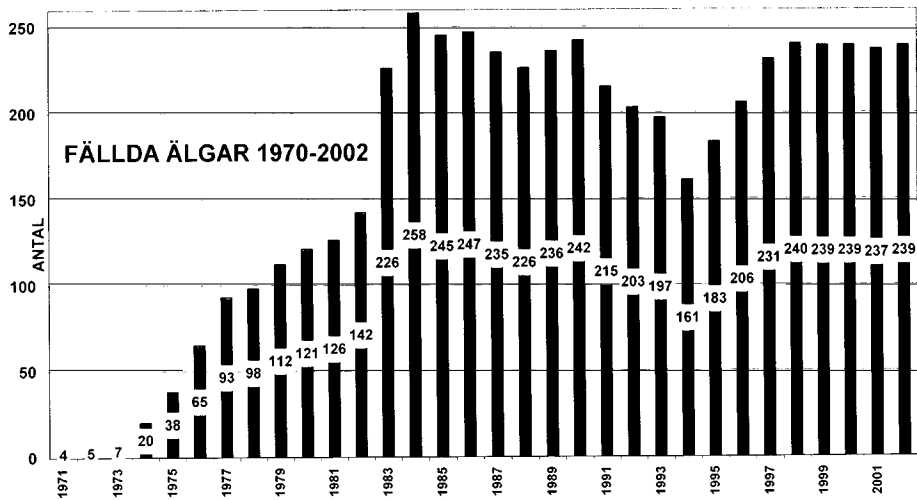
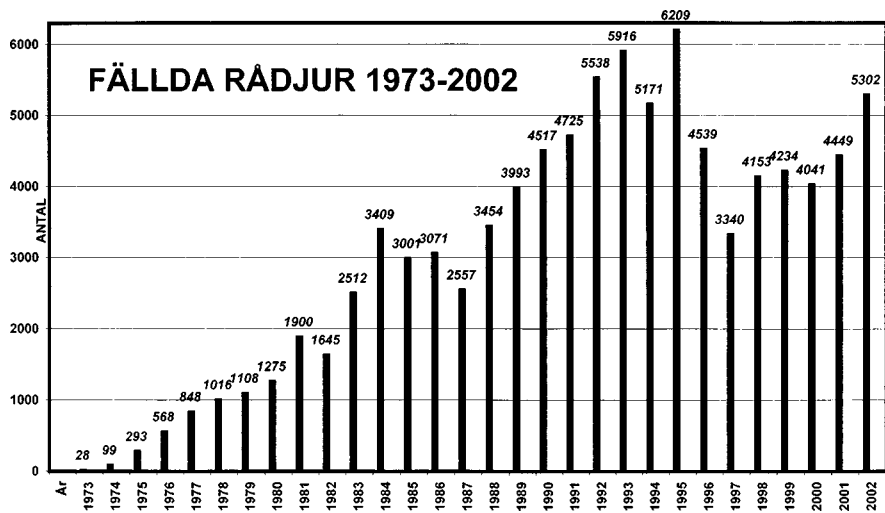
2. Försäljningar 2002

Lägenhet	Barrmassa	Björkmassa	Lövmassa	Talltimmer	Grantimmer	Björktimmer	Sammanlagt
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Berg	101,7	4,8	–	103,1	4,4	–	214,0
Bomarsund	250,3	112,1	35,4	15,2	3,0	–	416,0
Borgö	109,2	2,9	–	110,4	9,2	–	231,7
Grelsby	273,6	46,3	50,0	167,0	67,7	–	604,6
Högmyra	9,2	–	–	–	–	–	9,2
Jomala gård	192,0	12,1	13,3	48,7	101,6	–	367,7
Kastelholm	525,1	52,5	8,1	205,1	107,8	8,4	907,0
Pehrsberg	63,2	1,1	–	22,4	8,1	8,3	103,1
Prästö	480,9	31,0	13,7	66,0	51,0	–	642,6
Strömsvik	58,9	2,8	–	26,0	29,7	–	117,4
Vestergård	128,8	4,3	–	13,8	3,5	–	150,4
Sammanlagt	2.192,9	269,9	120,5	777,7	386,0	16,7	3.763,7

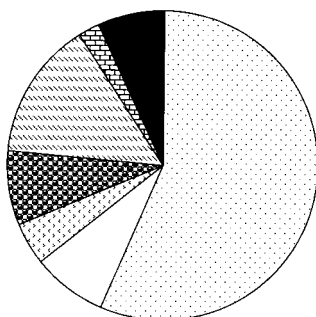
3. Skogskulturer 2003

Lägenhet	Tall		Gran		Löv		Sammanlagt	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
Kastelholm	2.400	1,1	2.880	1,4	–	–	5.280	2,5
Borgö	10.720	5,1	4.000	1,7	–	–	14.720	6,8
Sammanlagt	10.000	4,2	8.000	3,4	200	0,2	18.200	7,8

Bilaga 12. Fällda rådjur och älgar 1970–2002

Bilaga 13. Jaktvårdsmedel 2002

						(2001)
☐ Verksamhetsbidrag till Jvf	44.530					(53294)
☐ Bidrag till skjutbanor	6.216					(6372)
☐ Jägarförsäkring	3.564					(3564)
▣ Bidrag till jakt- och fiskemuséet	6.000					(6727)
▣ Trycktkjänster (annonser, tryckt material)	11.486					(12757)
▣ Viltvård (jaktstigsmaterial, kurser m.m.)	1.837					(12316)
■ NJS/FACE	5.455					(5559)
	<u>79.088</u>					<u>(100589)</u>
Inkomst 2002	88.817	(92417)	}	jaktkort	87.934	(91841)
				jägarexamen	883	(576)
Utgift 2002	79.088	(100589)				

Bilaga 14. 1. Ålands naturreservat 2002

Reservat	Kommun	Inr år	Samhällsägt land/vatten		Privatägt land/vatten		ÅFS
			ha	ha	ha	ha	
1. Ramsholmen	Jomala	1925	—	—	13	—	36/25 31/74
2. Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931 1987 ^{o)}	—	—	—	—	— 32/87
3. Svartnö—Kaja	Hammarland	1939	46	98	—	—	29/87
4. Espholm	Mariehamn	1943	7	—	—	—	30/87
5. Nätö—Jungfruskär	Lemland	1964 1985 ^{o)} 1992 ^{o)}	—	—	—	—	— — 47/92
6. Björkör	Föglö	1966	170	5.116	—	—	24/66 28/74
7. Sandskär	Kökar	1971 1996 ^{o)}	—	—	—	—	9/71 27/96
8. Lövdal	Jomala	1974	—	—	1	—	57/74
9. Granö	Föglö	1975 1985 ^{o)} 1996 ^{o)}	—	—	—	—	— 44/85 67/96
10. Långskär—Sandskär	Kökar	1978 1985 ^{o)}	—	—	—	—	— 31/88
11. Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	—	—	33/87
12. Blåskär etc.	Brändö	1980	38	296	—	—	4/80
13. Lökskär	Lemland	1980	13	52	—	—	8/80
14. Iriskärret	Jomala	1981	—	—	2	—	45/81
15. Lillnäsberget— Tingö	Sund	1982 1991 ^{o)} 1995 ^{o)*}	—	—	—	—	— — 34/95
16. Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	—	—	—	12/86
17. Herröskatan	Lemland	1987	27	86	—	—	31/87
18. Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	—	—	—	28/88
19. Brättö	Föglö	1988 1992 [*] 1999 ^{o)}	—	—	—	—	— — 66/99
20. N. Hastersboda	Föglö	1988	—	—	5	—	30/88
21. Boxö	Saltvik	1988 1996 ^{o)}	—	—	—	—	— 28/96
22. Skag	Lumparland	1989	—	—	16	—	32/89
23. Idö	Kökar	1989	20	—	—	—	69/89
24. Hemdal	Vårdö	1990	—	—	7	—	15/90
25. Prästgårdsnäset	Finström	1992	—	—	33	—	55/92
26. Åsgårda stenåkrar	Saltvik	1994	51	—	6	—	2/94
27. Höckböleholmen	Geta	1994 2000 ^{o)}	—	—	—	—	3/94 74/00
28. Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	—	—	80/94
29. Lökö	Hammarland	1997	—	—	11	—	21/97
30. Bistorp stenåkrar	Lemland	1997	14	—	—	—	46/97
31. Träsket	Eckerö	1998	—	—	71	—	21/98
32. Karlbyådarna sältskyddsområde	Kökar	1998	—	—	3	670	15/98
33. Gloet nat.res.	Vårdö	1998	—	—	31	—	119/98
34. Blacksund	Kumlinge	1999	—	—	28	—	60/99
35. Sandön	Föglö	2001	—	—	37	—	15/01
36. Näset	Kumlinge	2001	34	—	—	—	16/01
37. Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	—	—	10	10	67/01
38. Ångessjö	Hammarland	2001	—	—	10	—	68/01
39. Prästgårdsskogen	Sund	2001	—	—	50	—	69/01
49. Moren	Jomala	2002	—	—	5	—	62/02

1.158   7.935   463   670

Ålands landareal = 148.130 hektar

Naturskyddat landareal = 1.621 hektar = 1,09 %

Medelstorlek, landareal = 40,52 hektar

^{o)} förstorat

^{oo)} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

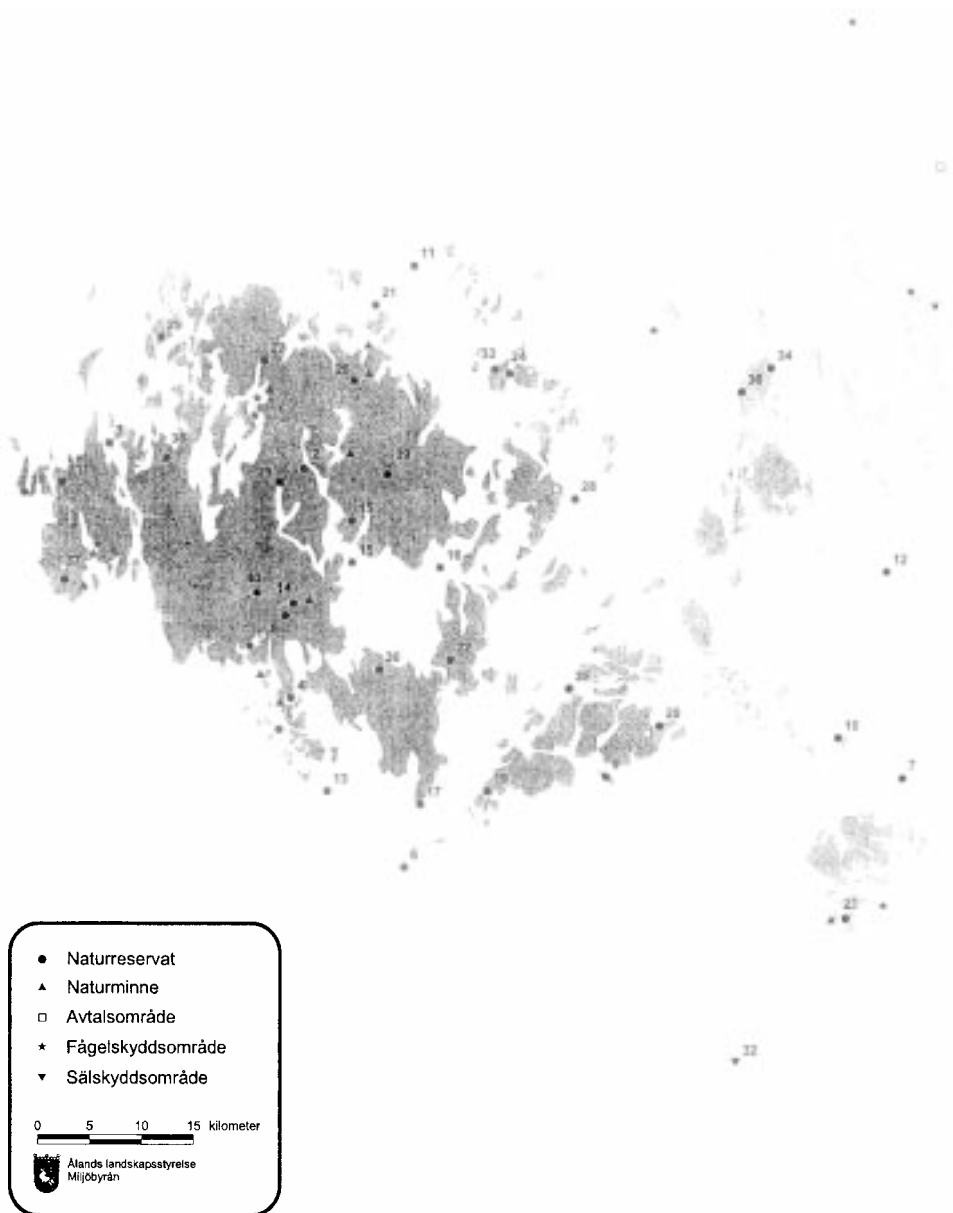
(Bilaga 14, forts.)

2. Ålands i lag fredade naturminnen

Naturminne	Fredat år	Kommun	Författn. saml.
1. Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2. Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3. Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4. Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5. Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6. Popplar	1974	Finström	—
7. Fyra askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8. Stenåkern ”Stenögat”	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9. Ek, Flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10. Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

(Bilaga 14, forts.)

3. Skyddad natur på Åland

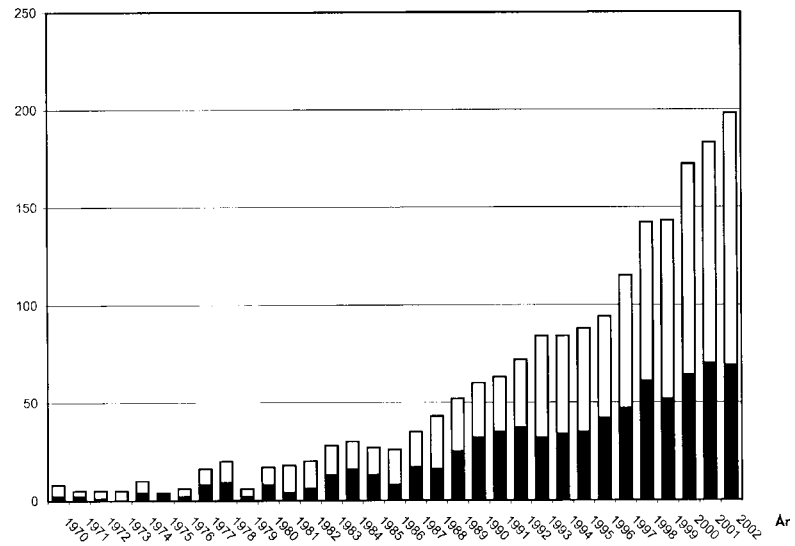

(Bilaga 14, forts.)

14. Flygga havsörnsungar i Finland 1970–2002

År	Ring- ungar		
	Åland märkta	Riket	Hela landet
1970	2	6	8
1971	2	3	5
1972	1	4	5
1973	0	5	5
1974	4	6	10
1975	4	0	4
1976	2	4	6
1977	8	8	16
1978	9	11	20
1979	2	4	6
1980	8	9	17
1981	4	14	18
1982	6	14	20
1983	13	15	28
1984	16	14	30
1985	13	14	27
1986	8	18	26
1987	17	18	35
1988	16	27	43
1989	25	27	52
1990	32	28	60
1991	35	28	63
1992	37	35	72
1993	32	52	84
1994	34	50	84
1995	35	53	88
1996	42	52	94
1997	47	38	115
1998	61	51	142
1999	52	45	143
2000	64	41	172
2001	70	54	183
2002	69	60	198

Antal ungar

Bilaga 15. Byggande och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 700	Brändö–Sanda i Föglö kommun	1,0 km
Bygdeväg nr 268	Södersunda–Torp i Jomala kommun	2,3 km
Bygdeväg nr 450	Stålsby–Pettböle i Finströms kommun	1,6 km
Bygdeväg nr 650	Mångstekta–Hulta i Sunds kommun	3,5 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 1	Sviby bro och vägbank i Jomala och Mariehamn	0,7 km
Landsväg nr 1	Öra–Storby i Eckerö kommun	8,3 km
Landsväg nr 1	Nya anslutningar till flygfältet och Möckelö	1,7 km
Landsväg nr 2	Sundby–Smedsböle i Sunds kommun	4,1 km
Landsväg nr 2	Gång- och cykelväg Karrböle vägskäl–Andersböle vägskäl i Jomala kommun	0,8 km
Landsväg nr 3	Söderby–Bistorp i Lemlands kommun	2,4 km
Landsväg nr 3	Bistorp–Granboda i Lemlands kommun	2,6 km
Landsväg nr 3	Granboda–Lumparland i Lemlands kommun	2,9 km
Bygdeväg nr 106	Bagerigatan mot Käringsund i Eckerö kommun	1,1 km
Bygdeväg nr 268	Södersunda–Torp i Jomala kommun	2,3 km

Nybeläggningar med olje- bitumengrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor:

Landsväg nr 1	Gottby–Östanträsk i Jomala och Hammarlands kommuner	3,5 km
Landsväg nr 2	Chips–Sundby i Sunds kommun	2,5 km
Landsväg nr 2/4	Påfartsfil i Godby i Finströms kommun	0,5 km
Landsväg nr 700	Brändö–Sanda i Föglö kommun	1,0 km
Bygdeväg nr 268	Södersunda–Torp i Jomala kommun	2,7 km
Bygdeväg nr 450	Stålsby–Pettböle i Finströms kommun	1,6 km

